

ҲОФИЗИ
ШЕРОЗИ

КУЛЛИЁТ

Нашриёти «Ирфон»
Душанбе — 1983

Нодир Шанбезода (1908-1991) ба насли калонсоли адибони тоҷик мансуб аст. Кам андар ками хонандагон медонанд, ки зери унвонҳои шоир Нодир Шанбезода ва олим Ҷамшед Шанбезода ҳамон як шахс нуҳуфтааст. Фаъолияти ӯ серсоҳа буд – ходими хизбӣ ва давлатӣ, шоир, муҳаққиқи адабиёти форсу тоҷик.

Шоир Нодир Шанбезода муаллифи маҷмӯаҳои зиёд ба мисли “Силсилаи Бадахшон”, “Таронаи нур” “Аз боми ҷаҳон”, “Химча ва Набот” мебошад, ки дар солҳои мухталиф ба нашр расидаанд. Ӯ асосгузори назми навиштории шуғнонӣ аст. Маҷмӯаи шеърҳои ӯ ба забони шуғнонӣ бо номи «Гулғунча» ҳанӯз соли 1937 бо сарсухани олими рус С. Климчитский бо ҳуруфи лотинӣ дар Душанбе чоп шудааст.

Олим Ҷамшед Шанбезода солиёни зиёд ба ҳайси мудирӣ шӯъбаи адабиёти нашриёти «Ирфон», сармуҳаррири шӯъбаи илми энциклопедияи советии тоҷик фаъолият намуда, дар беноқс ва бо сифати баланд омода намудани се ҷилди “Ҳазору як шаб”, “Куллият”-и Хоҷа Ҳофизӣ Шерозӣ, ашъори мунтахаби Саид Нафисӣ, Эраҷ Мирзо ва дигар шоирон, инчунин мақолаҳои ЭСТ саҳм гирифтааст.

Хонандаи арҷманд!

Ҳангоми дар компютер ҷидани матни «Куллияти Ҳофизӣ», ки бо заҳмати устод Ҷ. Шанбезода анҷом пазируфтааст, банди кӯшиш намуд, то ҳатталимкон сохти китоб маҳфуз монад. Ба истисноии рақамгузори осор, ба имлои нав баргардонидан ва ислоҳи чанд ғалати ночизи техникӣ, ки ҳангоми чопи соли 1983 рухдода (Он чанд ғалатҳо бо ранги сурх ишора шудаанд).

Бо арҷгузори, Абдуҳамид Тағоев
(www.zarowadk.ru) 15.04.2017

Ҳофизӣ Шерозӣ

Ҳ84 Куллият/Мураттиби китоб ва муаллифи сарсухан Ҷамшед Шанбезода. Муҳаррир М. Шералӣ. – Д.: Ирфон, 1983. – 672 с.: ил.

Ҳофизӣ шоири мутафаккири барҷаста ва оламшумулест, ки осори гаронбаҳоаш зинатфазойи ганҷинаи адабиёти ҷаҳон гардида ва худаш ҳамчун яке аз бузургтарин шоирони лирикнавис шинохта шудааст. Ашъори дилангези ӯ ташнагишикани дилу ҷонҳои ташнаи мардуми суҳандӯстанд. Ғазалҳои оби гувории чашмаест, ки кас ва нӯшидан сер намешавад.

Мундариҷа

Шоири мӯъҷизакор

Ғазалиёт

[1-25](#), [26-50](#), [51-75](#), [76-100](#), [101-125](#), [126-150](#), [151-175](#), [176-200](#), [201-225](#), [226-250](#), [251-276](#), [276-300](#), [301-325](#), [326-350](#), [351-376](#), [376-400](#), [401-425](#), [426-450](#), [451-476](#), [476-500](#), [501-525](#), [526-550](#), [551-569](#)

Қасоид

- [1. Дар ситойиши шоҳ шайх Абӯисҳоқи Инҷӯ](#)
- [2. Дар ситойиши Чалолуддин Тӯроншоҳ](#)
- [3. Дар ситойиши Чалолуддин Тӯроншоҳ](#)
- [4. Дар ситойиши шоҳ Шохшучоъ фармуда](#)
- [5. Дар ситойиши Қавомуддин Муҳаммад соҳибиёр вазири шоҳ Шучоъ фармуда](#)
- [6. Дар ситойиши шоҳ Мансур фармуда](#)

Маснавиёт

- [1. \(Беном\)](#)
- [2. Соқинома](#)

Қитаот

Рубоиёт

Ашхоси номдоре, ки Хоҷа бо бисёриашон шиносой доштааст

Шоири муъҷизакор

Бузургтарин шоири ғазалсаройи форс-тоҷик Хоҷа Шамсуддин Муҳаммад Ҳофизӣ Шерозӣ аз ҷумлаи адибон ва мутафаккирони барҷаста ва оламшумулест, ки осори гаронбаҳояш кайҳо боз зинатфазойи ганчинаи адабиёти ҷаҳонӣ гардида ва ҳудаш ҳамчун яке аз бузургтарин шоирони лириканавис шинохта шудааст.

Он чӣ аз тамоми кутуб ва тазкираҳо ва навиштаҷоти дигар хулоса шудааст, ин аст, ки Хоҷа Ҳофиз яке аз шуарои номии қарни ҳаштуми ҳиҷрӣ (чаҳордаҳуми милодӣ) ва саромади тамоми шоирони муосири худ буда, номаш Муҳаммад, лақабаш Шамсуддин ва таҳаллусаш Ҳофиз мебошад. Ин таҳаллусро аз он ҷо баргузидааст, ки дар ҷавонӣ ҳофизӣ Қуръон будааст, дар он замон ҳар шаҳри мамлақати Эрон дорои воиз ва ҳофизӣ худ будааст, ӯ ҳам ҳофизӣ Қуръони шаҳри Шероз буда, чӣ тавре ки ҳудаш ишора мефармояд, Қуръонро дар чаҳордаҳ ривоят аз бар доштааст:

Ишқат расад ба фарёд, ар худ ба сони Ҳофиз,
Қуръон зи бар бихонӣ дар чордаҳ ривоят.

Боз:

Зи ҳофизони ҷаҳон кас чу банда ҷамъ накард
Латоифи ҳакамӣ бо нукоти Қуръонӣ.

Соли таваллуди Хоҷа Ҳофиз ба қавли соҳиби тазкираи «Майхона» 726 ҳиҷрӣ (1325 милодӣ) мебошад. Соли вафоти шоирро ҳамин тазкира ва бештарини ҳофизшиносон 791 ҳиҷрӣ (1388 милодӣ) нишон медиҳанд ва дар боғи дӯстдоштааш Мусалло мадфун гашт ва он ҷо ба шарофати ӯ номи Ҳофизия гирифта, зиёратгоҳи ҷаҳонӣён гаштааст. Бар санги мрамаре, ки рӯйи мазораш ниҳодаанд, ду ғазали обдортарини ӯро ҳақ кардаанд, ки матлашон ин аст:

Муждаи васли ту ку, к-аз сари ҷон бархезам,
Тоири қудсаму аз доми ҷаҳон бархезам.

то охир, ва боз ғазали дигар:

То зи майхонаву май ному нишон хоҳад буд,
Сари мо хоки раҳи пири муғон хоҳад буд...

ва то охир...

Чӣ хеле ки аз сарчашмаҳои таърихӣ маълум аст, падари Хоҷа исфаҳонӣ буда, дар замони Атобакони Форс ба Шероз омада, дар он ҷо иқомат ихтиёр кардааст. Ҳофиз дар Шероз ба дунё омада, ҳамон ҷо хондан ва навиштан омӯхта, нашъунамо ёфта, Қуръонро ҳифз намуда, маълумоти олии замонашро гирифта, дар яке аз мадрасаҳои он шаҳр мударрисӣ карда, тамоми умрашро дар Шероз мегузаронад. Ӯ шахси бисёр бомаърифат ва аз ҳамаи фанҳои замона бохабар буд ва забони арабиرو ҳам хеле хуб медонистааст.

Бисёр муаррихон, аз ҷумла соҳиби тазкираи «Ирфон-ал-ошиқин» баъд аз тарҷимаи ҳоли мухтасари Хоҷа Ҳофиз хабар медиҳанд, ки яке аз машоихи маъруф ва фақеҳони машҳури реаксионӣ Имоди фақеҳи Кирмонӣ, ки аз ҷумлаи вазирон на надимони шоҳ Шучоъ буд, бо Хоҷа Ҳофиз душманӣ варзида, бо иттифоқи зоҳидони риёкори дигар ҷаҳду кӯшиш менамуд, ки Хоҷаро ба назари шоҳ Шучоъ ҳамчун як шахси мухолифи ислом нишон дода, ба ягон бало гирифтور намояд. Гӯянд, ки Имоди фақеҳи Кирмонӣ гурбаеро тарбият карда буд, ки чун ба намоз меистод, гурба низ тақлидан ба ӯ рукӯъ ва сучуд менамуд. Шучоъ ин ҳуққабозӣ ва ҳиларо каромати Имод дониста, ақидааш ба Имод беандоза зиёд мешавад, лекин ин ҳилагарӣ аз назари тезбини ду шоири забардасти он замон пинҳон намонд, яке Убайди Зоконӣ, ки қиссаи маъруфи муш ва гурбаро навишта, дар он ба ҷидоли Имоди фақеҳ ва маккорони дигар ишорат намудааст, дигар Хоҷа Ҳофиз, ки дар ин ғазалаш рӯйрост Имодро ҳуққабоз номидааст:

Сӯфӣ ниҳод дому сари ҳуққа боз кард,
Бунёди макр бо фалаки ҳуққабоз кард.
Бозии чарх бишканадаш байза дар кулоҳ,
Зеро ки арзи шӯъбада бо аҳли роз кард.
Эй кабки хушхиром, кучо меравӣ? Биист,
Ғарра машав, ки гурбаи обид намоз кард...

Шоҳ Шучоъ аз таҳқири Ҳофиз ба пир ва муршиди худ дар ғазаб шуда,
рӯзе ўро ба ҳузури худ хонда, ба ин мазмун мегӯяд: Ҳеч як аз ғазалиёти
шумо пояи саҳеҳе надошта, ибтидо, аз ишқ, баъд, аз висол, сипас, аз
финоқ сухан ронда, он гоҳ ба тасаввуф пардохта, билфосила дар сифати
шароб шеър гуфта, пас аз он ба зуҳҳод ҳамла карда, билохира аз
бевафоии дунё сӯхбат медоред, ин талаввун дар шоирӣ писандида
набуда ва дур аз қонуни фасоҳат аст, ғазали хуб он аст, ки аз ибтидо то
интиҳо дар мавзӯе воҳид, вале бо рангомезии гуногун сохта шавад. Ҳоҷа
дар посух гуфт: Каломи муборақ айни сидқу савоб аст, вале чӣ кунам, ки
бо тамоми ин маоиб шеъри Ҳофиз билфосила пас аз иншод ба атроф ва
акноф рафта, даҳон ба даҳон ва сина ба сина аз кишваре ба кишвари
дигар мусофират мекунад, вале ашъори дигарон бо тамоми саноеъ ва
бадоеъ ва бо вучуди фасоҳати том ва балоғати тамом аз шаҳри худашон
қадаме фаротар намеравад.

Шоҳ Шучоъ аз ин посух беш аз пеш ранҷида ва ба ҷазо додани Ҳофиз
қарор медиҳад, аз қазо дар он айём ғазале аз Ҳофиз ба даст меафтад, ки
дар байте аз он ба қиёмат шубҳа кардааст:

Ғар мусулмонӣ аз ин аст, ки Ҳофиз дорад,
Оҳ агар аз паси имрӯз бувад фардое.

Шоҳ Шучоъ аз ин ҳодиса хурсанд шуда, мехоҳад, ки Ҳофизро ба куфр ва
зиндиқа маҳкум гардонад ва бо фатвои уламои реаксионӣ хуни шоири
беғуноҳро бирезад. Иттифоқан дар он айём гузари Зайнуддин Абӯбакри
Тойбодӣ, ки яке аз бузургони илму адаб буд, ба Шероз афтод, ин аҳволро
фаҳмид ва ба Ҳоҷа роҳнамойӣ кард, ки қабл аз он байт байте дигар созад
ва онро аз забони кофир нақл кунад, ки нақли куфр куфр набошад. Ҳоҷа
ҳам ҳамон тавр кард ва аз он тафриқа халос шуд. Абёт ин аст:

Ин ҳадисам чӣ хуш омад, ки саҳаргаҳ мегуфт
Бар дари майкадае бо дафу най тарсое:
«Ғар мусулмонӣ аз ин аст, ки Ҳофиз дорад.
Оҳ, агар аз паси имрӯз бувад фардое».

Соҳиби тазкираи «Ирфон-ал-ошиқин» менависад: «Алқисса баъд аз
ичлоси аҷлоф дар ҳузури он подшоҳи одил бо раҳнамунӣ он пири

комил чизе бар вай лозим наомад ва солиман ва ғолибан аз он чо баромад, лекин дар аснои ин қазия авроти вай чамеи мусаввадотро пора-пора карданд ва шустанд, то мабодо мазаррате аз онҳо ба вай расад, бале, дӯстии ноқисонро асар аз ин беҳтар намебошад. Хоҷа баъд аз ин воқеа бисёр мутаассир ва мутааллим гардид ва дар ҳамон айём ба ҷавори эзидӣ пайваст. Баъд аз Хоҷа муонидин аз кардаи худ шармсор гардида буданд, кӯчак ва бузург талаби ашъори вай фармуданд, аз ҷумла он подшоҳ амр фармуд, ки ҳар ки ғазале аз Хоҷа биёварад, ашрафие дувист динори ҷоиза биёбад, ба ин тақриб шеъри вай ба ҳар чо, ки буд, мунташир гардид, бар забонҳо афтод ва шӯҳраташ ба ҷое расид, ки чун мардум ба ҷустуҷӯи ашъор даромаданд, аз ҳар кас низ шеъри бисёре ба номи вай машҳур шуд, аз он ҷумла ғазали Баҳроуддини Зангонӣ, ки мисраи матлааш ин аст: «Соқие, мояи шабоб биёр!» ва ғазали «Дили ман дар ҳавои рӯи фаррух» ва мисли инҳо низ дигар чиз, воқеъ аст». Дар ин чо баъзе мавридҳои тазкира ба ҳақиқат баробар намеоянд ва характери афсонавӣ доранд, аз ҷумла шоҳ Шучоъ дар соли 786, яъне панҷ сол пеш аз Ҳофиз вафот карда буд, лекин агар аз миён рафтани мусаввадоташ ҳақиқат бошад, барои ҳамин аст, ки нусхаҳои гуногуни девони шоир аз андоза берун ихтилоф доранд, чӣ хеле ки дида мешавад, ғазалҳо ва байтҳои ҷудоғонаи илҳоқӣ ба осори аслии Ҳофиз омехта шуда меоянд ва ин ҳодиса асрҳо давом карда, хусусан дар асри нӯҳуми ҳиҷрӣ ин вайронкорӣ хеле авҷ гирифта будааст. Барои ҳамин ҳам дар бобати осори асли ва илҳоқии Хоҷа Ҳофиз дар давоми 7 аср баҳсу мунозира ба охир намерасад.

Даврони зиндагонии Хоҷа Ҳофиз ба замони бисёр саҳти таърихи Шарқи наздик рост омадааст.

Ҳассостарин шоири мо дар ҳамин давраи пушошӯб зиндагонӣ намуда, воқеаҳои Эронро аз зуҳури Чингиз то зуҳури Темур шунида ва дидааст, ки дар таърихи Эрон ҳеч замоне то ин андоза замонаи пурфитна ва пушошӯб набудааст, чунон ки фармудааст:

Фитна меборад аз ин сақфи муқарнас, бархез,
То ба майхона паноҳ аз ҳама офот барем.

Мовароуннаҳр он замон дар зери ҳукмронии қабилаҳои муғул буд. Пас аз он, ки империяи муғул пароканда шуда, аз миён рафт, чӣ хеле ки дар боло зикр шуд, ҳукмронии майдахонӣ ба миён омад ва қариб ҳар вилоят давлати мустақил ташкил дода, бо ҳамсоғонаш пайваста дар вазъияти ҷангу ҷидол буд. Ин вазъияти ошуфта на пушошӯру шарр зиёда аз 40 сол давом дошт. Картҳо бо сарбадорон ва ҳар дуяшон бо муғулон ҷанг мекарданд, Музаффарӣҳо бо Ҷалоириҳо, онҳо бо туркманҳо ва тоторҳо мудом мубориза бурда ҷанг мекарданд, дар натиҷа ҳазорон кас аз

аҳолии бегуноҳро кушта, шаҳру қишлоқҳоро тала ва тороҷ мекарданд. Чанғҳои беохир, худсарӣ ва беадолатиҳои хонҳои худӣ ва бегона халқро дучори азобу уқубатҳои тоқатшикан намуда, мамлакати аз тохтутоз ва ғорату тороҷи муғулҳо нав қоматросткардаро боз харобу вайрон мекарданд. Чунончи Ҳофиз мефармояд:

Ин чӣ шӯрест, ки дар даври қамар мебинам,
Ҳама офоқ пур аз фитнаву шар мебинам!
Ҳар касе рӯзи беҳӣ металабад аз айём,
Иллат он аст, ки ҳар рӯз батар мебинам.
Аблаҳонро ҳама шарбат зи гулобу қанд аст,
Қути доно ҳама аз хуни ҷигар мебинам.

Тохтутози муғулон аз ҳама зиёдтар ба сари Мовароуннаҳр ва Хуросон, билхоса ба сари он шаҳрҳои қадим - Самарқанд, Бухоро, Хучанд, Тӯс, Ҳирот, Марв, Нишопур, ки аз ҷиҳати маданият ғанӣ буданд ва дар онҳо адабиёти асри XII тоҷик пешрафт ва нашъунамои комил дошт, ҳалокат оварда буд. Эрони ҷанубӣ ва Озарбойҷон аз ҳуҷуми муғулон нисбатан камтар зарар дида буданд, аз ин сабаб тавонистанд, ки қоматашонро зудтар рост кунанд. Лекин аз ҷангу ҷидолҳои хонҳои майда чи Эрони ҷанубӣ, ки марказаш Шероз буд ва чи Озарбойҷон зулму ситам ва ғорату тороҷи бисёре диданд. Маъхазҳо нишон медиҳанд, ки дар айёми умри Ҳофиз дар зарфи 50 сол (1338—1388) шаҳри Шероз 5 бор ба дасти душманон афтада, харобу вайрон ва аҳолиаш дучори қатли ом ва ғорат гардидаанд.

Дар нимаи дуввуми асри XIV, яъне солҳои 1370 милодӣ ҳукумати марказонидаи Темури хунхор ба вучуд омад ва хавфи истилои он дар мамлакатҳои атроф, аз ҷумла, дар Эрон ҳам паҳн мешавад. Аз соли 1381 тохтутози Темур ба Эрон, Озарбойҷон, Сурия ва Туркия сар шуда, то соли 1392 ин мамлакатҳо аз тарафи Темур фатҳ шуда, ҳамаи сулолаҳои маҳаллиро барандохт ва ба сари ин мамлакатҳо харобиҳои диданашударо овард ва боз садҳо ҳазорон одамони бегуноҳро нобуд кард. Темур бори аввал Шерозро дар соли 789 ҳиҷрӣ (1337 милодӣ) забт карда буд, ки Ҳофиз дар он ҷо зиндагонӣ мекард. Ба ривояте шоири бузург бо ҷаҳонгири хунхор мулоқот доштааст ва он ҳам дар он вақте, ки бо фармони вай аз 70000 сари буридаи аҳолии шаҳри Исфаҳон, ки волидайнӣ Ҳофиз аз он ҷоянд, манораҳо сохта буданд. Маълум аст, ки бисёр хешу табори дуру наздики Ҳофиз дар ин воқеаи хунин нобуд шудаанд.

Муҳите, ки Ҳофиз дар он зиндагонӣ мекард ва ҷаҳонбинии ӯ дар он пайдо шуда, ба воя расид, ҳамин хел буд. Чунончи худӣ ӯ ба он ишора менамояд:

Дар ин чаман макунам сарзаниш ба худрӯйӣ,
Чунон ки парваришам медиҳанд, мерӯям.

Ҳофиз ҷангу ҷидолҳои мазҳабиро афсона ва пайравонн онро аз дарки ҳақиқат бегона дониста, аз мусулмони бехақиқат безорӣ ҷуста, дар муқобили риёкорон ва арбобони тазвир истода, равшану возеҳ «Ҷанги ҳафтоду ду миллат ҳамаро узр бинех, Чун надиданд ҳақиқат, раҳи афсона заданд», «Нақдҳоро бувад оё, ки аёре гиранд», «Орифи вақти худу Ҳофизи рози хешам» гуфта ва «Гар муршиди мо пири муғон шуд чӣ тафовут?» сурудааст, ки ин ғазалҳо ва бисёр ғазалҳои монанди ҳаминҳо зидди хурофот ва мавҳумпарастон будани ӯро бо тамоми равшанӣ нишон медиҳанд.

Он чӣ маълум аст, Ҳофиз дар ҷавонӣ ду хел фикру тамоюл доштааст: яке ишқ ва алоқаи зиёд ба таҳсили илм ва дарки ҳақиқат, дигаре дилбастагӣ ба маъшуқа май, аммо ҳарчи аз таҳсили илму дарки ҳақиқат навмедтар шуда, «Сухан аз мутрибу май гӯву рози даҳр камтар ҷӯ, Ки кас накшуду накшоёд ба ҳикмат ин муамморо» ва ҳарчи ба зӯҳдфурӯшӣ ва риёкори табораҳои болоии ҷамъияти замонаш: шайху зоҳид, сӯфиву воиз, фақеҳ ва мӯхтасиб, қозӣ, муфти ва имоми шаҳр воқифтар гашта ба хидмати маъшуқа май ҳаристар мешавад, яъне маънан худро ба маю маъшуқа мезанад, бо пири муғон, соғар ва соқӣ дӯстӣ ва ҳамдардӣ меварзад.

Ба эҳтимоли қавӣ Ҳофиз, аз 20 солагӣ дар ҳудуди 746 ҳиҷрӣ ба шеъргӯйӣ шурӯъ карда ва ба сабаби доштани табъи равон ва зеҳни баланд аз ибтидои қор пешрафти хубе доштааст, ки битавонад подшоҳе фозил ва шеършинос мисли Шайх Абӯисҳоқро мафтунӣ табъи хеш созад, ба ҳар ҳол оғози шӯҳрати Ҳоҷа Ҳофиз дар замони ҳамин подшоҳ будааст ва то соли 751 ҳиҷрӣ (1353 милодӣ), амир Муборизуддин бинни Музаффари золим Шерозро муҳосира намуда, ӯро ба Исфаҳон гурезонд, робитаи Ҳоҷа ба он подшоҳ, дар ниҳояти гармӣ ва хубӣ буд, мумкин дар девони ғазалиёти ӯ ашъоре, ки пештар аз ин вақт гуфта шуда низ бошад. Дар бораи хубии ашъораш Ҳофиз ишораҳои бисёре дорад, аз ҷумла:

На ҳар, к-ӯ нақши назме зад, каломаш дилпазир афтад,
Тазарве турфа ман гирам, ки чолок аст шоҳинам!

Ё ки:

Ҳасад чӣ мебарӣ, эй сустназм, бар Ҳофиз,
Қабули хотиру лутфи сухан худодод аст.

Ашъоре, ки дар ин замон, яъне дар айёми ҷавониаш сурудааст, бисёртар аз маю маъшуқа сухан ронда ва бепарвоёна майли худро ба он иброз доштааст:

Орзу мекунадам,- аз ту чӣ пинҳон дорам, -
Шишае бодаву кунцеву рухи зебое.

Баъзе ашъор, ки дар ҳамгоми шабоб суруда:

Кунун, ки медамад аз бӯстон насими биҳишт
Ману шароби фараҳбахшу ёри хурсиришт.
Чаман ҳикояти урдибиҳишт мегӯяд,
На оқил аст, ки нася хариду нақд биҳишт.

Дар ин ғазал комилан маълум аст, ки насими бӯстон ва урдибиҳишти чаман ва шароби фараҳбахш ва ёри хурсиришт дили шоири ҷавонро ба худ кашида, нақди онро ба насияи биҳишт тарҷеҳ додааст. Дар ғазали дигаре, ки ба ҳамин тарз навиштааст, мефармояд:

Кунун, ки бар кафи гул чоми бодаи соф аст,
Ба сад ҳазор забон булбулаш дар авсоф аст.
Бихоҳ дафтари ашъору роҳи саҳро гир,
Чӣ вақти мадрасаву баҳси кашфи «Кашшоф» аст!

Ва дар «Базмгоҳи дилнишин чун қасри фирдавси барин», ки Ҳоҷӣ Қавомуддин Ҳасан фароҳам намуда «Бодаи гулранги талху тезу хушхору сабук» бо нуктасанҷу базлагӯ чун Ҳофиз ва «Бахшишомӯзе ҷаҳонафрӯз чун Ҳоҷӣ Қавом» фармояд:

Ишқбозиву ҷавониву шароби лаълфом,
Маҷлиси унсу ҳарифи ҳамдаму шурби мудом,
Ҳар кӣ ин ишрат нахоҳад, хушдилӣ бар вай табоҳ,
В-он кӣ ин маҷлис начӯяд, зиндагӣ бар вай ҳаром!

Ин марҳилаи таърихи айёми шабоб ва хушвақттиву хушбахтии Ҳофизии ҷавон буд, чунки подшоҳ Камолуддин Шайх Абӯисҳоқи Инҷу ўро бисёр азиз ва мӯҳтарам медошт ва пайваста мусоҳиб ва мӯниси вай буд ва ба ҳам иродат меварзиданд, инчунин надими шоҳ Шайх Абӯисҳоқ ва муҳассили молиёти девони ў Ҳоҷӣ Қавомуддин Ҳасани тамғочӣ Ҳоҷа Ҳофизро бисёр дӯст ва мӯҳтарам медошт, дар ҳаққи ў некиҳои бисёр кардааст. Ҳофиз ҳам ононро чи дар вақти ҳаёташон ва чи баъди вафот дар ғазалҳои ҷудоғона, қасоид ва қитъаҳо ситойиш карда, таърихи вафоташонро ҳам сохтааст.

Дарёи ахзари фалаку киштии ҳилол
Ҳастанд ғарқи неъматии Ҳоҷӣ Қавомии мо!..

Ростӣ хотами фирӯзаи Бӯисҳоқӣ,
Хуш дурахшид, вале давлати мустаъҷил буд.

Дар ҳамин замон ва марҳилаи таърихӣ будааст, ки Ҳофизи ҷавон мудом аз насими ҷаъди гесуи дилбарон масту хароб буда ва аз фиреби ҷодуи сияхчашмони Шероз дар амон набудааст ва чун боди сабо пайваста саргардон ва мискин ва вола ва саргашта буда:

Мудомам маст медорад насими ҷаъди гесуят,
Харобам мекунад ҳар дам фиреби чашми ҷодуят.
Ману боди сабо мискин ду саргардони беҳосил,
Ман аз афсуни чашмат масту ӯ аз бӯйи гесуят.

Ваъдаи меваҳои биҳиштиро на танҳо нася ва мавҳум хонда, балки хилофи завқ доништа ва барои себ ва нори биҳиштӣ себи занаҳдони шоҳидон ва нори пистони дилбаронро аз даст надодан мефармояд:

Зи меваҳои биҳиштӣ чӣ завқ дарёбад
Ҳар он, ки себи занаҳдони шоҳиде нагазид?
Ман ин мураққаи рангин чу гул бихоҳам сӯхт,
Ки пири бодафурӯшаш ба чуръае нахарид.
Дар мақтаи ҳамин ғазал бо илтимос мефармояд:
Баҳор мегузарад, додгустаро, дарёб,
Ки рафт мавсиму Ҳофиз ҳанӯз май начашид.

Чунон ки мулоҳиза шуд, бештарин ашъоре, ки Ҳофиз дар рӯзгори ҷавонӣ сурудааст, дорои мазмунҳои хос ва тасвири ҷавонӣ ва маҷлисҳои базм ва сурур ва шаробнӯшиву навбаҳор ва базму ишрат мебошанд.

Пас аз вафоти Абӯсаид, ки соли 736 ҳиҷрӣ (1336 милодӣ) воқеъ шуда буд, Ҷамолуддин Шайх Абӯисҳоқ писари Шарафуддин Маҳмуд пас аз задухӯрд ва кашмакашҳои бисёре бо душманон ва бародари худ дар соли 743 ҳиҷрӣ дар Шероз подшоҳ шуд. Абӯисҳоқи Инҷӯ марде хушмашраб ва аҳли базм ва сурур ва бериё ва бахшанда буд. Воқеаи қатли ногаҳонии Шайх Абӯисҳоқ (рӯзи ҷумъа 22 ҷамоди-ул-аввали соли 757) ва барҳам хӯрдани айши ӯ ба Ҳофиз саҳт таъсир кард, ки борҳо дар ашъори худ аз хотироти замони ӯ ба некӣ ёд карда, ба давлати мустаъҷили ӯ афсӯс хӯрдааст:

Дар дилам буд, ки бедӯст набошам ҳаргиз,
Чӣ тавон кард, ки кори ману дил ботил буд.
Ростӣ, хотами фирӯзаи Бӯисҳоқӣ
Хуш дурахшид, вале давлати мустаъҷил буд.

Пас аз чунон подшоҳи меҳрубон ва хушмашраб ва базморо ҳукумати амир Муборизуддин Муҳаммади мутаассиб ва ҷоҳил, саҳтгирӣ ва мардумозории ӯ ва махсусан авҷ гирифтани риёкорӣ ва зӯҳдфурӯшӣ ва дигар бадкориҳо шоири бузурги ҳассос, тезбин ва зиндадилро мутаассир

ва дилозурда мекунад. Аҳолии хушзавқи Шероз аз ҷавру ситами амир Муборизуддин ба ҷон омада, ба ӯ лақаби мӯҳтасиб доданд ва Хоҷа Ҳофиз низ ин ғазалро сурудааст:

Агарчи бода фараҳбахшу бод гулбез аст,
Ба бонги чанг махӯр май, ки мӯҳтасиб тез аст.
Дар остини мураққаъ пиёла пинҳон кун,
Ки ҳамчу чашми суроҳӣ замона хунрез аст.
Суроҳиеву ҳарифе гарат ба даст афтад,
Ба ақл нӯш, ки айём фитнаангез аст.
Ба оби дида бишӯем хирқаҳо аз май,
Ки мавсими варау рӯзгори парҳез аст.
Дар ғазали зерин низ ба ҳамон мӯҳтасиб ҳамла овардааст:
Донӣ, ки чангу уд чӣ тақрир мекунанд?
Пинҳон хӯред бода, ки таъзир мекунанд!
Номуси ишқу равнақи ушшоқ мебаранд,
Айби ҷавону сарзаниши пир мекунанд.
Филҷумла эътимод макун бар бинои даҳр,
К-ин корхонаест, ки тағйир мекунанд.

Шоири ҳамасри Хоҷа Ҳофиз Убайди Зоконӣ ҳам дар шеърҳои худ ҳолати вазнини онрӯзаи Шерозро тасвир ва онро ба дӯзах монанд кардааст:

Ку ишрати Шерозу майи андӯхсӯз,
В-он шоҳидакони чобуки базмафрӯз?
Фардо ба биҳишт ар маю шоҳид набувад,
Дӯзах бошад чунон ки Шероз имрӯз.

Сахтгирӣ ва хунрезии амир Муборизуддин ба дараҷае расидааст, ки писараш шоҳ Шучоъ низ ин рӯбоиро дар ҳаққи ӯ сохтааст:

Дар маҷлиси даҳр сози мастӣ паст аст,
На чанг ба қонуну на даф бар даст аст,
Риндон ҳама тарки майпарастӣ карданд,
Ҷуз мӯҳтасиби шаҳр, ки бе май маст аст.

Амир Муборизуддин нисбат ба фарзандони худ низ зулму ситам мекард, дашному носазо гуфта, пайваста аз куштан метарсонд, оқибат шоҳ Шучоъ ва шоҳ Маҳмуд ҳамдаст шуда, падарашонро гирифта, кӯр карданд ва шоҳ Шучоъ бар тахт нишаст. Аз тахт афтодани амир Муборизуддин ба шоир хурсандӣ овард, ки бо ҳама амали зишт ва нангини шоҳ Шучоъ лаб ба ситойиши ӯ мекушояд ва ба эҳёи даврони Шайх Абӯисҳоқ умедвор мешавад, лекин агарчи шоҳ Шучоъ Ҳофизро менавохт ва эҳтиром мекард, аммо на монанди Шайх Абӯисҳоқ, балки, чӣ хеле ки дар боло

зикр шуд, гоҳе дар зери таъсири бадхоҳон-рӯҳониёни реаксионӣ бо Ҳофиз робитаи хуб надошт. Муҳаққиқон сабабҳои хуб набудани муносибати Шучоъ бо Ҳофиз (ба ғайр аз таҳқири муршидаш Имоди фақеҳ аз тарафи Ҳофиз) мегӯянд, боз он аст, ки Шучоъ ҳам шоир буд, мумкин ба ашъори Ҳофиз рашк бурда ва ҳамин яке аз сабабҳои беқадрии Ҳофиз дар дарбори шоҳ Шучоъ будааст. Ғайр аз ин, пас аз чанд соли подшоҳии шоҳ Шучоъ бародараш шоҳ Маҳмуд бо ёрии шоҳ Яҳё ва султон Увайси Чалоирӣ ба Шероз ҳучум кард, шоҳ Шучоъро шикаст дода, бар тахт нишаст. Шучоъ ба Кирмон гурехт ва чанд сол дар он ҷо буд, дар ҳамон вақт дар таъсири Имоди фақеҳ равияи тасаннунро қабул карда, хулқу одобаш ҳам тамоман дигар мешавад, бори дуввум, ки дар соли 767 ҳичрӣ Шерозро тасарруф намуд, монанди падараш роҳи зулму ситамро пеш гирифт ва дар зери таъсири рӯҳониёни реаксионӣ аз чумла, Имоди фақеҳ бо Ҳофиз робита ва муносибати хубе надошт. Шоҳ Шучоъ дар соли 786 ҳичрӣ вафот мекунад, писараш шоҳ Зайнулобидин ба ҷояш подшоҳ мешавад. Бо вучуди он, ки шоҳ Шучоъ дар зиндагиаш мамлакатаи худро дар байни ворисон тақсим карда буд, пас аз вафоти ӯ дар миёни онон ҷангу ҷидоли сахт ва кашмакаши зӯр даргирифт, ки дар Форс, Язд ва Исфаҳон бетартибҳои фавқулодда ба вучуд омад. Дар ҳамин вақт Темури хунхор дар шимоли Эрон ба харобу вайрон кардани шаҳру деҳот ва қатли оми аҳолӣ сар карда буд, хабари ин воқеа шерозиёнро ба ваҳшат андохт ва шоҳ Зайнулобидин барои ёрӣ гирифтани аз султон Аҳмади Чалоир ба тарафи Бағдод гурехт, лекин дар роҳ шоҳ Мансур ӯро гирифта, дар қалъаи Салосал маҳбус сохт ва худаш бо Темур ҷанги сахт намуд. Вале шоҳ Яҳё ва султон Аҳмад ба Темур итоат карданд. Чун дар ҳамин вақт дар Мовароуннаҳр шӯришҳо ба миён омаданд, Темур ҳукумати Шерозро ба шоҳ Яҳё ва ҳукумати Кирмонро ба султон Аҳмад дод ва худ ба Мовароуннаҳр баргашт. Ҳофиз дар баъзе ашъораш ба ин ошӯбу фитна ишора кардааст:

Зи тундбоди ҳаводис наметавон дидан
Дар ин чаман, ки гуле будааст ё сумане?
Мизоҷи даҳр табаҳ шуд дар ин бало, Ҳофиз,
Кучост фикри ҳақимеву ройи барҳамане?

Пас аз муддате боз ҷангу ҷидол дар миёни оли Музаффар даргирифт ва чунон ошӯбу исён ва бетартибҳо барпо сохтанд, ки мардум орзуи бозгаштани Темур менамуданд, чунонки Ҳофиз дар он боб мефармояд:

Сина молмоли дард аст, эй дарего, марҳаме,
Дил зи танҳой ба ҷон омад, Худоё, ҳамдаме!
Чашми осойиш кӣ дорад з-ин сипеҳри тезрав,
Соқие, ҷоми маям деҳ, то биосоям даме!

Хез, то хотир бад-он турки самарқандӣ диҳем,
К-аз насимаш «бӯйи чӯйи Мӯлиён ояд ҳаме».
Сӯхтам дар чоҳи сабр аз баҳри он шамъи Чигил.
Шоҳи туркон ғофил аст аз ҳоли мо, ку Рустама?

Шоҳ Мансур, ки аҳволи Форсро бесомон дид, ба он сӯ рӯ ниҳод ва шоҳ
Яҳё гурехт. Пас аз ин ҳама кашмакаш ва ҷангу ҷидолу гурезогурез аз ин
оромии муваққатие, ки шоҳ Мансур дар Шероз эҷод кард, Ҳофиз гумон
бурд, ки дигар давраи фитна ва ошӯб тамом шуд. пас аз муддате
Мансурро ситойиш мекунад:

Шаҳаншоҳи Музаффарфар шуои мулку дин Мансур,
Ки ҷуди бедареғаш ханда бар абри баҳорон зад.

Зиндагонии Хоҷа Ҳофиз дар замони шоҳ Мансур ба поён мерасад, пас аз
он Темури хунхор бори дуввум дар соли 795 ҳиҷрӣ ба Форс ҳуҷум оварда,
бо шоҳ Мансур ҷанг намуд ва ўро кушт, бо ҳамин силсилаи оли
Музаффарро барандохт. Умри Хоҷа Ҳофиз 8 сол дар айёми салтанати
Шайх Абӯисҳоқ, 6 сол дар айёми салтанати амир Муборизуддин ва 26 сол
дар айёми салтанати шоҳ Шучоъ ва шоҳ Маҳмуд гузаштааст, вақте ки
Шучоъ дар соли 786 ҳиҷрӣ вафот кард. Хоҷа 60-сола буд ва аз умраш 5
сол боқӣ монда буд, ки он ҳам дар айёми салтанати шоҳ Зайнулобидин
ва шоҳ Мансур гузаштааст.

Ба ғайр аз подшоҳони дар боло зикршуда, пеш аз шоҳ Шайх Абӯисҳоқ
гурӯҳи дигар низ дар Шероз ҳукумат кардаанд ва, гузашта аз онҳо, ба
сабаби он, ки давраи хонхонӣ будааст, подшоҳони дигар ҳам дар Эрон ва
атрофи он ҳукмронӣ кардаанд, ки баъзеашон бо Ҳофиз робитаи хуб
дошта ва ҷангу кашмакашҳои онҳо низ аз чашми тезбини Ҳофиз дур
намондааст, ки номи онон аз қарори зер аст: султон Увайс, султон
Аҳмади Элхонӣ, султон Ғиёсуддин, Маҳмудшоҳи Даканӣ, Таҳамтан
бинни Тӯроншоҳ, Темури **Курагонӣ** ва дигарон.

Шӯҳрати Ҳофиз, ашъори ин устои назм дар айёми зиндагонии худӣ ў аз
зодгоҳаш Шероз берун рафта, дастраси бисёр кишварҳои тоҷикзабони
Шарқ гардидааст. Он аҳвол, ки Ҳофизро подшоҳони кишварҳои ҳамсояи
гуногуни замонаш ба дарбори худ борҳо даъват намудаанд, далели он
аст ки шоир дар замони ҳаёташ шӯҳрати зиёд доштааст. Ҳамин суҳанҳои
зерини Ҳофиз ҳам далели шӯҳрати ў мебошанд:

Зи шеъри Ҳофизи Шероз мегӯяндун мерақсанд
Сияҳчашмони кашмириву туркони самарқандӣ.

Ё ки:

Ироқу Форс гирифтӣ ба шеъри хуш, Ҳофиз,
Биё, ки навбати Бағдоду вақти Табрес аст.

Девони Ҳофиз дар зиндагиаш тартиб дода нашуда буд, баъд аз сари ӯ дӯст ва шогирдаш Муҳаммадгуландом девонашро тартиб медиҳад. Сарсухани мухтасаре, ки барои ин девон Муҳаммадгуландом навишт, то ба замони мо расидааст. Он шӯҳрати бузурге, ки ашъори шоир дар айёми зиндагиаш пайдо карда буд, баъд аз ӯ пайваста зиёд шудан гирифта ба тезӣ дар ҳамаи мамлакатҳои форсизабон интишор мегардад. Аз асри 19 сар карда, чопи такрории сангии девони Ҳофиз ба расмият медарояд, афзойиши шумораи девони Ҳофиз боиси шӯҳрати бемислу монанди шоир мегардад.

Шӯҳрати Ҳофиз дар Мовароуннаҳр низ аз замони ҳаёти худи шоир сар шуда, пайваста афзудааст. Илова ба интишори сершумори чопии девони шоир дар ин сарзамин адади нусхаҳои дастнавис ҳам зиёд мешуд. Дар мактабҳои пешинаи мо пас аз «Чоркитоб» девони Ҳоҷа Ҳофиз яке аз муҳимтарин китобҳои қироат ба шумор мерафт.

Ҳофиз, пеш аз ҳама, шоири халқ ва лирики беҳамтост, барои ҳамин ҳам аз ҳар шоири шаҳри дигар дар байни халқ зиёдтар шӯҳрат дорад, ин аст, ки ҳанӯз дар асрҳои гузашта лирикаи Ҳофиз ва шахси ин суҳансароӣ номӣ диққати бисёр бузургони илму адаби ҷаҳонро ба худ кашидааст. Бисёр шахсони мӯътабар дар ҳаққи ӯ ва эҷодиёташ фикр ва ҳаяҷони худро баён кардаанд. Дар ин ҷо барои мисол хотирнишон кардани таассуроти яке аз бузургтарин намоёндагони адабиёти ваҳонӣ шоири асри XIX немис Гёте хеле ҷолиби диққат аст:

«Эй Ҳофиз, суҳани ту ҳамчун абадият бузург аст, зеро онро оғоз ва анҷом нест. Каломии ту чун гунбади осмон танҳо ба худ вобаста аст ва нимаи ғазали ту бо матлаъ ва мақтааш фарқе наметавон гузошт, чи ҳамаи он дар ҳадди ҷамол ва камол аст.

Ту он сарчашмаи файзбахши шеърӣ нишотӣ, ки аз он ҳар лаҳза мавҷе аз паси мавҷи дигар берун метаровад». Байти зерини шарқшиноси маъруф Шиблии Нӯъмонӣ ин фикри Гётеро таъкидкунон тасдиқ мекунад:

Гар худовандӣ ҳавас дорӣ дар иқлими суҳан,
Бандагии Ҳофизи Шероз мебоист кард.

Дар лирикаи шоир авзои замони пурушӯб, зиддиятҳои ҷамъиятӣ, муборизаи аҳлу ноаҳл, ақлу ҷаҳл, илму дин, некиву бадӣ, шодиву андӯх дар шакл ва услуби хоси Ҳофиз акс ёфтаанд. Албатта, хонанда дар ҷараёни баёни ин масъалаҳои мураккаб зиддиятҳои фикрӣ ва маҳдудиятҳои таърихӣ шоирро низ равшан ҳис мекунад, лекин, пеш аз

ҳама, дар назари кас Ҳофизи инсондӯст, ватанпараст, эътирозкор ва озодихоҳ қилвагар мешавад.

Албатта, дар ғазалсаройӣ на танҳо аз ҷиҳати ширинкаломӣ ё хушоҳангӣ, балки аз тамоми ҷиҳатҳо, дар навбати аввал, аз ҷиҳати муносибати мазмуну шакл, санъати бадеӣ, дар лафзи андак ҷо додани маънии бисёр Ҳофиз беҳамто ва беназир аст ва ягон шоир, на пеш аз ӯ ва на баъд аз ӯ ба пояи ӯ нарасидааст. Барои ҳамин ҳам, чӣ хеле ки аксарияти адабиётшиносон баҳо медиҳанд, дуруст аст, ки Ҳофиз яке аз бузургтарин лирикҳои тамоми давраҳо ва тамоми халқҳои олам аст.

Дар ҳамаи замонҳои баъди вафоти шоир ҷаҳду кӯшиш мекарданд, ки эҷодиёти Ҳофизро аз нуқтаи назари комилан мистикӣ (ирфонӣ) тасаввуф маънидод кунанд. Моҳияти реаксионии ин гуна ҷаҳду кӯшишҳо маълум аст. Вазифаи мо аз он иборат аст, ки осори пурасрори ин шоири бузургро дар шаклу маъноӣ ҳақиқӣ ба хонанда расонем ва аз таҳрифу вайронкуниҳои сӯфиёни риёкор онро муҳофизат намоем. Чунонки худи Ҳофиз мефармояд:

Риё ҳалол шуморанду ҷоми бода ҳаром,
Зиҳӣ тариқату миллат, зиҳӣ шарияту кеш.

Ҳофиз дар ғазалҳои худ ҳамеша аз ишқи инсонӣ, аз муҳаббати одамӣ ва дӯстии ҳаминҷаҳонӣ сухан ронда, ба таъвилкунандагон барои ва маънии ҳақиқиашон баровардани гуфтаҳои худ ҳеч роҳ намедихад.

Аҳли тасаввуф даъво доранд, ки гӯё мақсади Ҳофиз аз бода шароби ангурӣ набуда, балки майи маърифат мебошад. Албатта, ин даъво асосе надорад ва комилан ботил аст. Барои исботи ин гуфта овардани чанд мисол кофист.

Аввалан бояд гуфт: вақте ки дар ин мавзӯ аз миқдор ва камият, рангу бў ва таъми май, ҷому қадаҳ ва пиёлаву хум, соқӣ, соғар ва кайфияти хӯрдан ва одоби сохтани он сухан меравад чӣ ҷойи он аст гӯянд, ки мақсуди вай аз май ҳазорон таъвилот, таъбирот ва тафсиrotи дигари нестандарҷаҳон будааст.

Хуш ҳавоест фараҳбахш, Худоё, бифирифт
Нозанине, ки ба рӯяш майи гулгун нӯшем.

Мебинед, ки ба муносибати ҳавои фараҳбахш ва ёри нозанин шоир тақозои майи гулгун намудааст. Дар шеъри дигар:

Ман дӯстдори рӯйи хушу мӯйи дилкашам,
Мадҳуши чашми масту майи номи беғашам.

Рӯйи хуш ва мӯйи дилкашу чашми мастро ба чӣ чизи дигар таъбир кардан мумкин аст? Ё ин, ки:

Зи зӯҳди хушк малулам, биёр бодаи ноб,
Ки бӯйи бода мудроам димоғ тар дорад.
Зи бода ҳечат агар нест, ин на бас, ки туро
Даме зи васвасаи ақл беҳабар дорад?

Мегӯянд вақте ки Хоҷа Бурҳонуддин чанд бор ўро аз шароб манъ мекунад, мефармояд:

Ману инкори шароб? Ин чӣ ҳикоят бошад?
Ғолибо, ин қадарам ақл кифоят бошад.
Зоҳиду уҷбу намозу ману мастиву ниёз,
То туро худ зи миён бо кӣ иноят бошад.

Ё:

Ба яке чуръа, ки озори касаш дар пай нест,
Заҳмате мекашам аз мардumi нодон, ки мапурс!

Вақте ки амир Муборизуддин Муҳаммад бо таассуби зиёд ба озори майхорон мебарояд ва мӯҳтасиб хум мешиканад ва майхонаҳоро мебанданд, Хоҷа сурудааст:

Дари майхона бибастанд, Худоё, маписанд,
Ки дари хонаи тазвиру риё бикшоянд!

Ва изҳори умед ба кушодани дари майхонаҳо мекунад ва мегӯяд:

Бувад оё, ки дари майкадаҳо бикшоянд,
Гиреҳ аз кори фурубасти мо бикшоянд?

Ва замоне, ки шоҳ Шучоъ амир Муборизуддинро нобино сохт ва подшоҳ шуд ва тартиби саҳтгирии падарашро барҳам дод, Ҳофиз хушҳолона мефармояд:

Мо айби кас ба мастиву риндӣ намекунем,
Лаъли бутон хуш асту майи хушгубор ҳам.
Эй дил, башорате диҳамат, мӯҳтасиб намонд,
В-аз май ҷаҳон пур асту бути майгусор ҳам.
Ҳофиз ғами замонаро ҳам бо май даво мекард:
Ғами замона, ки ҳечаш карон намебинам,
Давош ҷуз майи чун арғавон намебинам.

Ва:

Ғами дунёи данӣ чанд хӯрӣ, бода бихӯр,
Ҳайф бошад дили доно, ки мушавваш бошад.

Ё ин, ки:

Тарсам, ки сарфае набарад рӯзи бозхост
Нони ҳалоли шайх зи оби ҳароми мо.

Агар ба қавли аҳли тасаввуф, майи маърифат мешуд, Ҳофиз, албатта,
онро оби ҳаром намегуфт:

Моро зи манъи ақл матарсону май биёр,
К-он шаҳна дар вилояти мо ҳечкора нест.
Аз чашми худ бипурс, ки моро кӣ мекушад?
Ҷоно, гуноҳи толеу ҷурми ситора нест.

Табиби ишқ манам, бода дех, ки ин маъҷун
Фароғат ораду андешаи хато бибарад.

Дар ҷойи дигар:

Чӣ маломат бувад онро, ки чунин бода хӯрад,
Ин чӣ айб аст бад-ин беҳирадӣ в-ин чӣ хатост.
Боданӯшӣ, ки дар ӯ ҳеч риёе набувад,
Беҳтар аз зӯҳдфурӯшӣ, ки дар ӯ рӯву риёст.

Яке аз муҳаққиқони осори Ҳофиз М. Яктой менависад: «Ҳоло агар гӯем мафҳуми бодаи ирфонӣ аст ва бода ба ҳисоби ҷумал 12 ва дувоздаҳ имом бошад, чӣ гуна мумкин аст онҳоро хӯрд ва дар ин сурат айб ва хатое ҳам набошад». М. Яктой с. 124.

Дар ҷаҳонбинии Ҳофиз унсурҳои бисёре аз тасаввуфи ҳақиқӣ ҳам дучор мешавад, зеро дар он муҳит, ки Ҳофиз умр ба сар мебард. ӯ наметавонист, ки аз таъсири тасаввуф комилан озод бошад. Ҳофиз шахси бедин ҳам набуд. Дар ашъори ӯ гоҳ-гоҳ ишораҳо аз мазмунҳои динӣ-тасаввуфӣ ҳам дучор меояд, лекин ин гуна ашъор дар осори Ҳофиз аз ашъори дастаи аввал хеле камтар аст. Ба ғайр аз ин асл ва асоси эҷодиёти ӯ ташвиқ ва тартиби динпарастӣ, талқину тақвияти афсонаҳои бофтаи мутааллиқ ба он намебошад.

Баръакс Ҳофиз кирдорҳои мунофиқонаи «пирони ҷоҳил» ва «шайхони гумроҳ», дурӯғ ва фитнаҳои зоҳид ва гуфтори бефоидаи воизони беамалро фош мекунад. Ӯ ҳаёти заминиро ҳамчун асл ва моҳияти ҳастии одам гаштаву баргашта тараннум намуда, парда аз рӯи дасисаҳои тақво ва тақводорӣ, зӯҳд ва зӯҳдфурӯшӣ ва риёкории зумраи ҷоҳилон

мебардорад. Шоир тазвир ва ҳарзагӯйии он носеҳони беамалро ошкоро қайд карда, хитоб мекунад, ки «Тавбафармоён чаро худ тавба камтар мекунад?!». Ва бар хилофи гуфтаҳои сари минбар «-Чун ба хилват мераванд, он кори дигар мекунад!».

Дар хусуси оиладории Ҳофиз сарчашмаҳо ишора менамоянд, ки агар афсонаи Шохи Набот ҳақиқат дошта бошад. Хоҷа ӯро ба ақди хеш даровардааст, ки бо камоли хурсандӣ мегӯяд:

Маро дар хона сарве ҳаст, к-андар сояи қаддаш,
Фароғ аз сарви бӯстониву шамшоди чаман дорам.

Ё ки:

Дар ниҳонхонаи ишрат санаме хуш дорам.
К-аз сари зулфу рухаш наъл дар оташ дорам.

Ҳофиз аз ин ҳамсари азизаш фарзандон ёфтааст ва гӯянд писаре ба номи Шоҳнӯъмон дошт, ки ба Ҳиндустон рафта, дар он ҷо вафот кардааст ва дар Бурҳонпур мадфун шудааст. Аз ашъори Хоҷа Ҳофиз низ чунин бармеояд, ки писари бузург дошта ва дар мусофират будааст ва гӯё ин ғазалро ба ёди ӯ навиштааст:

Булбуле хуни диле хӯрду гуле ҳосил кард,
Боди ҳасрат ба садаш хор парешондил кард.
Қурратулайни ман, он меваи дил ёдаш бод,
Ки худ осон бишуду кори маро мушкил кард.
Оҳу фарёд, ки аз чашми ҳасуди маҳу меҳр,
Дар лаҳад моҳи камонабруи ман манзил кард.

Ҳамсараш ҳам пеш аз худаш вафот карда будааст:

Он ёр к-аз ӯ хонаи мо ҷойи парӣ буд.
Сар то қадамаш чун зари аз айб барӣ буд.
Манзури хирадманди ман он моҳ, ки ӯро
Бо ҳусни адаб шеваи соҳибназарӣ буд.
Аз чанги манаш ахтари бадмеҳр бадар бурд,
Оре, чӣ кунам давлати даври қамарӣ буд.
Хуш буд лаби обу гулу сабзаву насрин,
Афсӯс, ки он ганҷи равон раҳгузарӣ буд.

Хоҷа Ҳофиз зодгоҳи худ Шерозро бағоят дӯст медошт ва дар ашъораш онро месутуд ва дар ҷавоби касоне, ки ӯро ба кишварҳои дигар тарғиб мекарданд, мегӯяд:

Намедиханд ичозат маро ба сайру сафар
Насими хоки Мусаллову оби Рукнобод.

Хушо Шерозу вазъи бемисолаш!
Худовандо, ниғаҳ дор аз заволаш!

Хоҷа Ҳофиз гӯё дар тамоми умр се маротиба сафар карда бошад, бори аввал ба Язд, ки тахминан дар ҳудуди солҳои 766-67 ҳиҷрӣ мебошад, ки шоҳ Шучоъ бори дуввум Шерозро тасарруф менамояд. Сабаби ин сафараш бояд робитаи хуб надоштани шоир бо шоҳ Шучоъ бошад, Хоҷа ин ғазалро навишта, ба тарки Форс ва шаҳри азизаш Шероз ризо дод:

Чил сол беш рафт, ки ман лоф мезанам,
К-аз чокарони пири муғон камтарин манам.
Обу ҳавои Порс аҷаб сифлапарвар аст.
Ку ҳамраҳе, ки хайма аз ин хок барканам.
Ҳайф аст булбуле чу ман акнун дар ин қафас,
Бо ин лисони азб, ки хомӯш чу савсанем!

Ҳофиз муддате дар Язд истиқомат дошта, аз подшоҳи он замони Язд, ки шоҳ Яҳё буд ва ӯ дар мумсикӣ ва хасосат зарбулмасали аҳолӣ буд, рӯйи гармӣ ва илтифоте надида, боз ба Шероз бармегардад

Мусофирати дигари Хоҷа ба Ҳурмуз будааст ва сабаби ин сафарро навиштаанд, ки Маҳмудшоҳ бинни Ҳасан аз подшоҳони Дакан ба воситаи Мирзофазлуллоҳи Инҷӯ маблағе ба Ҳофиз фиристод ва ӯро ба дарбори хеш даъват намуд. Хоҷа низ барои мулоқоти ӯ сафар кард, то Ҳурмуз омад ва мехост, ки ба кишти нишаста, ба роҳи обӣ ба Дакан равад, лекин он рӯз дар дарё тӯфони зӯр ба амал омад, ки Хоҷа Ҳофиз аз сафар пушаймон гардида ба қавли худ наистод ва ҳамин ғазалро ба воситаи савдогарони эронӣ ба он подшоҳ фиристод ва худ ба Шероз баргашт:

Даме бо ғам ба сар бурдан ҷаҳон яксар намеарзад,
Ба май бифрӯш далқи мо, к-аз ин беҳтар намеарзад.
Чӣ осон менамуд аввал ғами дарё ба бӯйи суд,
Ғалат гуфтам, ки ин тӯфон ба сад гавҳар намеарзад.

Сафари саввуми шоир ба Исфаҳон будааст, ки ҳеч як аз таърихнависон ба он ишора накардаанд. Дар ҳар ҳол сафари Хоҷа Ҳофиз гӯё ба ҳамин се шаҳри Эрон будааст, ки ҳар кадомашон хони мустақил доштаанд ва берун аз хоки Эрон ба ягон мамлакате нарафтааст.

Мероси адабии Ҳофиз аз девони ғазалиёт, ки қисми муҳимми осори ӯст, миқдори каме қасида, рубоӣ, қитъаҳо ва аз маснавии лирикии хурде

«Соқинома» иборат мебошад, «дар дастнависҳои охири боз як маснави - «Муғаннинома», мухаммас ва тарҷеъбанд ва таркиббандҳо низ дида мешаванд).

Дар омӯзиш ва нашри мероси адабии ин устои беназири кадоми бадеӣ донишмандони бисёр кишварҳои Шарқу Ғарб ҷаҳду кӯшишҳо нишон додаанд ва нишон медиҳанд. Дар ин қори боифтихор хидмати донишмандони Эрон, ки нусхаҳои бисёри ашъори Ҳофизро ба таърифи расонда ва доир ба эҷодиёти ӯ чандин асари тадқиқӣ ба вуҷуд овардаанд, хеле бузург аст. Дар соҳаи тадқиқи эҷодиёти Ҳофиз роли олимони Эрон (С. Абдурахими Халхолӣ, М. Қазвинӣ, Қ. Ғанӣ, С. Нафисӣ, М. Муин, П. Хонларӣ, А. Даштӣ, М. Фарзод, Х. Пажмон, А. Анҷавӣ, М. Фарзон, М. Зарғамфар, М. Лангрудӣ, М. Яқтоӣ ва дигарон) ниҳоят қалон мебошад. Осори Ҳофиз дар Эрон бо ду роҳ ҷоп шуда меояд: яке нашри илмӣ-интиқодист: нусхаҳои ҷопкардаи Абдурахими Халхолӣ (соли 1928), Муҳаммад Қазвинӣ ва Қосим Ғанӣ (соли 1941). (Асоси ин матни интиқодӣ низ ҳамон дастхати Халхолӣ мебошад, илова бар он боз 17 нусхаи дигар ва «Шарҳи Судӣ бар Ҳофиз» ва бисёр дигар нусхаҳои ҷопӣ омӯхта ва истифода карда шудаанд). М. Яқтоӣ (соли 1950), нашри 151 ғазали Ҳофиз аз тарафи Парвез Нотили Хонларӣ (соли 1958), Абулқосими Анҷавии Шерозӣ (сода 1966), дигаре нашри оммавии куллиёт ва мунтахаботи девона Ҳофиз буда, нашри рангоранги мусаввар аст ва бо саъю эҳтимоми донишмандони гуногуни эронӣ ба амал омадааст.

Як қатор шарқшиносони ғарбӣ ҳам дар ин соҳа қорҳои қобили таҳсин кардаанд, ки аз он ҷумла Я. Рипка, А. Аберри, Х. Рёмер, Х. Риттер, Х. Бромс, А. Зайонковский, Х. Шедер, К. Викенсро ном бурдан лозим.

Шарқшиносони советӣ ҳам дар соҳаи омӯхтани осори гаронбаҳои Ҳофиз саҳми босазо доранд (А. И. Болдирев, А. М. Мирзоев, А. Е. Бертелс, И. С. Брагинский, В. Котетишвили, Г. Галимова, Х. Мирзозода, Н. Маъсумӣ ва дигарон).

Дар Тоҷикистони Советӣ ҳам доир ба нашр ва тадқиқи осори адабии Ҳофиз қорҳои шойиста анҷом ёфтаанд. Аввалин «Мунтахабот»-и девони Ҳофиз бо саъю эҳтимоми эроншиноси маъруф профессор А. Н. Болдырев соли 1940 бо алифбои лотинӣ ба таърифи расидааст ва бори дуввум худӣ ҳамин «Мунтахабот» дар соли 1951 бо алифбои нави тоҷикӣ аз ҷоп баромад. Баъди он нусхаи тартибдодаи адабиётшиноси тоҷик профессор Х. Мирзозода таҳти унвони «Мунтахаби девон» дар соли 1957 ба мутолиаи хонандагон расид. Дар соли 1967 «Мунтахаби ғазалиёт»-и Ҳофизро нависандаи ин сатрҳо манзури оммаи хонандагон гардонид.

Ҳамчуни ба муносибати ҷашни 650-солагин Ҳофиз Институти шарқшиносии Академияи фанҳои Тоҷикистон бо ташаббуси адабиётшиносии машҳури тоҷик, профессор марҳум Абдулғанӣ Мирзоев ва корманди илмии Институти шарқшиносии Академияи фанҳои СССР Г. Галимова чопи илмии як силсила аз нусхаҳои дастхати қадими ғазалиёти Ҳофизро, ки дар китобхонаи институти номбурда маҳфуз аст, ба ҳуруфоти арабӣ аз чоп бароварда, ба хонандагон тақдим намуданд. Ниҳоят мунтахабе ба номи «Ашъори гузида» аз осори Ҳофиз бо ҳуруфоти арабӣ ва тоҷикиро номзади фанни филология марҳум Н. Маъсумӣ ва нависандаи ин сатрҳо ба муносибати ҳамин ҷашни зодрӯзи шоир аз чоп бароварданд. Ғайр аз ин, адабиётшиносони Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакӣ, Институти шарқшиносӣ ва Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В. И. Ленин ду маҷмӯаи мақолаҳои илмиро доир ба ҳаёт ва эҷодиёти Ҳофиз аз чоп бароварда, ба ҷашни шоири номдор ҳада кардаанд.

Азбаски нашри яқум, дуюм, чаҳорум ва панҷуми мунтахаботи ашъори Ҳофиз хеле мухтасар ва нашри сеюме, ки соли 1957 Х. Мирзозода бароварда буд, дорои камбудию нуқсонҳои ҷиддии бисёре буд, талабот ва эҳтиёҷи нисбат ба осори ин суҳанвари ширинкалом доштаи хонандаи имрӯза пурра қонеъ нашуда меояд.

Аз ин рӯ нашриёти «Ирфон» ва Правлениаи Иттифоқи нависандагони республика ин зарурат ва эҳтиёҷро ба назар гирифта, масъалаи нашри пурраи ашъори Ҳофизро ба миён гузоштанд.

Иҷрои ин вазифаи мураккаб ва дар айни ҳол боифтихор ба зиммаи муаллифи ин сатрҳо афтод.

Матни осори девони пурраи шоир аз ду нашри девони Ҳофиз гирифта шуд.

Нашри Муҳаммад Қазвинӣ ва Қосим Ғанӣ (соли 1941) асоси ин матни интиқодӣ ҳамон дастхати ягона таърихдори Халхолӣ ва се нусхаи дигар ҳам мебошанд, ки қариби асри шоир китобат шудаанд, вале таърих надоранд ва аз 485 то 493 ғазалро фаро гирифтаанд. М. Қазвинӣ дар муқаддимааш 30 нусхаи мавҷудаи куллиёти Ҳофизро то кунун аз қадим ва қадид аз хаттӣ ва чопӣ нишон медиҳад, ки даҳтои онҳо аз 440 то 495 ғазал ва 20-тои онҳо аз 517 то 597 ғазалро доранд, аз ҷумла нусхаи «Шарҳи Сӯдӣ бар Ҳофиз». ки дар санаи 1003 ҳиҷрӣ таълиф шуда ва дар 1250 ҳиҷрӣ дар Миср ба табъ расидааст, дорои 573 ғазал мебошад. Олими забардасти Туркия Сӯдӣ бори аввал дар нимаи асри 17 осори Ҳоҷа Ҳофизро аз ғазалиёт ва байтҳои илҳоқӣ тоза кардааст. Гуфтан лозим аст, ки нусхаҳои девони Ҳоҷа Ҳофиз чи хаттӣ ва чи чопӣ дар рӯйи

замин бешумор аст ва дар байни нусхаҳои гуногун ягон мутобиқат дида намешавад, ихтилоф дар ниҳояти зиёд аст. Нусхаи таърихдор ҳамагӣ як дона аст, агар гӯем, ки ҳар ғазал ё манзумаи дигаре, ки дар он набошад, аз они Ҳофиз нест, чӣ тавре ки оғои М. Қазвинӣ бар ин исрор дорад, таърихан хатост, чунки агар осори ягон шоирро дар замони зиндагиаш ҳам тартиб диҳанд, ба сабабҳои гуногун бисёр шеърҳои мумкин аз он берун монанд, ҳол он ки девони Ҳоҷа Ҳофиз сиву чанд сол пас аз вафоташ тартиб дода шудааст, дар ин ҷо ҳеч ҷойи шубҳа нест, ки 100 ё қариб 100 ғазал ва баъзе манзумаҳои дигар ба девонаш дохил нашуда монанд. Ғайр аз ин ҳофизшиносон, аз ҷумла М. Яктой, А. Анҷавӣ ва дигарон қайд мекунанд, ки «қадимтарин нусха комилтарин нусха нест». Ба мо маълум аст, ки бисёр ғазалҳои машҳури Ҳоҷа Ҳофиз монанди «Ин чӣ шӯрест, ки дар ...», «Эй боди насим», «Мутриби хушнаво бигӯ» ва ғайра асрҳо боз дар байни халқ интишор ёфтаанд ва аз они ягон шоири дигар буданашонро касе нишон намодааст, фақат барои он, ки дар Халхолӣ нестанд, аз они Ҳофиз намебошанд, гуфтан, даъвои нодуруст аст, бинобар ин мо ғайр аз 495 ғазал, ки аз нусхаи Қазвинӣ гирифтём, 70 ғазали дигарро аз нусхаи М. Яктой, ки дар бисёр девонҳои хаттӣ ва чопии дигар ҳам ҳастанд, гирифта, ҷамъ 565 ғазал, 5 қасида, маснавӣ ва соқинома, 34 қитъа, 42 рубой додем ва бовар дорем, ки дар ин бора ба роҳи хато нарафтаем.

Эҷодиёти Ҳофиз баҳри басо доманадорест, ки амвоҷаш ба бисёр соҳилҳои адабиётҳои миллии ҳозираи халқҳои кишварҳои гуногуни ҷаҳон, аз ҷумла то ба назми муосири халқҳои тоҷикзабон омада мерасад, осори чунин шахси бузургвор тадқиқоти илмии минбаъдаи бузургеро сазовор ва интизор аст.

Ба бародарони мӯхтарам Президенти АФ РСС Тоҷикистон, аъзо-корреспонденти АФ СССР, академики АФ РСС Тоҷикистон Муҳаммад Сайфиддинович Осимӣ, котиби якуми Правлениаи Иттифоқи нависандагони РСС Тоҷикистон, Лауреати мукофоти Давлатии СССР, шоир Мӯъмин Қаноат, номзади фанҳои филология Камол Айнӣ, нависанда Қодир Наимӣ, шоир Муҳиддин Фарҳат ва корманди энциклопедияи тоҷик Урбатулло Тоҳиров ва ҳамаи онҳое, ки барои таҳияи куллиёти Ҳоҷа Ҳофизи Шерозӣ ёриҳои амалӣ ва дастгириҳои ҳарҷониба кардаанд, ташаккури самимона изҳор менамоем.

Ҷ. Шанбезода
Душанбе, соли 1981

Ғазалиёт

1

Ало ё айюҳассоқӣ, адир каъсан ва новилҳо,
Ки ишқ осон намуд аввал, вале афтод мушкилҳо.
Ба бўйи нофае, к-охир сабо з-он турра бикшояд,
Зи тоби қаъди мушкинаш чӣ хун афтод дар дилҳо.
Маро дар манзили ҷонон чӣ амну айш, чун ҳар дам
Ҷарас фарёд медорад, ки барбандед маҳмилҳо.
Ба май сачҷода рангин кун, гарат пири муғон гӯяд,
Ки солик беҳабар набвад зи роҳу расми манзилҳо.
Шаби торику бими мавчу гирдобе чунин ҳоил,
Кучо донанд ҳоли мо сабукборони соҳилҳо.
Ҳама корам зи худкомӣ ба бадномӣ кашид охир,
Ниҳон кай монад он розе, к-аз ӯ созанд маҳфилҳо.
Ҳузуре гар ҳамехоҳӣ, аз ӯ ғоиб машав, Ҳофиз,
Мато мо талқа ман таҳвӣ даиддунё ва аҳмилҳо.

2

Салоҳи кор кучову мани хароб кучо?
Бубин тафовути раҳ аз кучост то ба кучо!
Дилам зи савмаа бигрифту хирқаи солус,
Кучост дайри муғону шароби ноб кучо?
Чӣ нисбат аст ба риндӣ салоҳу тақвиро,
Самои ваъз кучо, нағмаи рубоб кучо?
Зи рӯйи дӯст дили душманон чӣ дарёбанд?
Чароғи мурда кучо, шамъи офтоб кучо?
Чу кӯҳли биниши мо хоки остони шумост,
Кучо равем, бифармо, аз ин ҷаноб кучо?
Мабин ба себи занахдон, ки чоҳ дар роҳ аст,
Кучо ҳамеравӣ, эй дил, ба ин шитоб кучо?
Бишуд, ки ёди хушаш бод рӯзгори висол,
Худ он карашма кучо рафту он итоб кучо?
Қарору хоб зи Ҳофиз тамаъ мадор, эй дӯст,
Қарор чист, сабурӣ кадому хоб кучо?

3

Агар он турки шерозӣ ба даст орад дили моро,
Ба холи ҳиндуяш баҳшам Самарқанду Бухоро.
Бидеҳ, соқӣ, майи боқӣ, ки дар ҷаннат нахоҳӣ ёфт,
Канори оби Рукнободу гулгашти Мусаллоро.
Фигон, к-ин лӯлиёни шӯҳи ширинкори шахрошӯб,
Чунон бурданд сабр аз дил, ки туркон хони яғморо.
Зи ишқи нотамоми мо ҷамоли ёр мустағнист,
Ба обу рангу холу хат чӣ ҳоҷат рӯйи зеборо?

Ман аз он ҳусни рӯзафзун, ки Юсуф дошт, дониستم,
Ки ишқ аз пардаи исмат бурун орад Зулайхоро.
Агар дашном фармойӣ, в-агар нафрин, дуо гӯям,
Чавоби талх мезебад лаби лаъли шакархоро.
Насиҳат гӯш кун, чоно, ки аз чон дӯсттар доранд,
Чавонони саодатманд панди пири доноро.
Хадис аз мутрибу май гӯву рози даҳр камтар чӯ,
Ки кас накшуду накшояд ба ҳикмат ин муамморо.
Ғазал гуфтию дур суфтӣ, биёву хуш бихон, Ҳофиз,
Ки бар назми ту афсонад фалак иқди Сурайёро.

4

Сабо ба лутф бигӯ он ғизоли раъноро,
Ки сар ба кӯху биёбон ту додай моро.
Шаккарфурӯш, ки умраш дароз бод, чаро,
Тафаққуде накунад тӯтии шакархоро.
Ғурури ҳуснат иқозат магар надод, эй гул,
Ки пурсише накунӣ андалеби шайдоро?
Ба хулқу лутф тавон кард сайди аҳли назар,
Ба банду дом нагиранд мурғи доноро.
Надонам аз чӣ сабаб ранги ошноӣ нест,
Сиҳқақдони сияҳчашми моҳсиморо?
Чу бо ҳабиб нишиниву бода паймойӣ,
Ба ёд ор муҳибони бодапайморо.
Чуз ин қадар натавон гуфт дар чамоли ту айб,
Ки вазъи меҳру вафо нест рӯйи зеборо.
Дар осмон на аҷаб, гар ба гуфтаи Ҳофиз,
Суруди Зӯҳра ба рақс оварад Масеҳоро.

5

Дил меравад зи дастам, соҳибдилон, Худоро,
Дардо, ки рози пинҳон хоҳад шуд ошкоро.
Киштинишастагонем, эй боди шурта, бархез,
Бошад, ки боз бинем дидори ошноро.
Даҳрӯза меҳри гардун афсонаест афсун.
Некӣ ба чойи ёрон фурсат шумор, ёро.
Дар ҳалқаи гулу мул, хуш хонд дӯш булбул,
Ҳоти-с-сабӯху ҳуббу ё айюҳа-с-сикоро!
Эй соҳиби каромат, шукронаи саломат,
Рӯзе тафаққуде кун дарвешӣ бенаворо.
Осойиши ду гетӣ тафсири ин ду ҳарф аст:
Бо дӯстон мурувват, бо душманон мадоро.
Дар кӯйи некномӣ моро гузар надоданд,
Гар ту намеписандӣ, тағйир кун қазоро.
Он талхваш, ки сӯфӣ уммулхабоисаш хонд,

Ашҳолано ва аҳло мин **қублат**-ил-узоро.
Ҳангоми тангдастӣ дар айш кӯшу мастӣ,
К-ин кимиёи ҳастӣ Қорун кунад гадоро.
Саркаш машав, ки чун шамъ, аз ғайратат бисӯзад
Дилбар, ки дар кафи ӯ мум аст санги хоро.
Оинаи Сикандар чоми Чам аст, бингар,
То бар ту арза дорад аҳволи мулки Доро.
Хубони порсигӯ бахшандағони умранд,
Соқӣ, бидеҳ башорат риндони порсоро.
Ҳофиз ба худ напӯшид ин ҳирқаи майолуд,
Эй шайхи покдоман, маъзур дор моро.

6

Ба мулозимони султон кӣ расонад ин дуоро,
Ки ба шукри подшоҳӣ зи назар марон гадоро.
Зи рақиби девсират ба Худои худ паноҳам,
Магар он шаҳоби соқиб мададе диҳад, Худоро.
Мижаи сиёҳат ар кард ба хуни мо ишорат,
Зи фиреби ӯ бияндешу ғалат макун, нигоро.
Дили оламе бисӯзӣ, чу узор барфурӯзӣ,
Ту аз ин чӣ суд дорӣ, ки намекунӣ мадоро?
Ҳама шаб дар ин умедам, ки насими субҳгоҳӣ
Ба паёми ошноӣ бинавозад ошноро.
Чӣ қиёмат аст, чоно, ки ба ошиқон намудӣ?
Дилу чон фидои рӯят, бинамо узор моро.
Ба Худо, ки ҷуръае деҳ ту ба Ҳофизи саҳархез,
Ки дуои субҳгоҳӣ мададе кунад шуморо.

7

Сӯфӣ, биё, ки оина соф аст чомро,
То бингарӣ сафои майи лаълфомро.
Рози даруни парда зи риндони маст пурс,
К-ин ҳол нест зоҳиди олимақомро.
Анқо шикори кас нашавад, дом бозчин,
К-ин ҷо ҳамеша бод ба даст аст домро.
Дар базми давр як-ду қадаҳ даркашу бирав,
Яъне тамаъ мадор висоли давомро.
Эй дил, шабоб рафту начидӣ гуле зи айш,
Пиронасар макун ҳунаре нангу номро.
Дар айши нақд кӯш, ки чун обхӯр намонд,
Одам биҳишт равзаи доруссаломро.
Моро бар остони ту бас ҳаққи хидмат аст,
Эй хоҷа, боз бин ба тараҳҳум ғуломро.
Ҳофиз муриди чоми май аст, эй сабо, бирав
В-аз банда бандагӣ бирасон шайхи чомро.

8

Соқиё, бархезу дардеҳ чомро,
Хок бар сар кун ғами айёмро!
Соғари май дар кафам неҳ, то зи сар
Баркашам ин далқи азрақфомро.
Гарчи бадномист назди оқилон,
Мо намехоҷем нангу номро.
Бода дардеҳ, чанд аз ин боди ғурур
Хок бар сар нафси нофарҷомро.
Дуди оҳи синаи сӯзони ман
Сӯхт ин афсурдағони хомро.
Маҳрами рози дили шайдои худ
Кас намебинам зи хосу омор.
Бо дилороме маро хотир хуш аст,
К-аз дилам якбора бурд оромро.
Нангарад дигар ба сарв андар чаман,
Ҳар кӣ дид он сарви симандомро.
Сабр кун, Ҳофиз, ба сахтӣ рӯзу шаб,
Оқибат рӯзе биёбӣ комро.

9

Равнақи аҳди шабоб аст дигар бўстонро,
Мерасад муждаи гул булбули хушилҳонро.
Эй сабо, гар ба ҷавонони чаман бозрасӣ,
Хидмати мо бирасон сарву гулу райҳонро.
Гар чунин ҷилва кунад муғбачаи бодафурӯш,
Хокрӯби дари майхона кунам мижгонро.
Эй, ки бар маҳ кашӣ аз анбари соро чавгон,
Музтарибҳол магардон мани саргардонро.
Тарсам, ин қавм, ки бар дурдкашон механданд,
Дар сари кори харобот кунанд имонро.
Ёри мардони Худо бош, ки дар киштии Нӯҳ,
Ҳаст хоке, ки ба обе нахарад тӯфонро.
Бирав аз хонаи гардун бадару нон маталаб,
К-он сияҳкоса дар охир бикушад меҳмонро.
Ҳар киро хобғаҳи охир муште хок аст,
Гӯ, чӣ ҳоҷат, ки ба афлок кашӣ айвонро?
Моҳи канъонии ман, маснади Миср они ту шуд,
Вақти он аст, ки падруд кунӣ зиндонро.
Ҳофизо, май хӯру риндӣ куну хуш бош, вале
Доми тазвир макун чун дигарон Қуръонро.

10

Дӯш аз масҷид сӯйи майхона омад пири мо,
Чист, ёрони тариқат, баъд аз ин тадбири мо.

Мо, муридон, рӯй сӯйи қибла чун орем, чун
Рӯй сӯйи хонаи хаммор дорад пири мо.
Дар хароботи муғон мо низ ҳамдастон шавем,
К-ин чунин рафтаст дар аҳди азал тақдири мо.
Ақл агар донад, ки дил дар банди зулфаш чун хуш аст,
Оқилон девона гарданд аз пайи занҷири мо.
Рӯйи хубат ояте аз лутф бар мо кашф кард,
З-он замон чуз лутфу хубӣ нест дар тафсири мо.
Бо дили сангинат оё ҳеҷ даргирад шабе,
Оҳи оташноку сӯзи синаи шабгири мо?
Тири оҳи мо зи гардун бигзарад, Ҳофиз, хамӯш,
Раҳм кун бар ҷони худ, парҳез кун аз тири мо!

11

Соқӣ, ба нури бода барафрӯз ҷоми мо,
Мутриб, бигӯ, ки кори ҷаҳон шуд ба коми мо,
Мо дар пиёла акси руҳи ёр дидаем,
Эй беҳабар зи лаззати шурби мудоми мо.
**Ҳаргиз намирад он, ки дилаш зинда шуд ба ишқ,
Сабт аст бар ҷаридаи олам давоми мо.**
Чандон бувад карашмаву нози сиҳиқадон,
К-ояд ба ҷилва сарви санавбархироми мо.
Эй бод, агар ба гулшани аҳбоб бигзарӣ,
Зинҳор арза деҳ бари ҷонон паёми мо.
Гӯ: номи мо зиёд ба амдо чӣ мебарӣ,
Худ ояд он, ки ёд наёрӣ зи номи мо.
Мастӣ ба чашми шоҳиди дилбанди мо хуш аст,
З-он рӯ супурдаанд ба мастӣ зимоми мо.
Тарсам, ки сарфае набарад рӯзи бозхост
Нони ҳалолои шайх зи оби ҳароми мо.
Дарёи ахзари фалаку киштии ҳилол,
Ҳастанд ғарқи неъматӣ Ҳоҷӣ Қавоми мо.
Ҳофиз, зи дида донаи ашке ҳамефишон,
Бошад, ки мурғи васл кунад қасди доми мо.

12

Эй фуруғи моҳи ҳусн аз рӯйи рахшони шумо!
Обрӯйи хубӣ аз чоҳи занаҳдони шумо!
Азми дидори ту дорад ҷони барлабомада,
Бозгардад ё барояд, чист фармони шумо?
Кас ба даври наргисат тарфе набаст аз офият,
Беҳ, ки нафрӯшанд мастурӣ ба мастони шумо.
Бахти хоболуди мо бедор хоҳад шуд магар,
Он, ки зад бар дида обе рӯйи рахшони шумо!
Бо сабо ҳамроҳ бифрифт аз рухат гулдастае,

Бӯ, ки бӯе бишнавам аз хоки бӯстони шумо.
Умратон боду мурод, эй соқиёни базми Ҷам,
Гарчи ҷоми мо нашуд пурмай ба даврони шумо.
Дил харобӣ мекунад, дилдорро огаҳ кунед,
Зинҳор, эй дӯстон, ҷони ману ҷони шумо!
Кай диҳад даст ин ғараз, ё Раб, ки ҳамдастон шаванд
Хотири маҷмӯи мо, зулфи парешони шумо?
Дур дор аз хоку хун доман, чу бар мо бигзарӣ,
К-андар ин раҳ гашта бисёранд қурбони шумо.
Мекунад Ҳофиз дуое, бишнава, омине бигӯ:
Рӯзии мо бод лаъли шаккарафшони шумо!
Эй сабо, бо сокинони шаҳри Язд аз мо бигӯ,
К-эй сари ҳақношиносон гӯи чавғони шумо.
Гарчи дурем аз бисоти қурб, ҳиммат дур нест,
Бандаи шоҳи шумоему санохони шумо.
Эй шаҳаншоҳи баландахтар, Худоро, ҳиммате,
То бибӯсам ҳамчу ахтар хоки айвони шумо.

13

Шаб аз мутриб, ки дил хуш бод вайро,
Шунидам нолаи ҷонсӯзи найро.
Чунон дар ҷони ман сӯзаш асар кард,
Ки бе риққат надидам ҳеч шайро.
Ҳарифе буд маро соқӣ, ки дар шаб
Зи зулфу рух намудӣ шамсу файро.
Чу шавқам дид, дар соғар май афзуд,
Бигуфтам соқии фархундапайро:
«Раҳонидӣ маро аз қайди ҳастӣ,
Чу паймудӣ паёпай ҷоми майро».
Ҳамокаллоҳ ан шарр-ин-навоиб?
Ҷазокаллоҳ фи-д-дорайни хайро.
Чу беҳуд гашт Ҳофиз, кай шуморад,
Ба як ҷав мулкати Ковусу Кайро.

14

Офтоб аз рӯи ӯ шуд дар ҳичоб,
Сояро бошад ҳичоб аз офтоб.
Дастӣ моҳу меҳр барбандад ба ҳусн,
Моҳи бемеҳрам чу бикшояд ниқоб.
Аз хаёлам боз нашносад касе,
Гар дар оғӯшаш бубинам шаб ба хоб,
Хуни дил дар ҷом дидам аз сиришк
Обрӯ бар бод додам аз шароб.
Ҳар киро аз дида борон нест ашк,
Зери доман бод дорад чун ҳубоб.

Аз барои бода мебояд задан
Мӯхтасибро ҳадди бе ҳадду ҳисоб.
Ҳофизо, воиз насиҳат, гӯ, макун,
Тарки туркони Хито набвад савоб.
15

Таолуллаҳ, чӣ давлат дорам имшаб,
Ки омад ногаҳон дилдорам имшаб.
Чу дидам рӯйи хубаш, сачда кардам,
Биҳамдуллоҳ, накукирдорам имшаб.
Ниҳоли сабрам аз васлаш бар овард,
Зи бахти хеш бархурдорам имшаб.
Бар он азам, ки гар худ меравад сар,
Ки сарпӯш аз табақ бардорам имшаб.
Кашад нақши аналҳақ бар замин хун,
Чу Мансур ар кашӣ бар дорам имшаб,
Ту соҳибнеъматӣ, ман мустаҳиқам,
Закоти ҳусн деҳ ҳақ дорам имшаб,
Ҳаметарсам, ки Ҳофиз маҳв гардад
Аз ин шӯре, ки дар сар дорам имшаб.

16
Субҳи давлат медамад, ку чоми ҳамчун офтоб?
Фурсате беҳ з-ин кучо ёбам, бидеҳ чоми шароб!
Хона беташвишу соқӣ ёру мутриб базлагӯ,
Мавсими айш асту даври соғару аҳди шабоб.
Хилвати хос асту қойи амну нузҳатгоҳи унс,
«Ин, ки мебинам, ба бедорист, ё Раб, ё ба хоб?»*
Аз пайи тафриқи табъу зевари ҳусну тараб,
Хуш бувад таркиби зарринҷом бо лаъли музоб.
Аз хаёли лутфи май машшотаи чолоки табъ
Дар замири барги гул хуш мекунад пинҳон гулоб.
Шоҳиду соқӣ ба дастафшону мутриб пойкӯб,
Ғамзаи соқӣ зи чашми майпарастон бурда хоб.
Шоҳи оламбахш дар даври тараб эҳомгӯ,
Ҳофизи ширинкаломи базлагӯ ҳозирҷавоб.
Бошад ин маҳ муштарӣ дурҳои Ҳофизро, аз он
Мерасад ҳар дам ба гӯши Зӯҳра гулбонги рубоб.

* Мисраъро аз Анварӣ тазмин фармудааст

17
Медамад субҳу килла баста саҳоб,
Ассабӯҳ, ассабӯҳ, ё асҳоб.
Мечакад жола бар руҳи лола,
Алмудом, алмудом, ё аҳбоб!

Мевазад аз чаман насими биҳишт,
Ҳон, бинӯшед доимо майи ноб.
Тахти сармад задаст гул ба чаман,
Роҳи чун лаъли оташин дарёб.
Дари майхона бастаанд дигар,
Ифтатех, ё муфаттеҳ-ул-абвоб
Лабу дандонтро ҳуқуқи намак
Ҳаст бар ҷону синаҳои кабоб.
Дар чунин мавсима аҷаб бошад,
Ки бибанданд майкада ба шитоб,
Ба руҳи соқии парипайкар,
Ҳамчу Ҳофиз, бинӯш бодаи ноб.

18

Гуфтам: - Эй султони хубон, раҳм кун бар ин ғариб,
Гуфт: - Дар дунболи дил раҳ гум кунад мискин ғариб.
Гуфтамаш: - Мағзар замоне. Гуфт: - Маъзурам бидор
Хонапарварде чӣ тоб орад ғами чандин ғариб?
Хуфта бар санҷоби шоҳӣ нозанинро чӣ ғам,
Гар зи хору хора созад бистару болин ғариб.
Эй, ки дар занчири зулфат ҷойи чандин ошноост,
Хуш фитод он холи мушкин бар руҳи рангин ғариб.
Менамояд акси май дар ранги рӯйи маҳвашат,
Ҳамчу барги арғувон бар сафҳаи насрин ғариб.
Бас ғариб афтодааст он мӯри хат гирди руҳат,
Гарчи набвад дар нигористон хати мушкин ғариб.
Гуфтам: - Эй шомӣ ғарибон турраи шабранги ту,
Дар саҳаргоҳон ҳазар кун, чун бинолад ин ғариб.
Гуфт: - Ҳофиз, ошноён дар мақоми ҳайратанд,
Дур набвад, гар нишинад хаставу мискин ғариб.

19

Эй шоҳиди қудсӣ, кӣ кашад банди ниқобат
В-эӣ мурғи биҳиштӣ, кӣ диҳад донаву обат?
Хобам бишуд аз дида, дар ин фикри ҷигарсӯз,
К-оғӯши кӣ шуд манзили осойишу хобат?
Дарвеш намекурсиву тарсам, ки набошад
Андешаи омурзишу парвои савобат.
Роҳи дили ушшоқ зад он чашми хуморӣ,
Пайдост аз ин шева, ки маст аст шаробат.
Тире, ки задӣ бар дилам аз ғамза, хато рафт,
То боз чӣ андеша кунад ройи савобат.
Ҳар нолаву фарёд, ки кардам, нашунидӣ,
Пайдост, нигоро, ки баланд аст ҷанобат.
Дур аст сари об аз ин бодия, ҳуш дор,

То ғўли биёбон нафиребад ба саробат.
То дар раҳи пирӣ ба чӣ оин равӣ, эй дил,
Боре ба ғалат сарф шуд айёми шабобат.
Эй қасри дилафрӯз, ки манзилгаҳи унсӣ,
Ё Раб, макунод офати айём харобат.
Ҳофиз на ғуломест, ки аз хоҷа гурезад,
Лутфе куну боз о, ки харобам зи итобат.

20

Хаме, ки абруи шӯҳи ту дар камон андохт,
Ба қасди ҷони мани зори нотавон андохт,
Набуд нақши ду олам, ки ранги улфат буд,
Замона тарҳи муҳаббат на ин замон андохт.
Ба як карашма, ки наргис ба хушфурӯшӣ кард,
Фиреби чашми ту сад фитна дар ҷаҳон андохт.
Шароб хӯрдаву хай карда меравӣ ба чаман,
Ки оби рӯйи ту оташ дар арғавон андохт.
Ба базмгоҳи чаман дӯш маст бигзаштам,
Чу аз даҳони туам ғунча дар гумон андохт.
Бунафша турраи мафтули худ гиреҳ мезад,
Сабо ҳикояти зулфи ту дар миён андохт.
Зи шарми он, ки ба рӯйи ту нисбаташ кардам,
Суман ба дасти сабо хок дар даҳон андохт.
Ман аз вараъ маю мутриб надидаме з-ин пеш,
Ҳавои муғбачагонам дар ину он андохт.
Кунун ба оби майи лаъл хирқа мешӯям,
Насибаи азал аз худ наметавон андохт.
Ҷаҳон ба коми ман акнун шавад, ки даври замон
Маро ба бандагии хоҷаи ҷаҳон андохт.
Магар кушоиши Ҳофиз дар ин харобӣ буд,
Ки бахшиши азалаш дар майи муғон андохт.

21

Сина аз оташи дил дар ғами ҷонона бисӯхт,
Оташе буд дар ин хона, ки кошоно бисӯхт.
Танам аз воситаи дурии дилбар бигудохт,
Ҷонам аз оташи меҳри руҳи ҷонона бисӯхт.
Сӯзи дил бин, ки зи бас оташи ашкам дили шамъ
Дӯш бар ман зи сари меҳр, чу парвона, бисӯхт,
Ошноӣ на ғариб аст, ки дилсӯзи ман аст,
Чун ман аз хеш бирафтам, дили бегона бисӯхт.
Хирқаи зӯҳди маро оби харобот бибурд,
Хонаи ақли маро оташи майхона бисӯхт.
Чун пиёла дилам аз тавба, ки кардам, бишикаст,
Ҳамчу лола қигарам бе маю хумхона бисӯхт.

Мочаро кам куну боз о, ки маро мардуми чашм,
Хирқа аз сар бадар оварду ба шукрона бисӯхт.
Тарки афсона бигӯ, Ҳофизу май нӯш даме,
Ки нахуфтем шабу шамъ ба афсона бисӯхт.
22

Соқиё, омадани ид муборак бодат,
В-он мавоид, ки кардӣ, маравод аз ёдат!
Дар шигифтам, ки дар ин муддати айёми фиروق
Баргирифти зи ҳарифон дилу дил медодат.
Бирасон бандагии духтари раз, гӯ, бадар ой,
Ки даму ҳиммати мо кард зи банд озодат.
Шодии маҷлисиён дар қадаму мақдами туст,
Чойи ғам бод ҳар он дил, ки нахоҳад шодат.
Шукри Эзид, ки зи тороҷи хазон раҳна наёфт,
Бӯстони суману сарву гулу шамшодат.
Чашми бад дур, к-аз он тафриқаат боз овард,
Толеи номвару давлати модарзодат.
Ҳофиз, аз даст мадеҳ давлати ин киштии Нӯх
Варна тӯфони ҳаводис бибарад бунёдат.

23

Эй насими саҳар, оромгаҳи ёр кучост?
Манзили он маҳи ошиққуши айёр кучост?
Шаби тор асту раҳи водии **Айман** дар пеш,
Оташи Тӯр кучо, мавъиди дидор кучост?
Ҳар кӣ омад ба ҷаҳон, нақши харобӣ дорад,
Дар харобот, бигӯед, ки хушёр кучост?
Он кас аст аҳли башорат, ки ишорат донад,
Нуктаҳо ҳаст басте, маҳрами асрор кучост?
Ҳар сари мӯйи маро бо ту ҳазорон кор аст,
Мо кучоюму маломатгари бекор кучост?
Бозпурсед зи гесуи шикан дар шиканаш,
К-ин дили ғамзада саргашта гирифтор кучост?
Ақл девона шуд, он силсилаи мушкин ку?
Дил зи мо гӯша гирифт, абруи дилдор кучост?
Соқиву мутрибу май ҷумла муҳайёст, вале
Айш бе ёр муҳайё нашавад, ёр кучост?
Ҳофиз, аз боди хазон дар чамани даҳр маранҷ
Фикри маъкул бифармо, гули бехор кучост?

24

Рӯза як сӯ шуду ид омаду дилҳо бархост,
Май зи майхона ба ҷӯш омаду мебояд хост.
Тавбаи зӯҳдфурӯшони гаронҷон бигузашт,
Вақти шодиву тараб кардани риндон пайдост,

Чӣ маломат бувад онро, ки чунин бода хӯрад,
Ин чӣ айб аст бад-ин бехирадӣ в-ин чӣ хатост.
Боданӯшӣ, ки дар ӯ ҳеч риёе набувад,
Беҳтар аз зӯҳдфурӯшӣ, ки дар ӯ рӯву риёст.
Мо на мардони риёему ҳарифони нифоқ,
Он, ки ӯ олими сирр аст, бад-ин ҳол гувост.
Фарзи Эзид бигузоре му ба кас бад накунем,
В-он чӣ гӯянд раво нест, нагӯем равост.
Чӣ шавад, гар ману ту чанд қадаҳ бода хӯрем,
Бода аз хуни разон аст, на аз хуни шумост.
Ин чӣ айб аст к-аз он айб халал хоҳад буд,
В-ар бувад, низ чӣ шуд, мардуми беайб кучост?
Ҳофиз, аз чуну чаро бигзару май нӯш даме,
Назди ҳукмаш чӣ маҷоли сухани чуну чарост.

25

Дилу динам шуду дилбар ба маломат бархост,
Гуфт: - Бо мо манишин к-аз ту саломат бархост.
Кӣ, шунидӣ, ки дар ин базм даме хуш бинишаст,
Ки на дар охири сӯҳбат ба надомат бархост?
Шамъ агар з-он лаби хандон ба забон лофе зад,
Пеши ушшоқи ту шабҳо ба ғаромат бархост.
Дар чаман боди баҳорӣ зи канори гулу сарв
Ба ҳаводории он оразу қомат бархост.
Маст бигзаштиву аз хилватиёни малакут
Ба тамошои ту ошӯби қиёмат бархост.
Пеши рафтори ту по бар нагирифт аз хичлат
Сарви саркаш, ки ба ноз аз қаду қомат бархост.
Ҳофиз, ин хирқа бияндоз, магар қон бибарӣ,
К-оташ аз хирқаи солусу каромат бархост.

26

Чу бишнавай сухани аҳли дил, мағӯ, ки хатост,
Суханшинос най, қони ман, хато ин қост,
Сарам ба дунйиву уқбӣ фурӯ намеояд,
Таборакаллаҳ аз ин фитнаҳо, ки дар сари мост.
Дар андаруни мани хастадил надонам кист,
Ки ман хамӯшаму ӯ дар фиғону дар ғавғост?
Дилам зи парда бурун шуд, кучой, эй мутриб?
Бинол, ҳон, ки аз ин парда корҳо ба навест.
Маро ба кори ҷаҳон ҳаргиз илтифот набуд,
Руҳи ту дар назари ман чунин хушаш орост.
Нахуфтаам зи хаёле, ки мепазад дили ман,
Хумори садшаба дорам, шаробхона кучост?

Чунин, ки савмаа олуда шуд зи хуни дилам,
Гарам ба бода бишӯед, ҳақ ба дасти шумост.
Аз он ба дайри муғонам азиз медоранд,
Ки оташе, ки намирад, ҳамеша дар дили мост.
Чӣ соз буд, ки дар парда мезад ин мутриб,
Ки рафт умру ҳанӯзам димоғ пур зи ҳавост.
Нидои ишқи ту дишаб дар андарун доданд,
Фазои синаи Ҳофиз ҳанӯз пур зи садост.

27

Хаёли рӯйи ту дар ҳар тариқ ҳамраҳи мост,
Насими мӯйи ту пайванди ҷони оғаҳи мост.
Ба рағми муддаиёне, ки манъи ишқ кунанд,
Ҷамоли чехраи ту ҳуччати муваччаҳи мост.
Бубин, ки себи занаҳдони ту чӣ мегӯяд:
«Ҳазор Юсуфи Мисрӣ фитода дар чаҳи мост».
Агар ба зулфи дарози ту дасти мо нарасад,
Гуноҳи бахти парешону дасти кӯтаҳи мост.
Ба ҳоҷиби дари хилватсаройи хос бигӯ:
«Фалон зи гӯшанишинони хоки даргаҳи мост».
Ба сурат аз назари мо агарчи маҳҷуб аст,
Ҳамеша дар назари хотири мураффаҳи мост.
Агар ба соле Ҳофиз даре занад, бидушой,
Ки солҳост, ки муштоқи рӯйи чун маҳи мост.

28

Маталаб тоату паймону салоҳ аз мани маст,
Ки ба паймонакашӣ шӯҳра шудам рӯзи аласт.
**Ман ҳамон дам, ки вузӯ сохтам аз чашмаи ишқ,
Чор такбир задам яксара бар ҳар чӣ, ки ҳаст.**
Май бидеҳ то диҳамат оғаҳӣ аз сирри қазо,
Ки ба рӯйи кӣ шудам ошиқу аз бӯйи кӣ маст?
Камари кӯҳ кам аст аз камари мӯр ин чо,
Ноумед аз дари раҳмат машав, эй бодапараст!
Ба ҷуз он наргиси мастона, ки чашмаш марасод,
Зери ин торуми фирӯза касе хуш нанишаст.
Ҷон фидои даҳанаш бод, ки дар боғи назар
Чаманоройи чаҳон хуштар аз ин ғунча набаст.
Ҳофиз аз давлати ишқи ту Сулаймоне шуд,
Яъне аз васли туаш нест ба ҷуз бод ба даст.

29

Шукуфта шуд гули ҳамрову гашт булбул маст,
Салои сархушӣ, эй сӯфиёни бодапараст!
Асоси тавба, ки дар маҳкамӣ чу санг намуд,
Бубин, ки чоми зучоҷӣ чӣ турфааш бишикаст.

Биёр бода, ки дар боргоҳи истиғно,
Чи посбону чи султон, чи ҳушёру чи маст.
Аз ин работи дудар чун зарурат аст раҳил,
Равоқу тоқи маишат чи сарбаланду чи паст.
Мақоми айш муяссар намешавад бе ранҷ
Бале, ба ҳукми бало бастаанд аҳди аласт.
Ба ҳасту нест маранҷон замиру хуш мебош,
Ки нестист саранҷоми ҳар камол, ки ҳаст.
Шукӯҳи Осафиву асби боду мантиқи тайр,
Ба бод рафту аз ӯ хоҷа ҳеч тарф набаст.
Ба болу пар марав аз раҳ, ки тири партобӣ
Ҳаво гирифт замоне, вале ба хок нишаст.
Забони килки ту, Ҳофиз, чӣ шукри он гӯяд,
Ки тӯҳфаи суханаш мебаранд даст ба даст.

30

Зулф ошуфтаву хай кардаву хандонлабу маст,
Пираҳанчоку ғазалхону суроҳӣ дар даст,
Наргисаш арбадаҷӯву лабаш афсӯскунон,
Ними шаб дӯш ба болини ман омад, бинишаст.
Сар фарогӯши ман оварду ба овози ҳазин,
Гуфт: - Эй ошиқи деринаи ман, хобат ҳаст?
Ошиқеро, ки чунин бодаи шабгир диҳанд,
Кофарӣ ишқ бувад, гар набувад бодапараст.
Бирав, эй зоҳиду бар дурдкашон хурда магир,
Ки надоданд ҷуз ин тӯҳфа ба мо рӯзи аласт.
Он чӣ ӯ рехт ба паймонаи мо, нӯшидем,
Агар аз хамри биҳишт асту агар бодаи маст.
Хандаи ҷоми маю зулфи гиреҳгири нигор,
Эй басо тавба, ки чун тавбаи Ҳофиз бишикаст.

31

Дар дайри муғон омад ёрам қадаҳе дар даст,
Маст аз маю майхорон аз наргиси масташ маст.
Дар наъли саманди ӯ шакли маҳи нав пайдо
В-аз қадди баланди ӯ болои санавбар паст.
Охир, ба чӣ гӯям ҳаст, аз худ хабарам чун нест,
В-аз баҳри чӣ гӯям нест, бо вай назарам чун ҳаст?
Шамъи дили дамсозон биншаст, чу ӯ бархост,
В-афғони назарбозон бархост, чу ӯ биншаст.
Гар ғолия хушбӯ шуд, дар гесуи ӯ печид.
В-ар вусма камонкаш гашт, дар абруи ӯ пайваст.
Бозой, ки бозояд умри шудаи Ҳофиз,
Ҳарчанд ки н-ояд боз, тире, ки бишуд аз шаст.

32

Ба чони хоҷаву ҳаққи қадиму аҳди дуруст,
Ки мӯниси дами субҳам дуои давлати туст.
Сиришки ман, ки зи тӯфони Нӯҳ даст барад,
Зи лавҳи сина наёрист нақши меҳри ту шуст.
Бикун муомилае в-ин дили шикаста бихар,
Ки бо шикастагӣ арзад ба сад ҳазор дуруст.
Забони мӯр ба Осаф дароз гашту равост,
Ки хоҷа хотами Чам ёва карду бозначуст.
Дило, тамаъ мабур аз лутфи бениҳояти дӯст,
Чу лофи ишқ задӣ, сар бибоз чобуку чуст.
Ба сидқ кӯш, ки хуршед зояд аз нафасат,
Ки аз дурӯғ сияҳрӯй гашт субҳи нахуст.
Шудам зи дасти ту шайдои кӯху дашту ҳанӯз
Намекунӣ ба тараҳҳум нитоқи силсила суст.
Маранҷ, Ҳофиз аз дилбарон ҳифоз маҷӯй,
Гуноҳи боғ чӣ бошад, чу ин гиёҳ наруст.

33

Моро зи хаёли ту чӣ парвои шароб аст?
Хум, гӯ, сари худ гир, ки хумхона хароб аст.
Гар хамри биҳишт аст, бирезед, ки бе дӯст,
Ҳар шарбати азбам, ки диҳӣ, айни азоб аст.
Афсӯс, ки шуд дилбару дар дидаи гирён
Таҳрири хаёли хати ӯ нақш бар об аст.
Бедор шав, эй дида, ки эмин натавон буд
3-ин сели дамодам, ки дар ин манзили хоб аст,
Маъшуқ аён мегузарад бар ту, валекин
Ағёр ҳамебинад, аз он баста ниқоб аст.
Гул бар рухи рангини ту то лутфи арақ дид,
Дар оташи рашк аз ғами дил ғарқи гулоб аст.
Сабз аст дару дашт, биё, то нагузорем
Даст аз сари обе, ки ҷаҳон ҷумла сароб аст.
Дар кунҷи димоғам маталаб ҷойи насихат,
К-ин гӯша пур аз замзамаи чангу рубоб аст.
Ҳофиз, чӣ шуд, ар ошиқу ринд асту назарбоз,
Бас таври аҷаб лозими айёми шабоб аст.

34

Зулфат ҳазор дил ба яке тори мӯ бибаст,
Роҳи ҳазор чорагар аз чор сӯ бибаст.
То ошиқон ба бӯйи насимаш диҳанд қон,
Бикшод нофаеву дари орзу бибаст.
Шайдо аз он шудам, ки нигорам чу моҳи нав,
Абру намуду чилвагарӣ карду рӯ бибаст.
Соқӣ ба чанд ранг май андар пиёла рехт,

Ин нақшҳо нигар, ки чӣ хуш дар каду бибаст.
Ё Раб, чӣ ғамза кард суроҳӣ, ки хуни хум
Бо наъраҳои қулқулаш андар гулӯ бибаст.
Мутриб чӣ нағма сохт, ки дар пардаи **самоъ**,
Бар аҳли ваҷду ҳол дари ҳою хӯ бибаст.
Ҳофиз, ҳар он кӣ ишқ наварзиду васл хост,
Эҳроми тавфи Каъбаи дил бевузӯ бибаст.

35

Он шаби қадре, ки гӯянд аҳли хилват, имшаб аст,
Ё Раб, ин таъсири давлат дар кадомин кавкаб аст,
То ба гесуи ту дасти носазоён кам расад,
Ҳар диле аз ҳалқае дар зикри «Ё Раб! Ё Раб» аст.
Куштаи чоҳи занаҳдони туам, к-аз ҳар тараф,
Сад ҳазораш гардани ҷон зери тавқи ғабғаб аст.
Шаҳсавори ман, ки Маҳ оинадори рӯйи ўст,
Тоҷи хуршеди баландаш хоки наъли маркаб аст.
Акси хай бар оразаш бин, к-офтоби гармрав
Дар ҳавои он арақ, то ҳаст, ҳар рӯзаш таб аст.
Ман нахоҳам кард тарки лаъли ёру чоми май,
Зоҳидон, маъзур доредам, ки инам мазҳаб аст.
Андар он мавқаб, ки бар пушти сабо банданд зин,
Бо Сулаймон чун биронам, ман, ки мӯрам маркаб аст.
Оби ҳайвонаш зи минқори балоғат мечакад,
Зоғи килки ман, баномэзид, чӣ олий машраб аст!
Он, ки новак бар дили ман зери чашме мезанад,
Қути ҷони Ҳофизаш дар хандаи зери лаб аст.

36

Агар ба лутф бихонӣ, мазиди алтоф аст,
В-агар ба қаҳр биронӣ, даруни мо соф аст.
Ба нома васфи ту гуфтан на ҳадди имкон аст,
Чаро, ки васфи ту берун зи ҳадди авсоф аст.
Ба чашми ишқ тавон дид рӯйи шоҳиди мо,
Ки нури дидаи ошиқ зи Қоф то Қоф аст.
Зи мусҳафи рухи дилдор ояте бархон,
Ки он баёни мақомоти кашфи «Кашшоф» аст,
Чу сарв саркашӣ, эй ёри сангдил, бо мо,
Чӣ чашмҳост, ки бар рӯйи ту зи атроф аст!
Аду, ки мантиқи Ҳофиз тамаъ кунад дар шеър,
Ҳамон ҳадиси ҳумову тариқи ҳаттоф аст.

37

Худо чу сурати абруи дилкушои ту баст,
Кушоди кори ман андар карашмаҳои ту баст.
Марову сарви чаманро ба хоки роҳ нишонд,

Замона то қасаби заркаши қабои ту баст.
Зи кори мову дили ғунча сад гиреҳ бикүшуд,
Насими субҳ чу дил дар раҳи ҳавои ту баст.
Маро ба банди ту даврони чарх розӣ кард,
Вале чӣ суд, ки сарришта дар ризои ту баст.
Чу нофа бар дили мискини ман гиреҳ мафиган,
Ки аҳд бо сари зулфи гиреҳкушои ту баст.
Ту худ ҳаёти дигар будӣ, эй насими висол,
Хато нигар, ки дил уммед дар вафои ту баст.
Зи дасти чаври ту, гуфтам, зи шаҳр хоҳам рафт,
Ба ханда гуфт, ки: - Ҳофиз, бирав, кӣ пойи ту баст?

38

Хилватгузидаро ба тамошо чӣ ҳоҷат аст,
Чун кӯйи дӯст ҳаст, ба саҳро чӣ ҳоҷат аст?
Қоно, ба ҳоҷате, ки туро ҳаст, бо Худо,
К-охир даме бипурс, ки моро чӣ ҳоҷат аст?
Эй подшоҳи ҳусн, Худоро, бисӯхтем,
Охир, суол кун, ки гадоро чӣ ҳоҷат аст?
Арбоби ҳоҷатему забони суол нест,
Дар ҳазрати карим таманно чӣ ҳоҷат аст?
Мӯхтоҷи қисса нест, гарат қасди хуни мост,
Чун рахт аз они туст, ба яғмо чӣ ҳоҷат аст?
**Қоми қаҳоннамост замири мунири дӯст,
Изҳори эҳтиёҷи худ он чо чӣ ҳоҷат аст?**
Он шуд, ки бори миннати маллоҳ бурдамӣ,
Гавҳар чу даст дод, ба дарё чӣ ҳоҷат аст?
Эй муддаӣ, бирав, ки маро бо ту кор нест,
Аҳбоб ҳозиранд, ба аъдо чӣ ҳоҷат аст?
Эй ошиқи гадо, чу лаби рӯҳбахши ёр,
Медонадат вазифа, тақозо чӣ ҳоҷат аст?
Ҳофиз, ту хатм кун, ки ҳунар худ аён шавад,
Бо муддаӣ низоу муҳоко чӣ ҳоҷат аст?

39

Равоқи манзараи чашми ман ошёнаи туст,
Карам намову фурӯд о, ки хона хонаи туст.
Ба лутфи холу хат аз орифон рабудӣ дил,
Латифаҳои аҷаб зери дому донаи туст.
Дилат ба васли гул, эй булбули саҳар, хуш бод,
Ки дар чаман ҳама гулбонги ошиқонаи туст.
Илоҷи заъфи дили мо ба лаб ҳаволат кун,
Ки ин муфәрреҳи ёқут дар хазонаи туст.
Ба тан муқассирам аз давлати мулозаматат,
Вале хулосаи қон хоки остонаи туст.

Ман он наям, ки диҳам нақди дил ба ҳар шӯхе,
Дари хазона ба мӯҳри туву нишонаи туст.
Ту худ чӣ лӯъбатӣ, эй шаҳсавори ширинкор,
Ки тавсане чу фалак роми тозиёнаи туст.
Чӣ қойи ман, ки билағзад сипехри шӯъбадабоз,
Аз ин ҳиял, ки дар анбонаи баҳонаи туст.
Суруди маҷлисат акнун фалак ба рақс орад,
Ки шеъри Ҳофизи ширинсухан таронаи туст.
40

Бирав ба кори худ, эй воиз, ин чӣ фарёд аст?
Маро фитод дил аз раҳ, туро чӣ афтодаст?
Миёни ӯ, ки Худо офаридааст аз ҳеч,
Дақиқаест, ки ҳеч офарида накшодаст.
Ба ком то нарасонад маро лабаш, чун ной,
Насихати ҳама олам ба гӯши ман бод аст.
Гадои кӯйи ту аз ҳашт хулд мустағнист,
Асири ишқи ту аз ҳар ду олам озод аст.
Агарчи масти ишқам хароб кард, вале
Асоси ҳастии ман з-он хароб обод аст.
Дило, манол зи бедоду ҷаври ёр, ки ёр
Туро насиб ҳамин карду ин аз он дод аст.
Бирав, фасона махону фусун мадам, Ҳофиз,
К-аз ин фасонаву афсун маро басе ёд аст.
41

То сари зулфи ту дар дасти насим афтодаст,
Дили савдозада аз ғусса дуним афтодаст.
Чашми ҷодуи ту худ айни саводи сеҳр аст,
Лекин ин аст, ки ин нусха сақим афтодаст.
Дар хамаи зулфи ту он холи сияҳ донӣ, чист?
Нуқтаи дуда, ки дар ҳалқаи ҷим афтодаст.
Зулфи мушкини ту дар гулшани фирдавси узор
Чист? Товус, ки дар боғи наим афтодаст.
Дили ман дар ҳаваси рӯйи ту, эй мӯнисии ҷон,
Хоки роҳест, ки дар дасти насим афтодаст.
Ҳамчу гард ин тани хокӣ натавонад бархост,
Аз сари кӯйи ту з-он рӯ, ки азим афтодаст.
Соияи қадди ту бар қолибам, эй исодам,
Акси рӯҳест, ки бар азми рамим афтодаст.
Он, ки ҷуз Каъба мақомаш набуд аз ёди лабат,
Бар дари майкада, дидам, ки муқим афтодаст.
Ҳофизи гумшударо бо ғамат, эй ёри азиз,
Иттиҳодест, ки дар аҳди қадим афтодаст.
42

Биё, ки қасри амал сахт суштбунёд аст,
Биёр бода, ки бунёди умр бар бод аст.
Ғуломи ҳиммати онам, ки зери чархи кабуд
Зи ҳар чӣ ранги тааллуқ пазирад, озод аст.
Чӣ гӯямат, ки ба майхона дӯш масту хароб
Сурӯши олами ғайбам чӣ муждаҳо додаст.
Ки: «Эй баландназар шоҳбози сидранишин,
Нишемани ту на ин кунчи меҳнатобод аст.
Туро зи кунгураи арш мезананд сафир,
Надонамат, ки дар ин домгаҳ чӣ афтодаст?
Насиҳате кунамат, ёд гиру дар амал ор,
Ки ин ҳадис зи пири тариқатам ёд аст.
Ғами чаҳон махӯру панди ман мабар аз ёд,
Ки ин латифаи нағзам зи раҳраве ёд аст.
Ризо ба дода бидеҳ в-аз ҷабин гиреҳ бикӯшой,
Ки бар ману ту дари ихтиёр накшодаст.
Маҷӯ дурустии аҳд аз чаҳони суштниҳод,
Ки ин аҷуза арӯси ҳазор домод аст.
Нишони аҳду вафо нест дар табассуми гул,
Бинол, булбули бедил, ки ҷойи фарёд аст.
Ҳасад чӣ мебарӣ, эй суштназм, бар Ҳофиз,
Қабули хотиру лутфи сухан худодод аст.

43

Бе меҳри рухат рӯзи маро нур намондаст
В-аз умр маро ҷуз шаби дайҷур намондаст.
Ҳангоми видои ту зи бас гиря, ки кардам,
Дур аз рухи ту чашми маро нур намондаст.
Мерафт хаёли ту зи чашми ману меғуфт:
«Ҳайҳот аз ин гӯша, ки маъмур намондаст».
Васли ту аҷалро зи сарам дур ҳамедошт,
Аз давлати ҳаҷри ту кунун дур намондаст.
Наздик шуд он дам, ки рақибони ту гӯянд:
«Дур аз рухат он хастаи ранҷур намондаст».
Сабр аст маро чораи ҳиҷрони ту, лекин
Чун сабр тавон кард, ки мақдур намондаст.
Дар ҳаҷри ту гар чашми маро об равон аст,
Гӯ, хуни ҷигар рез, ки маъзур намондаст.
Ҳофиз зи ғам аз гиря напардохт ба ханда,
Мотамзадари доияи сур намондаст.

44

Боғи маро чӣ ҳоҷати сарву санавбар аст?
Шамшоди хонапарвари мо аз кӣ камтар аст?
Эй нозанин санам, ту чӣ мазҳаб гирифтаӣ,

К-ат хуни мо ҳалолтар аз шири модар аст?
Чун нақши ғам зи дур бибинӣ, шароб хоҳ
Ташхис кардаему мудово муқаррар аст.
Як қисса беш нест ғами ишқу ин аҷаб,
К-аз ҳар забон, ки мешунавам, номукаррар аст.
Дӣ ваъда дод васламу дар сар шароб дошт,
Имрӯз то чӣ гӯяду бозаш чӣ дар сар аст?
Шерозу оби Рукниву он боди хушнасим,
Айбаш макун, ки холи рухи ҳафт кишвар аст.
Фарқ аст аз оби Хизр, ки зулмот ҷойи ўст,
То оби мо, ки манбааш «Аллоҳуакбар» аст.
Мо обрӯйи фақру қаноат намебарем,
Бо подшаҳ бигӯй, ки рӯзӣ муқаддар аст.
Ҳофиз, чӣ турфа шоҳи наботест килки ту,
К-аш мева дилпазиртар аз шаҳду шаккар аст?

45

Алминнати лиллаҳ, ки дари майкада боз аст,
З-он рӯ, ки маро бар дари ў рӯйи ниёз аст.
Хумҳо ҳама дар чӯшу хурӯшанд зи мастӣ
В-он май, ки дар он ҷост, ҳақиқат, на маҷоз аст.
Аз вай ҳама мастиву ғурур асту такаббур
В-аз мо ҳама бечорагиву аҷзу ниёз аст.
Розе, ки бари ғайр нагуфтему нагӯем,
Бо дӯст бигӯем, ки ў маҳрами роз аст.
Шарҳи шикани зулфи ҳам андар хамаи ҷонон
Кӯтаҳ натавон кард, ки ин қисса дароз аст.
Бори дили Маҷнуну хамаи турраи Лайлӣ,
Рухсораи Маҳмуду кафи пойи Аёз аст.
Бардӯхтаам дида, чу боз, аз ҳама олам,
То дидаи ман бар рухи зебои ту боз аст.
Дар Каъбаи кӯйи ту ҳар он кас, ки биёяд,
Аз қиблаи абруи ту дар айни намоз аст.
Эй маҷлисиён, сӯзи дили Ҳофиз мискин
Аз шамъ бипурсед, ки дар сӯзу гудоз аст.

46

Имрӯз шоҳи анҷумани дилбарон якест,
Дилбар агар ҳазор бувад, дил бар он якест.
Ман баҳри он яке дилу дин додаам ба бод,
Айбам макун, ки ҳосили ҳар ду ҷаҳон якест.
Савдоиёни олами пиндорро бигӯй,
Сармоя кам кунед, ки суду зиён якест.
Халқе забон ба даъвии ишқаш кушодаанд,
Эй ман ғуломи он, ки дилаш бо забон якест.

Ҳофиз бар остонаи давлат ниҳода сар,
Давлат дар он сар аст, ки бо остон якест.

47

Агарчи бода фараҳбахшу бод гулбез аст,
Ба бонги чанг махӯр май, ки мӯҳтасиб тез аст.
Суроҳиеву ҳарифе гарат ба чанг афтад,
Ба ақл нӯш, ки айём фитнаангез аст.
Дар остини мураққаъ пиёла пинҳон кун,
Ки ҳамчу чашми суроҳӣ замона хунрез аст.
Ба оби дида бишӯем хирқаҳо аз май,
Ки мавсими варау рӯзгори парҳез аст.
Маҷӯй айши хуш аз даври вожгуни сипеҳр,
Ки софи ин сари хум ҷумла дурдомез аст.
Сипеҳри баршуда парвезанест хунафшон,
Ки резааш сари Кисрову тоҷи Парвез аст.
Ироқу Форс гирифтӣ ба шеъри хуш, Ҳофиз,
Биё, ки навбати Бағдоду вақти Табрез аст.

48

Ҳоли дил бо ту гуфтаним ҳавас аст,
Ҳабари дил шунуфтаним ҳавас аст.
Тамаи хом бин, ки қиссаи фош
Аз рақибон нуҳуфтаним ҳавас аст.
Шаби қадре чунин азизу шариф,
Бо ту то рӯз хуфтаним ҳавас аст,
Ваҳ ки дурдонае чунин нозук
Дар шаби тор суфтаним ҳавас аст.
Эй сабо, имшабам мадад фармой,
Ки саҳаргаҳ шукуфтаним ҳавас аст.
Аз барои шараф ба нӯки мижа,
Ҳоки роҳи ту рӯфтаним ҳавас аст.
Ҳамчу Ҳофиз ба рағми муддаиён,
Шеъри риндона гуфтаним ҳавас аст.

49

Ҳадиси сарв кӣ гӯяд ба пеши қомати дӯст,
Ки сарбаландии сарви сиҳӣ зи қомати ўст.
Ба сарв нисбати қаддат намекунам з-он рӯ,
Ки сарв агарчи баланд аст, қоматаш худрӯст.
Ҳаёли қомати сарваш муқими дидаи мост,
Аз он, ки сарви сиҳиро мақом бар лаби чӯст,
Сабо зи зулфу хату холи ў ҳадисе чанд
Ба мушк гуфт, аз он аст, к-ин чунин хушбӯст.
Фарози бадри мунираш хатест, лекин кас
Надонад он, ки ҳилол аст ё хама абуруст.

Ҳазор ҷони киромӣ фидои он, ки сараш
Фитода дар хамаи чавғони зулфи ӯ чун гӯст.
Ту аз даҳонш талаб коми дил, агар чӯйӣ,
Чу Ҳофиз аз пайи чашмаш марав, ки арбадаҷӯст.
50

Саҳни бўстон завқбахшу сӯҳбати ёрон хуш аст,
Вақти гул хуш бод, к-аз вай вақти майхорон хуш аст.
Аз сабо ҳар дам машоми ҷони мо хуш мешавад,
Оре-оре, тибби анфоси ҳаводорон хуш аст.
Нокушуда гул ниқоб, оҳанги реҳлат соз кард,
Нола кун, булбул, ки гулбонги дилафгорон хуш аст.
Мурғи хушхонро башорат бод, к-андар роҳи ишқ,
Дӯстро бо нолаи шабҳои бедорон хуш аст.
Нест дар бозори олам хушдилӣ в-ар з-он, ки ҳаст
Шеваи риндиву хушбошии айёрон хуш аст.
Аз забони савсани озодаам омад ба гӯш,
К-андар ин дайри куҳан кори сабукборон хуш аст.
Ҳофизо, тарки ҷаҳон гуфтан тариқи хушдилист,
То напиндорӣ, ки аҳволи ҷаҳондорон хуш аст.

51

Кунун, ки бар кафи гул ҷоми бодаи соф аст,
Ба сад ҳазор забон булбулаш дар авсоф аст.
Бихоҳ дафтари ашъору роҳи саҳро гир,
Чӣ вақти мадрасаву баҳси кашфи «Кашшоф» аст.
Фақеҳи мадраса дӣ маст буду фатво дод,
Ки май ҳаром, вале беҳ зи моли авқоф аст.
Ба дурду соф туро ҳукм нест, хуш даркаш,
Ки ҳар чӣ соқии мо кард, айни алтоф аст.
Бибур зи халқу чу Анқо қиёси кор бигир,
Ки сити гӯшанишинон зи Қоф то Қоф аст.
Ҳадиси муддаиёну хаёли ҳамкорон,
Ҳамон ҳикояти зардӯзу бўрёбоф аст,
Ҳамӯш Ҳофизу ин нуктаҳои чун зари сурх
Нигоҳ дор, ки қаллоби шаҳр сарроф аст.
52

Дар ин замона рафиқе, ки холӣ аз халал аст,
Суроҳии майи нобу сафинаи ғазал аст.
Ҷарида, рав, ки гузаргоҳи офият танг аст,
Пиёла гир, ки умри азиз бебадал аст.
На ман зи беамалӣ дар ҷаҳон малуламу бас,
Малолати уламо ҳам зи илми беамал аст.
Ба чашми ақл дар ин раҳгузори пушошӯб

Чаҳону кори чаҳон бесуботу бемаҳал аст.
Бигир турраи маҳчеҳраеву қисса маҳон,
Ки саъду наҳс зи таъсири Зӯҳраву Зуҳал аст!
Дилам умеди фаровон ба васли рӯйи ту дошт,
Вале аҷал ба раҳи умр раҳзани амал аст.
Ба ҳеҷ давр нахоҳанд ёфт ҳушёраш,
Чунин, ки Ҳофизи мо масти бодаи азал аст.

53

Гул дар бару май дар кафу маъшуқ ба ком аст,
Султони чаҳонам ба чунин рӯз ғулом аст.
Гӯ, шамъ маёред дар ин ҷамъ, ки имшаб
Дар маҷлиси мо моҳи руҳи дӯст тамом аст.
Дар мазҳаби мо бода ҳалол аст, валекин
Бе рӯйи ту, эй сарви гуландом, ҳаром аст.
Гӯшам ҳама бар қавли наю нағмаи чанг аст,
Чашмам ҳама бар лаъли лабу гардиши ҷом аст.
Дар маҷлиси мо атр маёмез, ки моро
Ҳар лаҳза зи гесуи ту хушбӯй машом аст.
Аз чошни қанд мағӯ ҳеҷу зи шаккар
З-он рӯ, ки маро аз лаби ширини ту ком аст.
То ганҷи ғамат дар дили вайрона муқим аст,
Ҳамвора маро кӯйи харобот мақом аст.
Аз нанг чӣ гӯйӣ, ки маро ном зи нанг аст
В-аз ном чӣ пурсӣ, ки маро нанг зи ном аст.
Майхораву саргаштаву риндему назарбоз,
В-он кас, ки чу мо нест дар ин шаҳр, кадом аст?
Бо мӯҳтасибам айб мағӯед, ки ӯ низ
Пайваста чу мо дар талаби айши мудом аст.
Ҳофиз, манишин бе маю маъшуқ замоне,
К-айёми гулу ёсуману иди сиём аст.

54

Ба кӯйи майкада ҳар солике ки раҳ донист,
Дари дигар задан андешаи табаҳ донист.
Замона афсари риндӣ надод ҷуз ба касе,
Ки сарфарозии олам дар ин кулаҳ донист.
Бар остонаи майхона ҳар кӣ ёфт раҳе,
Зи файзи ҷоми май асрори хонақаҳ донист.
Ҳар он, ки рози ду олам зи хатти соғар хонд,
Румузи ҷоми Ҷам аз нақши хоки раҳ донист,
Варои тоати девонагон зи мо маталаб,
Ки шайхи мазҳаби мо оқилӣ гунаҳ донист.
Дилам зи наргиси соқӣ амон нахост ба ҷон,
Чаро, ки шеваи он турки дилсияҳ донист,

Зи чаври кавкаби толеъ саҳаргаҳон чашмам,
Чунон гирист, ки Ноҳид диду маҳ донист.
Ҳадиси Ҳофизу соғар, ки мезанад пинҳон,
Чӣ қойи мӯхтасибу шаҳна, подшаҳ донист.
Баландмартаба шоҳе, ки нӯҳ равоқи сипеҳр,
Намунае зи хама тоқи боргаҳ донист.

55

Сӯфӣ аз партави май рози ниҳонӣ донист,
Гавҳари ҳар кас аз ин лаъл тавонӣ донист.
Қадри маҷмӯаи гул мурғи саҳар донаду бас,
Ки на ҳар, к-ӯ варақе хонд, маонӣ донист.
Арза кардам ду ҷаҳон бар дили корафтода,
Ба ҷуз аз ишқи ту боқӣ ҳама фонӣ донист.
Он шуд акнун, ки зи абнои авом андешам,
Мӯхтасиб низ дар ин айши ниҳонӣ донист.
Дилбар осойиши мо маслиҳати вақт надид,
Варна аз ҷониби мо дилнигаронӣ донист.
Сангу гилро кунад аз юмни назар лаълу ақиқ,
Ҳар кӣ қадри нафаси боди ямонӣ донист.
Эй, ки аз дафтари ақл ояти ишқ омӯзӣ,
Тарсам ин **нукта** ба таҳқиқ надонӣ донист.
Май биёвар, ки нанозад ба гули боғи ҷаҳон
Ҳар кӣ ғоратгарии боди хазонӣ донист.
Ҳофиз ин гавҳари манзум, ки аз табъ ангеҳт,
3-асари тарбияти Осафи сонӣ донист.

56

Равзаи хулди барин хилвати дарвешон аст,
Мояи мӯхташамӣ хидмати дарвешон аст.
Ганҷи узлат, ки тилисмооти аҷоиб дорад,
Фатҳи он дар назари раҳмати дарвешон аст.
Қасри фирдавс, ки ризвонш ба дарбонӣ рафт,
Манзаре аз чамани нузҳати дарвешон аст.
Он чӣ зар мешавад аз партави он қалби сиёҳ
Кимиеест, ки дар сӯхбати дарвешон аст.
Он, ки пешаш биниҳад тоҷи такаббур хуршед,
Кибриест ки дар ҳашмати дарвешон аст.
Давлатеро, ки набошад ғам аз осеби завол,
Бетакаллуф бишунав, давлати дарвешон аст.
Хусравон қиблаи ҳоҷоти ҷаҳонанд, вале
Сабабаш бандагии ҳазрати дарвешон аст.
Рӯйи мақсуд, ки шоҳон ба дуо металабанд,
Мазҳараш оинаи талъати дарвешон аст.
Аз карон то ба карон лашкари зулм аст, вале

Аз азал то ба абад фурсати дарвешон аст.
Эй тавонгар, мафурӯш ин ҳама нахват, ки туро,
Сару зар дар канафи ҳиммати дарвешон аст.
Ганҷи Қорун, ки фурӯ меравад аз қаҳр ҳанӯз,
Хонда бошӣ, ки ҳам аз ғайрати дарвешон аст.
Ҳофиз, ар оби ҳаёти абадӣ меҳоҳӣ,
Манбааш хоки дари хилвати дарвешон аст.
Ман ғуломи назари Осафи аҳдам к-ӯро
Сурати хоҷагиву сирати дарвешон аст.
57

Ба доми зулфи ту дил мубталои хештан аст,
Бикуш ба ғамза, ки инаш сазои хештан аст.
Гарат зи даст барояд муроди хотири мо,
Ба даст бош, ки хайре ба ҷойи хештан аст.
Ба ҷонат, эй бути шириндаҳан, ки ҳамчун шамъ
Шабони тира муродам фанои хештан аст.
Чу ройи ишқ задӣ, бо ту гуфтам, эй булбул,
Макун, ки он гули хандон барои хештан аст.
Ба мушки Чину Чигил нест бӯйи гул мӯҳтоҷ,
Ки нофаҳош зи банди қабои хештан аст.
Марав ба хонаи арбоби бемуруввати даҳр,
Ки ганҷи офиятат дар саройи хештан аст.
Бисӯхт Ҳофизу дар шарти ишқбозӣ ӯ
Ҳанӯз бар сари аҳду вафои хештан аст.
58

Бирав, эй зоҳиду даъват макунам сӯйи биҳишт,
Ки Худо дар азал аз баҳри биҳиштам бисиришт,
Туву тасбеҳу мусаллову раҳи зӯҳду салоҳ,
Ману майхонаву зуннору раҳи дайру куништ.
Манъам аз май макун, эй сӯфии софӣ, ки ҳақим
Дар азал тинати моро ба майи ноб сиришт.
Сӯфии софи биҳиштӣ набувад ҳар кӣ чу ман,
Хирқа дар майкадаҳо дар гарави бода наҳишт.
Роҳат аз айши биҳишту лаби ҳураш набувад,
Ҳар кӣ ӯ домани дилдори худ аз даст биҳишт.
Як ҷав аз хирмани ҳастӣ натавонад бардошт,
Ҳар кӣ дар мулки фано дар раҳи ҳақ дона нақишт.
Ҳофизо, лутфи ҳақ ар бо ту иноят дорад,
Бош фориғ зи ғами дӯзаҳу шодии биҳишт.
59

Лаъли сероби ба хун ташна лаби ёри ман аст,
В-аз пайи дидани ӯ додани ҷон кори ман аст.
Шарм аз он чашми сияҳ бодашу мижғони дароз,

Ҳар кӣ дил бурдани ӯ диду дар инкори ман аст.
Сорбон рахт ба дарвоза мабар, к-он сари кӯ
Шоҳроҳест, ки манзилгаҳи дилдори ман аст.
Бандаи толеи хешам, ки дар ин қаҳти вафо
Ишқи он лӯлии сармаст харидори ман аст.
Таблаи атри гулу зулфи абирафшонаш
Файзи як шамма зи бӯйи хуши аттори ман аст.
Боғбон, ҳамчу насимама зи дари хеш марон,
К-оби гулзори ту аз ашки чу гулнори ман аст.
Шарбати қанду гулоб аз лаби ёрам фармуд,
Наргиси ӯ, ки табиби дили бемори ман аст.
Он, ки дар тарзи ғазал нукта ба Ҳофиз омӯхт,
Ёри ширинсухани нодирагуфтори ман аст.
60

Моро зи орзуи ту парвои хоб нест,
Бе рӯйи дилфиреби ту будан савоб нест.
Дар даври чашми масти ту хушёр кас надид,
Ку дида, к-аз тасаввури чашмат хароб нест?
Дар ҳар кӣ бингарӣ, ба ғаме аз ту мубталост,
Як дил надидаам, ки зи ишқат каоб нест.
Ҳар к-ӯ ба теғи ишқи ту шуд кушта рӯзи ҳашр,
Ҷро дар он ҷаноб суолу ҷавоб нест.
Ҳофиз, чу зар ба бӯта дарафтоду тоб ёфт,
Ошиқ набошад он, ки чу зар ӯ ба тоб нест.
61

Рӯзгорест, ки савдои бутон дини ман аст,
Ғами ин кор нишоти дили ғамгини ман аст.
Дидани рӯйи туро дидаи ҷонбин бояд
В-ин куҷо мартабаи чашми ҷаҳонбини ман аст?
Ёри ман бош, ки зеби фалаку зинати даҳр
Аз маҳи рӯйи туву ашки чу Парвини ман аст.
То маро ишқи ту таълими сухан гуфтан кард,
Халқро вирди забон мидҳату таҳсини ман аст.
Давлати фақр, Худоё, ба ман арзонӣ дор,
К-ин каромат сабаби ҳашмату тамкини ман аст.
Воизи шаҳнашинос ин азамат, гӯ, мафурӯш,
З-он, ки манзилгаҳи султон дили мискини ман аст.
Ё Раб, ин Каъбаи мақсуд тамошогаҳи кист?
Ки муғелони тариқаш гулу насрини ман аст?
Ҳофиз, аз ҳашмати Парвез дигар қисса махон,
Ки лабаш ҷуръакаши Хусрави Ширини ман аст.
62

Манам, ки гӯшаи майхона хонақоҳи ман аст,

Дуои пири муғон вирди субҳгоҳи ман аст.
Гарам таронаи чанги сабӯҳ нест, чӣ бок?
Навои ман ба саҳар оҳи узрхоҳи ман аст!
Зи подшоҳу гадо ғориғам, биҳамдуллоҳ,
Гадои хоки дари дӯст подшоҳи ман аст.
Ғараз зи масҷиду майхонаам висоли шумост,
Чуз ин хаёл надорам, Худо гувоҳи ман аст.
Магар ба теғи аҷал хайма барканам в-ар не,
Рамидан аз дари давлат на расму роҳи ман аст.
Аз он замон, ки бар ин остон ниҳодам рӯй,
Фарози маснади хуршед такагоҳи ман аст.
Гуноҳ агарчи набуд ихтиёри мо, Ҳофиз,
Ту дар тариқи адаб бош, гӯ: «Гуноҳи ман аст».

63

Зи гиря мардуми чашмам нишаста дар хун аст,
Бубин, ки дар талабат ҳоли мардумон чун аст.
Ба ёди лаъли лабу чашми масти майгунат
Зи ҷоми ғам майи лаъле, ки мехӯрам хун аст.
Зи машриқи сари кӯй офтоби талъати ту
Агар тулӯъ кунад, толеам хумоюн аст.
Ҳикояти лаби Ширин каломи Фарҳод аст,
Шиканҷи турраи Лайлӣ мақоми Маҷнун аст.
Дилам бичӯ, ки қадат ҳамчу сарв дилҷӯй аст,
Сухан бигӯ, ки каломат латифу мавзун аст.
Зи даври бода ба ҷон роҳате расон, соқӣ,
Ки ранҷи хотирам аз ҷаври даври гардун аст.
Аз он даме, ки зи чашмам бирафт рӯди азиз,
Канори домани ман ҳамчу рӯди Ҷайхун аст.
Чӣ гуна шод шавад андаруни ғамгинам
Ба ихтиёр, ки аз ихтиёр берун аст.
Зи беҳудӣ талаби ёр мекунад Ҳофиз,
Чу муфлисе, ки талабгор-и ганҷи Қорун аст.

64

Хами зулфи ту доми куфру дин аст,
Зи користони ӯ як шамма ин аст.
Ҷамолат мӯъҷизи ҳусн аст, лекин
Ҳадиси ғамзаат сеҳри мубин аст.
Зи чашми шӯҳи ту ҷон кай тавон бурд?
Ки доим бо камон андар камин аст.
Бар он чашми сияҳ сад офарин бод,
Ки дар ошиқкушӣ сеҳрофарин аст.
Аҷаб илмест илми ҳайати ишқ,
Ки чархи ҳаштумаш ҳафтум замин аст.

Ту пиндорӣ, ки бадгӯ рафту чон бурд,
Ҳисобаш, бо киромулкотибин аст.
Машав, Ҳофиз, зи қайди зулфаш эмин,
Ки дил бурду кунун дар банди дин аст.
65

Дил саропардаи муҳаббати ўст,
Дида оинадори талъати ўст.
Ман, ки сар дарнаёварам ба ду кавн,
Гарданам зери бори миннати ўст.
Туву тўбиву мову қомати ёр,
Фикри ҳар кас ба қадри ҳиммати ўст.
Гар ман олудадоманам, чӣ аҷаб,
Ҳама олам гувоҳи исмати ўст.
Ман кӣ бошам дар он ҳарам, ки сабо
Пардадори ҳарими ҳурмати ўст.
Бе хаёлаш мабод манзари чашм,
Он, ки ин гӯша ҷойи хилвати ўст.
Ҳар гули нав, ки шуд чаманорой,
Асари рангу бўйи сӯҳбати ўст.
Даври Маҷнун гузашту навбати мост,
Ҳар касе панҷ рӯз навбати ўст.
Мулкати ошиқиву чанги тараб, -
Ҳар чӣ дорам зи юмни давлати ўст.
Ману дил гар фидо шудем, чӣ бок,
Ғараз андар миён саломати ўст.
Фақри зоҳир мабин, ки Ҳофизро
Сина ганчинаи муҳаббати ўст.

66

Он сияҳқарда, ки ширинии олам бо ўст,
Чашми майгун, лаби хандон, дили хуррам бо ўст,
Гарчи шириндаҳанон подшаҳонанд, вале
Ў Сулаймони замон аст, ки хотам бо ўст.
Рӯйи хуб асту камоли ҳунару домани пок,
Лоҷарам, ҳиммати покони ду олам бо ўст.
Ҳоли мушкин, ки бад-он орази гандумгун аст,
Сирри он дона, ки шуд раҳзани Одам, бо ўст.
Дилбарам азми сафар кард, Худоро, ёрон,
Чӣ кунам бо дили маҷрӯҳ, ки марҳам бо ўст?
Бо кӣ ин нукта тавон гуфт, ки он сангиндил
Кушт морову дами Исии Марям бо ўст.
Ҳофиз аз мӯътақидон аст, гиромӣ дораш,
З-он, ки бахшойиши бас рӯҳи муқаррам бо ўст.

67

Сари иродаи мо в-остони ҳазрати дӯст,
Ки ҳар чӣ бар сари мо меравад, иродати ўст.
Назири дӯст надидам, агарчи аз маҳу меҳр
Ниҳодам оинаҳо дар муқобили руҳи дӯст.
Сабо зи ҳоли дили танги мо чӣ шарҳ диҳад?
Ки чун шиканҷи варақҳои ғунча тӯ бар тӯст.
На ман сабӯкаши ин дайри риндсӯзаму бас,
Басо саро, ки дар ин корхона сангу сабӯст.
Магар ту шона задӣ зулфи анбарафшонро
Ки бод ғолиясо гашту хок анбарбӯст.
Нисори рӯйи ту ҳар барги гул, ки дар чаман аст,
Фидои қадди ту ҳар сарвбун, ки бар лаби чӯст,
Забони нотика дар васфи шавқ нолон аст,
Чӣ ҷойи килки буридазабони беҳудагӯст.
Руҳи ту дар дилам омад, мурод хоҳам ёфт,
Чаро, ки ҳоли наку дар қафои фоли накуст,
На ин замон дили Ҳофиз дар оташи ҳавас аст,
Ки доғдори азал ҳамчу лолаи худрӯст.

68

Дорам умеди отифате аз ҷаноби дӯст,
Кардам ҷиноятеву умедам ба афви ўст.
Донам, ки бигзарад зи сари ҷурми ман, ки ў
Гарчи париваш аст валекин фариштахӯст.
Чандон гиристам, ки ҳар кас, ки баргузашт,
Дар ашки мо чу дид равон, гуфт, к-ин чӣ чӯст?
Ҳеч аст он даҳону набинам аз ў нишон,
Мӯй аст он миёну надонам, ки он чӣ мӯст?
Дорам аҷаб зи нақши хаёлаш, ки чун нарафт
Аз дидаам, ки дам ба дамаш кор шустушӯст,
Бе гуфтугӯй зулфи ту дилро ҳамекашад,
Бо зулфи дилкаши ту киро рӯйи гуфтугӯст?
Умрест, то зи зулфи ту бӯе шунидаам,
З-он бӯй дар машоми дили ман ханӯз бӯст.
Ҳофиз, бад аст ҳоли парешони ту, вале
Бар бӯйи зулфи ёр парешоният накуст.

69

Он пайки номвар, ки расид аз диёри дӯст,
Овард ҳирзи ҷон зи хати мушкбори дӯст.
Хуш медиҳад нишони ҷалолу ҷамоли ёр,
Хуш мекунад ҳикояти иззу виқори дӯст.
Дил додамаш ба муждаву ҳичлат ҳамебарам
З-ин нақди қалби хеш, ки кардам нисори дӯст.
Шукри Худо, ки аз мадади бахти корсоз,

Бар ҳасби орзуст ҳама кору бори дӯст.
Сайри сипехру даври қамарро чӣ ихтиёр?
Дар гардишанд бар ҳасаби ихтиёри дӯст.
Гар боди фитна ҳар ду ҷаҳонро ба ҳам занад,
Мову чароғи чашму раҳи интизори дӯст!
Кӯҳл-ул-ҷавоҳире, ба ман ор, эй насими субҳ
Он хоки некбахт, ки шуд раҳгузори дӯст.
Моему остонаи ишқу сари ниёз,
То хоби хуш киро барад андар канори дӯст.
Душман ба қасди Ҳофиз агар дам занад, чӣ бок?
Миннат Худойро, ки наям шармсори дӯст.

70

Сабо, агар гузаре афтадат ба кишвари дӯст,
Биёр нафҳае аз гесуи муанбари дӯст.
Ба ҷони ӯ, ки ба шукрона ҷон барафшонам,
Агар ба сӯйи ман орӣ паёме аз бари дӯст,
В-агар чунон, ки дар он ҳазратат набошад бор,
Барои дида биёвар ғуборе аз дари дӯст.
Мани гадову таманнои васли ӯ? Ҳайҳот!
Магар ба хоб бубинам хаёли манзари дӯст!
Дили санавбариям ҳамчу бед ларзон аст
Зи ҳасрати қаду болои чун санавбари дӯст.

[Агарчи дӯст ба чизе намехарад моро,](#)
[Ба оламе нафурӯшем мӯе аз сари дӯст.](#)

Чӣ бошад, ар шавад аз банди ғам дилаш озод,
Чу ҳаст Ҳофизии мискин ғулому чоқари дӯст.

71

Марҳабо, эй пайки муштоқон, бидеҳ пайғоми дӯст
То кунам ҷон аз сари рағбат фидои номи дӯст.
Волаву шайдост доим ҳамчу булбул дар қафас.
Тӯтии табъам зи ишқи шаккару бодоми дӯст.
Зулфи ӯ дом асту холаш донаи он дому ман,
Бар умеди донае афтадаам дар доми дӯст!
Сар зи мастӣ барнагирад то ба субҳи рӯзи ҳашр,
Ҳар кӣ чун ман дар азал як чуръа хӯрд аз чоми дӯст.
Бас нагӯям шаммае аз шарҳи шавқи худ аз он-к,
Дарди сар бошад намудан беш аз ин иброми дӯст.
Гар диҳад дастам, кашам дар дида ҳамчун тӯтиё
Хоки роҳе, к-он мушарраф гардад аз иқдоми дӯст.
Майли ман сӯйи висолу қасди ӯ сӯйи фироқ,
Тарки коми худ гирифтам, то барояд коми дӯст,
Ҳофиз, андар дарди ӯ месӯзу бедармон бисоз,
З-он, ки дармоне надорад дарди беороми дӯст.

72

Рӯйи ту кас надиду ҳазорат рақиб ҳаст,
Дар ғунчай ҳанӯзу садат андалеб ҳаст.
Гар омадам ба кӯйи ту, чандон ғариб нест,
Чун ман дар ин диёр ҳазорон ғариб ҳаст.
Дар ишқ хонақоҳу харобот фарқ нест,
Ҳар ҷо, ки ҳаст, партави рӯйи ҳабиб ҳаст.
Он ҷо, ки кори савмааро ҷилва медиҳанд,
Ноқуси дайри роҳибу номи салиб ҳаст.
Ошиқ кӣ шуд, ки ёр ба холаш назар накард,
Эй хоҷа, дард нест вагарна табиб ҳаст.
Фарёди Ҳофиз ин ҳама охир ба ҳарза нест,
Ҳам қиссае ғарибу ҳадисе аҷиб ҳаст.

73

Агарчи арзи ҳунар пеши ёр бедабист,
Забон хамӯш, валекин даҳон пур аз арабист.
Парӣ нуҳуфта руҳу дев дар карашмаи ҳусн,
Бисӯхт дида зи ҳайрат, ки ин чӣ булҷабист.
Дар ин чаман гули бехор кас начид, оре,
Чароғи Мустафавӣ бо шарори Бӯлаҳабист.
Сабаб мапурс, ки чарх аз чӣ сифлапарвар шуд,
Ки комбахшии ўро баҳона бесабабист.
Ба ними ҷав нахарам тоқи хонақоҳу работ,
Маро, ки мастаба айвону пойи хум танабист.
Ҷамоли духтари раз нури чашми мост магар,
Ки дар ниқоби зучочиву пардаи инабист.
Ҳазор ақлу адаб доштам ман, эй хоҷа,
Кунун, ки масту харобам, салоҳи бедабист.
Биёр май, ки чу Ҳофиз ҳазорам истизҳор,
Ба гирияи саҳариву ниёзи нимишабист.

74

Хуштар зи айши сӯҳбату боғи баҳор чист?
Соқӣ кучост, гӯ, сабаби интизор чист?
Ҳар вақти хуш, ки даст диҳад, муғтанам шумор,
Касро вуқуф нест, ки анҷоми кор чист?
Пайванди умр баста ба мӯест, хуш дор,
Ғамхори хеш бош, ғами рӯзгор чист?
Маънии оби зиндагиву равзаи Ирам.
Ҷуз тарфи ҷўйбору майи хушгубор чист?
Мастуру маст ҳар ду чу аз як қабилаанд,
Мо дил ба ишваи кӣ диҳем, ихтиёр чист?
Рози даруни парда чӣ донад фалак, хамӯш!
Эй муддаӣ, низои ту бо пардадор чист?

Саҳву хатои банда гараш эътибор нест,
Маънии афву раҳмати омурзгор чист?
Зоҳид шароби Кавсару Ҳофиз пиёла хост,
То дар миёна хостаи кирдигор чист?

75

Бинол, булбул, агар бо манат сари ёрист,
Ки мо ду ошиқи зорему кори мо зорист.
Дар он замин, ки насиме вазад зи турраи дӯст,
Чӣ ҷойи дам задани нофаҳои тоторист?
Биёр бода, ки рангин кунем ҷомаи зарқ,
Ки масти ҷоми ғурурему ном ҳушёрист.
Хаёли зулфи ту пухтан на кори ҳар хомест,
Ки зери силсила рафтан тариқи айёрист.
Латифаест ниҳонӣ, ки ишқ аз ӯ хезад,
Ки номи он на лаби лаълу хатти зангорист.
Ҷамоли шахс на чашм асту зулфу оразу хол,
Ҳазор нукта дар ин қору бори дилдорист.
Қаландарони ҳақиқат ба ними ҷав нахаранд
Қабои атласи он кас, ки аз ҳунар орист.
Бар остони ту мушкил тавон расид, оре
Уруч бар фалаки сарварӣ ба душворист.
Саҳар карашмаи чашмат ба хоб медидам,
Зиҳӣ маротиби хобе, ки беҳ зи бедорист.
Дилаш ба нола маёзору хатм кун, Ҳофиз,
Ки растагории ҷовид дар камзорист.

76

Ё Раб, ин шамъи дилафрӯз зи қононаи кист?
Ҷони мо сӯхт, бипурсед, ки ҷононаи кист?
Ҳолиё хонабарандози дилу дини ман аст,
То дар оғӯши кӣ меҳуспаду ҳамхонаи кист?
Бодаи лаъли лабаш, к-аз лаби ман дур мабод,
Роҳи рӯҳи киву паймондеҳи паймонаи кист?
Давлати сӯҳбати он шамъи саодатпартав
Бозпурсед, Худоро, ки ба парвонаи кист?
Медиҳад ҳар касаш афсуневу маълум нашуд,
Ки дили нозуки ӯ моили афсонаи кист?
Ё Раб, он шоҳваши моҳрухи зӯҳраҷабин,
Дурри яктои киву гавҳари якдонаи кист?
Гуфтам: - Оҳ аз дили девонаи Ҳофиз бе ту!
Зери лаб хандазанон гуфт, ки: - Девонаи кист?

77

Моҳам ин ҳафта бурун рафту ба чашмам солест,

Ҳоли ҳичрон ту чӣ донӣ, ки чӣ мушкил ҳолест.
Мардуми дида зи лутфи рухи ӯ дар рухи ӯ
Акси худ диду гумон бурд, ки мушкин холест.
Мечакад шир ҳанӯз аз лаби ҳамчун шакараш,
Гарчи дар шевагарӣ ҳар мижааш қаттолест.
Эй, ки ангуштнамойӣ ба карам дар ҳама шаҳр,
Ваҳ, ки дар кори ғарибон аҷабат эҳмолест.
Баъд аз инам набувад шоиба дар ҷавҳари фард,
Ки даҳони ту дар ин нуқта хуш истидлोलест.
Мужда доданд, ки бар мо гузаре хоҳӣ кард,
Нияти хайр магардон, ки муборак фолест.
Кӯҳи андӯҳи фироқат ба чӣ ҳолат бикашад
Ҳофизи хаста, ки аз нола танаш чун нолест.
78

Кас нест, ки афтодаи он зулфи дуто нест,
Дар раҳгузаре нест, ки доме зи бало нест.
Чун чашми ту дил мебарад аз гӯшанишинон,
Дунболи ту будан гунаҳ аз ҷониби мо нест.
Рӯйи ту магар оинаи лутфи илоҳист?
Ҳаққо, ки чунин асту дар ин рӯву риё нест.
Наргис талабад шеваи чашми ту, зиҳӣ чашм!
Мискин хабараш аз сару дар дида ҳаё нест.
Аз баҳри Худо, зулф маперой, ки моро,
Шаб нест, ки сад арбада бо боди сабо нест.
Боз ой, ки бе рӯйи ту, эй шамъи дилафрӯз,
Дар базми ҳарифон асари нуру сафо нест.
Тимори ғарибон асари зикри ҷамил аст,
Ҷоно, магар ин қоида дар шаҳри шумо нест?
Дӣ мешуду гуфтам: «Санамо, аҳд ба ҷо ор!»
Гуфто: «Ғалате, хоҷа, дар ин аҳд вафо нест?»
Гар пири муғон муршиди ман шуд, чӣ тафовут?
Дар ҳеҷ саре нест, ки сирре зи Худо нест.
Ошиқ чӣ кунад, гар накашад бори маломат,
Бо ҳеҷ диловар сипари тири қазо нест.
Дар савмаи зоҳиду дар хилвати сӯфӣ,
Ҷуз гӯшаи абруи ту меҳробӣ дуо нест.
Эй чанг фуру бурда ба хуни дили Ҳофиз,
Фикрат магар аз ғайрати Қуръони Худо нест?
79

Мардуми дидаи мо ҷуз ба рухат нозир нест,
Дили саргаштаи мо ғайри туро зокир нест.
Ашкам эҳроми тавофи ҳарамат мебандад,
Гарчи аз хуни дили реш даме тоҳир нест.

Бастаи дому қафас бод чу мурғи ваҳшӣ,
Тоири сидра агар дар талабат тоир нест.
Ошиқи муфлис агар, қалби дилаш кард нисор,
Макунаш айб, ки бар нақди равон қодир нест.
Оқибат даст бад-он сарви баландаш бирасад,
Ҳар киро дар талабат ҳиммати ӯ қосир нест.
Аз равонбахшии Исо назанам дам ҳаргиз,
Он, ки дар рӯҳфазойӣ чу лабат моҳир нест.
Ман, ки дар оташи савдои ту оҳе назанам,
Кай тавон гуфт, ки бар доғ дилам собир нест.
Рӯзи аввал, ки сари зулфи ту дидам, гуфтам,
Ки парешонии ин силсиларо охир нест.
Сари пайванди ту танҳо на дили Ҳофизрост,
«Кист он, к-аш сари пайванди ту дар хотир нест».

80

Зоҳиди зоҳирпараст аз ҳоли мо огоҳ нест,
Дар ҳақи мо ҳар чӣ гӯяд, ҷойи ҳеч икроҳ нест.
Дар тариқат ҳар чӣ пеши солик ояд, хайри ӯст,
Дар сироти мустақим, эй дил, касе гумроҳ нест.
То чӣ бозӣ рух намояд, байдақе хоҳем ронд,
Арсаи шатранчи риндонро маҷоли шоҳ нест.
Чист ин сақфи баланди содаи бисёрнақш?
З-ин муаммо ҳеч доно дар ҷаҳон огоҳ нест.
Соҳиби девони мо, гӯйӣ, намедонад ҳисоб,
К-андар ин туғро нишони ҳасбатан лиллоҳ нест.
Ҳар кӣ хоҳад, гӯ, биёву ҳар чӣ хоҳад, гӯ, бигӯ,
Кибру нозу ҳоҷибу дарбон бад-ин даргоҳ нест.
Бар дари майхона рафтан кори якрангон бувад,
Худфурӯшонро ба кӯйи майфурӯшон роҳ нест.
Ҳар чӣ ҳаст, аз қомати носози беандоми мост,
Варна ташрифи ту бар болои кас кӯтоҳ нест.
Бандаи пири хароботам, ки лутфаш доим аст,
Варна лутфи шайху зоҳид гоҳ ҳасту гоҳ нест.
Ҳофиз ар бар садр наншинад, зи олимашрабист,
Ошиқи дурдикаш андар банди молу ҷоҳ нест.

81

Роҳест роҳи ишқ, ки ҳеҷаш канора нест,
Он ҷо, ҷуз он, ки ҷон бисупоранд, чора нест.
Ҳар гаҳ ки дил ба ишқ диҳӣ, хуш даме бувад,
Дар кори хайр ҳоҷати ҳеҷ истихора нест.
Моро зи манъи ақл матарсону май биёр,
К-он шаҳна дар вилояти мо ҳечкора нест.
Аз чашми худ бипурс, ки моро кӣ мекушад?

Ҷоно, гуноҳи толеу ҷурми ситора нест.
Ўро ба чашми пок тавон дид чун ҳилол,
Ҳар дида ҷойи ҷилваи он моҳпора нест.
Фурсат шумур тариқаи риндӣ, ки ин нишон
Чун роҳи ганҷ бар ҳама кас ошкора нест.
Нагрифт дар ту гиряи Ҳофиз ба ҳеҷ рӯ,
Ҳайрони он дилам, ки кам аз санги хора нест.
82

Равшан аз партави рӯят назаре нест, ки нест,
Миннати хоки дарат бар басаре нест, ки нест.
Нозири рӯи ту соҳибназаронанд, оре,
Сирри гесуи ту дар ҳеҷ саре нест, ки нест.
Ашки ғаммози ман ар сурх барояд, чӣ аҷаб?
Хиҷил аз кардаи худ пардадаре нест, ки нест.
То ба доман нанишинад зи насимаш гарде,
Селхез аз назарам раҳгузаре нест, ки нест.
То дам аз шоми сари зулфи ту ҳар ҷо назанад,
Бо сабо гуфтушунидам саҳаре нест, ки нест.
Ман аз ин толеи шӯрида ба ранҷам варна
Баҳраман аз сари кӯят дигаре нест, ки нест.
Аз ҳаёи лаби ширини ту, эй чашмаи нӯш,
Ғарқи обу арақ акнун шакаре нест, ки нест.
Маслиҳат нест, ки аз парда бурун афтад роз
Варна дар маҷлиси риндон хабаре нест, ки нест.
Шер дар бодияи ишқи ту рӯбоҳ шавад,
Оҳ аз ин роҳ, ки дар вай хатаре нест, ки нест.
Оби чашмам, ки бар ӯ миннати хоки дари туст,
Зери сад миннати ӯ хоки даре нест, ки нест.
Аз вучудам қадаре ному нишон ҳаст, ки ҳаст
Варна аз заъф дар он ҷо асаре нест, ки нест.
Ғайр аз ин нукта, ки Ҳофиз зи ту нохушнуд аст,
Дар саропойи вучудат ҳунаре нест, ки нест.

83

Ҳосили корғаҳи кавну макон ин ҳама нест,
Бода пеш ор, ки асбоби ҷаҳон ин ҳама нест.
Аз дилу ҷон шарафи сӯҳбати ҷонон ғараз аст,
Ғараз ин аст вагарна дилу ҷон ин ҳама нест.
Миннати Сидраву Тӯбо зи пайи соя мақаш,
Ки чу хуш бингарӣ, эй сарви равон, ин ҳама нест.
Давлат он аст, ки бе хуни дил ояд ба канор,
Варна бо саъю амал боғи ҷинон ин ҳама нест.
Панҷ рӯзе, ки дар ин марҳала мӯҳлат дорӣ,
Хуш биёсой замоне, ки замон ин ҳама нест.

Бар лаби баҳри фано мунтазирем, эй соқӣ,
Фурсате дон, ки зи лаб то ба даҳон ин ҳама нест.
Зоҳид, эмин машав аз бодаи ғайрат зинҳор,
Ки раҳ аз савмаа то дайри муғон ин ҳама нест.
Дардмандии мани сӯхтаи зору низор
Зоҳиран ҳоҷати тақриру баён ин ҳама нест.
Номи Ҳофиз рақами нек пазируфт, вале
Пеши риндон рақами суду зиён ин ҳама нест.

84

Хоби он наргиси фаттони ту бечизе нест,
Тоби он зулфи парешони ту бечизе нест.
Аз лабат шир равон буд, ки ман мегуфтам,
Ин шакар гирди намақдони ту бечизе нест.
Чондарозии ту бодо, ки яқин медонам,
Дар камон новаки мижғони ту бечизе нест.
Мубталой ба ғами меҳнату андӯҳи фиरोқ,
Эй дил, ин нолаву афғони ту бечизе нест.
Дӯш бод аз сари кӯяш ба гулистон бигузашт,
Эй гул, ин чоки гиребони ту бечизе нест.
Дарди ишқ арчи дил аз халқ ниҳон медорад,
Ҳофиз, ин дидаи гирёни ту бечизе нест.

85

Ҷуз остони туам дар қаҳон паноҳе нест,
Сари маро ба ҷуз ин дар ҳаволагоҳе нест.
Аду чу теғ кашад, ман сипар бияндозам,
Ки теғи мо ба ҷуз аз нолаеву оҳе нест.
Чаро зи кӯйи харобот рӯй бартобам,
К-аз ин беҳам ба қаҳон ҳеҷ расму роҳе нест.
Замона гар бизанад оташам ба хирмани умр,
Бигӯ: бисӯз, ки бар ман ба барги коҳе нест.
Ғуломи наргиси ҷаммоши он сиҳисарвам,
Ки аз шароби ғурураш ба кас нигоҳе нест.
Мабош дар пайи озору ҳар чӣ хоҳӣ кун,
Ки дар шариати мо ғайр аз ин гуноҳе нест.
Инон кашида рав, эй подшоҳи кишвари ҳусн,
Ки нест бар сари роҳе, ки додхоҳе нест.
Чунин, ки аз ҳама сӯ доми роҳ мебинам,
Беҳ аз ҳимояти зулфаш маро паноҳе нест.
Ҳазинаи дили Ҳофиз ба зулфу хол мадеҳ,
Ки корҳои чунин ҳадди ҳар сиёҳе нест.

86

Булбуле барги гуле хушранг дар минқор дошт,
В-андар он баргу наво хуш нолаҳои зор дошт.

Гуфтамаш: «Дар айни васл ин нолаву фарёд чист?»

Гуфт: «Моро чилваи маъшуқ дар ин кор дошт».

Ёр агар наншаст бо мо, нест ҷойи эътироз,

Подшоҳи комрон буд, аз гадое ор дошт.

Дарнамегирад ниёзу нози мо бо ҳусни дӯст,

Хуррам он, к-аз нозанинон бахти бархурдор дошт.

Хез, то бар килки он наққош ҷонафшон кунем,

К-ин ҳама нақши аҷаб дар гардиши паргор дошт.

Гар муриди роҳи ишқӣ, фикри бадномӣ макун,

Шайхи Санъон хирқа раҳни хонаи хаммор дошт.

Вақти он ширин қаландар хуш, ки дар атвори сайр

Зикри тасбеҳи малак дар ҳалқаи зуннор дошт.

Чашми Ҳофиз зери боми қасри он ҳурисиришт,

Шеваи ҷанноти таҷрӣ тахтаҳуланҳор дошт.

87

Дидӣ, ки ёр ҷуз сари ҷавру ситам надошт,

Бишкаст аҳду аз ғами мо ҳеҷ ғам надошт.

Ё Раб, магираш, ар дили ҳамчун кабӯтарам

Афканду кушту иззати сайди ҳарам надошт.

Бар ман ҷафо зи бахти ман омад, вагарна ёр.

Ҳошо, ки расми лутфу тариқи ситам надошт.

Бо ин ҳама ҳар он кӣ на хорӣ кашид аз ӯ,

Ҳар ҷо, ки рафт, ҳеҷ касаш мӯҳтарам надошт.

Соқӣ, биёр бодаву бо мӯҳтасиб бигӯ:

«Инкори мо макун, ки чунин ҷом Ҷам надошт».

Ҳар роҳрав, ки раҳ ба ҳарими дараш набурд,

Мискин бурид водиву раҳ дар ҳарам надошт.

Ҳофиз, бибар ту гӯӣ фасоҳат, ки муддаӣ,

Ҳеҷаш ҳунар набуду хабар низ ҳам надошт.

88

Кунун, ки медамад аз бӯстон насими биҳишт,

Ману шароби фараҳбахшу ёри ҳурсиришт,

Гадо чаро назанад лофи салтанат имрӯз,

Ки хайма сояи абр асту базмгаҳ лаби кишт.

Чаман ҳикояти урдибиҳишт мегӯяд,

На оқил аст, ки нася хариду нақд биҳишт.

Ба май иморати дил кун, ки ин ҷаҳони хароб

Бар он сар аст, ки аз хоки мо бисозад хишт.

Вафо маҷӯӣ зи душман, ки партаве надихад

Чу шамъи савмаа афрӯзӣ аз чароғи куништ.

Макун ба номасиёҳӣ маломати мани маст,

Кӣ оғаҳ аст, ки тақдир бар сараш ҷӣ навишт?

Қадам дарег мадор аз ҷанозаи Ҳофиз,

Ки гарчи ғарқи гуноҳ аст, меравад ба биҳишт.

89

Айби риндон макун, эй зоҳиди покизасиришт,

Ки гуноҳи дигарон бар ту нахоҳанд навишт.

Ман агар некам, агар бад, ту бирав, худро бош,

Ҳар касе он даравад оқибати қор, ки кишт.

Ҳама кас толиби ёранд, чи ҳушёру чи маст.

Ҳама ҷо хонаи ишқ аст, чи масҷид, чи куништ.

Сари таслими ману хишти дари майкадаҳо,

Муддаӣ гар накунад фаҳми сухан, гӯ: сару хишт.

Ноумедам макун аз собиқаи лутфи азал,

Ту паси парда чӣ донӣ, ки кӣ хуб асту кӣ зишт?

На ман аз пардаи тақво бадар афтодаму бас,

Падарам низ биҳишти абад аз даст биҳишт.

Боғи фирдавс латиф аст, валекин, зинҳор,

Ту ғанимат шумур ин сояи беду лаби кишт.

Ҳофизо, рӯзи аҷал гар ба каф орей ҷоме,

Яксар аз кӯйи харобот барандат ба биҳишт.

90

Субҳдам мурғи чаман бо гули навхоста гуфт:

«Ноз кам кун, ки дар ин боғ басе чун ту шукуфт!»

Гул бихандид, ки: «Аз рост наранҷем, вале

Ҳеҷ ошиқ сухани саҳт ба маъшуқ нагуфт».

Гар тамаъ дорӣ аз он ҷоми мурассаъ майи лаъл,

Эй басо дур, ки ба нӯки мижаат бояд суфт.

То абад бӯйи муҳаббат ба машомаш нарасад,

Ҳар кӣ хоки дари майхона ба рухсор нарӯфт.

Дар гулистони Ирам дӯш чу аз лутфи ҳаво

Зулфи сунбул ба насими саҳарӣ меошуфт,

Гуфтам: «Эй маснади Ҷам, ҷоми ҷаҳонбинат ку?»

Гуфт: «Афсӯс, ки он давлати бедор бихуфт».

Сухани ишқ на он аст, ки ояд ба забон,

Соқие, май деҳу кӯтоҳ кун ин гуфтушунуфт

Ашки Ҳофиз хираду сабр ба дарё андохт,

Чӣ кунад? Сӯзи ғами ишқ наёрист нуҳуфт.

91

Он турки паричеҳра, ки дӯш аз бари мо рафт,

Оё чӣ хато дид, ки аз роҳи хато рафт?

То рафт маро аз назар он чашми ҷаҳонбин,

Кас воқифи мо нест, ки аз дида чиҳо рафт.

Бар шамъ нарафт аз гузари оташи дил дӯш

Он дуд, ки аз сӯзи ҷигар бар сари мо рафт.

Дур аз руҳи ту дам ба дам аз гӯшаи чашмам

Селоби сиришк омаду тӯфони бало рафт.
Аз пой фитодем, чу омад ғами ҳичрон,
Дар дард бимурдем, чу аз даст даво рафт.
Дил гуфт: «Висолаш ба дуо боз тавон ёфт».
Умрест, ки умрам ҳама дар кори дуо рафт.
Эҳром чӣ бандем, чу он қибла на ин ҷост,
Дар саъй чӣ кӯшем, чу аз Марва Сафо рафт.
Дӣ гуфт табиб аз сари ҳасрат, чу маро дид:
«Ҳайҳот, ки ранчи ту зи Қонуни Шифо рафт».
Эй дӯст, ба пурсидани Ҳофиз қадаме неҳ,
З-он пеш, ки гӯянд, ки аз дори фано рафт.

92

Гар зи дасти зулфи мушкинат хатое рафт, рафт,
В-ар зи ҳиндуи шумо бар мо ҷафое рафт, рафт.
Барқи ишқ ар хирмани пашминапӯше сӯхт, сӯхт,
Чаври шоҳи комрон гар бар гадое рафт, рафт.
Дар тариқат ранчиши хотир набошад, май биёр,
Ҳар кудуратро, ки бинӣ, чун сафое рафт, рафт.
Ишқбозиро таҳаммул бояд, эй дил, пой дор,
Гар малоле буд, буду гар хатое рафт, рафт.
Гар диле аз ғамзаи дилдор боре бурд, бурд,
В-ар миёни ҷону ҷонон мочарое рафт, рафт.
Аз суханчинон малолатҳо падида омад, вале
Гар миёни ҳамнишинон носазое рафт, рафт.
Айби Ҳофиз, гӯ, макун, воиз, ки рафт аз хонақоҳ
Пойи озода чӣ бандӣ? Гар ба ҷое рафт, рафт.

93

Соқӣ, биёр бода, ки моҳи сиём рафт,
Дардеҳ қадах, ки мавсими номусу ном рафт.
Вақти азиз рафт, биё, то қазо кунем,
Умре, ки бе ҳузури суроҳиву ҷом рафт.
Мастам кун ончунон, ки надонам зи беҳудӣ,
Дар арсаи хаёл кӣ омад, кадом рафт?
Бар бӯйи он, ки ҷуръаи ҷомат ба мо расад,
Дар мастаба дуои ту ҳар субҳу шом рафт.
Дилро, ки мурда буд, ҳаёте ба ҷон расид,
То бӯе аз насими маяш дар машом рафт.
Зоҳид ғурур дошт, саломат набурд роҳ,
Ринд аз раҳи ниёз ба доруссалом рафт.
Нақди диле, ки буд маро, сарфи бода шуд
Қалби сиёҳ буд аз он дар ҳаром рафт.
Дар тоби тавба чанд тавон сӯхт ҳамчу уд,
Май деҳ, ки умр дар сари савдои хом рафт.

Дигар макун насихати Ҳофиз, ки раҳ наёфт
Гумгаштае, ки бодаи нобаш ба ком рафт.

94

Шарбате аз лаби лаълаш начашидему бирафт,
Рӯйи маҳпайкари ӯ сер надидему бирафт.
Гӯйӣ аз сӯҳбати мо нек ба танг омада буд,
Бор барбасту ба гардаш нарасидему бирафт.
Баски мо фотиҳаву ҳирзи ямонӣ хондем
В-аз паяш сураи ихлос дамидему бирафт.
Ишва доданд, ки бар мо гузаре хоҳӣ кард,
Дидӣ охир, ки чунин ишва харидему бирафт,
Шуд чамон дар чамани ҳусну латофат, лекин
Дар гулистони висолаш начамидему бирафт.
Ҳамчу Ҳофиз ҳама шаб нолаву зорӣ кардем,
К-эӣ дарего, ба видоаш нарасидему бирафт.

95

Соқӣ, биё, ки ёр зи рух парда баргирифт,
Кори чароғи хилватиён боз даргирифт.
Он шамъи саргирифта дигар чеҳра барфурӯхт
В-он пири солхӯрда ҷавонӣ зи сар гирифт.
Он ишва дод ишқ, ки муфтӣ зи раҳ бирафт,
В-он лутф кард дӯст, ки душман ҳазар гирифт.
Зинҳор, аз он иборати ширини дилфиреб
Гӯйӣ, ки пистаи ту сухан дар шакар гирифт.
Бори ғаме, ки хотири мо хаста карда буд,
Исодаме Худо бифиристу баргирифт.
Ҳар сарвқад, ки бар маҳу хур ҳусн мефурӯхт,
Чун ту даромадӣ, пайи кори дигар гирифт.
З-ин қисса ҳафт гунбади афлок пурсадост,
Кӯтаҳназар бубин, ки сухан мухтасар гирифт,
Ҳофиз, ту ин дуо зи кӣ омӯхтӣ, ки ёр,
Таъвиз кард шеъри турову ба зар гирифт?

96

Ҳуснат ба иттифоқи малоҳат ҷаҳон гирифт,
Оре, ба иттифоқ ҷаҳон метавон гирифт.
Ифшои рози хилватиён хост кард шамъ,
Шукри Худо, ки сирри дилаш дар забон гирифт.
З-ин оташи нуҳуфта, ки дар синаи ман аст,
Хуршед шӯълаест, ки дар осмон гирифт,
Мехост дил, ки дам занад аз рангу бӯйи дӯст,
Аз ғайрати сабо нафасаш дар даҳон гирифт.
Осуда бар канор чу паргор мешудам,
Даврон чу нуқта оқибатам дар миён гирифт.

Он рӯз шавқи соғари май хирманам бисӯхт,
К-оташ зи акси орази соқӣ дар он гирифт.
Хоҳам шудан ба кӯйи муғон остинфишон
З-ин фитнаҳо, ки домани охирзамон гирифт.
Май хӯр, ки ҳар кӣ охири кори ҷаҳон бидид,
Аз ғам сабук баромаду ратли гарон гирифт.
Бар барги гул ба хуни шақоиқ навиштаанд,
К-он кас, ки пухта шуд, майи чун арғавон гирифт.
Ҳофиз, чу оби лутф зи назми ту мечакад,
Ҳосид чӣ гуна нукта тавонад бар он гирифт.

97

Шунидаам сухане хуш, ки пири Канъон гуфт,
Фироқи дӯст на он мекунад, ки битвон гуфт.
Ҳадиси ҳавли қиёмат, ки гуфт воизи шаҳр,
Киноятест, ки аз рӯзгори ҳичрон гуфт.
Нишони ёри сафаркарда аз кӣ пурсам боз,
Ки ҳар чӣ гуфт бариди сабо, парешон гуфт.
Фигон, ки он маҳи номехрубони меҳргусил,
Ба тарки сӯҳбати ёрони худ чӣ осон гуфт.
Ману мақоми ризо баъд аз ину шукри рақиб,
Ки дил ба дарди ту хӯ карду тарки дармон гуфт.
Ғами куҳан ба майи солхӯрда дафъ кунед,
Ки тухми хушдилӣ ин асту пири деҳқон гуфт.
Гиреҳ ба бод мазан, гарчи бар мурод равад.
Ки ин сухан ба масал мӯр бо Сулаймон гуфт:
«Ба ишвае, ки сипехрат диҳад, зи роҳ марав,
Туро кӣ гуфт, ки ин Зол тарки Дастон гуфт».
Мазан зи чуну чаро дам, ки бандаи муқбил,
Қабул кард ба ҷон ҳар сухан, ки ҷонон гуфт.
Кӣ гуфт Ҳофиз аз андешаи ту омад боз,
Ман ин нагуфтаам, он кас, ки гуфт, бӯхтон гуфт.

98

Ё Раб, сабабе соз, ки ёрам ба саломат
Бозояду бирҳонадам аз чанги маломат.
Хоки раҳи он ёри сафаркарда биёред,
То чашми ҷаҳонбин кунамаш ҷойи иқомат.
Фарёд, ки аз шаш чиҳатам роҳ бибастанд
Он холу хату зулфу руху оразу қомат.
Имрӯз, ки дар дасти туам, марҳамате кун,
Фардо, ки шавам хок, чӣ суд ашки надомат.
Эй он, ки ба тақриру баён дам занӣ аз ишқ,
Мо бо ту надорем сухан, хайру саломат.
Дарвеш, макун нола зи шамшери аҳиббо,

К-ин тоифа аз кушта ситонанд ғаромат.
Дар хирқа зан оташ, ки хама абруи соқй,
Бармешиканад гӯшаи меҳроби имомат.
Ҳошо, ки ман аз ҷавру ҷафои ту бинолам,
Бедоди латифон ҳама лутф асту каромат.
Кӯтаҳ накунад баҳси сари зулфи ту, Ҳофиз,
Пайваста шуд ин силсила то рӯзи қиёмат.
99

Эй ҳудхудди сабо, ба Сабо мефиристамат,
Бингар, ки аз кучо ба кучо мефиристамат.
Ҳайф аст тоире чу ту дар хокдони ғам,
З-ин ҷо ба ошени вафо мефиристамат.
Дар роҳи ишқ марҳалаи қурбу бўъд нест,
Дар сӯҳбати шамолу сабо мефиристамат.
То лашкари ғамат накунад мулки дил хароб,
Ҷони азизи худ ба наво мефиристамат.
Эй ғоиб аз назар, ки шудӣ ҳамнишини дил,
Меғӯямат дуову сано мефиристамат.
Дар рӯйи худ тафарручи сунъи худой бин,
К-оинаи худойнамо мефиристамат.
То мутрибон зи шавқи манат огаҳӣ диҳанд,
Қавлу ғазал ба созу наво мефиристамат.
Соқй, биё, ки ҳотифи ғайбам ба мужда гуфт:
«Бо дард сабр кун, ки даво мефиристамат».
Ҳофиз, суруди маҷлиси мо зикри хайри туст,
Биштоб, ҳон, ки асбу қабо мефиристамат.
100

Эй ғоиб аз назар, ба Худо месупорамат,
Ҷонам бисӯхтиву ба дил дӯст дорамат.
То домани кафан накашам зери пойи хок,
Бовар макун, ки даст зи доман бидорамат.
Меҳроби абруят бинамо, то саҳаргаҳӣ,
Дастии дуо барораму дар гардан орамат.
Гар боядам шудан сӯйи Ҳорути Бобулӣ,
Сад гуна ҷодуӣ бикунам, то биёрамат.
Хоҳам, ки пеш мирамат, эй бевафо табиб,
Бемор бозпурс, ки дар интизорамат.
Сад ҷӯй об бастаам аз дида дар канор,
Бар бўйи тухми меҳр, ки дар дил бикорамат.
Хунам бирехт в-аз ғами ишқам халос дод,
Миннатпазири ғамзаи ханҷаргузорамат.
Мегирияму муродам аз ин сели ашкбор
Тухми муҳаббат аст, ки дар дил бикорамат.

Борам деҳ аз карам сӯйи худ, то ба сӯзи дил
Дар пой дам ба дам гуҳар аз дида борамат.
Ҳофиз, шаробу шоҳиду риндӣ, на вазъи туст,
Филҷумла мекуниву фурӯ мегузoramат.

101

Мири ман хуш меравӣ, к-андар сару по мирамат,
Хуш хиромон шав, ки пеши қадди раъно мирамат.
Гуфта будӣ: «Кай бимирӣ пеши ман, таъҷил чист?»
Хуш тақозо мекуни, пеши тақозо мирамат.
Ошиқу махмуру маҳҷурам, бути соқӣ кучост?
Гӯ, ки бихромад, ки пеши сарви боло мирамат.
Он, ки умре шуд, ки то беморам аз савдои ӯ,
Гӯ: «Нигоҳе кун, ки пеши чашми шаҳло мирамат».
Гуфтай: «Лаъли лабам ҳам дард бахшад, ҳам даво».
Гоҳ пеши дарду гаҳ пеши мудово мирамат.
Хуш хиромон меравӣ, чашми бад аз рӯйи ту дур,
Дорам андар сар хаёли он, ки дар по мирамат.
Гарчи ҷойи Ҳофиз андар хилвати васли ту нест,
Эй ҳама ҷойи ту хуш, пеши ҳама ҷо мирамат.

102

Ҳар он хучастаназар, к-аз пайи саодат рафт.
Ба кунҷи майкадаву хонаи иродат рафт.
Зи ратли дурдакашон кашф кард солиқ роҳ
Румузи ғайб, ки дар олами шаҳодат рафт.
Биёву маърифат аз ман шунав, ки дар суханам,
Зи файзи Рӯҳқудус нуктаи саодат рафт.
Маҷӯ зи толеи мавлуди ман ба ҷуз риндӣ,
Ки ин муомила ба кавкаби валодат рафт.
Зи бомдод ба дасти дигар баромадаӣ,
Вазифаи майи дӯшин магар зиёдат рафт?
Магар ба мӯъҷиза кӯшад табиби исодам,
Чаро, ки кори мани хаста аз иёдат рафт.
Ҳазор шукр, ки Ҳофиз зи роҳи майкада дӯш
Ба кунҷи хонақаҳи тоату ибодат рафт.

103

Чӣ лутф буд, ки ногоҳ рашҳаи қаламат
Ҳуқуқи хидмати мо арза кард бар карамат.
Ба нӯки хома рақам кардаӣ саломи маро,
Ки корхонаи даврон мабод бе рақамат.
Нагӯям аз мани бедил ба саҳв кардӣ ёд,
Ки дар ҳисоби хирад нест саҳв бар қаламат,
Маро залил магардон ба шукри ин неъмат,

Ки дошт давлати сармад азизу мӯхтарамат.
Биё, ки бо сари зулфат қарор хоҳам кард,
Ки гар сарам биравад, барнадорам аз қадамат.
Зи ҳоли мо дилат оғаҳ шавад, магар вақте
Ки лола бардамад аз хоки куштағони ғамат.
Равони ташнаи моро ба чуръае дарёб,
Чу медиҳанд зулоли Хизир зи чоми Ҷамат.
Ҷамеша вақти ту, эй Исии сабо, хуш бод,
Ки қони Ҳофизи дилхаста зинда шуд ба дамат.
104

З-он ёри дилнавозам шукрест бо шикоят
Гар нуктадони ишқӣ, бишнава ту ин ҳикоят.
Бемузду буду миннат, ҳар хидмате, ки кардам,
Ё Раб, мабод касро маҳдуми беиноят.
Риндони ташналабро обе намедиҳад кас,
Гӯйӣ валишиносон рафтанд аз ин вилоят.
Дар зулфи чун камандаш, эй дил, мапеч, к-он ҷо
Сарҳо бурида бинӣ бе чурму бе қиноят.
Чашмат ба ғамза моро хун хӯрду меписандӣ,
Қоно, раво набошад хунрезро ҳимоят.
Дар ин шаби сиёҳам гум гашт роҳи мақсуд,
Аз гӯшае бурун ой, эй кавкаби ҳидоят.
Аз ҳар тараф, ки рафтам, ҷуз ваҳшатам наяфзуд,
Зинҳор аз ин биёбон в-ин роҳи бениҳоят!
Эй офтоби хубон, месӯзад андарунам,
Як соатам бигунҷон дар сояи иноят.
Ин роҳро ниҳоят сурат кучо тавон баст,
К-аз сад ҳазор манзил беш аст дар бидоят.
Ҳарчанд бурдӣ обам, рӯй аз дарат натолам,
Ҷавр аз ҳабиб хуштар, к-аз муддаӣ риоят.
Ишқат расад ба фарёд, ар худ ба сони Ҳофиз,
Қуръон зи бар бихонӣ дар чордах ривоят.
105

Мудомам маст медорад насими қаъди гесуят,
Харобам мекунад ҳар дам фиреби чашми ҷодуят.
Пас аз чандин шикейбой шабе, ё Раб, тавон дидан,
Ки шамъи дида афрӯзем дар меҳроби абруят.
Саводи лавҳи бинишро азиз аз баҳри он дорам,
Ки қонро нусхае бошад зи лавҳи холи ҳиндуят.
Ту гар хоҳӣ, ки ҷовидон ҷаҳон яксар биёройӣ,
Саборо гӯ, ки бардорад замоне бурқаъ аз рӯят.
В-агар расми фано хоҳӣ, ки аз олам барандозӣ,
Барафшон, то фуру резад ҳазорон қон зи ҳар мӯят.

Ману боди сабо мискин, ду саргардони беҳосил,
Ман аз афсуни чашми масту ӯ аз бўйи гесуят.
Зихӣ ҳиммат, ки Ҳофизрост аз дунёву аз уқбо,
Наёяд ҳеч дар чашмаш ба ҷуз хоки сари кӯят.
106

Муддате шуд, к-оташи савдои ӯ дар ҷони мост
В-ин таманно бин, ки доим дар дили вайрони мост.
Мардumi чашмам ба хуноби ҷигар ғарқ аст аз он-к,
Чашмаи меҳри рухаш дар синаи нолони мост.
Оби ҳайвон қатрае з-он лаъли ҳамчун шаккараш,
Қурси хур аксе зи рӯйи он маҳи тобони мост.
То нафаххат фия мин рӯҳӣ шунидам, шуд яқин,
Бар ман ин маънӣ, ки мо з-они ваю ӯ з-они мост.
Ҳар дилеро иттилое нест бар асрори ишқ,
Махрами ин сирри маънидори улвӣ ҷони мост.
Чанд гӯйӣ: «Носеҳо, дар шарҳи дин хомӯш бош!»
Дини мо дар ҳар ду олам сӯҳбати ҷонони мост.
Ҳофизо, то рӯзи охир шукри ин неъмат гузор,
К-он санам аз рӯзи аввал доруи дармони мост.
107

Дарди моро нест дармон, алғиёс,
Ҳаҷри моро нест поён, алғиёс!
Дину дил бурданду қасди ҷон кунанд,
Алғиёс аз ҷаври хубон, алғиёс!
Дар баҳои бўсае ҷоне талаб
Мекунанд ин дилситонон, алғиёс!
Хуни мо хӯрданд ин кофирдилон,
Эй мусулмонон, чӣ дармон, алғиёс!
Ҳамчу Ҳофиз рӯзу шаб бе хештан
Гаштаам сӯзону гирён, алғиёс!
108

Туй, ки бар сари хубони кишварӣ чун тоҷ,
Сазад, агар ҳамаи дилбарон диҳандат боҷ,
Ду чашми шӯхи ту бар ҳам зада Хитову Ҳабаш,
Ба чини зулфи ту Мочину Ҳинд дода хироҷ.
Баёзи рӯйи ту равшан зи орази рухи рӯз,
Саводи зулфи сиёҳи ту ҳаст зулмати доҷ.
Даҳони шаҳди ту дода ривочи оби Хизир,
Лаби чу қанди ту бурд аз наботи Миср ривоҷ.
Аз ин мараз ба ҳақиқат шифо нахоҳам ёфт,
Ки аз ту дарди дил, эй ҷон, намерасад ба илоҷ.
Чаро ҳамешиканӣ, ҷони ман, зи сангдилӣ
Дили заиф, ки бошад ба нозукӣ чу зучоҷ?

Лаби ту Хизру даҳони ту оби ҳайвон аст,
Қади ту сарву миён мӯву бар ба ҳайати оҷ.
Фитод дар сари Ҳофиз ҳавои чун ту шаҳе,
Камина зарраи хоки дари ту будӣ коч.
109

Аз мани дилшуда он ёр нампурсад ҳеч,
Хабаре з-ин дили афгор нампурсад ҳеч.
Дӣ ба сарманзили ман омаду аҳвол бидид,
Гуфт: - Чун аст туро ёр нампурсад ҳеч?
Гуфтамаш: - Бахти ману толеи шӯридаи ман,
Ҳаста мебинадам он ёр, нампурсад ҳеч.
Ў табиби ману ман хаставу бемори ғамаш,
Чун табиб аст, ки бемор нампурсад ҳеч?
Чонам аз фурқати рӯяш ба лаб омад сад бор,
Ки аз ин дилшуда он ёр нампурсад ҳеч.
Дӯш дар хоб рухи чун маҳи ӯ меидам,
Ба ман ӯ гуфт: - Туро ёр нампурсад ҳеч?
Эй табиби азали, як назаре кун моро,
Ҳофизи сӯхтаро ёр нампурсад ҳеч.
110

Агар ба мазҳаби ту хуни ошиқ аст мубоҳ,
Салоҳи мо ҳама он аст, к-он турост салоҳ.
Саводи зулфи сиёҳи ту қоилуззулмот.
Баёзи рӯйи чу моҳи ту фолиқуласбоҳ.
Зи чини зулфи камандат касе наёфт халос
Аз он камончаи абруву тири чашми наҷоҳ.
Зи дидаам шуда як чашма дар канор равон,
Ки худ шино накунад дар миёни он маллоҳ.
Лаби чу оби ҳаёти ту ҳаст қуввати қон,
Вучуди хокии моро аз ўст лаззати роҳ.
Бидод лаъли лабат бўсае ба сад зорӣ,
Гирифт ком дилам з-ӯ ба сад ҳазор илҳоҳ.
Дуои қони ту вирди забони муштоқон,
Ҳамеша то ки бувад гардиши масоу сабоҳ.
Салоҳу тавбаву тақво зи мо маҷӯ, Ҳофиз
Зи ринду ошиқу маҷнун касе наёфт салоҳ.
111

Дили ман дар ҳавои рӯйи фаррух,
Бувад ошуфта ҳамчун мӯйи фаррух.
Ба чуз ҳиндуи зулфаш ҳеч кас нест,
Ки бархурдор шуд аз рӯйи фаррух.
Сиёҳе некбахт аст он, ки доим,
Бувад ҳамрозу ҳамзонуи фаррух.

Шавад чун бед ларзон сарви озод,
Агар бинад қади дилчӯйи фаррух.
Бидеҳ, соқӣ, шароби арғавонӣ
Ба ёди наргиси ҷодуи фаррух.
Дуто шуд қоматам ҳамчун камоне,
Зи ғам пайваста чун абруи фаррух.
Насими мушки тоторӣ хиҷил кард
Шамими мӯйи анбарбӯйи фаррух.
Агар майли дили ҳар кас ба ҷоест,
Бувад майли дили ман сӯйи фаррух.
Ғуломи ҳиммати онам, ки бошад
Чу Ҳофиз бандаву ҳиндуи фаррух.

112

Дӣ пири майфурӯш, ки умраш ба хайр бод,
Гуфто: «Шароб нӯшу ғами дил бибар зи ёд!»
Гуфтам: «Ба бод медиҳадам бода ному нанг».
Гуфто: «Қабул кун сухану ҳар чӣ бод, бод!»
Суду зиёни моя чу хоҳад шудан зи даст
Аз баҳри ин муомила ғамгин мабошу шод.
Бодат ба даст бошад, агар дил ниҳӣ ба ҳеч,
Дар маъразе, ки тахти Сулаймон равад ба бод.
Ҳофиз, гарат зи панди ҳакимон малолат аст,
Кӯтаҳ кунем қисса, ки умрат дароз бод!

113

Шаробу айши ниҳон чист? Кори бебунёд!
Задем бар сафи риндону ҳар чӣ бодо бод!
Гиреҳ зи дил бикушо в-аз сипеҳр ёд макун,
Ки фикри ҳеч муҳандис чунин гиреҳ накушод.
Зи инқилоби замона аҷаб мадор, ки чарх
Аз ин фасона ҳазорон ҳазор дорад ёд.
Қадаҳ ба шарти адаб гир, з-он ки таркибаш,
Зи косаи сари Ҷамшеду Баҳман асту Қубод.
Кӣ оғаҳ аст, ки Ковусу Кай кучо рафтанд?
Кӣ воқиф аст, ки чун рафт тахти Ҷам барбод?
Зи ҳасрати лаби Ширин ҳанӯз мебинам,
Ки лола медамад аз хуни дидаи Фарҳод.
Магар, ки лола бидонист бевафоии даҳр,
Ки то бизоду бишуд, ҷоми май зи каф наниҳод,
Биё-биё, ки замоне зи май хароб шавем,
Магар расем ба ганҷе дар ин харобобод.
Намедиханд иҷозат маро ба сайру сафар,
Насими боди Мусаллову оби Рукнобод,
Қадаҳ нагир, чу Ҳофиз, магар ба нолаи чанг,

Ки бастаанд бар абрешими тараб дили шод!

114

Дӯш огаҳӣ зи ёри сафаркарда дод бод,
Ман низ дил ба бод диҳам, ҳар чӣ бод, бод.
Корам бад-он расид, ки ҳамрози худ кунам
Ҳар шом барқи ломеу ҳар бомдод бод.
Дар чини турраи ту дили беҳифози ман
Ҳаргиз нагуфт маскани маълуф ёд бод.
Имрӯз қадри панди азизон шинохтам,
Ё Раб, равони носеҳи мо аз ту шод бод!
Хун шуд дилам ба ёди ту ҳар гаҳ, ки дар чаман,
Банди қабои ғунчаи гул бод мекушод.
Аз даст рафта буд вучуди заифи ман,
Субҳам ба бӯйи васли ту ҷон боз дод бод.
Ҳофиз, ниҳоди неки ту қомат бароварад,
Ҷонҳо фидои мардуми некуниҳод бод.

115

Рӯзи васли дӯстдорон ёд бод,
Ёд бод, он рӯзгорон ёд бод!
Комам аз талхии ғам чун заҳр гашт,
Бонги нӯши шодхорон ёд бод!
Гарчи ёрон фориғанд аз ёди ман,
Аз ман эшонро ҳазорон ёд бод!
Мубтало гаштам дар ин банду бало,
Кӯшиши он ҳақгузoron ёд бод!
Гарчи сад рӯд аст дар чашмам мудом,
Зиндарӯди боғкорон ёд бод!
Рози Ҳофиз баъд аз ин ногуфта монд,
Эй дарего, роздорон ёд бод!

116

Ҷамолат офтоби ҳар назар бод!
Зи хубӣ рӯйи хубат хубтар бод!
Ҳумои зулфи шоҳиншаҳпаратро
Дили шоҳони олам зери пар бод!
Касе, к-ӯ бастаи зулфат набошад,
Чу зулфат дар хаму зеру забар бод!
Диле, к-ӯ ошиқи рӯят набошад,
Ҳамеша ғарқа дар хуни ҷигар бод!
Буто, чун ғамзаат новак фишонад,
Дили маҷрӯҳи ман пешаш сипар бод!
Чу лаъли шаккаринат бӯса бахшад,
Мазоқи ҷони ман з-ӯ пуршакар бод!
Маро аз туст ҳар дам тоза ишқе,

Туро ҳар соате ҳусне дигар бод!
Ба ҷон муштоқи рӯйи туст Ҳофиз,
Туро дар ҳоли муштоқон назар бод!
117

Сӯфӣ ар бода ба андоза хӯрад, нӯшаш бод,
Варна андешаи ин кор, фаромӯшаш бод!
Он, ки як ҷуръа май аз даст тавонад додан,
Даст бо шоҳиди мақсуд дар оғӯшаш бод!
Пири мо гуфт: «Хато бар қалами сунъ нарафт!»
Офарин бар назари поки хатопӯшаш бод!
Шоҳи туркон сухани муддаиён мешунавад,
Шарме аз мазлимаи хуни Сиёвушаш бод!
Гарчи аз кибр сухан бо мани дарвеш нагуфт,
Ҷон фидои шакарин пистаи хомӯшаш бод!
Чашмам аз оинадорони хату холаш гашт,
Лабам аз бўсарабоёни бару дӯшаш бод!
Наргиси масти навозишкунӣ мардумдораш
Хуни ошиқ ба қадаҳ гар бихӯрад, нӯшаш бод!
Ба ғуломии ту машҳури ҷаҳон шуд Ҳофиз,
Ҳалқаи бандагии зулфи ту дар гӯшаш бод!
118

Танат ба нози табибон ниёзманд мабод!
Вучуди нозукат озурдаи газанд мабод!
Саломати ҳама офоқ дар саломати туст,
Ба ҳеҷ ориза шахси ту дардманд мабод!
Ҷамоли сурату маънӣ зи амни сихҳати туст,
Ки зоҳират диҷаму ботинат нажанд мабод!
Дар ин чаман чу дарояд хазон ба яғмоӣ,
Раҳаш ба сарви сиҳиқомати баланд мабод!
Дар он бисот, ки ҳусни ту ҷилва оғозад,
Маҷоли таънаи бадбину бадписанд мабод!
Ҳар он, ки рӯйи чу моҳат ба чашми бад бинад,
Бар оташи ту ба ҷуз ҷони ӯ сипанд мабод!
Шифо зи гуфтаи шаккарфишони Ҳофиз ҷӯй,
Ки ҳоҷатат ба илоҷи гулобу қанд мабод!
119

Ҳусни ту ҳамеша дар фузун бод!
Рӯят ҳамасола лолагун бод!
Андар сари ман хаёли ишқат
Ҳар рӯз, ки бод, дар фузун бод!
Ҳар сарв, ки дар чаман дарояд,
Дар хидмати қоматат нагун бод!
Чашме, ки на фитнаи ту бошад,

Чун гавҳари ашк ғарқи хун бод!
Чашми ту зи баҳри дилрабойй
Дар кардани сеҳр зӯфунун бод!
Ҳар ҷо, ки дилест, дар ғами ту
Бесабуру қарору бесукун бод!
Қадди ҳама дилбарони олам
Пеши алифи қадат чу нун бод!
Ҳар дил, ки зи ишқи туст холӣ,
Аз ҳалқаи васли ту бурун бод!
Лаъли ту, ки ҳаст ҷони Ҳофиз,
Дур аз лаби мардумони дун бод!
120

Хусраво, гӯйи фалак дар хамаи чавғони ту бод!
Соҳати кавну макон арсаи майдони ту бод!
Зулфи хотуни зафар шефтаи парчами туст,
Дидаи фатҳи абад ошиқи ҷавлони ту бод!
Эй, ки иншои Уторид сифати шавкати туст,
Ақли кул чоқари туғрокаши девони ту бод!
Тайраи ҷилваи Тӯбо қади чун сарви ту шуд,
Ғайрати хулди барин соҳати бўстони ту бод!
На ба танҳо ҳаявоноту набототу ҷамод,
Ҳар ҷӣ дар олами амр аст, ба фармони ту бод!
121

Дерест, ки дилдор паёме нафиристод,
Нанвишт саломеву каломе нафиристод.
Сад нома фиристодаму он шоҳи саворон
Пайке надавониду саломе нафиристод.
Сӯйи мани ваҳшисифати ақлрамида,
Оҳуравише, кабкхироме нафиристод.
Донист, ки хоҳад шуданам мурғи дил аз даст
В-аз он хати чун силсила доме нафиристод.
Фарёд, ки он соқии шаккарлаби сармаст
Донист, ки махмураму ҷоме нафиристод.
Чандон, ки задам лофи каромоту мақомот,
Ҳеҷам хабар аз ҳеҷ мақоме нафиристод.
Ҳофиз, ба адаб бош, ки вохост набошад,
Гар шоҳ паёме ба ғуломе нафиристод.
122

Пиронасарам ишқи ҷавонӣ ба сар афтод
В-он роз, ки дар дил бинуҳуфтам, бадар афтод.
Аз роҳи назар мурғи дилам гашт ҳавогир,
Эй дида, ниғаҳ кун, ки ба доми кӣ дарафтод?
Дардо, ки аз он оҳуи мушкини сияҳчашм,

Чун нофа базе хуни дилам дар чигар афтод.
Аз раҳгузари хоки сари кӯйи шумо буд
Ҳар нофа, ки дар дасти насими саҳар афтод.
Мижғони ту то теғи ҷаҳонгир баровард,
Бас куштаи дилзинда, ки бар якдигар афтод.
Бас таҷриба кардем дар ин дайри мукофот,
Бо дурдкашон ҳар кӣ дарафтод, барафтод.
Гар ҷон бидихад, санги сияҳ лаъл нагардад,
Бо тинати асли чӣ кунад, - бадгуҳар афтод.
Ҳофиз, ки сари зулфи бутон дасткашаш буд,
Бас турфа ҳарифест, к-аш акнун ба сар афтод.
123

Акси рӯйи ту чу дар оинаи ҷом афтод,
Ориф аз хандаи май дар тамаи хом афтод.
Ҳусни рӯйи ту ба як ҷилва, ки дар оина кард,
Ин ҳама нақш дар оинаи авҳом афтод.
Ин ҳама акси маю нақши нигорин, ки намуд,
Як фуруғи рухи соқист, ки дар ҷом афтод.
Ғайрати ишқ забони ҳама хосон бибурид,
Аз куҷо сирри ғамаш дар даҳани ом афтод?
Ман зи масҷид ба харобот на худ афтодам,
Инам аз аҳди азал ҳосили фарҷом афтод.
Чӣ кунад, к-аз пайи даврон наравад, чун паргор
Ҳар кӣ дар доираи гардиши айём афтод.
Дар хамаи зулфи ту овехт дил аз чоҳи занох,
Оҳ, к-аз чоҳ бурун омаду дар дом афтод.
Он шуд, эй хоҷа, ки дар савмаа бозам бинӣ
Кори мо бо рухи соқиву лаби ҷом афтод.
Зери шамшери ғамаш рақскунон бояд рафт,
К-он, ки шуд куштаи ӯ, нек саранҷом афтод.
Ҳар дамаш бо мани дилсӯхта лутфи дигар аст,
Ин гадо бин, ки чӣ шойистаи инъом афтод.
Сӯфиён ҷумла ҳарифанду назарбоз, вале
3-ин миён Ҳофизи дилсӯхта бадном афтод.
124

Он, ки рухсори туро ранги гулу насрин дод,
Сабру ором тавонад ба мани мискин дод.
В-он, ки гесуи туро расми татовул омӯхт,
Ҳам тавонад карамаш доди мани ғамгин дод.
Ман ҳамон рӯз зи Фарҳод тамаъ бибридам,
Ки инони дили шайдо ба лаби Ширин дод.
Ганҷи зар гар набувад, ганҷи қаноат боқист,
Он, ки он дод ба шоҳон, ба гадоён ин дод.

Хуш арӯсест ҷаҳон аз раҳи сурат, лекин
Ҳар кӣ пайваст бад-ӯ, умри хушаш ковин дод,
Баъд аз ин дасти ману сояи сарву лаби ҷӯй,
Хоса акнун, ки сабо муждаи фарвардин дод.
Дар кафи ғуссаи даврон дили Ҳофиз хун шуд
Аз фиरोқи рухат, эй хоҷа Қавомуддин, дод!
125

Бунафша дӯш ба гул гуфту хуш нишоне дод,
Ки: «Тоби ман ба ҷаҳон турраи фалонӣ дод».
Дилам хазонаи асрор буду дасти қазо
Дараш бибасту калидаш ба дилситоне дод.
Шикаставор ба даргоҳат омадам, ки табиб
Ба мӯмиёии лутфи туам нишоне дод.
Танаш дурусту дилаш шод боду хотир хуш,
Ки даст додашу ёрии нотавоне дод.
Бирав муолиҷаи худ кун, эй насиҳатгӯ,
Шаробу шоҳиди ширин киро зиёне дод?
Гузашт бар мани мискину бо рақибон гуфт:
«Дарег Ҳофизи мискини ман ҷӣ ҷоне дод».

126

Хумои авҷи саодат ба доми мо афтад,
Агар туро гузаре бар мақоми мо афтад.
Ҳубобвор барандозам аз нишот кулоҳ,
Агар зи рӯйи ту аксе ба ҷоми мо афтад.
Шабе, ки моҳи мурод аз уфуқ шавад толеъ,
Бувад, ки партави нуре ба боми мо афтад.
Ба боргоҳи ту чун бодро набошад бор,
Кай иттифоқи маҷоли саломи мо афтад?
Чу ҷон фидои лабаш шуд, хаёл мебастам,
Ки қатрае зи зулолаш ба коми мо афтад.
Хаёли зулфи ту гуфто: «Ки ҷон васила масоз,
К-аз ин шикор фаровон ба доми мо афтад!»
Ба ноумедӣ аз ин дар марав, бизан фоле,
Бувад, ки қуръаи давлат ба номи мо афтад.
Зи хоки кӯйи ту ҳар гаҳ, ки дам занад Ҳофиз,
Насими гулшани ҷон дар машоми мо афтад.
127

Ҳаваси боди баҳорам ба раҳи саҳро бурд,
Бод бӯйи ту биёварду қарор аз мо бурд.
Ҳар кучо буд диле, чашми ту бурд аз роҳаш,
На дили хаставу бемори маро танҳо бурд.
Дили сангини туро ашки ман овард ба роҳ,

Сангро сел тавонад ба лаби дарё бурд.
Дӯш дасти тарабам силсилаи шавқ бибаст,
Пойи хели хирадам лашкари ғам аз ҷо бурд.
Роҳи мо ғамзаи он турки камонабру зад,
Рахти мо сунбули он сарви сиҳиболо бурд.
Ҷоми май дӣ зи лабат дам зи равонбахшӣ зад,
Оби май з-он лаби ҷонбахши равонафзо бурд.
Баҳс, булбул, бари Ҳофиз макун аз хушнафасӣ,
Пеши тӯтӣ натавон номи ҳазорово бурд.

128

Дарахти дӯстӣ биншон, ки коми дил ба бор орад,
Ниҳоли душманӣ баркан, ки ранҷи бешумор орад.
Чу меҳмони хароботӣ, ба иззат бош бо риндон,
Ки дарди сар кашӣ, ҷоно, гарат мастӣ хумор орад.
Шаби сӯхбат ғанимат дон, ки баъд аз рӯзгори мо
Басе гардиш кунад гардун, басе лайлу наҳор орад.
Иморидори Лайлиро, ки маҳди моҳ дар ҳукм аст,
Худоро, дар дил андозаш, ки бар Маҷнун гузор орад.
Баҳори умр хоҳ, эй дил, вагарна ин чаман ҳар сол
Чу насрин сад гул орад бору чун булбул ҳазор орад.
Худоро, чун дили решаи қароре баст бо зулфат,
Бифармо лаъли нӯшинро, ки зудаш бо қарор орад.
Дар ин боғ аз Худо хоҳад дар ин пиронасар Ҳофиз,
Нишинад бар лаби ҷӯеву сарве дар канор орад.

129

Касе, ки ҳусни руҳи дӯст дар назар дорад,
Муҳаққақ аст, ки ӯ ҳосили басар дорад.
Чу хома дар раҳи фармони ӯ сари тоат
Ниҳодаем, магар ӯ ба теғ бардорад.
Касе ба васли ту чун шамъ ёфт, парвона,
Ки зери теғи ту ҳар дам сари дигар дорад.
Ба пойбӯси ту дасти касе расид, ки ӯ
Чу остона бад-ин дар ҳамеша сар дорад.
Зи зӯҳди хушк малулам, кучост бодаи ноб,
Ки бӯйи бода мудроам димоғ тар дорад.
Зи бода ҳечат агар нест, ин на бас, ки туро
Даме зи васвасаи ақл беҳабар дорад.
Касе, ки аз раҳи тақвӣ қадам бурун наниҳод,
Ба азми майкада акнун сари сафар дорад.
Дили шикастаи Ҳофиз ба хок хоҳад бурд
Чу лола доғи ҳавое, ки бар ҷигар дорад.

130

Дили мо ба даври рӯят зи чаман фароғ дорад,

Ки чу сарв пойбанд асту чу лола доғ дорад.
Сари мо фуру наёяд ба камони абруи кас,
Ки даруни гӯшагирон зи чаман фароғ дорад.
Зи бунафша тоб дорам, ки зи зулфи ӯ занад дам,
Ту сиёҳи камбаҳо бин, ки чӣ дар димоғ дорад!
Ба чаман хирому бингар бари тахти гул, ки лола
Ба надими шоҳ монад, ки ба каф аёғ дорад.
Шаби зулмату биёбон, ба кучо тавон расидан?
Магар он, ки шамъи рӯят ба раҳам чароғ дорад.
Ману шамъи субҳгоҳӣ, сазад, ар ба ҳам бигирем,
Ки бисӯхтему аз мо бути мо фароғ дорад.
Сазадам чу абри баҳман, ки бар ин чаман бигирям
Тарабошени булбул бинигар, ки зоғ дорад.
Сари дарси ишқ дорад дили дардманди Ҳофиз,
Ки на хоштири тамошо, на ҳавои боғ дорад.

131

Дилам бе ҷамолат сафое надорад,
Чу бегонае, к-ошное надорад.
Матои дили поки ушшоқи мискин
Ба бозори хуснат баҳое надорад.
Дило, ҷоми соқии гулрух талаб кун,
Ки чун гул замона бақое надорад.
Агарчи дилам рафт, лекин ғамаш нест,
Ба ҷуз он хамаи зулф ҷое надорад.
Аз ин синаи танг тарсам, ки тираш,
Равад ҷое, он гаҳ давое надорад.
Ҳама чиз дорад дилором, лекин
Дареғо, ки бо мо вафое надорад.
Чу моҳ аст равшан, ки бе меҳри рӯят
Дилу ҷони Ҳофиз сафое надорад.

132

Он кас, ки ба даст ҷом дорад,
Султони Чам мудом дорад.
Обе, ки Хизир ҳаёт аз ӯ ёфт,
Дар майкада ҷӯ, ки ҷом дорад.
Сарриштаи ҷон ба ҷом бигзор,
К-ин ришта аз ӯ низом дорад.
Мову маю зоҳидону тақвӣ,
То ёр сари кадом дорад.
Берун зи лаби ту соқие нест
Дар давр касе, ки ком дорад.
Наргис ҳама шеваҳои мастӣ
Аз чашми хушат ба вом дорад.

Зикри руху зулфи ту диламро
Вирдест, ки субҳу шом дорад.
Бар синаи реши дардмандон
Лаълат намаке тамом дорад.
Дар чоҳи зақан, чу Ҳофиз, эй чон,
Ҳусни ту дусад ғулом дорад.

133

Диле, ки ғайбнамой асту чоми Чам дорад,
Зи хотаме, ки даме гум шавад, чӣ ғам дорад?
Ба хатту холи гадоён мадеҳ хазиная дил,
Ба дасти шоҳваше деҳ, ки мӯҳтарам дорад.
На ҳар дарахт таҳаммул кунад чафои хазон,
Ғуломи ҳиммати сарвам, ки ин қадам дорад.
Расид мавсими он, к-аз тараб чу наргиси маст,
Нихад ба пой қадаҳ ҳар кӣ шаш дирам дорад.
Зар аз баҳои май акнун чу гул дарег мадор,
Ки ақли кул ба садат айб муттаҳам дорад.
Зи сирри ғайб кас огоҳ нест, қисса махон,
Кадом махрами дил раҳ дар ин ҳарам дорад?
Дилам, ки лофи таҷарруд задӣ, кунун сад шуғл
Ба бўйи зулфи ту бо боди субҳдам дорад.
Муроди дил зи кӣ пурсам, ки нест дилдоре,
Ки ҷилваи назару шеваи карам дорад?
Зи чайби ҳирқаи Ҳофиз чӣ тарф битвон баст,
Ки мо самад талабидему ў санам дорад.

134

Буте дорам, ки гирди гул зи сунбул соябон дорад,
Баҳори оразаш хатте ба хуни арғавон дорад.
Ғубори хат бипӯшонид хуршеди рухаш, ё Раб
Бақои ҷовидонаш деҳ, ки умри ҷовидон дорад.
Чу ошиқ мешудам, гуфтам, ки: «Бурдам гавҳари мақсуд»,
Надонистам, ки ин дарёча мавҷи хунфишон дорад.
Зи чашмат чон нашояд бурд, к-аз ҳар сӯ, ки мебинам,
Камин аз гӯшае кардасту тир андар камон дорад.
Чу доми турра афсонад зи гарди хотири ушшоқ,
Ба ғаммози сабо гӯяд, ки рози мо ниҳон дорад.
Бияфшон ҷуръае бар хоку ҳоли аҳли дил бишнава,
Ки аз Чамшеду Кайхусрав фаровон дoston дорад.
Чу дар рӯят бихандад гул, машав дар домаш, эй булбул,
Ки бар гул эътимод нест, гар ҳусни чаҳон дорад.
Худоро, доди ман бистон аз ў, эй шаҳнаи маҷлис,
Ки май бо дигарон хӯрдасту бо ман сар гарон дорад.
Ба фитрок ар ҳамебандӣ, Худоро, зуд сайдам кун,

Ки офатҳост дар таъхиру толибро зиён дорад.
Зи сарви қадди дилчӯят макун маҳрум чашмамо,
Бад-ин сарчашмааш биншон, ки хуш обе равон дорад
Зи хавфи ҳаҷрам эмин кун, агар уммеди он дорӣ,
Ки аз чашми бадандешон Худоят дар амон дорад.
Чӣ узри бахти худ гӯям, ки он айёри шахрошӯб
Ба талхӣ кушт Ҳофизрову шақкар дар даҳон дорад.
135

Ба чоми васли чонон чашмаи Кавсар намеарзад,
Ки олам пеши сармастон ба як соғар намеарзад.
Зи баҳри чашмаи ҳайвон марав чандин ба торикӣ,
Бад-ин саргашта будан мулки Искандар намеарзад.
Ба чоми май гарав кун хирқаи пашминаи сӯфӣ,
К-аз он кас қалби рӯйандуд аз ин беҳтар намеарзад,
Магӯ ҳоли дили мастон ту бо ёрони суратбин,
Масал бошад, ки гӯши хар ба симу зар намеарзад.
Манеҳ чоноу дили худро хатар, эй раҳрави дарё,
Ки бо чандин зиён суди дуру гавҳар намеарзад.
Хуморафзо шароб аз соғари заррин мақаш, Ҳофиз,
Ки як дам сархушии ӯ ба дарди сар намеарзад.
136

Ҳар он, к-ӯ хотири маҷмӯву ёри нозанин дорад,
Саодат ҳамдами ӯ гашту давлат ҳамнишин дорад.
Ҳарими ишқро даргаҳ басте болотар аз ақл аст,
Касте он остон бўсад, ки чон дар остин дорад.
Даҳони танги ширинаш магар мулки Сулаймон аст,
Ки нақши хотами лаълаш қаҳон зери нигин дорад.
Лаби лаълу хати мушкин, чу онаш ҳасту инаш нест,
Бинозам дилбари худро, ки хуснаш ону ин дорад.
Бо хорӣ мангар, эй мунъим, заифону наҳифонро,
Ки садри маҷлиси ишрат гадои раҳнишин дорад.
Чу бар рӯи замин бошӣ, тавоноӣ ғанимат дон,
Ки даврон нотавониҳо басте зери замин дорад.
Балогардони чоноу тан дуои мустамандон аст,
Ки бинад хайр аз он хирман, ки нанг аз хӯшачин дорад?
Сабо аз ишқи ман рамзе бигӯ бо он шаҳи хубон,
Ки сад Чамшеду Кайхусрав ғуломи камтарин дорад.
В-агар гӯяд намехоҳам чу Ҳофиз ошиқи муфлис,
Бигӯедаш, ки султоне гадое ҳамнишин дорад.
137

Ҳар он ки чолиби аҳли вафо ниғаҳ дорад,
Худош дар ҳама ҳол аз бало ниғаҳ дорад.
Ҳадиси дӯст нагӯям, магар ба ҳазрати дӯст,

Ки ошно сухани ошно ниғаҳ дорад.
Дило, маош чунон кун, ки гар билағзад пой,
Фариштаат ба ду дасти дуо ниғаҳ дорад.
Гарат ҳавост, ки маъшуқ нагсалад паймон,
Нигоҳ дор сари ришта, то ниғаҳ дорад.
Сабо, бар он сари зулф ар дили маро бинӣ,
Зи рӯйи лутф бигӯяш, ки чо ниғаҳ дорад.
Чу гуфтамаш, ки диламро нигоҳ дор, чӣ гуфт?
- Зи дасти банда чӣ хезад, Худо ниғаҳ дорад.
Сару зару дилу чо нам фидои он ёре,
Ки ҳаққи сӯҳбати меҳру вафо ниғаҳ дорад.
Ғубори роҳгузорат кучост, то Ҳофиз,
Ба ёдгори насими сабо ниғаҳ дорад.

138

Мутриби ишқ аҷаб созу навое дорад,
Нақши ҳар нағма, ки зад, роҳ ба чое дорад.
Олам аз нолаи ушшоқ мабодо холӣ,
Ки хуш оҳангу фараҳбахш ҳавое дорад!
Пири дурдикаши мо, гарчи надорад зару зӯр
Хуш атобахшу хатопӯш Худое дорад.
Мӯҳтарам дор дилам, к-ин магаси қандпараст
То ҳавохоҳи ту шуд, фарри ҳумое дорад.
Аз адолат набувад дур, гараш пурсад ҳол,
Подшоҳе, ки ба ҳамсоя гадое дорад.
Ашки хунин бинамудам ба табибон, гуфтанд:
«Дарди ишқ асту ҷигарсӯз давое дорад».
Ситам аз ғамза маёмӯз, ки дар мазҳаби ишқ
Ҳар амал аҷреву ҳар карда чазое дорад.
Нағз гуфт он бути тарсобачаи бодапараст:
«Шодии рӯйи касе хӯр, ки сафое дорад».
Хусраво, Ҳофизи даргоҳнишин фотиҳа хонд
В-аз забони ту таманнои дуое дорад.

139

Он, ки аз сунбули ӯ ғолия тобе дорад,
Боз бо дилшудагон нозу итобе дорад.
Аз сари куштаи худ мегузарад ҳамчун бод,
Чӣ тавон кард, ки умр асту шитобе дорад.
Моҳи хуршеднамояш зи паси пардаи зулф
Офтобест, ки дар пеш саҳобе дорад.
Чашми ман кард ба ҳар гӯша равон сели сиришк,
То сиҳисарви туро тозатар обе дорад.
Ғамзаи шӯхи ту хунам ба хато мерезад,
Фурсаташ бод, ки хуш фикри савобе дорад.

Оби ҳайвон агар ин аст, ки дорад лаби дӯст,
Равшан аст ин, ки Хизир баҳра саробе дорад.
Чашми махмури ту дорад зи дилам қасди ҷигар,
Турки маст аст, магар майли кабобе дорад?
Ҷони бемори маро нест зи ту рӯйи суол,
Эй хуш он хаста, ки аз дӯст ҷавобе дорад!
Кай кунад сӯйи дили хастаи Ҳофиз назаре
Чашми масташ, ки ба ҳар гӯша харобе дорад.
140

Шоҳид он нест, ки мӯеву миёне дорад,
Бандаи талъати он бош, ки оне дорад.
Шеваи хуру парӣ гарчи латиф аст, вале
Хубӣ он асту латофат, ки фалонӣ дорад.
Чашмаи чашми маро, эй гули хандон, дарёб,
Ки ба уммеди ту хуш оби равоне дорад.
Гӯйи хубӣ кӣ барад аз ту, ки хуршед он чо
На саворест, ки дар даст иноне дорад.
Дилнишон шуд суханам, то ту қабулаш кардӣ,
Оре-оре, сухани ишқ нишоне дорад.
Хами абруи ту дар санъати тирандозӣ
Бурда аз даст ҳар он кас, ки камоне дорад.
Дар раҳи ишқ нашуд кас ба яқин маҳрами роз,
Ҳар касе бар ҳасаби хеш гумоне дорад.
Бо хароботнишинон зи каромот малоф,
Ҳар сухан вақтеву ҳар нуқта маконе дорад.
Мурғи зирак нашавад дар чаманаш нағмасарой
Ҳар баҳоре, ки зи дунбол хазоне дорад.
Муддаӣ, гӯ, луғазу нукта ба Ҳофиз мафурӯш,
Килки мо низ забоневу баёне дорад.

141

Ҷон бе ҷамоли ҷонон майли ҷаҳон надорад,
Ҳар кас, ки ин надорад, ҳаққо, ки он надорад.
Бо ҳеҷ кас нишоне з-он дилситон надидам,
Ё ман хабар надорам, ё ӯ нишон надорад.
Ҳар шабнаме дар ин роҳ сад баҳри оташин аст,
Дардо, ки ин муаммо шарҳу баён надорад.
Сарманзили фароғат натвон зи даст додан,
Эй сорбон, фуру каш, к-ин раҳ карон надорад.
Чанги хамидақомат мехонадат ба ишрат,
Бишнава, ки панди пирон ҳеҷат зиён надорад.
Эй дил, тариқи риндӣ аз мӯхтасиб биёмӯз,
Маст асту дар ҳақи ӯ кас ин гумон надорад,
Аҳволи ганчи Қорун, к-айём дод бар бод,

Дар гӯши дил фурӯ хон, то зар ниҳон надорад.
Гар худ рақиб шамъ аст, асрор аз ӯ бипӯшон,
К-он шӯхи сарбурида банди забон надорад.
Кас дар ҷаҳон надорад як банда ҳамчу Ҳофиз,
Зеро ки чун ту шоҳе кас дар ҷаҳон надорад.

142

Равшани талъати ту моҳ надорад,
Пеши ту гул равнақи гиёҳ надорад.
Гӯшаи абруи туст манзили чонам,
Хуштар аз он гӯша подшоҳ надорад.
То чӣ кунад бо рухи ту дуди дили ман,
Оина донӣ, ки тоби оҳ надорад,
Шӯхии наргис нигар, ки пеши ту бишкуфт,
Чашмдарида адаб нигоҳ надорад.
Дидаму он чашми дилсияҳ, ки ту дорӣ,
Ҷониби ҳеч ошно нигоҳ надорад.
Ратли гаронам деҳ, эй муриди харобот,
Шодии шайхе, ки хонақоҳ надорад.
Хун хӯру ҳамӯш нишин, ки он дили нозук
Тоқати фарёди додхоҳ надорад.
Гӯ: бираву остин ба хуни чигар шӯй,
Ҳар кӣ дар ин остона роҳ надорад.
Не мани танҳо кашам татовули зулфат,
Кист, ки ӯ доғи он сиёҳ надорад.
Ҳофиз агар сачдаи ту кард, макун айб,
Кофири ишқ, эй санам, гуноҳ надорад.

143

Нест дар шаҳр нигоре, ки дили мо бибарад,
Бахтам ар ёр шавад, рахтам аз ин ҷо бибарад.
Ку ҳарифе, к-аш сармаст, ки пеши карамаш,
Ошиқи сӯхтадил номи таманно бибарад.
Боғбоно, зи хазон беҳабарат мебинам,
Оҳ аз он рӯз, ки бодат гули раъно бибарад.
Раҳзани даҳр нахуфтаст, машав эмин аз ӯ,
Агар имрӯз набурдаст, ки фардо бибарад.
Дар хаёл ин ҳама лӯъбат ба ҳавас мебозам,
Бӯ, ки соҳибназаре номи тамошо бибарад.
Илму фазле, ки ба чил сол дилам ҷамъ овард,
Тарсам он наргиси мастона ба яғмо бибарад.
Бонги гове чӣ садо боздихад ишва, махар,
Сомирӣ кист, ки даст аз яди байзо бибарад?
Ҷоми миноии май садди раҳи тангдилист,
Манеҳ аз даст, ки сели ғамат аз ҷо бибарад.

Роҳи ишқ арчи камингоҳи камондорон аст,
Ҳар кӣ дониста равад, сарфа зи аъдо бибарад.
Ҳофиз, ар қон талабад ғамзаи мастонаи ёр,
Хона аз ғайр бипардозу бихил, то бибарад.
144

Агар на бода ғами дил зи ёди мо бибарад,
Ниҳеби ҳодиса бунёди мо зи қо бибарад.
Агар на ақл ба мастӣ фуру кашад лангар,
Чӣ гуна киштӣ аз ин вартаи бало бибарад.
Фигон, ки бо ҳама кас ғоибона бохт фалак,
Ки кас набуд, ки дасте аз ин дағо бибарад.
Гузор бар зуламот аст, Хизри роҳе ку?
Мабод, к-оташи маҳрумӣ оби мо бибарад.
Дили заифам аз он мекашад ба тарфи чаман,
Ки қон зи марг ба бемории сабо бибарад.
Табиби ишқ манам, бода деҳ, ки ин маъҷун
Фароғат ораду андешаи хато бибарад.
Бисӯхт Ҳофизи кас ҳоли ӯ ба ёр нагуфт,
Магар насим паёме Худойро бибарад.
145

Саҳар булбул ҳикоят бо сабо кард,
Ки ишқи рӯйи гул бо мо чиҳо кард?
Аз он ранги рухам хун дар дил афтод
В-аз ин гулшан ба хорам мубтало кард.
Ғуломи ҳиммати он нозанинам,
Ки кори хайр бе рӯву риё кард.
Ман аз бегонагон дигар нанолам,
Ки бо ман ҳар чӣ кард, он ошно кард.
Гар аз султон тамаъ кардам, хато буд
В-ар аз дилбар вафо чустам, ҷафо кард.
Хушаш бод он насими субҳгоҳӣ,
Ки дарди шабнишинонро даво кард.
Ниқоби гул кашид аз зулфи сунбул,
Гиреҳбанди қабои ғунча во кард.
Ба ҳар сӯ булбули ошиқ дар афғон,
Танаъум аз миён боди сабо кард.
Башорат бар ба кӯйи майфурӯшон,
Ки Ҳофиз тавба аз зӯҳду риё кард,
Вафо аз хоҷағони шаҳр бо ман,
Камоли давлату дин булвафо кард.
146

Биё, ки турки фалак хони рӯза ғорат кард,
Ҳилоли ид ба даври қадаҳ ишорат кард.

Савоби рӯзаву ҳаҷчи қабул он кас бурд,
Ки хоки майкадаи ишқро зиёрат кард.
Мақоми аслии мо гӯшаи харобот аст,
Худош хайр диҳод, он ки ин иморат кард.
Баҳои бодаи чун лаъл чист? Чавҳари ақл!
Биё, ки суд касе бурд, к-ин тиҷорат кард.
Намоз дар хамаи он абрувони меҳробӣ
Касе кунад, ки ба хуни ҷигар таҳорат кард.
Фиғон, ки наргиси ҷаммоши шайхи шаҳр имрӯз,
Назар ба дурдкашон аз сари ҳақорат кард.
Ба рӯйи ёр назар кун, зи дида миннат дор,
Ки кордида назар аз сари басорат кард.
Ҳадиси ишқ зи Ҳофиз шунав, на аз воиз,
Агарчи санъати бисёр дар иборат кард.
147

Ба оби равшани май орифе таҳорат кард,
Алассабоҳ, ки майхонаро зиёрат кард.
Ҳамин, ки соғари заррини хур ниҳон гардид,
Ҳилоли ид ба даври қадаҳ ишорат кард.
Хушо намозу ниёзи касе, ки аз сари дард
Ба оби дидаву хуни ҷигар таҳорат кард.
Имоми хоҷа, ки будаш сари намози дароз,
Ба хуни духтари раз хирқаро қасорат кард.
Дилам зи ҳалқаи зулфаш ба чон харид ошӯб,
Чӣ суд дид, надонам, ки ин тиҷорат кард?
Агар имоми ҷамоат талаб кунад имрӯз,
Хабар диҳед, ки Ҳофиз ба май таҳорат кард.
148

Сӯфӣ ниҳод дому сари ҳуққа боз кард,
Бунёди макр бо фалаки ҳуққабоз кард.
Бозии чарх бишканадаш байза дар кулоҳ,
Зеро ки арзи шӯъбада бо аҳли роз кард.
Соқӣ, биё, ки шоҳиди раънои сӯфиён,
Дигар ба ҷилва омаду оғози ноз кард.
Ин мутриб аз кучост, ки сози Ироқ сохт
В-оҳанги бозгашт ба роҳи Ҳичоз кард.
Эй дил, биё, ки мо ба паноҳи Худо равем,
Онч-остини кӯтаҳу дасти дароз кард.
Санъат макун, ки ҳар кӣ муҳаббат на рост бохт,
Ишқаш ба рӯйи дил дари маънӣ фароз кард.
Фардо, ки пешгоҳи ҳақиқат шавад падид,
Шарманда раҳраве, ки амал бар маҷоз кард.
Эй кабки хушхиром, кучо меравӣ? Биист!

Ғарра машав, ки гурбаи зоҳид намоз кард.
Ҳофиз, макун маломати риндон, ки дар азал
Моро Худо зи зӯҳду риё бениёз кард.

149

Булбуле хуни диле хӯрду гуле ҳосил кард,
Боди ғайрат ба садаш хор парешондил кард.
Тӯтиеро ба хаёли шакаре дил хуш буд,
Ногаҳаш сели фано нақши амал ботил кард.
Қурратулайни ман, он меваи дил ёдаш бод,
Ки чӣ осон бишуду кори маро мушкил кард.
Сорбон, бори ман афтод, Худоро, мададе,
Ки умеди карамам ҳамраҳи ин маҳмил кард.
Рӯйи хокиву нами чашми маро хор мадор,
Чархи фирӯза тарабхона аз ин қаҳгил кард.
Оҳу фарёд, ки аз чашми ҳасуди маҳу меҳр,
Дар лаҳад моҳи камонабруи ман манзил кард.
Назадӣ **шоҳруху** фавт шуд имкон, Ҳофиз,
Чӣ кунам, бозии айём маро ғофил кард.

150

Чу бод, азми сари кӯйи ёр хоҳам кард,
Нафас ба бӯйи хушаш мушкбор хоҳам кард.
Ба ҳарза, бе маю маъшук, умр мегузарад,
Батолатам бас, аз имрӯз кор хоҳам кард.
Ҳар обрӯй, ки андӯхтам зи донишу дин,
Нисори хоки раҳи он нигор хоҳам кард.
Чу шамъи субҳдамам шуд зи меҳри ӯ равшан,
Ки умр дар сари ин қору бор хоҳам кард.
Ба ёди чашми ту худро хароб хоҳам сохт,
Бинои аҳди қадим устувор хоҳам кард.
Сабо кучост, ки ин ҷони хунгирифта чу гул,
Фидои нақҳати гесуи ёр хоҳам кард.
Нифоқу зарқ набахшад сафои дил, Ҳофиз,
Тариқи риндиву ишқ ихтиёр хоҳам кард.

151

Даст дар ҳалқаи он зулфи дуто натвон кард,
Тақя бар аҳди туву боди сабо натвон кард.
Он чӣ саъй аст, ман андар талабат бинмоям,
Ин қадар ҳаст, ки тағйири қазо натвон кард.
Домани дӯст ба сад хуни дил афтод ба даст,
Ба фусӯсе, ки кунад хасм, раҳо натвон кард.
Оразашро ба масал моҳи фалак натвон гуфт,
Нисбати дӯст ба ҳар бесару по натвон кард.

Сарвболои ман он гаҳ, ки дарояд ба **самоъ**,
Чӣ маҳал ҷомаи ҷонро, ки қабо натвон кард.
Назари пок тавонад рухи ҷонон дидан,
Ки дар оина назар ҷуз ба сафо натвон кард.
Мушкили ишқ на дар ҳавсалаи дониши мост,
Ҳалли ин нукта ба ин фикри хато натвон кард.
Ғайратам кушт, ки маҳбуби ҷаҳонӣ, лекин
Рӯзу шаб арбада бо халқи Худо натвон кард.
Ман чӣ гӯям, ки туро нозукии табъи латиф
То ба ҳаддест, ки оҳиста дуо натвон кард.
Ба ҷуз абруи ту меҳроби дили Ҳофиз нест,
Тоати ғайри ту дар мазҳаби мо натвон кард.
152

Дил аз ман бурду рӯй аз ман ниҳон кард,
Худоро, бо кӣ ин бозӣ тавон кард?
Шаби танҳоиям дар қасди ҷон буд,
Хаёлаш лутфҳои бекарон кард.
Чаро чун лола хуниндил набошам,
Ки бо мо нарғиси ӯ сар гарон кард.
Киро гӯям, ки бо ин дарди ҷонсӯз,
Табибам қасди ҷони нотавон кард?
Бад-он сон сӯхт чун шамъам, ки бар ман
Суроҳӣ гиряву барбат фиғон кард.
Сабо, гар чора дорӣ, вақт вақт аст,
Ки дарди иштиёқам қасди ҷон кард.
Миёни меҳрубонон кай тавон гуфт,
Ки ёри мо чунин гуфту чунон кард?
Аду бо ҷони Ҳофиз он накардӣ,
Ки тири чашми он абрукамон кард.
153

Рӯ бар раҳаш ниҳодаму бар ман гузар накард,
Сад лутф чашм доштаму як назар накард.
Сели сиришки мо зи дилаш кин бадар набурд,
Дар санги хора қатраи борон асар накард.
Ё Раб, ту он ҷавони диловар нигоҳ дор,
К-аз тири оҳи гӯшанишинон ҳазар накард.
Моҳиву мурғ дӯш зи афғони ман нахуфт,
В-он шӯхдида бин, ки сар аз хоб бар накард.
Мехостам, ки мирамаш андар қадам, чу шамъ,
Ӯ худ гузар ба мо чу насими саҳар накард.
Ҷоно, кадом сангдили бекифоят аст,
К-ӯ пеши захми теги ту ҷонро сипар накард?
Килки забонбуридаи Ҳофиз дар анҷуман

Бо кас нагуфт рози ту, то тарки сар накард.
154

Дилбар бирафту дилшудагонро хабар накард,
Ёди ҳарифи шаҳру рафиқи сафар накард.
Ё бахти ман тариқи мурувват фурӯ гузошт.
Ё ӯ ба шоҳроҳи тариқат гузар накард.
Гуфтам магар ба гиря дилаш меҳрубон кунам,
Чун сахт буд, дар дили сангаш асар накард.
Шӯхӣ макун, ки мурғи дили беқарори ман
Савдои хоми ошиқӣ аз сар бадар накард.
Ҳар кас, ки дид рӯи ту, бўсид чашми ман,
Коре, ки кард дидаи ман, беназар накард.
Ман истода то кунамаш чон фидо чу шамъ
Ў худ гузар ба мо чу насими саҳар накард.
Ҳофиз, ҳадиси нағзи ту **азбаски** дилкаш аст
Нашнид кас, ки аз сари рағбат зи бар накард.

155

Дидӣ, эй дил, ки ғами ёр дигар бор чӣ кард?
Чун бишуд дилбару бо ёри вафодор чӣ кард?
Оҳ аз он наргиси ҷоду, ки чӣ бозӣ ангехт,
Оҳ аз он маст, ки бо мардуми ҳушёр чӣ кард?
Ашки ман ранги шафақ ёфт зи бемехрии ёр,
Толеи бешафақат бин, ки дар ин кор чӣ кард?
Барқе аз манзили Лайлӣ бидурахшид саҳар,
Ваҳ, ки бо хирмани Маҷнуни дилафгор чӣ кард?
Соқие, ҷоми маям дех, ки нигорандаи ғайб,
Нест маълум, ки дар пардаи асрор чӣ кард?
Он, ки пурнақш зад ин доираи миной,
Кас надонист, ки дар гардиши паргор чӣ кард?
Фикри ишқ оташи ғам дар дили Ҳофиз заду сӯхт,
Ёри дерина бибинед, ки бо ёр чӣ кард?

156

Дӯстон духтари раз тавба зи мастурӣ кард,
Шуд сӯйи мӯҳтасибу кор ба дастурӣ кард.
Омад аз парда ба маҷлис, арақаш пок кунад,
То нагӯянд ҳарифон, ки чаро дурӣ кард?
Муждагонӣ бидех, эй дил, ки дигар мутриби ишқ,
Роҳи мастона заду чораи махмурӣ кард.
На ба ҳафт об, ки рангаш ба сад оташ наравад,
Он чӣ бо хирқай зоҳид майи ангурӣ кард.
Ғунҷаи гулбуни васлам зи насимаш бишукуфт,
Мурғи хушхон тараб аз барги гули сурӣ кард.
Ҳофиз, афтодагӣ аз даст мадех, з-он ки ҳасуд

Ирзу молу дилу чон дар сари мағрурӣ кард.
157

Солҳо дил талаби чоми Чам аз мо мекард,
В-он чӣ худ дошт, зи бегона таманно мекард.
Гавҳаре, к-аз садафи кавну макон берун аст,
Талаб аз гумшудагони лаби дарё мекард.
Мушкили хеш бари пири муғон бурдам дӯш,
К-ӯ ба таъйиди назар ҳалли муаммо мекард.
Дидамаш хурраму хандон, қадаҳи бода ба даст,
В-андар он оина сад гуна тамошо мекард.
Гуфтам: «Ин чоми ҷаҳонбин ба ту кай дод ҳаким?»
Гуфт: «Он рӯз, ки ин гунбади мино мекард».
Бедиле дар ҳама аҳвол Худо бо ӯ буд,
Ӯ намедидаш аз дур, «Худоё», мекард.
Ин ҳама шӯъбадаи хеш, ки мекард ин чо,
Сомирӣ пеши асову яди байзо мекард.
Гуфт он ёр, к-аз ӯ гашт сари дор баланд,
Љурмаш ин буд, ки асрор хувайдо мекард.
Файзи рӯхулқудус ар боз мадад фармояд,
Дигарон ҳам бикунанд он чи Масеҳо мекард.
Гуфтамаш: «Силсилаи зулфи бутон аз пайи чист?»
Гуфт: «Ҳофиз гилае аз дили шайдо мекард».
158

Ба сирри чоми Чам он гаҳ назар тавонӣ кард,
Ки хидматаш чу насими саҳар тавонӣ кард.
Мабош бе маю мутриб, ки зери тоқи сипехр,
Бад-ин тарона ғам аз дил бадар тавонӣ кард.
Гули муроди ту он гаҳ ниқоб бикшояд,
Ки хидматаш чу насими саҳар тавонӣ кард.
Гадои дари майхона турфа иксирест,
Гар ин амал бикунӣ, хок зар тавонӣ кард.
Ба азми марҳалаи ишқ пеш неҳ қадаме,
Ки судҳо кунӣ, ар ин сафар тавонӣ кард.
Ту, к-аз саройи табиат намеравӣ берун,
Кучо ба кӯйи ҳақиқат гузар тавонӣ кард?
Ҷамоли ёр надорад ниқобу парда, вале
Ғубори раҳ бинишон, то назар тавонӣ кард.
Биё, ки чораи завқи хузуру назми умур,
Ба файзбахшии аҳли назар тавонӣ кард.
Вале ту то лаби маъшуқу чоми май хоҳӣ,
Тамаъ мадор, ки кори дигар тавонӣ кард.
Дило, зи нури ҳидоят гар огаҳӣ ёбӣ,
Чу шамъ хандазанон тарки сар тавонӣ кард.

Гар ин насихати шоҳона бишнави, Ҳофиз,
Ба шоҳроҳи тариқат гузар тавонӣ кард.
159

Ёд бод он, ки зи мо вақти сафар ёд накард,
Ба видое дили ғамдидаи мо шод накард.
Он ҷавонбахт, ки мезад рақами хайру қабул,
Бандаи пир, надонам, зи чӣ озод накард?
Коғазинҷома ба хуноб бишӯям, ки фалак
Раҳнамунем ба пойи алами дод накард.
Дил ба уммеди садое, ки магар дар ту расад,
Нолаҳо кард дар ин кӯҳ, ки Фарҳод накард.
Соя то боз гирифтӣ зи чаман, мурғи саҳар,
Ошён дар шикани турраи шамшод накард.
Шояд, ар пайки сабо аз ту биёмӯзад кор,
З-он, ки чолоктар аз ин ҳаракат бод накард.
Килки машшотаи сунъаш накашад нақши мурод,
Ҳар кӣ иқрор бад-ин ҳусни худодод накард.
Мутрибо, парда бигардону бизан роҳи «Ироқ»,
Ки бад-ин роҳ бишуд ёру зи мо ёд накард.
Ғазалиёти Ироқист суруди Ҳофиз,
Кӣ шунид ин раҳи дилсӯз, ки фарёд накард!
160

Чӣ **мастист**, надонам, ки рӯ ба мо овард?
Кӣ буд соқиву ин бода аз кучо овард?
Ту низ бода ба чанг ору роҳи саҳро гир,
Ки мурғи нағмасаро сози хушнаво овард.
Дило, чу ғунча шикоят зи кори баста макун,
Ки боди субҳ насими гиреҳкушо овард.
Расидани гули насрин ба хайру хубӣ бод,
Бунафша шоду каш омад, суман сафо овард.
Сабо ба хушхабарӣ худҳуди Сулаймон аст,
Ки муждаи тараб аз гулшани Сабо овард.
Илоҷи заъфи дили мо карашмаи соқист,
Барор сар, ки табиб омаду даво овард.
Муриди пири муғонам, зи ман маранҷ, эй шайх,
Чаро, ки ваъда ту кардиву ӯ ба чо овард.
Ба тангчашмии он турки лашкарӣ нозам,
Ки ҳамла бар мани дарвешии якқабо овард.
Фалак ғуломии Ҳофиз кунун ба тавъ кунад,
Ки илтиҷо ба дари давлати шумо овард.
161

Сабо вақти саҳар бӯе зи зулфи ёр меовард,
Дили шӯридаи моро зи нав дар кор меовард.

Ман он шакли санавбарро зи боғи дида баркандам,
Ки ҳар гул к-аз ғамаш бишкуфт, меҳнат бор меовард.
Фурӯғи моҳ медидам зи боми қасри ӯ равшан,
Ки рӯ аз шарми он хуршед бар девор меовард.
Зи бими ғорати ишқаш дили пурхун раҳо кардам,
Вале мерехт хуну раҳ бад-он ҳанҷор меовард.
Ба қавли мутрибу соқӣ бурун рафтам гаҳу бегоҳ,
К-аз он роҳи гарон қосид хабар душвор меовард.
Саросар бахшиши ҷонон тариқи лутфу эҳсон буд,
Агар тасбеҳ мефармуд, агар зуннор меовард.
Афаллаҳ, чини абруяш агарчи нотавонам кард,
Ба ишва ҳам паёме бар сари бемор меовард.
Аҷаб медоштам дишаб зи Ҳофиз ҷому паймона,
Вале манъаш намекардам, ки сӯфивор меовард.
162

Насими боди сабо дӯшам огаҳӣ овард,
Ки рӯзи меҳнату ғам рӯ ба кӯтаҳӣ овард.
Ба мутрибони сабӯҳӣ диҳем ҷомаи чок
Бад-ин навид, ки боди саҳаргаҳӣ овард.
Биё, биё, ки ту хури биҳиштро Ризвон
Дар ин чаҳон зи барои дили раҳӣ овард.
Ҳамеравем ба Шероз бо инояти бахт,
Зиҳӣ рафиқ, ки бахташ ба ҳамраҳӣ овард,
Ба ҷабри хотири мо кӯш, к-ин кулоҳи намад
Басо шикаст, ки бо афсари шаҳӣ овард.
Чӣ нолаҳо, ки расид аз дилам ба хирмани моҳ,
Чу ёди орази он моҳи хиргаҳӣ овард.
Расонд рояти Мансур бар фалак Ҳофиз,
Ки илтиҷо ба ҷаноби шаҳаншаҳӣ овард.
163

Ёрам чу қадаҳ ба даст гирад,
Бозори бутон шикаст гирад.
Ҳар кас, ки бидид чашми ӯ, гуфт:
«Ку мӯхтасибе, ки маст гирад?»
Дар баҳр фитодаам чу моҳӣ,
То ёр маро ба шаст гирад.
Дар пош фитодаам ба зорӣ,
Оё бувад он, ки даст гирад?
Хуррам дили он, ки ҳамчу Ҳофиз,
Чоми зи майи аласт гирад.
164

Дилам, чуз меҳри маҳрӯён, тариқе бар намегирад.
Зи ҳар дар медиҳам пандаш, валекин дарнамегирад.

Худоро, эй насихатгӯ, ҳадиси соғару май гӯ,
Ки нақше дар хаёли мо аз ин хуштар намегирад.
Биё, эй соқии гулрух, биёвар бодаи рангин,
Ки фикре дар даруни мо аз ин беҳтар намегирад.
Суроҳӣ мекашам пинҳону мардум дафтар ангоранд,
Аҷаб, гар оташи ин зарқ дар дафтар намегирад.
Ман ин далқи мураққаъро бихоҳам сӯхтан рӯзе,
Ки пири майфурушонаш ба ҷоме барнамегирад.
Аз он рӯ ҳаст ёронро сафоҳо бо майи лаълаш,
Ки ғайр аз ростӣ нақше дар он ҷавҳар намегирад.
Сару чашме чунин дилкаш, ту гӯйӣ чашм аз ӯ бардӯз,
Бирав, к-ин ваъзи бемаънӣ маро дар сар намегирад.
Насихатгӯӣ риндонро, ки бо ҳукми қазо ҷанг аст,
Дилаш бас танг мебинам, магар соғар намегирад?
Миёни гиря механдам, ки чун шамъ андар ин маҷлис,
Забони оташинам ҳаст, лекин дарнамегирад.
Чӣ хуш сайди дилам кардӣ, бинозам чашми мастатро,
Ки кас мурғони ваҳширо аз ин хуштар намегирад.
Сухан дар эҳтиёҷи мову истиғнои маъшуқ аст,
Чӣ суд афсунгарӣ, эй дил, ки дар дилбар намегирад?
Ман он оинаро рӯзе ба даст орам Сикандарвор,
Агар мегирад ин оташ замоне в-ар намегирад.
Худоро, раҳме, эй мунъим, ки дарвешии сари кӯят,
Дари дигар намедонад, раҳи дигар намегирад.
Бад-ин шеъри тари ширин зи шоҳаншоҳ аҷаб дорам,
Ки сар то пойи Ҳофизро чаро дар зар намегирад?
165

Соқӣ ар бода аз ин даст ба ҷом андозад,
Орифонро ҳама дар шурби мудом андозад.
В-ар чунин зери хамаи зулф ниҳад донаи хол,
Эй басо мурғи хирадро, ки ба дом андозад.
Эй хушо давлати он маст, ки дар пойи ҳариф.
Сару дастор, надонад, ки кадом андозад?
Зоҳиди хом, ки инкори маю ҷом кунад,
Пухта гардад, чу назар бар майи хом андозад.
Рӯз дар касби хунар кӯш, ки май хӯрдани рӯз
Дили чун оина дар занги залом андозад.
Он замон вақти майи субҳфуруғ аст, ки шаб
Гирди хиргоҳи уфуқ пардаи шом андозад.
Бода бо мӯхтасиби шаҳр нанӯшӣ, зинҳор,
Бихӯрад бодаату санг ба ҷом андозад.
Ҳофизо, сар зи кулаҳгӯшаи хуршед барор,
Бахтат ар қуръа бад-ин моҳи тамом андозад.

166

Даме бо ғам ба сар бурдан ҷаҳон яксар намеарзад,
Ба май бифрӯш далқи мо, к-аз ин беҳтар намеарзад.
Ба кӯйи майфурӯшонаш ба ҷоме барнамегиранд,
Зиҳй сачҷодаи тақво, ки як соғар намеарзад.
Рақибам сарзанишҳо кард, к-аз ин боб рух бартоб,
Чӣ афтод ин сари моро, ки хоки дар намеарзад?
Шукӯҳи тоҷи султонӣ, ки бими ҷон дар ӯ дарҷ аст,
Кулоҳе дилкаш аст, аммо ба тарки сар намеарзад.
Чӣ осон менамуд аввал ғами дарё ба бӯйи суд,
Ғалат кардам, ки ин тӯфон ба сад гавҳар намеарзад.
Туро он беҳ, ки рӯйи худ зи муштоқон бипӯшонӣ,
Ки шодии ҷаҳонгирӣ ғами лашкар намеарзад.
Чу Ҳофиз дар қаноат кӯшу аз дунёи дун бигзар,
Ки як ҷав миннати дунон дусад ман зар намеарзад.

167

Дар азал партави хуснат зи таҷалло дам зад,
Ишқ пайдо шуду оташ ба ҳама олам зад.
Чилвае кард рухат, дид малак ишқ надошт,
Айни оташ шуд аз ин ғайрату бар **Одам** зад.
Ақл мехост, к-аз он шӯъла чароғ афрӯзад,
Барқи ғайрат бидурахшиду ҷаҳон барҳам зад.
Муддаи хост, ки ояд ба тамошоғаҳи роз,
Дасти ғайб омаду бар синаи номаҳрам зад.
Дигарон қуръаи қисмат ҳама бар айш заданд,
Дили ғамдидаи мо буд, ки ҳам бар ғам зад.
Ҷони улвӣ ҳаваси чоҳи занаҳдони ту дошт,
Даст дар ҳалқаи он зулфи хам андар хам зад.
Ҳофиз он рӯз тарабномаи ишқи ту навишт,
Ки қалам бар сари асбоби дили хуррам зад.

168

Саҳар чун хусрави ховар алам бар кӯҳсорон зад,
Ба дасти марҳамат ёрам дари уммедворон зад.
Чу пеши субҳ равшан шуд, ки ҳоли меҳри гардун чист?
Баромад хандаи хуш бар ғурури комгорон зад.
Нигорам дӯш дар маҷлис ба азми рақс чун бархост,
Гиреҳ бикшуд аз гесуву бар дилҳои ёрон зад.
Ман аз ранги салоҳ он дам ба хуни дил бишустам даст,
Ки чашми бодапаймояш сало бар хушёрон зад.
Кадам оҳандилаш омӯхт ин оини айёрӣ,
К-аз аввал чун бурун омад, раҳи шабзиндадорон зад.
Ҳаёли шаҳсаворӣ пухту шуд ногаҳ дили мискин,
Худовандо, ниғаҳ дораш, ки бар қалби саворон зад.

Дар обу ранги рухсораш чӣ қон додему хун хӯрдем
Чу нақшаш даст дод аввал, рақам бар қонсупорон зад,
Манаш бо ҳирқаи пашмин кучо андар каманд орам,
Зирехмӯе, ки мижгонаш раҳи ханҷаргузорон зад.
Назар бар қуръаи тавфиқу юмни давлати шоҳ аст,
Бидеҳ коми дили Ҳофиз, ки фоли бахтёрон зад.
Шаҳаншоҳи музаффарфар, шуҷои мулку дин Мансур,
Ки ҷуди бедареғаш ханда бар абри баҳорон зад.
Аз он соат, ки қоми май ба дасти ӯ мушарраф шуд,
Замона соғари шодӣ ба ёди майгусорон зад.
Зи шамшери сарафшонаш зафар он рӯз бидрахшид,
Ки чун хуршеди анҷумсӯз танҳо бар ҳазорон зад,
Давоми умру мулки ӯ бихоҳ аз лутфи ҳақ, эй дил,
Ки чарх ин сиккаи давлат ба даври рӯзгорон зад.
169

Роҳе бизан, ки оҳе бар сози он тавон зад,
Шеъре бихон, ки бо ӯ ратли гарон тавон зад.
Бар остони қонон гар сар тавон ниҳодан,
Гулбонги сарбаландӣ бар осмон тавон зад.
Қадди хамидаи мо саҳлат намояд, аммо
Бар чашми душманон тир аз ин камон тавон зад.
Дар хонақаҳ нағунчад асрори ишқбозӣ,
Қоми майи муғона ҳам бо муғон тавон зад.
Дарвешро набошад барги саройи султон,
Моему кӯҳна далқе, к-оташ дар он тавон зад.
Аҳли назар ду олам дар як назар бибозанд,
Ишқ асту дови аввал бар нақди қон тавон зад.
Гар давлати висолат хоҳад даре кушудан,
Сарҳо бад-ин тахайюл бар остон тавон зад.
Ишқу шабобу риндӣ маҷмӯаи мурод аст,
Чун қамъ шуд маонӣ, гӯйи баён тавон зад.
Шуд раҳзани саломат зулфи ту в-ин аҷаб нест,
Гар роҳзан ту бошӣ, сад корвон тавон зад.
Ҳофиз, ба ҳаққи Қуръон, к-аз шайду зарқ боз ой,
Бошад, ки гӯйи айше дар ин миён тавон зад.
170

Агар равам зи паяш, фитнаҳо барангезад,
В-ар аз талаб биншинам, ба кина бархезад.
В-агар ба раҳгузарӣ як дам аз вафодорӣ,
Чу гард дар паяш афтам, чу бод бигрезад..
В-агар кунам талаби ним бўса, сад афсӯс,
Зи ҳуққаи даҳанаш чун шакар фурӯ резад.
Ман он фиреб, ки дар наргиси ту мебинам,

Бас обрӯй, ки бо хоки раҳ баромезад.
Фарозу шеби биёбони ишқ доми балост,
Куҷост шердиле, к-аз бало напарҳезад?
Ту умр хоҳу сабурӣ, ки чархи шӯъбадабоз
Ҳазор бозӣ аз ин турфатар барангезад.
Бар остонаи таслим сар бинех, Ҳофиз,
Ки гар ситеза кунӣ, рӯзгор бистезад.

171

Агар зи кӯйи ту бӯе ба ман расонад бод,
Ба мужда ҷони ҷаҳонро ба бод хоҳам дод.
Агарчи гард барангехтӣ зи ҳастии ман,
Ғуборе аз мани хокӣ ба доманат марасод!
Ту то ба рӯйи ман, эй нури дида, дар бастӣ,
Дигар ҷаҳон дари шодӣ ба рӯйи ман накушод.
Хаёли рӯйи туам дида мекунад пурхун,
Ҳавои зулфи туам умр медиҳад бар бод.

На дар баробари чашмӣ, на ғоиб аз назарӣ,
На ёд мекунӣ аз мо, на меравӣ аз ёд.

Ба ҷойи таъна агар теғ мезанад душман,
Зи дӯст даст надорем, ҳар чӣ бодо бод!
Зи дасти ишқи ту Ҳофиз намебарад ҷонро,
Ки ҷон зи меҳнати Ширин намебарад Фарҳод.

172

Ба ҳусну хулқу вафо кас ба ёри мо нарасад,
Туро дар ин сухан инкори кори мо нарасад
Агарчи ҳуснфурӯшон ба ҷилва омадаанд,
Касе ба ҳусну малоҳат ба ёри мо нарасад.
Ба ҳаққи сӯҳбати дерин, ки ҳеч маҳрами роз
Ба ёри якҷиҳати ҳақгузори мо нарасад.
Ҳазор нақш барояд зи килки сунъу яке
Ба дилпазирии нақши нигори мо нарасад.
Ҳазор нақд ба бозори коинот оранд,
Яке ба сиккаи соҳибиёри мо нарасад.
Дареғ қофилаи умр, к-он чунон рафтанд,
Ки гардашон ба ҳавои диёри мо нарасад.
Дило, зи таъни ҳасудон маранҷу эмин бош,
Ки бад ба хотири уммедвори мо нарасад.
Бисӯхт Ҳофизу тарсам, ки шарҳи қиссаи ӯ
Ба самъи подшаҳи комгори мо нарасад.

173

Ҳар киро бо хати сабзат сари савдо бошад,
Пой аз ин доира берун наниҳад, то бошад.
Ман чу аз хоки лаҳад лоласифат бархезам.

Доғи савдои туам сирри сувайдо бошад.
Ту худ, эй гавҳари якдона, кучой, охир,
К-аз ғамат дидаи мардум ҳама дарё бошад?
Аз буни ҳар мижаам об равон аст, биё,
Агарат майли лаби чўву тамошо бошад.
Чун гулу май даме аз парда бурун ову даро,
Ки дигарбора мулоқот на пайдо бошад.
Зилли мамдуди хамаи зулфи туам бар сар бод,
К-андар он соя қарори дили шайдо бошад.
Чашмат аз ноз ба Ҳофиз накунад майл, оре.
Саргаронӣ сифати наргиси шаҳло бошад.
174

Ҳар киро хоки сари кўйи ту маскан бошад,
Пеши ӯ гулшани фирдавс чу гулхан бошад.
Гар ҷаҳон равшани аз партави хуршед гирифт,
Чашми ушшоқ ба дидори ту равшан бошад.
Ёр чун лутфу мурут кунад ёронро,
Дўстонро чӣ ғам аз таънаи душман бошад?
Чун кунад ғамзаи қаттоли хушат даст ба теғ,
Зери пойи ту ҳазорон сари бетан бошад.
Бигзар аз ҳар чӣ ту дорӣ, ки ҳичобест азим,
Дар раҳи ӯ ҳама гар як сари сўзан бошад.
Ҳоҷати хеш кунад арз дили ҳоҷатманд
Бо даҳони ту, агар ҳоҷати гуфтан бошад.
Мо чу зулфи ту напечем сар аз теғу синон,
Ғамзаи шўхи туро гар сари куштан бошад.
Сўхт гар хушқу тари Ҳофизи Шероз, чӣ бок?
Ошиқи сўхтадил сўхтахирман бошад!
175

Ману инкори шароб? Ин чӣ ҳикоят бошад?
Ғолибан ин қадарам ақл кифоят бошад!
То ба ғоят раҳи майхона намедонистам,
Варна мастурии мо то ба чӣ ғоят бошад?
Зоҳиду уҷбу намозу ману мастиву ниёз,
То туро худ зи миён бо кӣ иноят бошад.
Зоҳид ар роҳ ба риндӣ набарад, маъзур аст,
Ишқ корест, ки мавқуфи ҳидоят бошад.
Ман, ки шабҳо раҳи тақво задаам бо дафу чанг,
Ин замон сар ба раҳ орам, чӣ ҳикоят бошад?
Бандаи пири муғонам, ки зи ҷаҳлам бираҳонд,
Пири мо ҳар чӣ кунад, айна иноят бошад.
Дўш аз ин ғусса нахуфтам, ки рафиқа мегуфт:
«Ҳофиз ар маст бувад, ҷойи шикоят бошад».

176

Ману салоҳу саломат? Кас ин гумон набарад,
Ки кас ба ринди харобот занни он набарад.
Ман ин мураққаи пашмина баҳри он дорам,
Ки зери хирқа кашам май, кас ин гумон набарад.
Мабош ғарра ба илму амал, фақеҳ, мудом,
Ки ҳеҷ кас зи қазои Худой чон набарад.
Машав фирефтаи рангу бӯ, қадаҳ даркаш,
Ки занги ғам зи дилат чуз майи муғон набарад.
Агарчи дида бувад посбони ту, эй дил,
Ба хуш бош, ки нақди ту посбон набарад.
Сухан ба назди сухандон адо макун, Ҳофиз,
Ки тӯҳфа кас дуру гавҳар ба баҳру кон набарад.

177

Нақди сӯфӣ на ҳама софии беғаш бошад,
Эй басо хирқа, ки муставҷиби оташ бошад.
Сӯфии мо, ки зи вирди саҳарӣ маст шудӣ,
Шомгоҳаш нигарон бош, ки сархуш бошад.
Хуш бувад, гар маҳаки таҷриба ояд ба миён,
То сияхрӯй шавад ҳар кӣ дар ӯ ғаш бошад.
Хати соқӣ гар аз ин гуна занад нақш бар об,
Эй басо рух, ки ба хуноба мунаққаш бошад.
Нозпарварди танаъум набарад роҳ ба дӯст,
Ошиқӣ шеваи риндони балокаш бошад.
Ғами дунёи данӣ чанд хӯрӣ, бода бихӯр,
Ҳайф бошад дили доно, ки мушавваш бошад.
Далқу сачқодаи Ҳофиз бибарад бодафурӯш,
Гар шаробаш зи кафи соқии маҳваш бошад.

178

Хуш аст хилват агар ёр ёри ман бошад,
На ман бисӯзаму ӯ шамъи анҷуман бошад.
Ман он нигини Сулаймон ба ҳеҷ настоман,
Ки гоҳ-гоҳ бар ӯ дасти аҳриман бошад.
Раво мадор, Худоро, ки дар ҳарими висол,
Рақиб маҳраму ҳирмон насиби ман бошад.
Ҳумой, гӯ, мафиган сояи шараф ҳаргиз,
Дар он диёр, ки тӯтӣ кам аз заған бошад.
Баёни шавқ чӣ ҳоҷат, ки сӯзи оташи дил,
Тавон шинохт зи сӯзе, ки дар сухан бошад.
Ҳавои кӯйи ту аз сар намеравад, оре,
Ғарибро дили саргашта бо ватан бошад.
Ба сони савсан агар даҳзабон шавад Ҳофиз,

Чу ғунча пеши туаш мӯҳр бар даҳан бошад.
179

Додгаро, фалак туро чуръакаши пиёла бод!
Душмани дилсиёҳи ту ғарқа ба хун чу лола бод!
Зулфи сиёҳи пурхамат чашми чароғи олам аст,
Чон зи насими давлаташ дар шикани кулола бод!
Эй маҳи бурҷи маъдалат, чашми чароғи оламӣ,
Бодаи соф доимат дар қадаҳу пиёла бод!
Чун ба ҳавои мидҳатат Зӯҳра шавад таронахон,
Ҳосидат аз симои он ҳамдами оҳу нола бод!
Нӯҳ табақи сипеҳру он қурсаи симу зар, ки ҳаст,
Бар лаби хони қисматат саҳлтарин навола бод!
Духтари фикри бикри ман маҳраи хилвати ту шуд,
Маҳр чунин арӯсро ҳам ба кафат ҳавола бод!
Зурвай кохи рафъатат рост зи фарти иртифоъ
Роҳравони ваҳро роҳи ҳазорсола бод!
Ҳофиз, агар ба васли ту шод нашуд зи ҳар ғаме,
Дар ғами ҳаҷри рӯйи ту мӯниси ғам чу лола бод!
180

Кай шеъри тар ангезад, хотир, ки ҳазин бошад,
Як нукта дар ин маънӣ гуфтему ҳамин бошад.
Аз лаъли ту гар ёбам ангуштариин зинҳор,
Сад мулки Сулаймонам дар зери нигин бошад.
Ғамнок набояд буд аз таъни ҳасуд, эй дил,
Шояд, ки чу вобинӣ, хайри ту дар ин бошад.
Ҳар, к-ӯ накунад фаҳме з-ин килки хаёлангез,
Нақшаш ба ҳаром, ар худ суратгари Чин бошад.
Ҷоми маю хуни дил ҳар як ба касе доданд,
Дар доираи қисмат, авзоъ чунин бошад.
Дар кори гулобу гул ҳукми азали ин буд,
К-ин шоҳиди бозорӣ в-он парданишин бошад.
Он нест, ки Ҳофизро риндӣ бишуд аз хотир,
К-ин собиқаи пешин то рӯзи пасин бошад.
181

Хуш омад гул в-аз он хуштар набошад,
Ки дар дастат ба ҷуз соғар набошад.
Замони хушдилӣ дарёбу дарёб,
Ки доим дар садаф гавҳар набошад.
Ғанимат дону май хӯр дар гулистон,
Ки гул то ҳафтаи дигар набошад.
Аё пурлаъл карда ҷоми заррин,
Бибахшо бар касе, к-аш зар набошад.
Биё, эй шайху аз хумхонаи мо,

Шаробе хӯр, ки дар Кавсар набошад.
Бишӯй авроқ агар ҳамдарси мой,
Ки илми ишқ дар дафтар набошад.
Зи ман бинюшу дил дар шоҳиде банд,
Ки ҳуснаш бастаи зевар набошад.
Шаробе беҳуморам бахш, ё Раб,
Ки бо вай ҳеч дарди сар набошад.
Ман аз ҷон бандаи султон Увайсам,
Агарчи ёдаш аз чокар набошад.
Ба тоҷи оламорияш, ки хуршед
Чунин зебандаи афсар набошад.
Касе гирад хато дар назми Ҳофиз,
Ки ҳечаш лутф дар гавҳар набошад.

182

Гул бе руҳи ёр хуш набошад,
Бе бода баҳор хуш набошад.
Тарфи чаману тавофи бўстон
Бе лолаузор хуш набошад.
Рақсидани сарву ҳолати гул
Бе савти ҳазор хуш набошад.
Ҳар нақш, ки дасти ақл бандад,
Ҷуз нақши нигор хуш набошад.
Ҷон нақди муҳаққар аст, Ҳофиз,
Аз баҳри нисор хуш набошад.

183

Нафаси боди сабо мушкфишон хоҳад шуд,
Олами пир дигарбора ҷавон хоҳад шуд.
Арғавон ҷоми ақиқӣ ба суман хоҳад дод,
Чашми наргис ба шақоиқ нигарон хоҳад шуд.
Ин татовул, ки кашид аз ғами ҳичрон булбул,
То саропардаи гул наъразанон хоҳад шуд.
Гар зи масҷид ба харобот шудам, хурда магир,
Маҷлиси ваъз дароз асту замон хоҳад шуд.
Эй дил, ар ишрати имрӯз ба фардо фиғанӣ,
Мояи нақди бақоро кӣ замон хоҳад шуд?
Моҳи шаъбон манеҳ аз даст қадаҳ, к-ин хуршед,
Аз назар то шаби иди рамазон хоҳад шуд.
Гул азиз аст ғанимат шумуредаш сӯҳбат,
Ки ба боғ омад аз ин роҳу аз он хоҳад шуд.
Мутрибо, маҷлиси унс аст ғазалхону суруд,
Чанд гӯй, ки чунин рафту чунон хоҳад шуд.
Ҳофиз аз баҳри ту омад сӯйи иқлими вучуд,
Қадаме неҳ ба видоаш, ки равон хоҳад шуд.

184

Маро меҳри сиёхчашмон зи сар берун нахоҳад шуд,
Қазои осмон аст ину дигаргун нахоҳад шуд.
Рақиб озорҳо фармуду ҷойи оштӣ нагзошт,
Магар оҳи саҳархезон сӯйи гардун нахоҳад шуд?
Маро рӯзи азал коре ба ҷуз риндӣ нафармуданд,
Ҳар он қисмат, ки он ҷо рафт, аз он афзун нахоҳад шуд.
Худоро, мӯҳтасиб, моро ба фарёди дафу най бахш,
Ки сози шаръ аз ин афсона беқонун нахоҳад шуд.
Маҷоли ман ҳамин бошад, ки пинҳон меҳри ӯ варзам.
Канори бўсу оғӯшаш чӣ гӯям, чун нахоҳад шуд?
Шароби лаълу ҷойи амну ёри меҳрубон соқӣ,
Дило, кай беҳ шавад корат, агар акнун нахоҳад шуд?
Машӯӣ, эй дида, нақши ғам зи лавҳи синаи Ҳофиз,
Ки захми теғи дилдор асту ранги хун нахоҳад шуд.

185

Рӯзи ҳичрону шаби фурқати ёр охир шуд,
Задам ин фолу гузашт ахтару кор охир шуд,
Он ҳама нозу танаъум, ки хазон мефармуд,
Оқибат дар қадами боди баҳор охир шуд.
Шукри Эзид, ки ба иқболи кулаҳгӯшаи гул
Навбати боди даю шавкати хор охир шуд.
Субҳи уммед, ки буд мӯътакифи пардаи ғайб,
Гӯ: бурун ой, ки кори шаби тор охир шуд.
Он парешонии шабҳои дарозу ғами дил,
Ҳама дар сояи гесуи нигор охир шуд.
Боварам нест зи бадахдӣ айём ҳанӯз
Қиссаи ғусса, ки дар давлати ёр охир шуд.
Соқӣё, лутф намудӣ, қадаҳат пурмай бод,
Ки ба тадбири ту ташвиши хумор охир шуд.
Дар шумор арчи наёвард касе Ҳофизро,
Шукр, к-он меҳнати беҳадду шумор охир шуд.

186

Ситорае бидурахшиду моҳи маҷлис шуд,
Дили рамидаи моро рафиқу мӯнис шуд.
Нигори ман, ки ба мактаб нарафту хат нанавишт,
Ба ғамза масъалаомӯзи сад мударрис шуд.
Ба бўӣи ӯ дили бемори ошиқон чу сабо,
Фидои орази насрину чашми наргис шуд.
Ба садри мастабаам менишонад акнун дӯст,
Гадои шаҳр ниғаҳ кун, ки мири маҷлис шуд.
Ҳаёли оби Хизир басту ҷоми Искандар,
Ба ҷуръанӯшии Султон Абулфаворис шуд.

Тарабсаройи муҳаббат кунун шавад маъмур,
Ки тоқи абруи ёри манаш муҳандис шуд.
Лаб аз тарашшуҳи май пок кун, барои Худо,
Ки хотирам ба ҳазорон гунаҳ мувасвис шуд.
Карашмаи ту шаробе ба ошиқон паймуд,
Ки илм беҳабар афтоду ақл беҳис шуд,
Чу зар азизвучуд аст назми ман, оре,
Қабули давлатиён кимиёи ин мис шуд,
Зи роҳи майкада, ёрон, инон бигардонед,
Чаро ки Ҳофиз аз ин роҳ рафту муфлис шуд.

187

Гудохт қон, ки шавад кори дил тамому нашуд,
Бисӯхтаму дар ин орзуи хому нашуд.
Ба лоба гуфт шабе: «Мири маҷлиси ту шавам»
Шудам ба рағбати хешаш камин ғулому нашуд.
Паём дод, ки «Хоҳам нишаст бо риндон».
Бишуд ба риндиву дурдикашем ному нашуд.
Равост, дар бар агар метапад **кабӯтари** дил,
Ки дида дар раҳи худ печутоби дому нашуд.
Бад-он ҳавас, ки ба мастӣ бибӯсам он лаби лаъл
Чӣ хун, ки дар дилам афтод ҳамчу чому нашуд.
Ба кӯйи ишқ манеҳ бе далели роҳ қадам,
Ки ман ба хеш намудам сад эҳтимому нашуд.
Фиғон, ки дар талаби ганҷномаи мақсуд,
Шудам хароби чаҳоне зи ғам тамому нашуд.
Дареғу дард, ки дар ҷустуҷӯи ганҷи ҳузур
Басе шудам ба гадоӣ бари кирому нашуд.
Ҳазор ҳила барангехт Ҳофиз аз сари фикр
Дар он ҳавас, ки шавад он нигор рому нашуд.

188

Ёрӣ андар кас намебинем, ёронро чӣ шуд?
Дӯстӣ кай охир омад, дӯстдоронро чӣ шуд?
Оби ҳайвон тирагун шуд, Хизри фаррухпай кучост?
Хун чакад аз шохи гул, абри баҳоронро чӣ шуд?
Кас намегӯяд, ки ёре дошт ҳаққи дӯстӣ,
Ҳақшиносонро чӣ ҳол афтод, ёронро чӣ шуд?
Лаъле аз кони мурувват барнаёмад, солҳост,
Тобиши хуршеду саъйи боду боронро чӣ шуд?
Шаҳри ёрон буду хоки меҳрубонон ин диёр,
Меҳрубонӣ кай саромад, шаҳриёнро чӣ шуд?
Гӯйи тавфиқу каромат дар миён афгандаанд,
Кас ба майдон дарнамеояд, саворонро чӣ шуд?
Сад ҳазорон гул шукуфту бонги мурғе барнахост,

Андалебонро чӣ пеш омад, ҳазоронро чӣ шуд?
Зӯҳра созе хуш намесозад, магар удаш бисӯхт,
Кас надорад завқи мастӣ, майгусоронро чӣ шуд?
Ҳофиз, асрори илоҳӣ кас намедонад, хамӯш!
Аз кӣ мепурсӣ, ки даври рӯзгоронро чӣ шуд?

189

Зоҳиди хилватнишин дӯш ба майхона шуд,
Аз сари паймон бирафт, бо сари паймона шуд.
Сӯфии маҷлис, ки дӣ ҷому қадаҳ мешикаст,
Боз ба як ҷуръа май оқилу фарзона шуд.
Шоҳиди аҳди шабоб, омада будаш ба хоб,
Боз ба пиронасар ошику девона шуд.
Муғбачае мегузашт роҳзани дину дил,
Дар пайи он ошно аз ҳама бегона шуд.
Оташи рухсори гул хирмани булбул бисӯхт,
Чеҳраи хандони шамъ офати парвона шуд.
Гиряи шому саҳар, шукр, ки зоеъ нагашт,
Қатраи борони мо гавҳари якдона шуд.
Наргиси соқӣ бихонд ояти афсунгарӣ,
Ҳалқаи авроди мо маҷлиси афсона шуд.
Манзили Ҳофиз кунун борғаҳи подшост,
Дил бари дилдор рафт, ҷон бари ҷонона шуд.

190

Дӯш аз ҷаноби Осаф пайки башорат омад,
К-аз ҳазрати Сулаймон ишрат ишорат омад.
Хоки вучуди моро аз оби бода гил кун,
Вайронсаройи дилро гоҳи иморат омад.
Ин шарҳи бениҳоят, к-аз зулфи ёр гуфтанд,
Ҳарфест аз ҳазорон, к-андар иборат омад.
Айбаш бипӯш зинҳор, эй хирқаи майолуд,
К-он ёри покдоман баҳри зиёрат омад.
Имрӯз ҷойи ҳар кас пайдо шавад зи хубон,
К-он моҳи маҷлисафрӯз андар садорат омад.
Бар тахти Ҷам, ки тоҷаш меъроҷи осмон аст,
Ҳиммат нигар, ки мӯре бо он ҳақорат омад.
Аз чашми шӯхаш, эй дил, имони худ ниғаҳ дор,
К-он ҷодуи камонкаш бар азми ғорат омад.
Дарёст маҷлиси ӯ, дарёб вақт, дарёб,
Ҳон, эй зиёнрасида, вақти тичорат омад.
Олудай ту, Ҳофиз, файзе зи шоҳ дархоҳ
К-он унсури самоҳат баҳри таҳорат омад.

191

Ишқи ту ниҳоли ҳайрат омад,

Васли ту камоли ҳайрат омад.
Бас ғарқаи ҳоли васл, к-охир,
Ҳам бар сари ҳоли ҳайрат омад,
На васл бимонаду на восил
Он чо, ки хаёли ҳайрат омад.
Аз ҳар тарафе, ки гӯш кардам,
Овози суоли ҳайрат омад.
Шуд мунҳазим аз камоли иззат
Онро, ки ҷалоли ҳайрат омад.
Сар то қадами вучуди Ҳофиз
Дар ишқ ниҳоли ҳайрат омад.
192

Дар намозам хама абруи ту бо ёд омад,
Ҳолате рафт, ки меҳроб ба фарёд омад.
Аз ман акнун тамаи сабру дилу хуш мадор,
К-он таҷаммул, ки ту дидӣ, ҳама бар бод омад.
Бода софӣ шуду мурғони чаман маст шуданд,
Мавсими ошиқиву кор ба бунёд омад.
Бӯйи беҳбуд зи авзои ҷаҳон мешунавам,
Шодӣ овард гулу боди сабо шод омад.
Эй арӯси хунар, аз бахт шикоят манамоӣ,
Ҳаҷлаи хусн биёрой, ки домод омад.
Дилфиребони наботӣ ҳама зевар бастанд,
Дилбари мост, ки бо хусни худодод омад.
Зери боранд дарахтон, ки тааллуқ доранд,
Эй хушо сарв, ки аз бори ғам озод омад.
Мутриб, аз гуфтаи Ҳофиз ғазале нағз бихон,
То бигӯям, ки зи аҳди тарабам ёд омад.
193

Мужда, эй дил, ки дигар боди сабо бозомад,
Ҳудхуди хушхабар аз тарфи Сабо бозомад.
Баркаш эй мурғи саҳар, нағмаи Довудӣ боз,
Ки Сулаймони гул аз боди сабо бозомад.
Орифе ку, ки кунад фаҳм забони савсан,
То бипурсад, ки чаро рафту чаро бозомад?
Мардумӣ карду карам бахти худодод ба ман,
К-он бутти сангдил аз роҳи вафо бозомад.
Лола бӯйи майи нӯшин бишунид аз булбул,
Доғдил буду ба уммеди даво бозомад.
Чашми ман дар раҳи ин қофилаи роҳ бимонд,
То ба гӯши дилам овози «даро» бозомад.
Гарчи Ҳофиз дари ранчиш заду паймон бишикаст,
Лутфи ӯ бин, ки ба сулҳ аз дари мо бозомад.

194

Мужда, эй дил, ки масеҳонафасе меояд,
Ки зи анфоси хушаш бўи касе меояд.
Аз ғами ҳичр макун нолаву фарёд, ки ман
Задаам фолеву фарёдрасе меояд.
З-оташи водии **Айман** на манам хурраму бас,
Мӯсӣ он чо ба умеди қабасе меояд.
Ҳеч кас нест, ки дар кӯи туаш коре нест,
Ҳар кас он чо ба тариқи ҳавасе меояд.
Кас надонист, ки манзилғаи мақсуд кучост,
Ин қадар ҳаст, ки бонги ҷарасе меояд.
Чуръае деҳ, ки ба майхонаи арбоби карам,
Ҳар ҳарифе зи пайи мултамасе меояд.
Дӯстро гар сари пурсидани бемори ғам аст,
Гӯ, биё хуш, ки ҳанӯзаш нафасе меояд.
Хабар аз булбули ин боғ бипурсед, ки ман
Нолае мешунавам, к-аз қафасе меояд.
Ёр дорад сари сайди дили Ҳофиз, ёрон,
Шоҳбозе ба шикори мағасе меояд.

195

Сабо ба таҳнияти пири майфурӯш омад,
Ки мавсими тарабу айшу нозу нӯш омад.
Ҳаво масеҳнафас гашту бод нофакушой,
Дарахт сабз шуду мурғ дар хурӯш омад.
Танӯри лола чунон барфурӯхт боди баҳор,
Ки ғунча ғарқи арақ гашту гул ба чӯш омад.
Ба гӯши хуш ниюш аз ману ба ишрат кӯш,
Ки ин сухан саҳар аз ҳотифам ба гӯш омад;
«Зи фикри тафриқа боз ой, то шавӣ, маҷмӯъ,
Ба ҳукми он, ки чу шуд аҳраман, сурӯш омад».
Зи мурғи субҳ надонам, ки савсани озод,
Чӣ гӯш кард, ки бо даҳ забон хамӯш омад?
Чӣ ҷойи сӯҳбати номаҳрам аст маҷлиси унс,
Сари пиёла бипӯшон, ки хирқапӯш омад.
Зи хонақоҳ ба майхона меравад Ҳофиз,
Магар зи мастии зӯҳду риё ба хуш омад?

196

Саҳарам давлати бедор ба болин омад,
Гуфт: «Бархез, ки он Хусрави Ширин омад.
Қадаҳе даркашу сархуш ба тамошо бихиром,
То бибинӣ, ки нигорат ба чӣ оин омад?
Муждагонӣ бидеҳ, эй хилватии нофакушой,
Ки зи саҳрои Хутан оҳуи мушкин омад».

Гиря обе ба рухи сӯхтагон бозовард,
Нола фарёдраси ошиқи мискин омад.
Мурғи дил боз ҳаводори камонабруест,
Эй кабӯтар, нигарон бош, ки шоҳин омад.
Соқиё, май бидеху ғам махӯр аз душману дӯст,
Ки ба коми дили мо он бишуду ин омад.
Расми бадахдиди айём чу дид абри баҳор,
Гиряш бар суману сунбулу насрин омад.
Чун сабо гуфтаи Ҳофиз бишунид аз булбул,
Анбарафшон ба тамошои раёҳин омад.

197

Сари савдои ту андар сари мо мегардад,
Бин, ки андар сари шӯрида чиҳо мегардад!
Ҳар кӣ дил дар хамаи чавғони сари зулфи ту баст,
Лочарам гӯйсифат бе сару по мегардад.
Гарчи бедоду чафо мекунад он дилбари мо,
Ҳамчунон дар пайи ӯ дил ба вафо мегардад.
Аз чафои фалаку ғуссаи даврон сад бор,
Бар танам пираҳани сабр қабо мегардад.
Дар заифиву низорӣ тани бечораи ман
Чун ҳилолест, ки ангуштнамо мегардад.
Булбули табъи ман аз фурқати гулзори рухаш
Дергоҳест, ки бе баргу наво мегардад.
Ба ҳаводории он сарвқади лолаузор
Басе ошуфтаву саргашта чу мо мегардад.
Дили Ҳофиз чу сабо бар сари кӯйи ту муқим,
Дардмандест ба уммеди даво мегардад.

198

На ҳар кӣ чехра барафрӯхт, дилбарӣ донад,
На ҳар кӣ оина созад, Сикандарӣ донад.
На ҳар кӣ тарфи кулаҳ қач ниҳоду тунд нишаст,
Кулоҳдориву оини сарварӣ донад.
Ту бандагӣ чу гадоён ба шарти музд макун,
Ки дӯст худ равиши бандарпарварӣ донад.
Ғуломи ҳиммати он ринди офиятсӯзам,
Ки дар гадосифатӣ кимиёгарӣ донад.
[Вафову аҳд наку бошад, ар биёмӯзӣ,](#)
[Вагарна ҳар кӣ ту бинӣ, ситамгарӣ донад.](#)
Бибохтам дили девонаву надонистам,
Ки одамибачае шеваи парӣ донад.
Ҳазор нуктаи бориктар зи мӯ ин ҷост,
На ҳар кӣ сар битарошад, қаландарӣ донад.
Мадори нуқтаи биниш зи холи туст маро,

Ки қадри гавҳари якдона гавҳарӣ донад.
Ба қадду чеҳра ҳар он кас, ки шоҳи хубон шуд,
Чаҳон бигирад, агар додгустарӣ донад.
Зи шеъри дилкаши Ҳофиз касе бувад огоҳ,
Ки лутфи табъу сухан гуфтани дарӣ донад.

199

Ҳар кӣ шуд маҳрами дил, дар ҳарами ёр бимонд,
В-он кӣ ин кор надонист, дар инкор бимонд.
Агар аз парда бурун шуд дили ман, айб макун,
Шукри Эзид, ки на дар пардаи пиндор бимонд.
Сӯфиён воситаданд аз гарави май ҳама рахт,
Далқи мо буд, ки дар хонаи хаммор бимонд.
Мӯхтасиб шайх шуду фисқи худ аз ёд бибурд,
Қиссаи мост, ки дар ҳар сари бозор бимонд.
Ҳар майи лаъл, к-аз он дасти булӯрин ситадем,
Оби ҳасрат шуду дар чашми гуҳарбор бимонд.
Ҷуз дили ман, к-аз азал то ба абад ошиқи ўст,
Ҷовидон кас, нашунидам, ки дар ин кор бимонд.
Гашт бемор, ки чун чашми ту гардад наргис,
Шеваи ту нашудаи ҳосилу бемор бимонд.
Аз садои сухани ишқ надидам хуштар
Ёдгоре, ки дар ин гунбади даввор бимонд.
Доштам далқеву сад айби маро мепӯшид,
Хирқа раҳни маю мутриб шуду зуннор бимонд.
Бар ҷамоли ту чунон сурати Чин ҳайрон шуд,
Ки ҳадисаш ҳама ҷо бар дару девор бимонд.
Ба тамошоғаҳи зулфаш дили Ҳофиз рӯзе
Шуд, ки бозояду ҷовид гирифтор бимонд.

200

Расид мужда, ки айёми ғам нахоҳад монд,
Чунон намонду чунин низ ҳам нахоҳад монд.
Ман арчи дар назари ёр хоксор шудам,
Рақиб низ чунин мӯхтарам нахоҳад монд.
Чу пардадор ба шамшер мезанад ҳамаро,
Касе муқими ҳарими ҳарам нахоҳад монд.
Чӣ ҷойи шукру шикоят зи нақши неку бад аст,
Чу бар саҳифаи ҳастӣ рақам нахоҳад монд.
Суруди маҷлиси Ҷамшед, гуфтаанд, ин буд,
Ки ҷоми бода биёвар, ки Ҷам нахоҳад монд.
Ғанимате шумур, эй шамъ, васли парвона,
Ки ин муомила то субҳдам нахоҳад монд.
Тавонгаро, дили дарвешӣ худ ба даст овар,
Ки махзани зару ганҷи дирам нахоҳад монд.

Бар ин равоқи забарҷад навиштаанд ба зар,
Ки ҷуз накуии аҳли карам нахоҳад монд.
Зи меҳрубонии ҷонон тамаъ мабур, Ҳофиз,
Ки нақши ҷавру нишони ситам нахоҳад монд.

201

Эй пистаи ту ханда зада бар ҳадиси қанд,
Муштоқам, аз барои Худо, як шакар биханд!
Тӯбӣ зи қомати ту наёрад, ки дам занад,
З-ин қисса бигзарам, ки сухан мешавад баланд.
Хоҷӣ, ки барнахезадат аз дида рӯди хун,
Дил дар ҳавои сӯхбати рӯди касон мабанд.
Гар ҷилва менамойӣ в-ар таъна мезанӣ,
Мо нестем мӯътақиди шайхи худписанд.
З-ошуфтагии ҳоли ман огоҳ кай шавад.
Онро, ки дил нагашт гирифтори ин каманд?
Бозори шавқ гарм шуд, он сарвқад кучост?
То ҷони худ бар оташи рӯяш кунам сипанд.
Чое, ки ёри мо ба шакарханда дам занад,
Эй писта, кистӣ ту? Худоро, ба худ маханд!
Ҳофиз, чу тарки ғамзаи туркон намекунӣ,
Донӣ кучост ҷойи ту? Хоразм ё Хуҷанд.

202

Баъд аз ин дасти ману домани он сарви баланд,
Ки ба болои чаман аз буну беҳам барканд.
Ҳоҷати мутрибу май нест, ту бурқаъ бикушо,
Ки ба рақс оварадам оташи рӯят чу сипанд.
Ҳеч рӯе нашавад оинаи ҳаҷлаи бахт,
Магар он рӯй, ки моланд бар он сумми саманд,
Гуфтам: «Асрори ғамат ҳар чӣ бувад, гӯ: мебош!»,
Сабр аз ин беш надорам, чӣ кунам то каю чанд?»
Макуш он оҳуи мушкини маро, эй сайёд,
Шарм аз он чашми сияҳ дору мабандаш ба каманд.
Мани хокӣ, ки аз ин дар натавонам бархост,
Аз кучо бўса занам бар лаби он қасри баланд,
Бозмастон дил аз он гесуи мушкин, Ҳофиз,
З-он, ки девона ҳамон беҳ, ки бувад андар банд.

203

Ҳасби ҳоле нанавиштиву шуд айёме чанд,
Маҳраме ку, ки фиристам ба ту пайғоме чанд?
Мо бад-он мақсади олій натавонем расид,
Ҳам магар пеш ниҳад лутфи шумо гоме чанд.
Чун май аз хум ба сабӯ рафту гул афганд ниқоб,

Фурсати айш ниғаҳ дору бизан ҷоме чанд,
Қанди омехта бо гул на илоҷи дили мост,
Бӯсае чанд баромез ба дашноме чанд.
Зоҳид, аз кӯчаи риндон ба саломат бигузар,
То харобат накунад сӯҳбати бадноме чанд.
Айби май ҷумла чу гуфтӣ, ҳунараш низ бигӯй,
Нафӣи ҳикмат макун аз баҳри дили оме чанд.
Эй гадоёни харобот, Худо ёри шумост,
Чашми инъом мадоред зи анъоме чанд.
Пири майхона чӣ хуш гуфт ба дурдикаши хеш,
Ки: «Мағӯ ҳоли дили сӯхта бо хоме чанд».
Ҳофиз аз шавқи руҳи меҳрфурӯғи ту бисӯхт,
Комгоро, назаре кун сӯйи нокоме чанд.

204

Дӯш вақти саҳар аз ғусса наҷотам доданд,
В-андар он зулмати шаб оби ҳаётам доданд.
Бехуд аз шаъшааи партави зотам карданд,
Бода аз ҷоми таҷаллӣ ба сифотам доданд.
Чӣ муборак саҳаре буду чӣ фархунда шабе
Он шаби қадр, ки ин тоза баротам доданд.
Баъд аз ин рӯйи ману оинаи васфи ҷамол,
Ки дар он ҷо хабар аз ҷилваи зотам доданд.
Ман агар комраво гаштаму хушдил, чӣ аҷаб?
Мустаҳиқ, будаму инҳо ба закотам доданд.
Ҳотиф он рӯз ба ман муждаи ин давлат дод,
Ки бад-он ҷавру ҷафо сабру суботам доданд.
Ин ҳама шаҳду шакар, к-аз суханам мерезад,
Аҷри сабрест, к-аз он шоҳи наботам доданд.
Ҳиммати Ҳофизу анфоси саҳархезон буд,
Ки зи банди ғами айём наҷотам доданд.

205

Дӯш дидам, ки малоик дари майхона заданд,
Гили одам бисириштанду ба паймона заданд.
Сокинони ҳарами сатру афофи малакут,
Ба мани роҳнишин бодаи мастона заданд.
Осмон бори амонат натавонист кашид,
Қуръаи кор ба номи мани девона заданд.
Чанги ҳафтоду ду миллат ҳамаро узр бинех,
Чун надиданд ҳақиқат, раҳи афсона заданд.
Шукри Эзид, ки миёни ману ӯ сулҳ афтод,
Сӯфиён рақсунон соғари шукрона заданд.
Оташ он нест, ки аз шӯълаи ӯ хандад шамъ,
Оташ он аст, ки дар хирмани парвона заданд.

Кас чу Ҳофиз накушод аз рухи андеша ниқоб,
То сари зулфи суханро ба қалам шона заданд.
206

Нақдҳоро бувад оё, ки иёре гиранд,
То ҳама савмаадорон пайи коре гиранд.
Маслиҳатдиди ман он аст, ки ёрон ҳама кор
Бигузоранду хама турраи ёре гиранд.
Хуш гирифтанд ҳарифон сари зулфи соқӣ,
Гар фалакшон бигузорад, ки қароре гиранд
Қуввати бозуи парҳез ба хубон мафурӯш,
К-андар ин хайл ҳисоре ба саворе гиранд.
Ё Раб, ин баччаи туркон, чӣ далеранд ба хун,
Ки ба тири мижа ҳар лаҳза шикоре гиранд.
Рақс бар шеъри тару нолаи най хуш бошад,
Хоса рақсе, ки дар он дасти нигоре гиранд.
Ҳофиз, абнои замонро ғами мискинон нест,
З-ин миён гар битавон беҳ, ки каноре гиранд.
207

Гар майфурӯш ҳоҷати риндон раво кунад,
Эзид гунаҳ бибахшаду дафъи бало кунад.
Соқӣ, ба чоми адл бидеҳ бода, то гадо
Ғайрат наёварад, ки ҷаҳон пурмало кунад.
Ҳаққо, к-аз ин ғамон бирасад муждаи амон,
Гар солике ба аҳди амонат вафо кунад.
Гар ранҷ пеш ояду гар роҳат, эй ҳаким,
Нисбат макун ба ғайр, ки инҳо Худо кунад.
Дар корхонае, ки раҳи ақлу фазл нест,
Фаҳми заиф ройи фузулӣ чаро кунад?
Мутриб, бисоз парда, ки кас беаҷал намурд,
В-он к-ӯ на ин тарона сарояд, хато кунад.
Моро, ки дарди ишқу балои хумор кушт,
Ё васли дӯст ё майи софӣ даво кунад.
Чон рафт дар сари маю Ҳофиз ба ишқ сӯхт,
Исодаме кучост, ки эҳёи мо кунад?
208

Дило, бисӯз, ки сӯзи ту корҳо бикунад,
Ниёзи нимшабӣ дафъи сад бало бикунад.
Итоби ёри паричеҳра ошиқона бикаш,
Ки як карашма талофии сад ҷафо бикунад.
Зи мулк то малакуташ ҳиҷоб бардоранд,
Ҳар он, ки хидмати чоми ҷаҳоннамо бикунад.
Табиби ишқ масеҳодам асту мушфиқ, лек
Чу дард дар ту набинад, киро даво бикунад?

Ту бо Худои худ андоз кору дил хуш дор,
Ки раҳм агар накунад, муддаӣ, Худо бикунад.
Зи бахти хуфта малулам, бувад, ки бедоре,
Ба вақти фотиҳаи субҳ як дуо бикунад.
Бисӯхт Ҳофизу бӯе ба зулфи ёр набурд,
Магар далолати ин давлаташ сабо бикунад.
209

Маро ба риндиву ишқ он фузул айб кунад,
Ки эътироз бар асрори илми ғайб кунад.
Камоли сирри муҳаббат бибин, на нуқси гуноҳ,
Ки ҳар кӣ беҳунар афтад, назар ба айб кунад.
Зи атри ҳури биҳишт он нафас барояд бӯӣ,
Ки хоки майкадаи мо абири чайб кунад.
Калиди ганҷи саодат қабули аҳли дил аст,
Мабод он, ки дар ин нукта шакку райб кунад.
Шубони водии эмин гаҳе расад ба мурод,
Ки чанд сол ба қон хидмати Шуайб кунад.
Зи дида хун бичаконнад фасонаи Ҳофиз,
Чу ёди вақти шабобу замони шайб кунад.
210

Маро ба васли ту гар з-он, ки дастрас бошад,
Дигар зи толеи хешам чӣ мултамас бошад?
Агар ба ҳар ду ҷаҳон як нафас занам бо дӯст,
Маро зи ҳар ду ҷаҳон ҳосил он нафас бошад.
Бар остони ту ғавғои ошиқон чӣ аҷаб?
Ки ҳар кучо шакаристон бувад, магас бошад.
Чӣ ҳоҷат аст ба шамшери қатл ошиқро,
Ки ним қони маро як карашма бас бошад.
Аз ин сабаб, ки маро дасти бахт кӯтоҳ аст,
Каям ба сарви баланди ту дастрас бошад?
Раҳи халос кучо бошад он ғариқеро,
Ки сели меҳнати ишқаш зи пешу пас бошад?
Ҳазор бор шавам ошнову дигар бор
Маро бибинаду гӯяд, ки ин чӣ кас бошад?
Хуш аст бодаи рангину сӯҳбати қонон,
Мудом Ҳофизи мискин дар ин ҳавас бошад.
211

Тоири давлат агар боз гузоре бикунад,
Ёр боз ояду бо васл қароре бикунад.
Дидаро дастгаҳи дурру гуҳар гарчи намонд,
Бихӯрад хуневу тадбири нисоре бикунад.
Дӯш гуфтам: «Бикунад лаъли лабаш чораи ман»
Ҳотифи ғайб нидо дод, ки: «Оре бикунад».

Кас наёрад бари ў дам занад аз қиссаи мо,
Магараш боди сабо гўшгузоре бикунад.
Додаам боз назарро ба тазарве парвоз,
Бозхонад магараш нақшу шикоре бикунад.
Шаҳр холист зи ушшоқ, бувад к-аз тарафе,
Марде аз хеш бурун ояду коре бикунад.
Ку кариме, ки зи базми тарабаш ғамзадае
Чуръае даркашаду дафъи хуморе бикунад?
Ё вафо, ё хабари васли ту, ё марги рақиб,
Бувад оё, ки фалак з-ин ду-се коре бикунад?
Ҳофизо, гар наравӣ аз дари ў, ҳам рӯзе
Гузаре бар сарат аз гўша каноре бикунад.
212

Ишқат на сарсарист, ки аз сар бадар шавад,
Меҳрат на оразист, ки ҷойи дигар шавад.
Ишқи ту дар вучудаму меҳри ту дар дилам
Бо шир дар дарун шуду бо ҷон бадар шавад.
[Дардест дарди ишқ, ки андар илоҷи ў,](#)
[Ҳарчанд саъй беш намойӣ, батар шавад.](#)
Аввал яке манам, ки дар ин шаҳр ҳар шабе
Фарёди ман зи ишқ бар афлок бар шавад.
Гар з-он, ки ман сиришк фишонам ба Зиндарӯд.
Кишти Ироқ чумла ба якбор тар шавад.
Дӣ дар миёни зулф бидидам рухи нигор
Бар ҳайате, ки абр муҳити қамар шавад.
Гуфтам, ки: «Ибтидо кунам аз бўса», Гуфт: «не!
Бигзор то, ки моҳ зи ақраб бадар шавад!»
Эй дил, ба ёди лаъли вай ар бода меҳурӣ,
Магзор, ҳон, ки муддаиёнро хабар шавад.
Ҳофиз сар аз лаҳад ба дар орад ба пойбӯс,
Гар хоки ў ба пойи шумо пайсипар шавад.
213

Килки мушкини ту рӯзе, ки зи мо ёд кунад,
Бибарад аҷри дусад банда, ки озод кунад,
Қосиди манзили Салмо, ки саломат бодаш,
Чӣ шавад гар ба саломе дили мо шод кунад?
Имтиҳон кун, ки базе ганҷи муродат бидиҳанд,
Гар харобе чу маро лутфи ту обод кунад.
Ё Раб, андар дили он Хусрави Ширин андоз,
Ки ба раҳмат назаре ҷониби Фарҳод кунад.
Шоҳро беҳ бувад аз тоати садсолаву зӯҳд
Қадри яксоата умре, ки дар ў дод кунад.
Ҳолиё шеваи нози ту зи бунёдам бурд,

То дигарбора ҳакимона чӣ бунёд кунад.
Гавҳари поки ту аз мидҳати мо мустағнист,
Фикри машшота чӣ бо ҳусни худодод кунад?
Раҳ набурдем ба мақсуди худ андар Шероз,
Хуррам он рӯз, ки Ҳофиз раҳи Бағдод кунад.

214

Он кист к-аз рӯйи карам бо мо вафодорӣ кунад,
Бар ҷойи бадкоре, чу ман, як дам накукорӣ кунад.
Аввал ба бонги ною най орад ба дил пайғоми вай,
В-он гаҳ ба як паймона май бо ман вафодорӣ кунад.
Дилбар, ки чон фарсуд аз ӯ, коми дилам накшуд аз ӯ,
Навмед натвон буд аз ӯ, бошад, ки дилдорӣ кунад,
Гуфтам: «Гиреҳ накшудаам з-он турра то ман будаам».
Гуфто: «Манаш фармудаам, то бо ту таррорӣ кунад».
Пашминапӯши тундхӯ, к-аз ишқ нашнидаст бӯ,
Аз мастияш рамзе бигӯ, то тарки ҳушёрӣ кунад.
Чун ман гадои бенишон, мушкил бувад ёре чунон,
Султон кучо айши ниҳон бо ринди бозорӣ кунад.
З-он турраи пурпечу ҳам, саҳл аст, агар бинам ситам,
Аз банду занҷираш чӣ ғам, ҳар кас, ки айёрӣ кунад?
Шуд лашкари ғам беадад, аз бахт мехоҳам мадад,
То фаҳри дин Абдуссамад, бошад, ки ғамхорӣ кунад.
Бо чашми пурнайранги ӯ, Ҳофиз, макун оҳанги ӯ,
К-он турраи шабранги ӯ бисёр таррорӣ кунад.

215

Он май, ки дӯш соқии мо дар пиёла кард,
Тадбири зӯҳди зоҳиди ҳафтодсола кард.
Бо ҷони ташнағони ғамат бодаи сабӯҳ
Кард он чӣ дӯш бо гули сероб жола кард.
Дар боғи даҳр ғунчаи рӯйи ту то шукуфт
Бас хуни дил, ки дар дили хунини лола кард.
Ҳаргиз ба сӯйи мо нанавиштӣ ту номае
Бо он, ки дил ба номи ту чандин рисола кард.
Туғронависи ҳусн ба дорулқазои ишқ
Бе май нарафт, номи ту андар пиёла кард.
Бар ях навишт котиби девони оразат
Ҳар бўсае, ки чашми ту моро ҳавола кард.
Хун гашт ҷони Ҳофиз мискини хастадил,
Азбаски дар фироқи лабат оху нола кард.

216

Сарви чамони ман чаро майли чаман намекунад,
Ҳамдами гул намешавад, ёди суман намекунад?
Дӣ гилае зи туррааш кардаму аз сари фусӯс

Гуфт, ки: «Ин сиёҳи қач гӯш ба ман намекунад».
То дили ҳарзагарди ман, рафт ба чини зулфи ӯ,
З-он сафари дарози худ азми ватан намекунад.
Пеши камони абруяш лоба ҳамекунам, вале
Гӯшкашида аст, аз он гӯш ба ман намекунад.
Бо ҳама атфи доманат оядам аз сабо аҷаб,
К-аз гузари ту хокро мушки Хутан намекунад.
Чун зи насим мешавад зулфи бунафша пуршикан,
Ваҳ, ки дилам чӣ ёд аз он аҳдшикан намекунад.
Дил ба умеди рӯйи ӯ ҳамдами ҷон намешавад,
Ҷон ба ҳавои кӯйи ӯ хидмати тан намекунад.
Соқии симсоқи ман гар ҳама дурд медиҳад,
Кист, ки тан чу ҷоми май ҷумла даҳан намекунад.
Дастхуши ҷафо макун оби рухаш, ки файзи абр,
Бе мадади сиришки ман, дурри Адан намекунад.
Куштаи ғамзаи ту шуд Ҳофизи ношунидапанд,
Теғ сазост ҳар киро дарки сухан намекунад.
217

Дар назарбозии мо беҳабарон ҳайронанд.
Ман чунинам, ки намудам, дигар эшон донанд.
Оқилон нуқтаи паргори вучуданд, вале
Ишқ донанд, ки дар ин доира саргардонанд.
Ҷилвагоҳи руҳи ӯ дидаи ман танҳо нест,
Моҳу хуршед ҳамин оина мегардонанд.
Аҳди мо бо лаби шириндаҳанон баст Худо,
Мо ҳама бандаву ин қавм худовандонанд.
Муфлисоне му ҳавои маю мутриб дорем,
Оҳ, агар хирқай пашмин ба гарав настонанд.
Васфи рухсорай хуршед зи хаффош мапурс,
Ки дар ин оина соҳибназарон ҳайронанд.
Лофи ишқу гила аз ёр, - зиҳӣ лофи дурӯғ,
Ишқбозони чунин мустаҳиқи ҳиҷронанд.
Магарам чашми сиёҳи ту биёмӯзад кор,
Варна мастуриву мастӣ ҳама кас натвонанд.
Гар ба нузҳатгаҳи арвоҳ барад бӯйи ту бод,
Ақлу ҷон гавҳари ҳастӣ ба нисор афшонанд.
Гар шаванд огаҳ аз андешаи мо муғбачагон,
Баъд аз ин хирқай сӯфӣ ба гарав настонанд.
Зоҳид ар риндии Ҳофиз накунад фаҳм, чӣ бок?
Дев бигрезад аз он қавм, ки қуръонхонанд.
218

Суманбӯён ғубори ғам, чу биншинанд, биншонанд,
Парирӯён қарор аз дил, чу бистезанд, бистонанд.

Ба фитроки чафо дилҳо чу барбанданд, барбанданд.
Зи зулфи анбарин чонҳо, чу бикшоянд, бифшонанд.
Ба умре як нафас, бо мо, чу биншинанд, бархезанд,
Ниҳоли шавқ дар хотир, чу бархезанд, биншонанд.
Сиришки гӯшагиронро чу дарёбанд, дур ёбанд,
Руҳи меҳр аз саҳархезон нагардонанд, агар донанд.
Зи чашмам лаъли руммонӣ, чу механданд, меборанд
Зи рӯям рози пинҳонӣ, чу мебинанд, мехонанд.
Давои дарди ошиқро касе, к-ӯ саҳл пиндорад,
Зи фикр онон, ки дар тадбири дармонанд, дар монанд.
Дар ин ҳазрат чу муштоқон, ниёз оранд, ноз оранд,
Ки бо ин дард агар дар **банд** дармонанд, дармонанд.
Чу Мансур, аз мурод онон, ки бар доранд, бардоранд,
Бад-ин даргоҳ Ҳофизро чу мехонанд, меронанд.
219

Ғуломи наргиси масти ту тоҷдоронанд,
Хароби бодаи лаъли ту ҳушёронанд.
Туро сабову маро оби дида шуд ғаммоз
Вагарна ошиқу маъшуқ роздоронанд.
Зи зери зулфи дуто чун гузар кунӣ, бинигар,
Ки аз ямину ясорат чӣ беқароронанд.
Гузур кун чу сабо бар бунафшазору бибин,
Ки аз татовули зулфат чӣ сӯгворонанд.
Насиби мост биҳишт, эй худошинос, бирав,
Ки мустаҳиққи каромат гунаҳгоронанд.
На ман бар он гули ораз ғазал сарояму бас,
Ки андалеби ту аз ҳар тараф ҳазоронанд.
Ту дастгир шав, эй Хизри пайхучаста, ки ман
Пиёда меравамӯ ҳамроҳон саворонанд.
Биё ба майкадаву чеҳра арғавонӣ кун,
Марав ба савмаа, к-он чо сиёҳкоронанд.
Халос Ҳофиз аз он зулфи тобдор мабод,
Ки бастағони каманди ту растагоронанд.
220

Онон, ки хокро ба назар кимиё кунанд,
Оё бувад, ки гӯшаи чашме ба мо кунанд?
Дардам ниҳуфта беҳ зи табибони муддаӣ,
Бошад, ки аз ҳазонаи ғайбам даво кунанд.
Маъшуқ чун ниқоб зи руҳ дарнамекашад,
Ҳар кас ҳикояте ба тасаввур чаро кунанд?
Чун ҳусни оқибат на ба риндиву зоҳидист,
Он беҳ, ки кори худ ба иноят раҳо кунанд.
Бе маърифат мабош, ки дар манязиди ишқ,

Аҳли назар муомила бо ошно кунанд.
Ҳоле даруни парда бaсе фитна меравад,
То он замон, ки парда барафтад, чиҳо кунанд?
Гар санг аз ин ҳадис бинолад, аҷаб мадор,
Соҳибдилон ҳикояти дил хуш адо кунанд.
Май хӯр, ки сад гуноҳ зи ағёр дар ҳиҷоб,
Беҳтар зи тоате, ки ба рӯву риё кунанд.
Пироҳане, ки ояд аз ӯ бӯйи Юсуфам,
Тарсам, бародарони ғаюраш қабо кунанд.
Бигзар ба кӯйи майкада, то зумраи ҳузур
Авқоти худ зи баҳри ту сарфи дуо кунанд.
Пинҳон зи ҳосидон ба худам хон, ки мунъимон,
Хайри ниҳон барои ризои Худо кунанд.
Ҳофиз, давоми васл муяссар намешавад,
Шоҳон кам илтифот ба ҳоли гадо кунанд.

221

Онро, ки чоми софии саҳбош медиҳанд,
Медон, ки дар ҳарими ҳарам қош медиҳанд.
Сӯфӣ, мабош мункири риндон, ки нақди ишқ,
Рӯзи азал ба мардуми қаллош медиҳанд.
Соқӣ, биёр бодаи гулранги мушкбӯй,
К-арбоби ақл заҳмати авбош медиҳанд.
Аз лаззати ҳаёт надорад таматтӯе
Имрӯз ҳар кӣ ваъда ба фардош медиҳанд.
Мутриб бисоз пардаи ушшоқи бенаво,
К-онро, ки бенавост, навоҳош медиҳанд.
Ҳофиз ба тарки чаннату фирдавс мекунад,
Гар дар ҳарими васли ту маъвош медиҳанд.

222

Шоҳидон гар дилбарӣ з-ин сон кунанд,
Зоҳидонро раҳна дар имон кунанд.
Ҳар кучо он шоҳи наргис бишкуфад,
Гулрухонаш дида наргисдон кунанд.
Эй чавони сарвқад, гӯё бизан,
Пеш аз он, к-аз қоматат чавгон кунанд.
Ошиқонро бар сари худ ҳукм нест,
Ҳар чӣ фармони ту бошад, он кунанд.
Пеши чашмам камтар аст аз қатрае
Он ҳикоятҳо, ки аз тӯфон кунанд.
Ёри мо чун гирад оғози **самоъ**,
Қудсиён бар арш дастафшон кунанд.
Мардуми чашмам ба хун оғушта шуд,
Дар кучо ин зулм бар инсон кунанд?

Хуш баро бо ғусса, эй дил, к-аҳли роз
Айши хуш дар бўтаи ҳичрон кунанд.
Сар мақаш, Ҳофиз, зи оҳи ними шаб,
То чу субҳат оина рахшон кунанд,
223

Гуфтам: «Каям даҳону лабат комрон кунанд?»
Гуфто: «Ба чашм, ҳар чӣ ту гӯйӣ, чунон кунанд».
Гуфтам: «Хирочи Миср талаб мекунад лабат».
Гуфто: «Дар ин муомила камтар зиён кунанд».
Гуфтам: «Ба нуқтаи даҳанат худ кӣ бурд роҳ?»
Гуфт: «Ин ҳикоятест, ки бо нуқтадон кунанд».
Гуфтам: «Санампараст машав, бо самад нишин».
Гуфто: «Ба кӯйи ишқ ҳам ину ҳам он кунанд».
Гуфтам: «Ҳавои майкада ғам мебарад зи дил».
Гуфто: «Хуш он касон, ки диле шодмон кунанд».
Гуфтам: «Шаробу хирқа на оини мазҳаб аст».
Гуфт: «Ин амал ба мазҳаби пири муғон кунанд».
Гуфтам: «Зи лаъли нӯшлабон пирро чӣ суд?»
Гуфто: «Ба бўсаи шакаринаш ҷавон кунанд».
Гуфтам, ки: «Ҳоҷа кай ба сари ҳаҷла меравад?»
Гуфт: «Он замон, ки Муштариву Маҳ қирон кунанд».
Гуфтам: «Дуои давлати ту вирди Ҳофиз аст»,
Гуфт: «Ин дуо малоики ҳафт осмон кунанд».
224

Воизон ин ҷилва дар болои минбар мекунанд,
Чун ба хилват мераванд, он кори дигар мекунанд.
Мушкиле дорам зи донишманди маҷлис бозпурс:
Тавбафармоён чаро худ тавба камтар мекунанд?
Гӯйиё бовар намедоранд рӯзи доварӣ,
К-ин ҳама қалбу дағал дар кори довар мекунанд.
[Ё Раб, ин навадвалатонро бар хари худшон нишон,](#)
[К-ин ҳама ноз аз ғуломи турку астар мекунанд.](#)
Эй гадои хонақоҳ, барҷаҳ, ки дар дайри муғон
Медиҳанд обеву дилҳоро тавонгар мекунанд.
Ҳусни бепоёни ӯ чандон, ки ошиқ мекушад,
Зумраи дигар ба ишқ аз ғайб сар бар мекунанд.
Бар дари майхонаи ишқ, эй малак, тасбеҳ гӯй,
К-андар он чо тинати одам мухаммар мекунанд.
Субҳдам аз арш меомад хурӯше, ақл гуфт:
«Қудсиён гӯйӣ, ки шеъри Ҳофиз аз бар мекунанд».
225

Донӣ, ки чангу уд чӣ тақрир мекунанд?
Пинҳон хӯред бода, ки таъзир мекунанд.

Номуси ишқу равнақи ушшоқ мебаранд,
Айби ҷавону сарзаниши пир мекунанд.
Ќуз қалби тира ҳеч нашуд ҳосилу ҳанӯз,
Ботин дар ин хаёл, ки иксир мекунанд.
Гӯянд рамзи ишқ мағӯеду машнавед,
Мушкил ҳикоятест, ки тақрир мекунанд.
Мо аз буруни дар шуда мағрури сад фиреб,
То худ даруни парда чӣ тадбир мекунанд.
Ташвиши вақти пири муғон медиҳанд боз,
Ин соликон нигар, ки чӣ бо пир мекунанд.
Сад мулки дил ба ними назар метавон харид,
Хубон дар ин муомила тақсир мекунанд.
Қавме ба ҷидду ҷаҳд ниҳоданд васли дӯст,
Қавме дигар ҳавола ба тақдир мекунанд.
Филҷумла эътимод макун бар суботи даҳр,
К-ин корхонаест, ки тағйир мекунанд.
Май хӯр, ки шайху Ҳофизу муфтиву мӯҳтасиб,
Чун нек бингарӣ, ҳама тазвир мекунанд.

226

Шароби беғашу соқии хуш ду доми раҳанд,
Ки зиракони ҷаҳон аз камандашон нараҳанд.
Ман арчи ошиқаму ринду масту номасиёх,
Ҳазор шукр, ки ёрони шаҳр бегунаҳанд.
Ќафо на пешаи дарवेशӣ асту роҳравӣ,
Биёр бода, ки ин соликон на марди раҳанд.
Мабин ҳақир гадоёни ишқро, к-ин қавм,
Шаҳони бекамару хусравони бекулаҳанд.
Ба хуш бош, ки ҳангоми боди истиғно
Ҳазор хирмани тоат ба ним ҷав наниҳанд.
Макун ки кавкабаи дилбарӣ шикаста шавад,
Чу бандагон бигурезанду чокарон бичаҳанд.
Ғуломи ҳиммати дурдикашони якрангам,
На он гурӯҳ, ки азрақлибосу дилсияҳанд.
Қадам манеҳ ба харобот, ҷуз ба шарти адаб,
Ки сокинони дараш маҳрамони подшаҳанд.
Ҷаноби ишқ баланд аст, ҳиммате, Ҳофиз,
Ки ошиқон раҳи беҳимматон ба худ надиханд.

227

Бувад оё, ки дари майкадаҳо бикшоянд,
Гиреҳ аз кори фурубастваи мо бикшоянд?
Агар аз баҳри дили зоҳиди худбин бастанд,
Дил қавӣ дор, ки аз баҳри Худо бикшоянд.

Ба сафои дили риндони сабӯҳизадагон,
Бас дари баста ба мифтоҳи дуо бикшоянд.
Номаи таъзияти духтари раз бинвисед,
То ҳама муғбачагон зулфи дуто бикшоянд.
Гесуи чанг бибурред ба марги майи ноб,
То ҳарифон ҳама хун аз мижаҳо бикшоянд.
Дари майхона бибастанд, Худоё, маписанд,
Ки дари хонаи тазвиру риё бикшоянд.
Ҳофиз, ин хирқа, ки дорӣ, ту бибинӣ фардо,
Ки чӣ зуннор зи зераш ба дағо бикшоянд.

228

Солҳо дафтари мо дар гарави саҳбо буд,
Равнақи майкада аз дарсу дуои мо буд.
Некии пири муғон бин, ки чу мо, бадмастон,
Ҳар чӣ кардем, ба чашми карамаш зебо буд.
Дафтари дониши мо чумла бишӯед ба май,
Ки фалак дидаму дар қасди дили доно буд.
Аз бутон он талаб, ар ҳусншиносӣ, эй дил,
К-ин касе гуфт, ки дар илми назар бино буд.
Дил чу паргор ба ҳар сӯ даваронӣ мекард.
В-андар он доира саргаштаи побарҷо буд.
Мутриб аз дарди муҳаббат амале мепардохт,
Ки ҳақимони ҷаҳонро мижа хунполо буд.
Мешукуфтам зи тараб з-он, ки чу гул бар лаби чӯй,
Бар сарам сояи он сарви сиҳиболо буд.
Пири гулранги ман андар ҳақи азракпӯшон,
Рухсати хубс надод, ар на ҳикоятҳо буд.
Қалби андудаи Ҳофиз бари ӯ харч нашуд,
К-ин муомил ба ҳама айби ниҳон бино буд.

229

Ёд бод он, ки ниҳонат назаре бо мо буд,
Рақами меҳри ту бар чехраи мо пайдо буд.
Ёд бод он, ки чу чашмат ба итобам мекушт,
Мӯъҷизи исавият дар лаби шаккарҳо буд.
Ёд бод он, ки сабӯҳизада дар маҷлиси унс,
Чуз ману дӯст набудему Худо бо мо буд.
Ёд бод он, ки рухат шамъи тараб меафрӯхт
В-ин дили сӯхта парвонаи нопарво буд.
Ёд бод он, ки дар он базмгаҳи хулқу адаб
Он, ки ӯ хандаи мастона задӣ, саҳбо буд.
Ёд бод он, ки чу ёқутқадаҳ ханда задӣ,
Дар миёни ману лаъли ту ҳикоятҳо буд.
Ёд бод он, ки нигорам чу камар барбастӣ,

Дар рикобаш маҳи нав пайки ҷаҳонпаймо буд.
Ёд бод он, ки хароботнишин будаму маст
В-он чӣ дар масҷидам имрӯз кам аст, он ҷо буд.
Ёд бод он, ки ба ислоҳи шумо мешуд рост,
Назми ҳар гавҳари носуфта, ки Ҳофизро буд.

230

То зи майхонаву май ному нишон хоҳад буд,
Сари мо хоки раҳи пири муғон хоҳад буд.
Ҳалқаи пири муғон аз азалам дар гӯш аст,
Бар ҳамонем, ки будему ҳамон хоҳад буд.
Бар сари турбати мо чун гузарӣ, ҳиммат хоҳ,
Ки зиёратгаҳи риндони ҷаҳон хоҳад буд.
Бирав, эй зоҳиди худбин, ки зи чашми ману ту,
Рози ин парда ниҳон асту ниҳон хоҳад буд.
Турки ошиққуши ман маст бурун рафт имрӯз,
То дигар хуни кӣ аз дида равон хоҳад буд.
Чашмам он дам, ки зи шавқи ту ниҳад сар ба лаҳад.
То дами субҳи қиёмат нигарон хоҳад буд.
Бахти Ҳофиз гар аз ин гуна мадад фармояд,
Зулфи маъшуқа ба дасти дигарон хоҳад буд.

231

Пеш аз инат беш аз ин андешаи ушшоқ буд,
Меҳрварзии ту бо мо шӯҳраи офоқ буд.
Ёд бод он сӯҳбати шабҳо, ки бо нӯшинлабон,
Баҳси сирри ишқу зикри ҳалқаи ушшоқ буд.
Пеш аз ин, к-ин сақфи сабзу тоқи мино баркашанд,
Манзари чашми маро абруи ҷонон тоқ буд.
Аз дами субҳи азал то охири шоми абад,
Дӯстиву меҳр бар як аҳду як мисоқ буд.
Соия маъшуқ агар афтод бар ошиқ чӣ шуд?
Мо ба ӯ мӯҳтоҷ будем, ӯ ба мо муштоқ буд.
Ҳусни маҳрӯёни маҷлис гарчи дил мебурду дин,
Баҳси мо дар лутфи табъу хубии ахлоқ буд.
Бар дари шоҳам гадое нуқтае дар кор кард,
Гуфт: «Бар ҳар хон, ки биншастам, Худо раззоқ буд»,
Риштаи тасбеҳ агар бигсаст, маъзурам бидор,
Дастам андар домани соқии симинсоқ буд.
Дар шаби қадр ар сабӯҳӣ кардаам, айбам макун,
Сархуш омад ёру ҷома бар канори тоқ буд.
Шеъри Ҳофиз дар замони Одам андар боғи хулд
Дафтари насрину гулро зинати авроқ буд.

232

Ёд бод он, ки сари кӯйи туам манзил буд,

Дидаро равшанӣ аз хоки дарат ҳосил буд.
Рост чун савсану гул аз асари сӯҳбати пок,
Бар забон буд маро он чӣ туро дар дил буд.
Дил чу аз пири хирад нақли маонӣ мекард,
Ишқ мегуфт ба шарҳ он чӣ бар ӯ мушкил буд,
Оҳ аз ин ҷавру тазаллум, ки дар ин домғаҳ аст,
В-оҳ аз он айшу танаъум, ки дар он маҳфил буд.
Дар дилам буд, ки бе дӯст набошам ҳаргиз,
Чӣ тавон кард, ки саъйи ману дил ботил буд.
Дӯш бар ёди ҳарифон ба харобот шудам,
Хуми май дидам хун дар дилу по дар гил буд.
Бас бигаштам, ки бипурсам сабаби дарди фироқ,
Муфтии ақл дар ин масъала лояъқил буд.
Ростӣ, хотами фирӯзаи Бӯисҳоқӣ
Хуш дурахшид, вале давлати мустаъҷил буд.
Дидӣ он қаҳқаҳаи кабки хиромон, Ҳофиз,
Ки зи сарпанҷаи шоҳини қазо ғофил буд.

233

Хастагонро чу талаб бошаду қувват набувад,
Гар ту бедод кунӣ, шарти мурувват набувад.
Мо ҷафо аз ту надидему ту худ напсандӣ
Он чӣ дар мазҳаби арбоби тариқат набувад.
Хира он дида, ки обаш набарад гирияи ишқ,
Тира он дил, ки дар ӯ шамъи муҳаббат набувад.
Давлат аз мурғи ҳумоюн талабу сояи ӯ,
З-он, ки бо зоғу заған шаҳпари давлат набувад.
Гар мадад хостам аз пири муғон, айб макун,
Шайхи мо гуфт, ки дар савмаа ҳиммат набувад.
Чун таҳорат набувад, Каъбаву бутхона якест,
Набувад хайр дар он хона, ки исмат набувад.
Ҳофизо, илму адаб варз, ки дар маҷлиси шоҳ
Ҳар киро нест адаб, лоиқи сӯҳбат набувад.

234

Қатли ин хаста ба шамшери ту тақдир набуд,
Варна ҳеҷ аз дили бераҳми ту тақсир набуд.
Мани девона чу зулфи ту раҳо мекардам,
Ҳеҷ лоиқтарам аз ҳалқаи занҷир набуд.
Ё Раб, оинаи ҳусни ту чӣ ҷавҳар дорад,
Ки дар ӯ оҳи маро қуввати таъсир набуд?
Сар зи ҳасрат ба дари майкадаҳо баркардам,
Чун шиносои ту дар савмаа як пир набуд.
Нозанитар зи қадат дар чамани ноз наруст,
Хуштар аз нақши ту дар олами тасвир набуд.

То магар ҳамчу сабо боз ба кӯйи ту расам,
Ҳосилам дӯш ба ҷуз нолаи шабгир набуд.
Он кашидам зи ту, эй оташи ҳичрон, ки чу шамъ
Ҷуз фанои худам аз дасти ту тадбир набуд.
Ояте буд азоб андӯҳи Ҳофиз бе ту,
Ки бари ҳеҷ касаш ҳоҷати тафсир набуд.
235

Корам зи даври чарх ба сомон намерасад,
Хун шуд дилам зи дарду ба дармон намерасад.
Бо хоки роҳ рост шудам, лек ҳамчунон
То обрӯ намеравадам, нон намерасад.
Пайпорае намокана аз ҳеҷ устухон,
То сад ҳазор захм ба дандон намерасад.
Серам зи ҷони худ ба дили ростон, вале
Бечораро чӣ чора, чу фармон намерасад.
Аз орзуст гашта гаронбори ғам дилам,
Овах, ки орзуи ман арзон намерасад.
Яъқубро ду дида зи ҳасрат сафед шуд,
Овозае зи Миср ба Канъон намерасад.
Аз ҳашмат аҳли чаҳл ба Кайвон расидаанд,
Ҷуз оҳи аҳли фазл ба Кайвон намерасад.
Аз дастбурди ҷаври фалак аҳли фазлро
Ин ғусса бас, ки даст сӯйи ҷон намерасад.
[То сад ҳазор хор намерӯяд аз замин,](#)
[Аз гулбуне гуле ба гулистон намерасад.](#)
Сӯфӣ, бишӯй занги дили худ ба оби май,
К-аз шустушӯйи хирқаат ғуфрон намерасад.
Ҳофиз, сабур бош, ки дар роҳи ошиқӣ
Ҳар кас, ки ҷон надод, ба ҷонон намерасад.
236

Дӯш дар ҳалқаи мо қиссаи гесуи ту буд,
То дили шаб сухан аз силсилаи мӯйи ту буд.
Дил, ки аз новаки мижғони ту дар хун мегашт,
Боз муштоқи камонхонаи абруи ту буд.
Ҳам афуллоҳ сабо к-аз ту паёме овард,
Варна дар кас нарасидем, ки аз кӯйи ту буд.
Олам аз шӯру шаро ишқ хабар ҳеҷ надошт,
Фитнаангези ҷаҳон ғамзаи ҷодуи ту буд.
Мани саргашта ҳам аз аҳли саломат будам,
Доми роҳам шикани турраи ҳиндуи ту буд.
Бикушо банди қабо, то бикушояд дили ман,
Ки кушоде, ки маро буд, зи паҳлуи ту буд.
Ба вафои ту, ки бар турбати Ҳофиз бигузар,

К-аз ҷаҳон мешуду дар орзуи рӯи ту буд.

237

Дӯш меомаду рухсора барафрӯхта буд,
То кучо боз дили ғамзадае сӯхта буд.
Расми ошиқкушиву шеваи шахрошӯбӣ
Ҷомае буд, ки бар қомати ӯ дӯхта буд.
Ҷони ушшоқ сипанди руҳи худ медонист
В-оташи чеҳра бад-ин кор барафрӯхта буд.
Гарчи мегуфт, ки зорат бикӯшам, медидам,
Ки ниҳонаш назаре бо мани дилсӯхта буд.
Куфри зулфаш раҳи дин мезаду он сангиндил,
Дар паяш машъале аз чеҳра барафрӯхта буд.
Дил басте хун ба каф овард, вале дида бирехт,
Аллаҳ, аллаҳ, кӣ талаф карду кӣ андӯхта буд.
Ёр мафрӯш ба дунё, ки басте суд накард
Он, ки Юсуф ба зари носара бифрӯхта буд.
Гуфту хуш гуфт: «Бирав хирқа бисӯзон, Ҳофиз»
Ё Раб ин, қалбшиносӣ зи кӣ омӯхта буд.

238

Як-ду ҷомам дӣ саҳаргаҳ иттифоқ афтода буд,
В-аз лаби соқӣ шаробам дар мазоқ афтода буд.
Аз сари мастӣ дигар бо шоҳиди аҳди шабоб,
Раҷъате мехостам, лекин талоқ афтода буд.
Дар мақомоти тариқат ҳар кучо кардем сайр,
Офиятро бо назарбозӣ фироқ афтода буд.
Соқие, ҷоми дамодам деҳ, ки дар сайри тариқ
Ҳар кӣ ошиқваш наёмад, дар нифоқ афтода буд.
Эй муаббир, муждае фармо, ки дӯшам офтоб,
Дар шакархоби сабӯҳӣ ҳамвисоқ афтода буд.
Нақш мебастам, ки гирам гӯшае з-он чашми маст,
Тоқату сабр аз хамаи абруш тоқ афтода буд,
Гар накардӣ Нусратуддин шоҳи Яҳё аз карам,
Кори мулку дин зи назму иттисоқ афтода буд.
Ҳофиз он соат, ки ин назми парешон менавишт,
Тоири фикраш ба доми иштиёқ афтода буд.

239

Гавҳари махзани асрор ҳамон аст, ки буд,
Ҳуққаи меҳр бад-он мӯҳру нишон аст, ки буд.
Ошиқон зумраи арбоби амонат бошанд,
Лоҷарам чашми гуҳарбор ҳамон аст, ки буд.
Аз сабо пурс, ки моро ҳама шаб то дами субҳ
Бӯи зулфи ту ҳамон мӯнисии ҷон аст, ки буд.
Толиби лаълу гуҳар нест, вагарна хуршед

Ҳамчунон дар амали маъдану кон аст, ки буд.
Куштаи ғамзаи худро ба зиёрат дарёб,
З-он ки бечора ҳамон дилнигарон аст, ки буд.
Ранги хуни дили моро, ки ниҳон медорӣ,
Ҳамчунон дар лаби лаъли ту аён аст, ки буд.
Зулфи ҳиндуи ту гуфтам, ки дигар раҳ назанад,
Солҳо рафту бад-он сирату сон аст, ки буд.
Ҳофизо, бознамо қиссаи хунобаи чашм,
Ки бар ин чашма ҳамон об равон аст, ки буд.
240

Лиллаҳулҳамд, ки ёрам зи сафар бозомад,
Шоду хуррам зи дари аҳли назар бозомад,
Ба аларрағми рақиб он, ки ҳама умри дароз,
Дур буд аз назари мо, ба назар бозомад.
Ёри берунии мо аз дари арбоби дарун,
Давлате буд, ки як бори дигар бозомад.
Аз фироқаш дили мо дар хатаре буд азим,
Ҳиммате дор, ки чонам зи хатар бозомад.
Ошиқи бедилу мискин, ки дилу чон шуд аз ӯ,
Дили ранҷур аз ин шаҳду шакар бозомад.
То гирифт аз лаби чун шаҳди ту чон чошнияш,
Гар ба по рафт, зи кӯйи ту ба сар бозомад.
Сафари кӯйи ту чун Ҳофизи пурдари гузид,
Аз ғами ғурбату аз ранҷи сафар бозомад.
241

Дидам ба хоби хуш, ки ба дастам пиёла буд,
Таъбир рафту кор ба давлат ҳавола буд.
Чил сол ранҷу ғусса кашидему оқибат
Тадбири мо ба дасти шароби дусола буд.
Он нофаи мурод, ки мехостам зи бахт,
Дар чини зулфи он бути мушкинкулола буд.
Аз даст бурда буд хумори ғамам саҳар,
Давлат мусоид омаду май дар пиёла буд.
Бар остони майкада хун мехӯрам мудом,
Рӯзии мо зи хони қадар ин навола буд.
Ҳар, к-ӯ накошт меҳру зи хубӣ гуле начид,
Дар раҳгузори бод ниғаҳбони лола буд.
Бар тарфи гулшанам гузар афтод вақти субҳ,
Он дам, ки кори мурғи саҳар оҳу нола буд.
Дидем шеъри дилкаши Ҳофиз ба мадҳи шоҳ,
Як байт аз он қасида беҳ аз сад рисола буд.
Он шоҳи тундҳамла, ки хуршеди шергир,
Пешаш ба рӯзи маърака камтар ғазола буд.

242

Ба кӯйи майкада, ё Раб, саҳар чӣ машғала буд?
Ки чӯши шоҳиду соқиву шамъу машғала буд.
Ҳадиси ишқ, ки аз ҳарфу савт мустағнист,
Ба нолаи дафу най дар хурӯшу валвала буд.
Мубоҳисе, ки дар он маҷлиси чунун мерафт,
Варои мадрасаву қолу қили масъала буд.
Дил аз карашмаи соқӣ ба шукр буд, вале
Зи номусоидии бахташ андаке гила буд.
Қиёс кардаму он чашми ҷодувонаи маст
Ҳазор соҳири чун Сомиреш дар гала буд.
Бигуфтамаш: «Ба лабам бӯсае ҳаволат кун».
Ба ханда гуфт: «Каят бо ман ин муомила буд?»
Зи ахтарам назаре саъд дар раҳ аст, ки дӯш
Миёни моҳу рухи ёри ман муқобила буд.
Даҳони ёр, ки дармони дарди Ҳофиз дошт,
Фиғон, ки вақти мурувват чӣ тангҳавсала буд.

243

Он ёр, к-аз ӯ хонаи мо ҷойи парӣ буд,
Сар то қадамаш чун парӣ аз айб барӣ буд.
Дил гуфт фурукаш кунам ин шаҳр ба бӯяш,
Бечора надонист, ки ёраш сафарӣ буд.
Танҳо на зи рози дили ман парда барафтод,
То буд фалак, шеваи ӯ пардадарӣ буд.
Манзури хирадманди ман он моҳ, ки ӯро,
Бо ҳусни адаб шеваи соҳибназарӣ буд.
Аз чанги манаш ахтари бадмеҳр бадар бурд,
Оре, чӣ кунам, давлати даври қамарӣ буд.
Узре бинех, эй дил, ки ту дарवेशиву ӯро
Дар мамлакати ҳусн сари тоҷварӣ буд.
Авқоти хуш он буд, ки бо дӯст ба сар рафт,
Боқӣ ҳама беҳосиливу беҳабарӣ буд.
Хуш буд лаби обу гулу сабзаву насрин,
Афсӯс, ки он ганчи равон раҳгузарӣ буд.
Худро бикӯш, эй булбул, аз ин рашк, ки гулро
Бо боди сабо вақти саҳар чилвагарӣ буд.
Ҳар ганчи саодат, ки Худо дод ба Ҳофиз,
Аз юмни дуои шабу вирди саҳарӣ буд.

244

Мусулмонон, маро вақте диле буд,
Ки бо вай гуфтамӣ, гар мушкиле буд.
Ба гирдобе чу меафтадам аз ғам,
Ба тадбираш умеди соҳиле буд.

Диле ҳамдарду ёре маслиҳатбин,
Ки истизҳори ҳар аҳли диле буд.
Зи ман зоеъ шуд андар кӯйи ҷонон,
Чӣ домангир, ё Раб, манзиле буд.
Ҳунар бе айби ҳирмон нест, лекин
Зи ман маҳрумтар кай соиле буд?
Бар ин ҷони парешон раҳмат оред,
Ки вақте кордоне, комиле буд.
Маро то ишқ таълими сухан кард,
Ҳадисам нуктаи ҳар маҳфиле буд.
Магӯ дигар, ки Ҳофиз нуктадон аст,
Ки мо дидему маҳкам ҷоҳиле буд.

245

Дар азал ҳар, к-ӯ ба файзи давлат арзонӣ бувад,
То абад ҷоми муродаш ҳамдами ҷонӣ бувад.
Ман ҳамон соат, ки аз май хостам шуд тавбакор,
Гуфтам ин шох ар диҳад боре, пушаймонӣ бувад.
Худ, гирифтам, к-афганам сачҷода чун савсан ба дӯш,
Ҳамчу гул бар хирқа ранги май мусулмонӣ бувад.
Бе чароғи ҷом дар хилват намеёрам нишаст,
З-он, ки кунҷи аҳли дил бояд, ки нуронӣ бувад.
Ҳиммати олий талаб, ҷоми мурассаъ, гӯ, мабош,
Риндро оби инаб ёқути руммонӣ бувад.
Гарчи бесомон намояд кори мо, саҳлаш мабин,
К-андар ин кишвар гадоӣ рашки султонӣ бувад.
Некномӣ хоҳӣ, эй дил, бо бадон сӯҳбат мадор.
Худписандӣ, ҷони ман, бурҳони нодонӣ бувад.
Маҷлиси унсу баҳору баҳси шеър андар миён,
Настадан, ҷоми май аз ҷонон, гаронҷонӣ бувад.
Дӣ азизе гуфт: «Ҳофиз мехӯрад пинҳон шароб».
Эй азизи ман, гунаҳ он беҳ, ки пинҳонӣ бувад.

246

Кунун, ки дар чаман омад гул аз адам ба вучуд,
Бунафша дар қадами ӯ ниҳод сар ба сучуд.
Бинӯш ҷоми сабӯҳӣ ба нолаи дафу чанг,
Бибӯс ғабғаби соқӣ ба нағмаи наю уд.
Ба даври гул манишин бе шаробу шоҳиду чанг,
Ки ҳамчу рӯзи бақо ҳафтае бувад маъдуд.
Шуд аз фуруғи раёҳин чу осмон равшан
Замин ба ахтари маймуну толеи масъуд.
Зи дасти шоҳиди симинузори исодам
Шароб нӯшу раҳо кун ҳадиси Оду Самуд.
Ҷаҳон чу хулди барин шуд ба даври савсану гул,

Вале чӣ суд, ки дар вай на мумкин аст хулуд
Чу гул савор шавад бар ҳаво сулаймонвор,
Саҳар, ки мурғ дарояд ба нағмаи Довуд.
Ба боғ тоза кун оини дини зардуштӣ,
Кунун, ки лола барафрӯхт оташи Намруд.
Бихоҳ чоми сабӯҳӣ ба ёди Осафи аҳд,
Вазири мулки Сулаймон Имодиддин Маҳмуд.
Бувад, ки маҷлиси Ҳофиз ба юмни тарбияташ,
Ҳар он чӣ металабад, ҷумла бошадаш мавҷуд.
247

Аз дида хуни дил ҳама бар рӯи мо равад,
Бар рӯи мо зи дида, чӣ гӯям, чиҳоро равад?
Мо дар даруни сина ҳавое нуҳуфтаем,
Бар бод агар равад дили мо, з-он ҳаво равад,
Хуршеди ховарӣ кунад аз рашк чома чок,
Гар моҳи меҳрпарвари ман дар қабо равад.
Бар хоки роҳи ёр ниҳодем рӯи хеш,
Бар рӯи мо равост, агар ошно равад.
Сел аст оби дидаву ҳар кас, ки бигзарад,
Гар худ дилаш зи санг бувад, ҳам зи ҷо равад.
Моро ба оби дида шабу рӯз мочарост,
З-он раҳгузар, ки бар сари кӯяш чаро равад?
Ҳофиз ба кӯи майкада доим ба сидқи дил,
Чун сӯфиёни савмаадор аз Сафо равад.
248

Чу даст бар сари зулфаш занам, ба тоб равад
В-ар оштӣ талабам, бар сари итоб равад.
Чу моҳи нав раҳи наззорағони бечора
Занад ба гӯшаи абруву дар ниқоб равад.
Шаби шароб харобам кунад ба бедорӣ
В-агар ба рӯз шикоят кунам, ба хоб равад.
Тариқи ишқ, пурошӯбу фитна аст, эй дил,
Бияфтад он, ки дар ин роҳ бо шитоб равад.
Гадоии дари чонон ба салтанат мафурӯш,
Касе зи сояи ин дар ба офтоб равад.
Саводи номаи мӯи сиёҳ чун тай шуд,
Баёз кам нашавад, гар сад интиҳоб равад,
Ҳубобро чу фитад боди нахват андар сар,
Кулоҳдорияш андар сари сароб равад.
249

Аз сари кӯи ту ҳар, к-ӯ ба малолат биравад,
Наравад корашу охир ба хиҷолат биравад.
Корвоне, ки бувад бадрақааш ҳифзи Худо,

Ба таҷаммул бинишинад, ба ҷалолат биравад.
Солик аз нури ҳидоят бибарад роҳ ба дӯст,
Ки ба ҷое нарасад, гар ба залолат биравад.
Коми худ охири умр аз маю маъшуқ бигир,
Ҳайфи авқот, ки яксар ба батолат биравад,
Эй далели дили гумгашта, Худоро, мададе,
Ки ғариб ар набарад раҳ, ба далолат, биравад.
Ҳукми мастуриву мастӣ ҳама бар хотимат аст,
Кас надонист, ки охир ба чӣ ҳолат биравад.
Ҳофиз, аз чашмаи ҳикмат ба каф овар ҷоме,
Бӯ, ки аз лавҳи дилат нақши ҷаҳолат биравад.
250

Ҳаргизам нақши ту аз лавҳи дилу ҷон наравад,
Ҳаргиз аз ёди ман он сарви хиромон наравад.
Аз димоғи мани саргашта хаёли рухи дӯст,
Ба ҷафои фалаку ғуссаи даврон наравад.
Дар азал баст дилам бо сари зулфат пайванд,
То абад сар накашад в-аз сари паймон наравад.
Ҳар чӣ ҷуз бори ғамат бар дили мискини ман аст,
Биравад гар сари ман в-аз дили ман он наравад.
Ончунон меҳри туам дар дилу ҷон ҷой гирифт,
Ки агар сар биравад, аз дилу аз ҷон наравад.
Гар равад аз пайи хубон дили ман, маъзур аст,
Дард дорад, чӣ кунад, к-аз пайи дармон наравад?
Ҳар кӣ хоҳад, ки чу Ҳофиз нашавад саргардон,
Дил ба хубон надихад в-аз пайи эшон наравад.

251

Хушо диле, ки мудом аз пайи назар наравад,
Ба ҳар дараш, ки бихонанд, бе хабар наравад.
Тамаъ дар он лаби ширин накарданам авло,
Вале чӣ гуна магас аз пайи шакар наравад?
Саводи дидаи ғамдидаам ба ашк машӯй,
Ки нақши холи туам ҳаргиз аз назар наравад.
Зи ман чу боди сабо бӯйи худ дарег мадор,
Чаро, ки бе сари зулфи туам ба сар наравад.
Дило, мабош чунин ҳарзагарду ҳарҷойӣ,
Ки ҳеч кор зи пешат бад-ин хунар наравад.
Макун ба чашми ҳақорат нигоҳ дар мани маст,
Ки обрӯйи шарият бад-ин қадар наравад.
Мани гадо ҳаваси сарвқомате дорам,
Ки даст дар камараш, ҷуз ба симу зар наравад.
Ту, к-аз макорими ахлоқи олами дигарӣ,

Вафои аҳди ман аз хотират бадар наравад.
Сиёҳноматар аз худ касе намебинам,
Чӣ гуна чун қаламам дуди дил ба сар наравад?
Ба тоҷи худхудам аз раҳ мабар, ки бози сафед
Чу боша дар пайи ҳар сайди мухтасар наравад.
Биёр бодаву аввал ба дасти Ҳофиз деҳ,
Ба шарти он, ки зи маҷлис сухан бадар наравад.
252

Соқӣ, ҳадиси сарву гулу лола меравад,
В-ин баҳс бо салосаи ғассола меравад.
Май деҳ, ки наварӯси чаман ҳадди ҳусн ёфт,
Кор ин замон зи санъати даллола меравад.
Тайи макон бибину замон дар сулуки шеър,
К-ин тифли якшаба раҳи яксола меравад.
[Шаккаршикан шаванд ҳама тўтиёни Ҳинд,
З-ин қанди порсӣ, ки ба Бангола меравад. - Т. А.]

Он чашми ҷодувонаи обидфиреб бин,
К-аш корвони сеҳр зи дунбола меравад.
Аз раҳ марав ба ишваи дунё, ки ин аҷуз,
Маккора менишинаду мўҳтола меравад.
Боди баҳор мевазад аз гулситони шоҳ
В-аз жола бода дар қадаҳи лола меравад.
Ҳофиз, зи шавқи маҷлиси султон Ғиёсиддин,
Ғофил машав, ки кори ту аз нола меравад.
253

Тарсам, ки ашк дар ғами мо пардадар шавад
В-ин рози сар ба мўҳр ба олам самар шавад.
Гўянд санг лаъл шавад дар мақоми сабр,
Оре, шавад, валеқ ба хуни ҷигар шавад.
Хоҳам шудан ба майкада гирёну додхоҳ,
К-аз дасти ғам ҳалоси ман он ҷо магар шавад.
Аз ҳар карона тири дуо кардаам равон,
Бошад, к-аз он миёна, яке коргар шавад.
Эй ҷон, ҳадиси мо бари дилдор бозгў,
Лекин чунон мағў, ки саборо хабар шавад.
Аз кимиёи меҳри ту зар гашт рўйи ман,
Оре, ба юмни лутфи шумо хок зар шавад.
Дар тангнои ҳайратам аз нахвати рақиб,
Ё Раб, мабод он, ки гадо мўътабар шавад.
Бас нукта ғайри ҳусн бибояд, ки то касе
Мақбули табъи мардуми соҳибназар шавад.
Ин саркашӣ, ки кунгураи кохи васлрост,
Сарҳо бар остонаи ў хоки дар шавад.

Ҳофиз, чу нофаи сари зулфаш ба дасти туст,
Дам даркаш, ар на, боди саборо хабар шавад.
254

Гарчи бар воизи шаҳр ин сухан осон нашавад,
То риё варзаду солус, мусулмон нашавад.
Риндӣ омӯзу карам кун, ки на чандон ҳунар аст,
Ҳаявоне, ки нанӯшад маю инсон нашавад.
Гавҳари пок бибояд, ки шавад қобили файз,
Варна ҳар сангу гиле лӯълӯву марҷон нашавад.
Исми аъзам бикунад кори худ, эй дил, хуш бош
Ки ба талбису ҳиял дев Сулаймон нашавад.
Ишқ меварзаму уммед, ки ин фанни шариф,
Чун ҳунарҳои дигар мӯҷиби ҳирмон нашавад.
Дӯш мегуфт, ки фардо бидиҳам коми дилат,
Сабабе соз, Худоё, ки пушаймон нашавад.
Ҳусни хулқе зи Худо металабам хӯйи туро,
То дигар хотири мо аз ту парешон нашавад.
Зарраро то набувад ҳиммати оӣ, Ҳофиз,
Толиби чашмаи хуршеди дурахшон нашавад.
255

Гар ман аз боғи ту як мева бичинам, чӣ шавад?
Пеши пое ба чароғи ту бибинам, чӣ шавад?
Ё Раб, андар канафи сояи он сарви баланд,
Гар мани сӯхта як дам бинишинам, чӣ шавад?
Охир, эй хотами Чамшеди ҳумоюносор,
Гар фитад акси ту бар нақши нигинам, чӣ шавад?
Воизи шаҳр чу меҳри малику шаҳна гузид,
Ман агар меҳри нигоре бигузинам, чӣ шавад?
Сарф шуд умри гаронмоя ба маъшуқаву май,
То аз онам чӣ ба пеш ояд, аз инам, чӣ шавад.
Ҳоча донист, ки ман ошиқаму ҳеч нагуфт,
Ҳофиз ар низ бидонад, ки चुнинам, чӣ шавад?
256

Бахт аз даҳони дӯст нишонам намедихад,
Давлат хабар зи рози ниҳонам намедихад.
Аз баҳри бўсае зи лабаш ҷон ҳамедихам,
Инам ҳамеситонаду онам намедихад.
Мурдам дар ин фироқу дар он парда роҳ нест,
Ё ҳасту пардадор нишонам намедихад.
Зулфаш кашид боди сабо, чархи сифла бин,
К-он ҷо маҷол боди вазонам намедихад.
Чандон, ки бар канор чу паргор мешудам,
Даврон чу нуқта раҳ ба миёнам намедихад.

Шаккар ба сабр даст диҳад оқибат, вале
Бадахдӣ замона амонам намедиҳад.
Гуфтам: «Равам ба хобу бибинам ҷамоли дӯст»,
Ҳофиз зи оху нола амонам намедиҳад.
257

Агар ба бодаи рангин дилам кашад, шояд,
Ки бӯи хайр зи зӯҳди риё намеояд.
Ҷаҳониён ҳама гар манъи ман кунанд аз ишқ,
Ман он кунам, ки худованди кор фармояд.
Тамаъ зи файзи каромат мабур, ки хулқи карим
Гунаҳ бибахшаду бар ошиқон бибахшояд.
Муқими ҳалқаи зикр аст дил бад-он уммед,
Ки ҳалқае зи сари зулфи ёр бикшояд.
Туро, ки ҳусни худодода ҳасту ҳаҷлаи бахт,
Чӣ ҳоҷат аст, ки машшотаат биёрояд?
Чаман хуш асту ҳаво дилкаш асту май беғаш,
Кунун ба ҷуз дили хуш ҳеҷ дарнамебояд.
Ҷамилаест арӯси ҷаҳон, вале хуш дор,
Ки ин муҳаддара дар ақди кас намеояд.
Ба ханда гуфт, ки: - Ҳофиз, Худойро маписанд,
Ки бӯсаи ту руҳи моҳро биёлояд.
258

Гуфтам: «Ғами ту дорам», Гуфто: «Ғамат сар ояд».
Гуфтам, ки: «Моҳи ман шав!» Гуфто: «Агар барояд».
Гуфтам: «Зи меҳрварзон расми вафо биёмӯз!».
Гуфто: «Зи хубрӯён ин кор камтар ояд».
Гуфтам, ки: «Бар хаёлат роҳи назар бибандам»,
Гуфто, ки: «Шабрав аст ӯ, аз роҳи дигар ояд».
Гуфтам, ки: «Бӯи зулфат гумроҳи оламам кард».
Гуфто: «Агар бидонӣ, ҳам ӯ-т раҳбар ояд».
Гуфтам: «Хушо ҳавое, к-аз боди субҳ хезад».
Гуфто: «Хунук насиме, к-аз кӯи дилбар ояд».
Гуфтам, ки: «Нӯши лаълат моро ба орзу кушт».
Гуфто: «Ту бандагӣ кун, к-ӯ бандапарвар ояд».
Гуфтам: «Дили раҳимат кай азми сулҳ дорад?»
Гуфто: «Магӯй бо кас, то вақти он дар-ояд».
Гуфтам: «Замони ишрат дидӣ, ки чун сар омад?»
Гуфто: «Хамӯш, Ҳофиз, к-ин ғусса ҳам сар ояд».
259

Гуфтам, ки: «Хато кардиву тадбир на ин буд»,
Гуфто: «Чӣ тавон кард, ки тақдир чунин буд».
Гуфтам, ки: «Басе хатти хато бар ту кашиданд»,
Гуфто: «Ҳама он буд, ки бар лавҳи ҷабин буд».

Гуфтам, ки: «Қарини бадат афганд бад-ин рӯз?»

Гуфто, ки: «Маро бахти бади хеш қарин буд».

Гуфтам: «Зи ман, эй моҳ, чаро меҳр буридӣ?»

Гуфто, ки: «Фалак бо мани бадмеҳр ба кин буд».

Гуфтам, ки: «Басе ҷоми тааб хӯрдӣ аз ин пеш?»

Гуфто, ки: «Шифо дар қадаҳи бозпасин буд».

Гуфтам, ки: «Ту, эй умр, чаро зуд бирафтӣ?

Гуфто, ки: «Фалонӣ, чӣ кунам? Умр ҳамин буд».

Гуфтам, ки: «На вақти сафарат буд чунин зуд».

Гуфто, ки: «Магар маслиҳати вақт дар ин буд».

260

Бар сари онам, ки гар зи даст барояд,

Даст ба коре занам, ки ғусса сар ояд

Хилвати дил нест ҷойи сӯҳбати азод,

Дев чу берун равад, фаришта дарояд.

Сӯҳбати ҳуққом зулмати шаби ялдост,

Нур зи хуршед ҷӯй, бӯ, ки барояд.

Бар дари арбоби бемуруввати дунё,

Чанд нишинӣ, ки хоҷа кай бадар ояд?

Тарки гадоӣ макун, ки ганҷ биёбӣ

Аз назари раҳраве, ки дар гузар ояд.

Солеху толеҳ матои хеш намуданд,

То кӣ қабул афтаду кӣ дар назар ояд?

Булбули ошиқ, ту умр хоҳ, ки охир

Боғ шавад сабзу шохи гул ба бар ояд

Ғафлати Ҳофиз дар ин сароча аҷаб нест,

Ҳар кӣ ба майхона рафт, беҳабар ояд.

261

Даст аз талаб надорам, то коми ман барояд,

Ё тан расад ба ҷонон, ё ҷон зи тан барояд.

Бикшой турбатамро баъд аз вафоту бингар,

К-аз оташи дарунам дуд аз кафан барояд.

Бинмой рух, ки халқе вола шаванду ҳайрон,

Бикшой лаб, ки фарёд аз марду зан барояд.

Ҷон бар лаб асту ҳасрат дар дил, ки аз лабонаш,

Нагрифта ҳеч коме ҷон аз бадан барояд.

Аз ҳасрати даҳонаш омад ба танг ҷонам,

Худ коми тангдастон, кай з-он даҳан барояд?

Гӯянд зикри хайраш дар хайли ишқбозон,

Ҳар ҷо, ки номи Ҳофиз дар анҷуман барояд.

262

Чу офтоби май аз машриқи пиёла барояд,

Зи боғи орази соқӣ ҳазор лола барояд.

Насим дар сари гул бишканад кулолаи сунбул,
Чу аз миёни чаман бўйи он кулола барояд.
Ҳикояти шаби ҳиҷрон на он ҳикояти ҳолест,
Ки шаммае зи баёнаш ба сад рисола барояд.
Зи гарди хони нигуни фалак тамаъ натавон дошт,
Ки бе малолати сад ғусса як навола барояд.
Ба саъйи худ натавон бурд пай ба гавҳари мақсуд,
Хаёл бошад, к-ин кор бе ҳавола барояд.
Гарат чу Нӯҳи набӣ сабр ҳаст дар ғами тӯфон,
Бало бигардаду коми ҳазорсола барояд.
Насими зулфи ту чун бигзарад ба турбати Ҳофиз,
Зи хоки колбудаи сад ҳазор нола барояд.

263

Зиҳӣ хуҷаста замоне, ки ёр бозояд,
Ба коми ғамзадагон ғамгусор бозояд,
Ба пеши хайли хаёлаш кашидам аблақи чашм,
Бад-он умед, ки он шаҳсавор бозояд,
Агар на дар хамаи чавғони ӯ равад сари ман,
Зи сар нагӯяму сар худ чӣ кор бозояд.
Муқим бар сари роҳаш нишастаам чун гард
Бад-он ҳавас, ки бад-ин раҳгузор бозояд.
Диле, ки бо сари зулфайни ӯ қароре дод,
Гумон мабар, ки бад-он дил қарор бозояд.
Чӣ ҷаврҳо, ки кашиданд булбулон аз дай
Ба бўйи он, ки дигар навбаҳор бозояд.
Зи нақшбанди қазо ҳаст умеди он, Ҳофиз,
Ки ҳамчу сарв ба дастам нигор бозояд.

264

Агар он тоири қудсӣ зи дарам бозояд,
Умри бигзашта ба пиронасарам бозояд.
Дорам уммед бар ин ашки чу борон, ки дигар
Барқи давлат, ки бирафт аз назарам, бозояд.
Он, ки тоҷи сари ман хоки кафи пояш буд,
Аз Худо металабам, то ба сарам бозояд.
Хоҳам андар ақибаш рафт ба ёрони азиз,
Шахсам ар боз наёяд, хабарам бозояд.
Гар нисори қадами ёри гиромӣ накунам,
Гавҳари чон ба чӣ кори дигарам бозояд?
Кӯси навдавлатӣ аз боми саодат бизанам,
Гар бибинам, ки маҳи навсафарам бозояд.
Монеаш ғулғули чанг асту шакархоби сабӯх,
Варна гар бишнавад оҳи саҳарам, бозояд.
Орзуманди руҳи шоҳи чу моҳам, Ҳофиз,

Ҳиммате, то ба саломат зи дарам бозояд.
265

Нафас баромаду ком аз ту барнамеояд,
Фигон, ки бахти ман аз хоб дарнамеояд.
Сабо ба чашми ман андохт хоке аз кӯяш,
Ки оби зиндагиям дар назар намеояд.
Қади баланди туро то ба бар намегирам,
Дарахти кому муродам ба бар намеояд.
Магар ба рӯйи дилоройи ёри мо в-ар не,
Ба ҳеҷ ваҷҳи дигар кор барнамеояд.
Муқими зулфи ту шуд дил, ки хуш саводе дид
В-аз он ғариби балокаш хабар намеояд.
Зи шасти сидқ кушодам ҳазор тири дуо,
Вале чӣ суд яке коргар намеояд.
Басам ҳикояти дил ҳаст бо насими саҳар,
Вале ба бахти ман имшаб саҳар намеояд.
Дар ин хаёл ба сар шуд замони умру ҳанӯз
Балои зулфи сиёҳат ба сар намеояд.
Зи баски шуд дили Ҳофиз рамида аз ҳама кас,
Кунун зи ҳалқаи зулфат бадар намеояд.
266

Чаҳон бар абруи ид аз ҳилол вусма кашид,
Ҳилоли ид дар абруи ёр бояд дид.
Шикаста гашт чу пушти ҳилол қомати ман,
Камони абруи ёрам чу вусма боз кашид.
Магар насими хатат субҳ дар чаман бигузашт,
Ки гул ба бӯйи ту бар тан чу субҳ қома дарид.
Набуд чангу рубобу набиду уд, ки буд
Гили вучуди ман оғуштаи гулобу набид.
Биё, ки бо ту бигӯям ғами малолати дил,
Чаро, ки бе ту надорам маҷоли гуфтушунид.
Баҳои васли ту гар қон бувад, харидорам,
Ки ҷинси хуб мубассир ба ҳар чӣ дид, харид.
Чу моҳи рӯйи ту дар шоми зулф медидам,
Шабам ба рӯйи ту равшан чу рӯз мегардид.
Ба лаб расид маро қону барнаёмад ком,
Ба сар расид умеду талаб ба сар нарасид.
Зи шавқи рӯйи ту Ҳофиз навишт ҳарфе чанд,
Бихон зи назмашу дар гӯш кун чу марворид.
267

Расид мужда, ки омад баҳору сабза дамид,
Вазифа гар бирасад, масрифаш гул асту набид.
Сафири мурғ баромад, бати шароб кучост?

Фигон фитод ба булбул, ниқоби гул кӣ кашид?
Зи меваҳои биҳишти чӣ завқ дарёбад
Ҳар он, ки себи занаҳдони шоҳиде нагазид?
Мақун зи ғусса шикоят, ки дар тариқи талаб
Ба роҳате нарасид он, ки заҳмате накашид.
Зи рӯйи соқии маҳваш гуле бичин имрӯз,
Ки гирди орази бӯстон хати бунафша дамид.
Чунон карашмаи соқӣ дилам зи даст бибурд,
Ки бо касе дигарам нест барги гуфтушунид.
Ман ин мураққаи рангин чу гул бихоҳам сӯхт,
Ки пири бодафурӯшаш ба чуръае нахарид.
Баҳор мегузарад, додгустаро, дарёб,
Ки рафт мавсиму Ҳофиз ҳанӯз май начашид.
268

Абри озорӣ баромад, боди наврӯзӣ вазид,
Ваҷҳи май мехоҳаму мутриб, кӣ мегӯяд расид?
Шоҳидон дар чилваву ман шармсори кисаам,
Бори ишқу муфлисӣ саъб асту мебояд кашид.
Қаҳти ҷуд аст, обрӯйи худ намебояд фурӯхт,
Бодаву гул аз баҳои хирқа мебояд харид.
Гӯйиё хоҳад кушуд аз давлатам коре, ки дӯш
Ман ҳамекардам дуову субҳи содиқ медамид.
Бо лабеву сад ҳазорон ханда омад гул ба боғ
Аз кариме гӯйиё дар гӯшае бӯе шунид.
Домане гар чок шуд дар олами риндӣ, чӣ бок?
Ҷомае дар некномӣ низ мебояд дарид.
Ин латоиф, к-аз лаби лаъли ту ман гуфтам, кӣ гуфт?
В-ин татовул, к-аз сари зулфи ту ман дидам, кӣ дид?
Адли султон гар напурсад ҳоли мазлумони ишқ,
Гӯшагиронро аз осойиш тамаъ бояд бурид.
Тири ошиққуш, надонам, бар дили Ҳофиз кӣ зад?
Ин қадар донам, ки аз шеъри тараш хун мечакид.
269

Муоширон, зи ҳарифи шабона ёд оред,
Ҳуқуқи бандагии мухлисона ёд оред.
Ба вақти сархушӣ аз оҳу нолаи ушшоқ,
Ба савту нағмаи чангу чағона ёд оред.
Чу лутфи бода кунад чилва дар рухи соқӣ,
Зи ошиқон ба суруду тарона ёд оред.
Чу дар миёни мурод оваред дасти умед,
Зи аҳди сӯхбати мо дар миёна ёд оред.
Саманди давлат агарчанд саркашида равад,
Зи ҳамраҳон ба сари тозиёна ёд оред.

Намехӯред замоне ғами вафодорон,
Зи бевафоии даври замона ёд оред.
Ба вачҳи марҳамат, эй сокинони садри ҷалол,
Зи рӯйи Ҳофизу ин остона ёд оред.
270

Биё, ки рояти Мансури подшоҳ расид,
Навиди фатҳу башорат ба меҳру моҳ расид.
Ҷамоли бахт зи рӯйи зафар ниқоб андохт,
Камоли адл ба фарёди додхоҳ расид.
Сипеҳр даври хуш акнун кунад, ки моҳ омад,
Ҷаҳон ба коми дил акнун расад, ки шоҳ расид.
Зи қотиони тариқ он замон шаванд эмин
Қавофили дилу дониш, ки марди роҳ расид.
Азизи Миср ба рағми бародарони ғаюр
Зи қаъри чоҳ баромад, ба авҷи моҳ расид.
Кучост сӯфии дачҷолфеъли мулҳидшакл?
Бигӯ бисӯз, ки Маҳдии динпаноҳ расид.
Сабо, бигӯ ки чиҳо бар сарам дар ин ғами ишқ
Зи оташи дили сӯзону дуди оҳ расид?
Зи шавқи рӯйи ту, шоҳо, бад ин асири фироқ
Ҷамон расид, к-аз оташ ба барги коҳ расид.
Марав ба хоб, ки Ҳофиз ба боргоҳи қабул
Зи вирди ними шабу дарси субҳгоҳ расид.
271

Бӯйи хуши ту ҳар кӣ зи боди сабо шунид,
Аз ёри ошно сухани ошно шунид.
Эй шоҳи ҳусн, чашм ба ҳоли гадо фиган,
К-ин гӯш бас ҳикояти шоҳу гадо шунид.
Хуш мекунам ба бодаи мушкин машоми ҷон,
К-аз далқпӯши савмаа бӯйи риё шунид.
Сирри Худо, ки орифи солик ба кас нагуфт,
Дар ҳайратам, ки бодафурӯш аз кучо шунид?
Ё Раб, кучост маҳрами розе, ки як замон
Дил шарҳи он диҳад, ки чӣ гуфту чиҳо шунид?
Инам сазо набуд дили ҳақгузори ман,
К-аз ғамгусори худ сухани носазо шунид.
Маҳрум агар шудам зи сари кӯйи ӯ, чӣ шуд?
Аз гулшани замона кӣ бӯйи вафо шунид?
Соқӣ, биё, ки ишқ садо мекунад баланд,
К-он кас, ки гуфт қиссаи мо, ҳам зи мо шунид.
Мо бода зери хирқа на имрӯз мекашем,
Сад бор пири майкада ин моҷаро шунид.
Мо май ба бонги чанг на имрӯз меҳӯрем,

Бас давр шуд, ки гунбади чарх ин садо шунид.
Панди ҳақим маҳзи савоб асту айни хайр,
Фархунда он касе, ки ба самъи ризо шунид.
Ҳофиз, вазифаи ту дуо гуфтан асту бас,
Дар банди он мабош, ки нашнид ё шунид.

272

Бӯйи мушки Хутан аз боди сабо меояд,
Ин чӣ бодест, к-аз ӯ бӯйи шумо меояд?
Медиҳад мужда ба Яъқуби ҳазин аз Юсуф,
Ё навиде зи Сулаймон ба Сабо меояд.
Накҳати мушки Хутан медамад аз ҷайби насим,
Корвоне магар аз мулки Хито меояд?
Барнадорам дил аз ӯ, то наравад ҷон зи танам,
Гӯш кун, к-аз суханам бӯйи вафо меояд.
Пеши тири ғамаш, эй дил, сипар аз сина масоз,
Дида барбанд, ки пайкон зи ҳаво меояд.
Ишқи ҷонсӯзи ту пайваста маро мепурсад,
Подшоҳест, ки ёдаш зи гадо меояд.
Баски аз ашки манат пой фуру рафта ба гил,
Мардуми чашми маро аз ту ҳаё меояд,
Ҳофиз, аз бода мапарҳез, ки гул боз ба боғ,
Аз пайи айш ба сад баргу наво меояд.

273

Муоширон, гиреҳ аз зулфи ёр боз кунед,
Шабе хуш аст, бад-ин қиссааш дароз кунед.
Ҳузури хилвати унс асту дӯстон ҷамъанд,
Ва ин яқод бихонеду дар фароз кунед.
Рубобу чанг ба бонги баланд мегӯянд,
Ки гӯши хуш ба пайғоми аҳли роз кунед.
Ба ҷони дӯст, ки ғам пардаи шумо надарад,
Гар эътимод бар алтофи корсоз кунед.
Миёни ошиқу маъшуқ фарқ бисёр аст,
Чу ёр ноз намояд, шумо ниёз кунед.
[Нахуст мавъизаи пири сӯҳбат ин ҳарф аст,](#)
[Ки аз мусоҳиби ноҷинс эҳтироз кунед.](#)
Ҳар он касе, ки дар ин ҳалқа нест зинда ба ишқ.
Бар ӯ, намурда ба фатвои ман намоз кунед.
В-агар талаб кунад инъоме аз шумо Ҳофиз,
Ҳаволаташ ба лаби ёри дилнавоз кунед.

274

Ало, эй тӯтии гӯёи асрор,
Мабодо холият шаккар зи минқор!
Сарат сабзу дилат хуш бод ҷовид,

Ки хуш нақше намудӣ аз хати ёр.
Сухан сарбаста гуфтӣ бо ҳарифон,
Худоро, з-ин муаммо парда бардор!
Ба рӯи мо зан аз соғар гулобе
Ки хоболудаем, эй бахти бедор!
Чӣ раҳ буд ин, ки зад дар парда мутриб,
Ки мерақсанд бо ҳам масту ҳушёр?
Аз он афюн, ки соқӣ дар май афганд,
Ҳарифонро на сар монду на дастор.
Сикандарро намебахшанд обе,
Ба зӯру зар муяссар нест ин кор.
Биёву ҳоли аҳли дард бишнава,
Ба лафзи андаку маънии бисёр.
Бути чинӣ адуи дину дил ҳаст,
Худовандо, дилу динам ниғаҳ дор!
Ба мастурон мағӯ асрори мастӣ,
Ҳадиси чон мағӯ бо нақши девор!
Ба юмни давлати Мансуршоҳӣ—
Алам шуд Ҳофиз андар назми ашъор.
Худовандӣ ба ҷойи бандагон кард,
Худовандо, аз офоташ ниғаҳ дор.
275

Ид асту охири гулу ёрон дар интизор,
Соқӣ, ба рӯи шоҳ бибин моҳу май биёр!
Дил баргирифта будам аз айёми гул, вале
Коре бикард ҳиммати покони рӯзгор.
Дил дар чаҳон мабанду ба мастӣ суол кун
Аз файзи ҷому қиссаи Ҷамшеди комгор.
Ҷуз нақди чон ба даст надорам, шароб ку,
К-он низ бар карашмаи соқӣ кунам нисор?
Хуш давлатест хурраму хуш хусрави карим,
Ё Раб, зи захми чашми замонаш нигоҳ дор.
Май хӯр ба шеъри банда, ки зебе дигар диҳад,
Ҷоми мурассаи ту бад-ин дурри шоҳвор.
Гар фавт шуд сахур, чӣ нуқсон? Сабӯҳ ҳаст,
Аз май шаванд рӯзакушо толибони ёр.
З-он ҷо, ки пардапӯшии афви карими туст,
Бар қалби мо бибахш, ки нақдест камиёр.
Тарсам, ки рӯзи ҳашр инон бар инон равад
Тасбеҳи шайху хирқаи ринди шаробхор.
Ҳофиз, чу рафт рӯзаву гул низ меравад,
Ночор бода нӯш, ки аз даст рафт кор.

276

Сабо, зи манзили чонон гузар дарег мадор
В-аз ў ба ошиқи бедил хабар дарег мадор.
Ба шукри он, ки шукуфтӣ ба коми бахт, эй гул,
Насими васл зи мурғи саҳар дарег мадор.
Ҳарифи ишқи ту будам, чу моҳи нав будӣ,
Кунун, ки моҳи тамомӣ, назар дарег мадор.
Чаҳону ҳар чӣ дар ў ҳаст, саҳлу мухтасар аст,
Зи аҳли маърифат ин мухтасар дарег мадор.
Кунун, ки чашмаи қанд аст лаъли нӯшинат,
Сухан бигӯву зи тӯтӣ шакар дарег мадор.
Макорими ту ба офоқ мебарад шоир,
Аз ў вазифову зоди сафар дарег мадор.
Чу зикри хайр талаб мекунӣ, сухан ин аст,
Ки дар баҳои сухан симу зар дарег мадор.
Ғубори ғам биравад, ҳол хуш шавад, Ҳофиз
Ту оби дида аз ин раҳгузар дарег мадор.

277

Эй сабо, накҳате аз кӯйи фалонӣ ба ман ор,
Зору бемори ғамам, роҳати қоне ба ман ор!
Қалби беҳосили моро бизан иксири мурод,
Яъне аз хоки дари дӯст нишоне ба ман ор!
Дар камингоҳи назар бо дили хешам қанг аст,
З-абруи ғамзаи ў тиру камоне ба ман ор!
Дар ғарибиву фиरोку ғами дил пир шудам
Соғари май зи кафи тозаҷавоне ба ман ор!
Мункиронро ҳам аз ин май ду-се соғар бичашон,
В-агар эшон наситонанд, равоне ба ман ор!
Соқиё, ишрати имрӯз ба фардо мафиган,
Ё зи девони қазо хатти амонӣ ба ман ор!
Дилам аз даст бишуд дӯш, ки Ҳофиз мегуфт,
К: - Эй сабо, накҳате аз кӯйи фалонӣ ба ман ор!

278

Дило, чандам бирезӣ хун, зи дида шарм дор, охир,
Ту низ, эй дида, хобе кун, муроди дил барор, охир.
Манам, ё Раб, ки чононро зи ораз бўса мечинам,
Дуои субҳдам дидӣ, ки чун омад ба кор охир.
Муроди дунйиву уқбӣ ба ман бахшид рӯзибахш,
Ба гӯшам қавли чанг аввал, ба дастам зулфи ёр охир.
Чу бод аз хирмани дунон рабудан хӯшае то чанд?
Зи ҳиммат тӯшае бардору худ тухме бикор, охир.
Дило, дар мулки шабхезӣ, гар аз андӯх нагрезӣ,

Дами сӯҳбат башоратҳо биёрад з-он диёр охир.
Бути чун моҳ зону зад, майи чун лаъл пеш овард,
Ту гӯй тоибам, Ҳофиз, зи соқӣ шарм дор, охир.
279

Эй сабо, накҳате аз хоки дари ёр биёр,
Бибар андӯҳи дилу муждаи дилдор биёр!
Нуктаи рӯҳфазо аз даҳани дӯст бигӯ,
Номаи хушхабар аз олами асрор биёр!
То муаттар кунам аз лутфи насими ту машом,
Шаммае аз нафаҳоти нафаси ёр биёр!
Ба вафои ту, ки хоки раҳи он ёри азиз
Бе ғуборе, ки падида ояд аз ағёр, биёр!
Гарде аз раҳгузари дӯст ба кӯрии рақиб
Баҳри осойиши ин дидаи хунбор биёр!
Хомиву содадилӣ шеваи ҷонбозон нест,
Хабаре аз бари он дилбари айёр биёр!
Шукри онро, ки ту дар ишратӣ, эй мурғи чаман,
Ба асирони қафас муждаи гулзор биёр!
Коми ҷон талх шуд аз сабр, ки кардам бе дӯст,
Ишвае з-он лаби ширини шакарбор биёр!
Рӯзгорест, ки дил чехраи мақсуд надид,
Соқие, он қадаҳи оинакирдор биёр!
Далқи Ҳофиз ба чӣ арзад? Ба маяш рангин кун,
В-он гаҳаш масту хароб аз сари бозор биёр!
280

Рӯй бинмову вучуди худам аз ёд бибар,
Хирмани сӯхтагонро ҳама, гӯ, бод бибар!
Мо чу додем дилу дида ба тӯфони бало,
Гӯ, бие сели ғаму хона зи бунёд бибар.
Зулфи чун анбари хомаш кӣ бибӯяд, ҳайҳот,
Эй дили хомтамаъ, ин сухан аз ёд бибар.
Сина, гӯ, шӯълаи оташкадаи Форс бикуш,
Дида, гӯ, оби рухи Даҷлаи Бағдод бибар!
Давлати пири муғон бод, ки боқӣ саҳл аст,
Дигаре, гӯ, бираву номи ман аз ёд бибар!
**Саъй нокарда дар ин роҳ бо ҷое нарасӣ,
Музд агар металабӣ, тоати устод бибар!**
Рӯзи маргам нафасе ваъдаи дидор бидеҳ
В-он гаҳам то ба лаҳад фориғу озод бибар!
Дӯш мегуфт: «Ба мижғони дарозат бикушам»,
Ё Раб, аз хотираш андешаи бедод бибар.
Ҳофиз, андеша кун аз нозукии хотири ёр,
Бирав аз даргаҳаш, ин нолаву фарёд бибар!

281

Шаби васл асту тай шуд номаи ҳаҷр,
Саломун фия ҳатто матлаъ-ул-фаҷр.
Дило, дар ошиқӣ собитқадам бош,
Ки дар ин раҳ набошад кори бе аҷр.
Ман аз риндӣ нахоҳам кард тавба,
Валав озитанӣ билҳаҷр в-алҳаҷр,
Баро, эй субҳи равшандил, Худоро,
Ки бас торик мебинам шаби ҳаҷр.
Дилам рафту надидам рӯйи дилдор,
Фиғон аз ин татовул, оҳ аз ин заҷр.
Вафо хоҳӣ, ҷафокаш бош, Ҳофиз
Фаиннал рабҳа вал ҳисрона филтаҷр.

282

Гар бувад умр, ба майхона расам бори дигар,
Ба ҷуз аз хидмати риндон накунам кори дигар.
Хуррам он рӯз, ки бо дидаи гирён биравам,
То занам об дари майкада як бори дигар,
Маърифат нест дар ин қавм, Худоро, сабабе,
То барам гавҳари худро ба харидори дигар.
Ёр агар рафту ҳақи сӯҳбати дерин нашинохт,
Ҳошалиллаҳ, ки равам ман зи пайи ёри дигар!
Гар мусоид шавадам доираи чархи кабуд,
Ҳам ба даст оварамаш боз ба паргори дигар.
Офият металабад хотирам, ар бигзорад
Ғамзаи шӯхашу он турраи таррои дигар.
Рози сарбастаи мо бин, ки ба дастон гуфтанд
Ҳар замон бо дафу най бар сари бозори дигар.
Ҳар дам аз дард бинолам, ки фалак ҳар соат,
Кунадам қасди дили реш ба озори дигар.
Бозгӯям: на дар ин воқиа Ҳофиз танҳост,
Ғарқа гаштанд дар ин бодия бисёри дигар.

283

Эй хуррам аз фурӯғи рухат лолазори умр,
Бозо, ки рехт бе гули рӯят баҳори умр.
Аз дида гар сиришк чу борон равад, равост,
К-андар ғамат чу барқ бишуд рӯзгори умр.
Ин як-ду дам, ки мӯҳлати дидор мумкин аст,
Дарёб кори мо ки на пайдост кори умр.
То кай майи сабӯҳу шакархоби бомдод?
Ҳушёр гард, ҳон, ки гузашт ихтиёри умр.
Дӣ дар гузор буду назар сӯйи мо накард,
Бечора дил, ки ҳеч надид аз гузори умр.

Андеша аз муҳити фано нест ҳар киро
Бар нуқтаи даҳони ту бошад мадори умр.
Дар ҳар тараф зи хайли ҳаводис камингаҳест,
З-он рӯ инон гусиста давонад савори умр.
Бе умр зиндаам ману з-ин бас аҷаб мадор,
Рӯзи фироқро кӣ ниҳад дар шумори умр?
Ҳофиз, суҳан бигӯй, ки бар сафҳаи ҷаҳон.
Ин нақш монад аз қаламат ёдгори умр.

284

Дигар зи шохи сарви сиҳй булбули сабур
Гулбонг зад, ки чашми бад аз рӯи гул ба дур!
Эй гул, ба шукри он, ки туй подшоҳи ҳусн,
Бо булбулони бедили шайдо макун ғурур!
Аз дасти ғайбати ту шикоят намекунам,
То нест ғайбате, надихад лаззате ҳузур.
Гар дигарон ба айшу тараб хурраманду шод,
Моро ғами нигор бувад мояи сурур.
Зоҳид агар ба ҳуру қусур аст умедвор,
Моро шаробхона қусур асту ёр хур.
Май хӯр ба бонги чангу махӯр ғусса в-ар касе
Гӯяд туро, ки бода махӯр, гӯ: хувалғафур.
Ҳофиз, шикоят аз ғами ҳичрон чӣ мекуни?
Дар ҳаҷр васл бошаду дар зулмат аст нур.

285

Юсуфи гумгашта боз ояд ба Канъон, ғам махӯр
Кулбаи эҳзон шавад рӯзе гулистон, ғам махӯр!
Эй дили ғамдида ҳолат беҳ шавад, дил бад макун,
В-ин сари шӯрида бозояд ба сомон, ғам махӯр!
Гар баҳори умр бошад, боз бар тахти чаман
Чатри гул дар сар кашӣ, эй мурғи хушхон, ғам махӯр.
Даври гардун гар ду рӯзе бар муроди мо нарафт,
Доим яксон намонад ҳоли даврон, ғам махӯр!
Ҳон, машав навмед, чун воқиф най аз сирри ғайб,
Бошад андар парда бозиҳои пинҳон, ғам махӯр!
Эй дил, ар сели фано бунёди ҳастӣ барканад,
Чун туро Нӯҳ аст киштибон, зи тӯфон, ғам махӯр.
Дар биёбон гар ба шавқи Каъба хоҳӣ зад қадам,
Сарзанишҳо гар кунад хори муғелон, ғам махӯр!
Гарчи манзил бас хатарнок асту мақсад бас баид,
Ҳеч роҳе нест, к-онро нест поён, ғам махӯр!
Ҳоли мо дар фурқати чонону иброми рақиб,
Чумла медонад Худои ҳолгардон, ғам махӯр!
Ҳофизо, дар кунҷи фақру хилвати шабҳои тор,

То бувад вирдат дуову дарс Қуръон, ғам махӯр!
286

Насиҳате кунамат, бишнаву баҳона магир,
Ҳар он чӣ носеҳи мушфиқ бигӯядат, бипазир,
Зи васли рӯйи ҷавонон таматтӯе бардор,
Ки дар камингаҳи умр аст макри олами пир.
Наими ҳар ду ҷаҳон пеши ошиқон ба ҷаве
Ки ин матои қалил асту он атои касир.
Муошире хушу рӯде ба соз мехоҳам,
Ки дарди хеш бигӯям ба нолаи баму зер.
Бар он сарам, ки нанӯшам маю гунаҳ накунам,
Агар мувофиқи тадбири ман шавад тақдир.
Чу қисмати азали бе ҳузури мо карданд,
Гар андаке на ба вақфи ризост, хурда магир.
Чу лола дар қадаҳам рез, соқиё, маю мушк,
Ки нақши холи нигорам намеравад зи замир,
Биёр соғари дурри хушоб, эй соқӣ,
Ҳасуд гӯ: карами осафӣ бибину бимир!
Ба азми тавба ниҳодам қадах зи каф сад бор,
Вале карашмаи соқӣ намекунад тақсир.
Майи дусолаву маҳбуби чордаҳсола,
Ҳамин бас аст маро сӯҳбати сағиру кабир.
Дили рамидаи моро кӣ пеш мегирад?
Хабар диҳед ба Маҷнуни хаста аз занҷир.
Ҳадиси тавба дар ин базмгаҳ магӯ, Ҳофиз,
Ки соқиёни камонабруят зананд ба тир.
287

Рӯй бинмову маро гӯ, ки дил аз ҷон баргир,
Пеши шамъ оташи парвона ба ҷон, гӯ, даргир!
Дар лаби ташнаи ман бину мадор об дарег!
Бар сари куштаи хеш ову зи хокаш баргир.
Тарки дарвеш магир, ар набувад симу зараш,
Дар ғамат сим шумур ашку рухашро зар гир!
Чанг бинвозу бисоз, ар набувад уд, чӣ бок?
Оташам ишқу дилам уду танам маҷмар гир!
Дар самоъ ову зи сар хирқа барандозу бирақс,
Варна бо гӯша раву хирқаи мо дар сар гир!
Суф баркаш зи сару бодаи софӣ даркаш,
Сим дарбозу ба зар симбаре дар бар гир!
Дӯст, гӯ, ёр шаву ҳар ду ҷаҳон душман бош!
Бахт, гӯ, пушт макун, рӯйи замин лашкар гир!
Майли рафтан макун, эй дӯст, даме бо мо бош,
Бар лаби ҷӯй тараб ҷӯву ба каф соғар гир.

Рафта гир аз бараму з-оташу оби дилу чашм
Гунаам зарду лабам хушқу канорам тар гир!
Ҳофиз, ороста кун базму бигӯ воизро,
Ки бибин маҷлисаму тарки сари минбар гир!
288

Ҳазор шукр, ки дидам ба коми хештан боз,
Зи рӯйи сидқу сафо гашта бо дилам дамсоз.
Равандагони тариқат раҳи бало сипаранд,
Рафиқи ишқ чӣ ғам дорад аз нишебу фароз?
Ғами ҳабиб ниҳон беҳ, зи гуфтугӯйи рақиб,
Ки нест синаи арбоби кина маҳрами роз.
Агарчи ҳусни ту аз ишқи ғайр мустағнист,
Ман он наям, ки аз ин ишқбозӣ оям боз.
Чӣ гӯямат, ки зи сӯзи дарун чӣ мебинам,
Зи ашк пурс ҳикоят, ки ман наям ғаммоз.
Чӣ фитна буд, ки машшотаи қазо ангехт,
Ки кард наргиси масташ сияҳ ба сурмаи ноз?
Бад-ин сипос, ки маҷлис мунаввар аст ба дӯст,
Гарат чу шамъ қафое расад, бисӯзу бисоз!
Ғараз карашмаи ҳусн аст варна ҳочат нест
Ҷамоли давлати Маҳмудро ба зулфи Аёз.
Ғазалсаройии Ноҳид сарфае набарад,
Дар он мақом, ки Ҳофиз бароварад овоз.
289

Манам, ки дида ба дидори дӯст кардам боз,
Чӣ шукр гӯямат, эй корсози банданавоз?
Ниёзманди бало, гӯ, рух аз ғубор машӯй,
Ки кимиёи мурод аст хоки кӯйи ниёз.
Зи мушкилоти тариқат инон матоб, эй дил,
Ки марди роҳ наяндешад аз нишебу фароз.
Таҳорат ар на ба хуни ҷигар кунад ошиқ,
Ба қавли муфтии ишқаш дуруст нест намоз.
Дар ин мақоми маҷозӣ ба ҷуз пиёла магир,
Дар ин сарочаи бозича ғайри ишқ мабоз.
Ба ними бӯса дуо бихар зи аҳли диле,
Ки қайди душманат аз ҷону ҷисм дорад боз.
Фиганд замзамаи ишқ дар Ҳичозу Ироқ
Навои бонги ғазалҳои Ҳофиз аз Шероз.
290

Эй сарви нози ҳусн, ки хуш меравӣ ба ноз,
Ушшоқро ба нози ту ҳар лаҳза сад ниёз.
Фархунда бод талъати хубат, ки дар азал,
Бубридаанд бар қади сарват қабои ноз!

Онро, ки бӯйи анбари зулфи ту орзуст,
Чун уд, гӯ, бар оташи савдо бисӯзу соз.
Парвонаро зи шамъ бувад сӯзи дил, вале
Бе шамъи орази ту диламро бувад гудоз.
Сӯфӣ, ки бе ту тавба зи май карда буд дӯш,
Бишкаст аҳд, чун дари майхона дид боз.
Аз таънаи рақиб нагардад иёри ман,
Чун зар агар баранд маро дар даҳони гоз.
Дил, к-аз тавофи Каъбаи кӯят вуқуф ёфт,
Аз шавқи он ҳарим надорад сари Ҳиҷоз.
Чун бода боз бар сари хум рафт кафзанон,
Ҳофиз, ки дӯш аз лаби соқӣ шунид роз.
291

Даро, ки дар дили хаста тавон дарояд боз,
Биё, ки дар тани мурда равон дарояд боз.
Биё, ки фурқати ту чашми ман чунон дарбаст,
Ки фатҳи боби висолат магар кушояд боз.
Ғаме, ки чун сипаҳи Занг мулки дил бигирифт,
Зи хайли шодии Руми рухат зудояд боз.
Ба пеши оинаи дил ҳар он чӣ медорам,
Ба ҷуз хаёли ҷамолат наменамояд боз.
Бад-он масал, ки шаб обастан аст, рӯз аз ту,
Ситора мешумарам, то ки шаб чӣ зояд боз?
Биё, ки булбули матбӯи хотири Ҳофиз,
Ба бӯйи гулбуни васли ту месарояд боз!
292

Ҳоли хуниндилон кӣ гӯяд боз,
В-аз фалак хуни Ҷам кӣ ҷӯяд боз?
Шармаш аз чашми майпарастон бод,
Наргиси маст агар бирӯяд боз.
Ҷуз Фалотуни хумнишини шароб,
Сирри ҳикмат ба мо кӣ гӯяд боз?
Ҳар кӣ чун лола косагардон шуд,
З-ин ҷафо рух ба хун бишӯяд боз.
Накушояд дилам чу ғунча агар,
Соғаре аз лабаш набӯяд боз.
Баски дар парда чанг гуфт сухан.
Бибураш мӯй, то намӯяд боз.
Гирди байтулҳароми хум Ҳофиз,
Гар намирад, ба сар бипӯяд боз.
293

Хуш он шабе, ки даройӣ ба сад карашмаву ноз,
Кунӣ ту ноз ба шӯхиву ман кашам ба ниёз,

Чу ғунча сирри дарунаш кучо ниҳон монад
Дили маро, ки насими сабост маҳрами роз.
Чӣ ҳалқаҳо, ки задам бар дари дил аз сари сӯз,
Ба бӯйи субҳи висоли ту дар шабони дароз.
На ин замон мани шӯридадил ниҳодам рӯй,
Бар остони ту, к-андар азал ба сӯзу ниёз.
Дило, манол зи шоме, ки субҳ дар пайи ўст,
Ки нешу нӯш ба ҳам бошаду нишебу фароз.
Ба як-ду қатра, ки исор кардӣ, эй хоҷа,
Басо, ки бар рухи давлат кунӣ карашмаву ноз,
Ғубори хотири мо чашми хасм кӯр кунад,
Ту рух ба хок бинех, Ҳофизо, бисӯзу бисоз!
294

Биёву киштии мо дар шати шароб андоз,
Хурӯшу валвала дар ҷони шайху шоб андоз!
Маро ба киштии бода дарафган, эй соқӣ,
Ки гуфтаанд: «накуйӣ куну дар об андоз!»
Зи кӯйи майкада баргаштаам зи роҳи хато,
Маро дигар зи карам дар раҳи савоб андоз!
Биёр з-он майи гулранги мушкбӯ ҷоме,
Шарори рашку ҳасад дар дили гулоб андоз.
Агарчи масту харобам, ту низ лутфе кун,
Назар бар ин дили саргаштаи хароб андоз!
Ба ними шаб агарат офтоб мебояд,
Зи рӯйи духтари гулчеҳри раз ниқоб андоз!
Маҳил, ки рӯзи вафотам ба хок биспоранд,
Маро ба майкада бар, дар хуми шароб андоз!
Зи ҷаври чарх чу Ҳофиз, ба ҷон расид дилат,
Ба сӯйи деви миҳан новаки шаҳоб андоз!
295

Хезу дар косаи зар оби тарабнок андоз
Пештар з-он, ки шавад косаи сар хокандоз.
Оқибат манзили мо водии хомӯшон аст,
Ҳолиё ғулғула дар гунбади афлок андоз!
Чашми олуданазар аз рухи ҷонон дур аст,
Бар рухи ў назар аз оинаи пок андоз!
Ба сари сабзи ту, эй сарв, ки чун хок шавам,
Ноз аз сар бинеху соя бар он хок андоз!
Дили моро, ки зи мори сари зулфи ту бихаст,
Аз лаби худ ба шифохонаи тарёк андоз!
Мулки ин мазраа донӣ, ки суботе надихад,
Оташе аз ҷигари ҷом дар амлок андоз!
Ғусл дар ашк задам, к-аҳли тариқат гӯянд,

Пок шав аввалу пас дида бар он пок андоз!
Ё Раб, он зоҳиди худбин, ки ба чуз айб надид,
Дуди оҳеш дар оинаи идрок андоз!
Чун гул аз накҳати ӯ чома қабо кун, Ҳофиз
В-он қабо дар раҳи он қомати чолок андоз!

296

Барнаёмад аз таманнои лабат комам ҳанӯз,
Бар умеди қоми лаълат дурдошомам ҳанӯз.
Рӯзи аввал рафт динам дар сари зулфайни ту,
То чӣ хоҳад шуд дар ин савдо саранҷомам ҳанӯз.
Соқие, як чуръае з-он оби оташгун, ки ман,
Дар миёни пухтағони ишқи ӯ хомам ҳанӯз.
Аз хато гуфтам шабе зулфи туро мушки Хутан,
Мезанад ҳар лаҳза теғи мӯ бар андомам ҳанӯз.
Партави рӯи ту то дар хилватам дид офтоб,
Медавад чун соя ҳар дам бар дару бомам ҳанӯз.
Номи ман рафтаст рӯзе бар лаби қонон ба саҳв,
Аҳли дилро бӯи қон меояд аз номам ҳанӯз.
Дар азал додаст моро соқии лаъли лабат,
Чуръае қома, ки ман мадҳуши он қомам ҳанӯз.
Эй, ки гуфтӣ қон бидеҳ, то бошадат ороми қон,
Қон ба ғамҳоят супурдам, нест оромам ҳанӯз.
Дар қалам овард Ҳофиз қиссаи лаъли лабат,
Оби ҳайвон меравад ҳар дам зи ақломам ҳанӯз.

297

Дилам рамидаи лӯливашест шӯрангез,
Дурӯғваъдаву қаттолвазъу рангомез.
Фидои пирохани чоки моҳрӯён бод
Ҳазор қомаи тақвову хирқай парҳез
Ҳаёли холи ту бо худ ба хок хоҳам бурд,
Ки то зи холи ту хокам шавад абиромез.
Фаришта ишқ надонад, ки чист, эй соқӣ,
Бихоҳ қому гулобе ба хоки одам рез!
Пиёла бар кафанам банд, то саҳарғаҳи ҳашр
Ба май зи дил бибарам ҳавли рӯзи растохез.
Фақирӣ хаста ба даргоҳат омадам, раҳме,
Ки чуз **валои** туам нест ҳеч дастовез.
Биё, ки ҳотифи майхона дӯш бо ман гуфт,
Ки дар мақоми ризо бошу аз қазо магурез!
Миёни ошиқу маъшук ҳеч ҳоил нест,
Ту худ ҳичоби худӣ, Ҳофиз, аз миён бархез.

298

Сабо ба мақдами гул роҳи рӯҳ бахшад боз,

Кучост булбули хушгӯй, гӯ, барор овоз!
Дило зи ҳаҷр макун нола з-он, ки дар олам
Ғам асту шодиву хору гулу нишебу фароз.
Танам зи ҳаҷри ту чашм аз ҷаҳон фурӯ медӯхт,
Умеди давлати васли ту дод ҷонам боз.
Ба ҳеҷ дар наравам баъд аз ин зи ҳазрати дӯст,
Чу Каъба ёфтам, оям зи бутпарастӣ боз.
Маро чӣ фикр зи ҷаври туву ҷафои рақиб,
Асири ишқ надорад ғам аз балои дароз.
Шабе чунин ба саҳаргаҳ зи бахт хостаам,
Ки бо ту шарҳи саранҷоми худ кунам оғоз.
Ғубори хотири мо чашми хасм кӯр кунад,
Ту рух ба хок неҳ, эй Ҳофизу бисӯзу бисоз.
299

Эй сабо, гар бигзарӣ бар соҳили руди Арас,
Бӯса зан бар хоки он водиву мушкин кун нафас.
Манзили Салмо, ки бодаш ҳар дам аз мо сад салом,
Пурсадои сорбонон биниву бонги ҷарас.
Маҳмили ҷонон бибӯс, он гаҳ ба зорӣ арза дор,
К-аз фироқат сӯхтам, эй меҳрубон, фарёд рас!
Ман, ки қавли носеҳонро хондамӣ қавли рубоб,
Гӯшмоле дидам аз ҳичрон, ки инам панд бас.
Ишрати шабгир кун, май нӯш, к-андар роҳи ишқ
Шабравонро ошноихост бо мири асас.
Ишқбозӣ кори бозӣ нест, эй дил, сар бисоз,
З-он, ки гӯйи ишқ натвон зад ба чавғони ҳавас.
Дил ба рағбат месупорад ҷон ба чашми масти ёр,
Гарчи хушёрон надоранд ихтиёри худ ба кас.
Тӯтиён дар шаккарестон комронӣ мекунанд,
В-аз таҳассур даст бар сар мезанад мискин магас.
Номи Ҳофиз гар барояд бар забони килки дӯст,
Аз ҷаноби ҳазрати шоҳам бас аст ин мултамас.
300

Гулъузоре зи гулистони ҷаҳон моро бас,
З-ин чаман сояи он сарви равон моро бас.
Ману ҳамсӯҳбатии аҳли риё? Дурам бод!
Аз гаронони ҷаҳон ратли гарон моро бас!
Касри фирдавс ба подоши амал мебахшанд,
Мо, ки риндему гадо, дайри муғон моро бас.
Бинишин бар лаби ҷӯву гузари умр бибин,
К-ин ишорат зи ҷаҳони гузарон моро бас.
Нақди бозори ҷаҳон бингару озори ҷаҳон,
Гар шуморо на бас ин суду зиён, моро бас.

Ёр бо мост, чӣ ҳоҷат, ки зиёдат талабем?
Давлати сӯҳбати он мӯниси ҷон моро бас!
Аз дари хеш, Худоро, ба биҳиштам мафирист,
Ки сари кӯйи ту аз кавну макон моро бас.
Ҳофиз, аз машраби қисмат гила ноинсофист,
Табъи чун обу ғазалҳои равон моро бас!

301

Дило, рафиқи сафар бахти некхоҳат бас,
Насими равзаи Шероз пайки роҳат бас.
Дигар зи манзили ҷонон сафар макун, дарвеш,
Ки сайри маънавиву кунчи хонақоҳат бас.
В-агар камин бикушояд ғаме зи гӯшаи дил,
Ҳарими дарғаҳи пири муғон паноҳат бас.
Ба садри мастаба биншину соғари май нӯш,
Ки ин қадар зи ҷаҳон касби молу ҷоҳат бас.
Зиёдатӣ маталаб, кор бар худ осон кун,
Суроҳии майи лаълу бутти чу моҳат бас.
Фалак ба мардуми нодон диҳад зимомии мурод,
Ту аҳли фазливу дониш, ҳамин гуноҳат бас.
Ҳавои маскани маълуфу аҳди ёри қадим,
Зи роҳравони сафаркарда узрхоҳат бас.
Ба миннати дигарон хӯ макун, ки дар ду ҷаҳон
Ризои Эзиду инъоми подшоҳат бас.
Ба ҳеҷ вирди дигар нест ҳоҷат, эй Ҳофиз,
Дуои ними шабу дарси субҳгоҳат бас.

302

Дарди ишқе кашидаам, ки мапурс,
Заҳри ҳаҷре чашидаам, ки мапурс.
Гаштаам дар ҷаҳону охири кор
Дилбаре баргузидаам, ки мапурс.
Он ҷунон дар ҳавои хоки дараш
Меравад оби дидаам, ки мапурс.
Ман ба гӯши худ аз даҳонаш дӯш
Суханоне шундаам, ки мапурс.
Сӯйи ман лаб чӣ мегазӣ, ки магӯй?
Лаби лаъле газидаам, ки мапурс!
Бе ту дар кулбаи гадоии хеш
Ранҷҳое кашидаам, ки мапурс.
Ҳамчу Ҳофиз ғариб дар раҳи ишқ,
Ба мақоме расидаам, ки мапурс!

303

Дорам аз зулфи сиёҳаш гила чандон, ки мапурс.

Ки чунон з-ӯ шудаам бе сару сомон, ки мапурс.
Кас ба уммеди вафо тарки дилу дин макунод,
Ки чунонам ман аз ин карда пушаймон, ки мапурс!
Ба яке чуръа, ки озори касаш дар пай нест,
Заҳмате мекашам аз мардуми нодон, ки мапурс.
Зоҳид, аз мо ба саломат бигузар к-ин майи лаъл,
Дилу дин мебаррад аз даст бад-он сон, ки мапурс.
Гуфтугӯҳост дар ин роҳ ки ҷон бигдозад,
Ҳар касе арбадае ин, ки мабин, он, ки мапурс.
Порсоиву саломат ҳавасам буд, вале
Шевае мекунад он наргиси фаттон, ки мапурс.
Гуфтам: «Аз гӯи фалак сурати ҳолаш пурсам»
Гуфт: «Он мекашам андар хамаи чавгон, ки мапурс!»
Гуфтамаш: «Зулф ба хуни кӣ шикастӣ?» Гуфто:
«Ҳофиз, ин қисса дароз аст, ба Қуръон, ки мапурс!»

304

Бозову дили танги маро мӯниси ҷон бош
В-ин сӯхтаро маҳрамаи асрори ниҳон бош!
З-он бода, ки дар майкадаи ишқ фурӯшанд,
Моро ду-се соғар бидеҳу гӯ: рамазон бош!
Дар хирқа чу оташ задӣ, эй орифи солиқ,
Ҷаҳде куну сарҳалқаи риндони ҷаҳон бош!
Дилдор, ки гуфто: ба туам дил нигарон аст.
Гӯ, мерасам инак ба саломат, нигарон бош!
Хун шуд дилам аз ҳасрати он лаъли равонбахш,
Эй дурчи муҳаббат, ба ҳамон мӯҳру нишон бош!
То дар дилаш аз ғусса ғуборе нанишинад,
Эй сели сиришк, аз ақиби нома равон бош!
Ҳофиз, ки ҳавас мекунадаш ҷоми ҷаҳонбин,
Гӯ: дар назари Осафи Ҷамшед макон бош!

305

Агар рафиқи шафиқӣ, дурустпаймон бош!
Ҳарифи хонаву гармобаву гулистон бош!
Шиканҷи зулфи парешон ба дасти бод мадеҳ,
Магӯ, ки хотири ушшоқ, гӯ, парешон бош!
Гарат ҳавост, ки бо Хизр ҳамнишин бошӣ,
Ниҳон зи чашми Сикандар чу оби ҳайвон бош!
Румузи ишқнавозӣ на кори ҳар мурғест,
Биёву навгули ин булбули ғазалхон бош!
Тариқи хидмату оини бандагӣ кардан,
Худойро, ки раҳо кун ба мову султон бош!
Дигар ба сайди ҳарам теғ бармакаш, зинҳор,
В-аз он ҷӣ бо дили мо кардай, пушаймон бош!

Ту шамъи анҷуманӣ, якзабону якдил шав,
Хаёлу кӯшиши парвона бину хандон бош!
Камоли дилбариву хусн дар назарбозист,
Ба шеваи назар аз нозирони даврон бош!
Хамӯш, Ҳофизу аз ҷаври ёр нола макун,
Туро кӣ гуфт, ки дар рӯи хуб ҳайрон бош?
306

Эй дил, ғуломи шоҳи ҷаҳон бошу шоҳ бош,
Пайваста дар ҳимояти лутфи Илоҳ бош!
Аз хориҷӣ ҳазор ба як ҷав намехаранд,
Гӯ кӯҳ то ба кӯҳи мунофиқ сипоҳ бош!
Чун Аҳмадам шафеъ бувад рӯзи растахез,
Гӯ, ин тани балокаши ман пургуноҳ бош!
Онро, ки дӯстии Алӣ нест, кофир аст,
Гӯ, зоҳиди замонаву гӯ, шайхи роҳ бош!
Имрӯз зиндаам ба валои ту, ё Алӣ,
Фардо ба рӯҳи поки имомон гувоҳ бош!
Қабри имоми ҳаштуми султони дин Ризо,
Аз ҷон бибӯсу бар дари он боргоҳ бош!
Дастат намерасад, ки бичинӣ гуле зи шох,
Боре ба пойи гулбуни эшон гиёҳ бош!
Марди худошинос, ки тақво талаб кунад,
Хоҳӣ сапедҷомаву хоҳӣ сиёҳ бош!
Ҳофиз, тариқи бандагии шоҳ пеша кун,
В-он гоҳ дар тариқ чу мардони роҳ бош!
307

Ба даври лола қадаҳ гиру бериё мебош!
Ба бӯйи гул нафасе ҳамдами сабо мебош!
Нагӯямат, ки ҳамасола майпарастӣ кун,
Се моҳ май хӯру нӯҳ моҳ порсо мебош!
Чу пири солики ишқат ба май ҳавола кунад,
Бинӯшу мунтазири раҳмати Худо мебош!
Гарат ҳавост, ки чун Ҷам ба сирри ғайб расӣ,
Биёву ҳамдами ҷоми ҷаҳоннамо мебош!
Чу ғунча гарчи фурӯбастагист кори ҷаҳон,
Ту ҳамчу боди баҳорӣ гиреҳкушо мебош!
Вафо маҷӯй зи кас, в-ар сухан намешунавӣ,
Ба ҳарза толиби симурғу кимие мебош!
Муриди тоати бегонагон машав, Ҳофиз,
Вале муошири риндони порсо мабош!
308

Бас харобам зи ғами ёри хароботии хеш,
Мезанад ғамзаи ӯ новаки ғам бар дили реш.

Ба ту пайвастаму аз ғайри ту дил бибридам,
Ошнои ту надорад сари бегонаву хеш.
Ба иноят назаре кун, ки мани дилшударо
Наравад бе мадади лутфи ту коре аз пеш.
Охир, эй подшаҳи мулки ваҷоҳат, чӣ шавад,
Гар лаби лаъли ту резад намаке бар дили реш.
Хирмани сабри мани сӯхтадил дода ба бод,
Чашми масти ту, ки бикшод камин аз пасу пеш.
Гар чалипои сари зулф зи ҳам бикшой.
Бас мусулмон, ки шавад куштаи он кофаркеш.
Паси зону манишину ғами беҳуда махӯр,
Ки зи ғам хӯрдани ту ризқ нагардад каму беш.
Чунки ин кӯшиши бефоида суде надихад,
Пас, маёзор дили худ зи ғам, эй дурандеш,
Пурсиши Ҳофизи дилсӯхта кун, баҳри худо,
Нест аз шоҳ аҷаб, гар бинавозад дарвеш.

309

Сӯфӣ, гуле бичину мураққаъ ба хор бахш
В-ин зӯҳди хушкро ба майи хушгубор бахш!
Томоту шатҳ дар раҳи оҳанги ҷанг неҳ,
Тасбеҳу тайласон ба маю майгусор бахш!
Зӯҳди гарон, ки шоҳиду соқӣ намехаранд,
Дар ҳалқаи чаман ба насими баҳор бахш!
Роҳам шароби лаъл зад, эй мири ошиқон,
Хуни маро ба чоҳи занаҳдони ёр бахш!
Ё Раб, ба вақти гул гунаҳи банда афв кун
В-ин моҷаро ба сарви лаби ҷӯйбор бахш!
Эй он, ки раҳ ба машраби мақсуд бурдаӣ,
З-ин баҳр қатрае ба мани хоксор бахш!
Шукронаро, ки чашми ту рӯйи бутон надид,
Моро ба афву лутфи худовандгор бахш!
Соқӣ, чу шоҳ нӯш кунад бодаи сабӯҳ,
Гӯ: ҷоми зар ба Ҳофизи шабзиндадор бахш!

310

Боғбон гар панҷ рӯзе сӯҳбати гул боядаш,
Бар ҷафои хори ҳичрон сабри булбул боядаш.
Эй дил, андар банди зулфаш аз парешонӣ манол,
Мурғи зирак чун ба дом афтад, таҳаммул боядаш.
Ринди оламсӯзро бо маслиҳатбинӣ чӣ кор?
Кори мулк аст он, ки тадбиру тааммул боядаш,
Тақя бар тақвиву дониш дар тариқат кофирист,
Роҳрав гар сад хунар дорад, таваккул боядаш.
Бо чунин зулфу рухаш бодо назарбозӣ ҳаром,

Ҳар кӣ рӯи ёсамину ҷаъди сунбул боядаш.
Нозҳо з-он наргиси мастонааш бояд кашид,
Ин дили шӯрида то он ҷаъди кокул боядаш.
Соқиё, дар гардиши соғар тааллул то ба чанд?
Давр чун бо ошиқон афтад, тасалсул боядаш!
Кист, Ҳофиз, то нанӯшад бода бе овози рӯд,
Ошиқи мискин чаро чандин таҷаммул боядаш?

311

Фикри булбул ҳама он аст, ки гул шуд ёраш,
Гул дар андеша, ки чун ишва кунад дар кораш.
Дилрабойӣ ҳама он нест, ки ошиқ бикушанд,
Ҳоҷа он аст, ки бошад ғами хидматгораш.
Чойи он аст, ки хун мавҷ занад дар дили лаъл,
Ин тағобун, ки хазаф мешиканад бозораш.
Булбул аз файзи гул омӯхт сухан варна набуд,
Ин ҳама қавлу ғазал таъбия дар минқораш.
Эй, ки дар кӯчаи маъшуқаи мо мегузарӣ,
Барҳазар бош, ки сар мешиканад девораш!
Он сафаркарда, ки сад қофила дил ҳамраҳи ўст.
Ҳар кучо ҳаст, Худоё, ба саломат дораш!
Сӯҳбати офиятат гарчи хуш афтод, эй дил,
Ҷониби ишқ азиз аст, фуру мағзораш!
Сӯфии сархуш аз ин даст, ки қач қард кулоҳ
Ба ду қоми дигар ошуфта шавад дастораш.
Дили Ҳофиз, ки ба дидори ту хӯгар шуда буд,
Нозпарварди висол аст, маҷӯ озораш!

312

Шароби талх мехоҳам, ки мардафган бувад зӯраш,
Ки то як дам биёсоям зи дунёву шару шӯраш.
Симоти даҳри дунпарвар надорад шахди осойиш,
Мазоқи ҳирсу оз, эй дил, бишӯй аз талху аз шӯраш.
Биёвар май, ки натвон шуд зи макри осмон эмин
Зи лаъби Зӯҳраи чангиву Миррихи силаҳшӯраш.
Каманди сайди Баҳромӣ бияфган, қоми Ҷам бардор,
Ки ман паймудам ин саҳро, на Баҳром асту на гӯраш.
Биё, то дар майи софит рози даҳр бинмоям,
Ба шарти он, ки нанмойӣ ба қачтабъони дилкӯраш.
Назар қардан ба дарвешон, мунофии бузургӣ нест,
Сулаймон бо чунон ҳашмат назарҳо буд бо мӯраш.
Камони абруи қонон намепечад сар аз Ҳофиз,
Валекин ханда меояд бад-ин бозуи безӯраш.

313

Хушо Шерозу вазъи бемисолаш,

Худовандо, ниғаҳ дор аз заволаш.
Зи Рукнободи мо сад лавҳашаллоҳ
Ки умри Хизр мебахшад зулолаш.
Миёни Чаъфарободу Мусалло,
Абиромез меояд шамолаш.
Ба Шероз ову файзи рӯҳи қудсӣ
Бичӯй аз мардуми соҳибкамолаш.
Кӣ номи қанди мисрӣ бурд он ҷо,
Ки ширинон надоданд инфиолаш?
Сабо з-он лӯлии шангули сармаст,
Чӣ дорӣ оғаҳӣ, чун аст, ҳолаш?
Гар он ширинписар хунам бирезад,
Дило, чун шири модар кун ҳалолаш!
Макун аз хоб бедорам, Худоро,
Ки дорам хилвате хуш бо хаёлаш.
Чаро, Ҳофиз, ту метарсидӣ аз ҳаҷр,
Накардӣ шукри айёми висолаш?

314

Чу баршикаст сабо зулфи анбарафшонаш,
Ба ҳар шикаста, ки пайваст, тоза шуд ҷонаш.
Кучост ҳамнафасе, то ба шарҳ арза диҳам,
Ки дил чӣ мекашад аз рӯзгори ҳичронаш?
Замона аз варақи гул мисоли рӯйи ту баст,
Вале зи шарми ту дар ғунча кард пинҳонаш.
Ту хуфтаиву нашуд ишқро карона **падид**,
Таборакаллаҳ аз ин раҳ, ки нест поёнаш.
Ҷамоли Каъба магар узри раҳравон хоҳад,
Ки ҷони зиндадилон сӯхт дар биёбонаш?
Бад-ин шикастаи байтулҳазан кӣ меорад,
Нишони Юсуфи дил аз чаҳи занахдонаш?
Бигирам он сари зулфу ба дасти хоҷа диҳам,
Ки сӯхт Ҳофизии бедил зи макру дастонаш.

315

Ё Раб, ин навгули хандон, ки супурдӣ ба манаш,
Месупорам ба ту аз чашми ҳасуди чаманаш.
Гарчи аз кӯйи вафо гашт ба сад марҳала дур,
Дур бод офати даври фалак аз ҷону танаш!
Гар ба манзилғаҳи Салмо расӣ, эй боди сабо,
Чашмдорам, ки саломе бирасонӣ зи манаш.
Ба адаб нофакушой кун аз он зулфи сиёҳ,
Ҷойи дилҳои азиз аст, ба ҳам бармазанаш!
Гӯ, дилам ҳаққи вафо бо хату холат дорад,
Мӯҳтарам дор дар он турраи анбаршиканаш.

Дар мақоме, ки ба ёди лаби ӯ май нӯшанд,
Сифла он маст, ки бошад хабар аз хештанаш.
Ирзу мол аз дари майхона нашояд андӯхт,
Ҳар кӣ ин об хӯрад, рахт ба дарё фиғанаш.
Ҳар кӣ тарсад зи малол, андӯҳи ишқаш на ҳалол,
Сари мову қадамаш ё лаби мову даҳанаш.
Шеъри Ҳофиз ҳама байтулғазали маърифат аст,
Офарин бар нафаси дилкашу лутфи суханаш!

316

Бибурд аз ман қарору тоқату ҳуш
Бути сангиндили симинбаногӯш.
Нигоре, чобуке, шанге, кулаҳдор.
Зарифе, маҳваше, турке, қабопӯш.
Зи тоби оташи савдои ишқаш
Ба сони дег доим мезанам чӯш.
Чу пирохан шавам осудахотир
Гараш ҳамчун қабо гирам дар оғӯш.
Агар пӯсида гардад устухонам,
Нагардад меҳраш аз чонам фаромӯш.
Дилу динам, дилу динам бибурдаст
Бару дӯшаш, бару дӯшаш, бару дӯш.
Давои ту, давои туст, Ҳофиз,
Лаби нӯшаш, лаби нӯшаш, лаби нӯш.

317

Ба ҷидду ҷаҳд чу коре намеравад аз пеш,
Ба кирдигор раҳокарда беҳ масолеҳи хеш.
Ба подшоҳии олам фуру наёрад сар,
Агар зи сирри қаноат хабар шавад дарвеш.
Зи санги тафриқа хоҳӣ, ки мунҳанӣ нашавӣ,
Машав ба сони тарозу ту дар пайи каму беш.
Риёи зоҳиди солус ҷони ман фарсуд,
Қадаҳ биёру бинех марҳаме бар ин дили реш!
Бинӯш бода, ки қассоми сунъ қисмат кард,
Дар офариниш аз анвоъ нӯшдоруву неш.
Риё ҳалол шуморанду ҷоми бода ҳаром.
Зиҳӣ тариқату миллат, зиҳӣ шариату кеш!
Ба дилрабойӣ агар худ саромадӣ, ҷӣ аҷаб,
Ки нури ҳусни ту буд аз асоси олам беш.
Даҳони танги ту дилхоҳи ҷони Ҳофиз шуд,
Ба ҷон бувад хатарам з-ин дили муҳоландеш.

318

Саҳар зи ҳотифи ғайбам расид мужда ба гӯш,
Ки даври шоҳ Шучоъ аст, май далер бинӯш.

Шуд он, ки аҳли назар бар канора мерафтанд,
Ҳазор гуна сухан дар даҳону лаб хомӯш.
Ба савти чанг бигӯем он ҳикоятҳо
Ки аз нуҳуфтани он деги сина мезад чӯш.
Шароби хонагии тарси мӯҳтасиб хӯрда
Ба рӯйи ёр бинӯшему бонги нӯшонӯш.
Зи кӯйи майкада дӯшаш ба дӯш мебурданд,
Имоми шаҳр, ки сачҷода мекашид ба дӯш.
Дило, далолати хайрат кунам ба роҳи наҷот,
Макун ба фисқ мубоҳоту зӯҳд ҳам мафурӯш.
Маҳалли нури таҷаллист ройи анвари шоҳ,
Чу қурби ӯ талабӣ, дар сафои ният кӯш!
Ба ҷуз санои ҷалолаш масоз вирди замир
Ки ҳаст гӯши дилаш маҳрами паёми сурӯш.
Румузи маслиҳати мулк хусравон донанд,
Гадои гӯшанишинӣ ту, Ҳофизо, махурӯш!
319

Ҳотифе аз гӯшаи майхона дӯш,
Гуфт: «Бибахшанд гунаҳ, май бинӯш!»
Лутфи илоҳӣ бикунад кори хеш,
Муждаи раҳмат бирасонад сурӯш.
Ин хиради хом ба майхона бар,
То майи лаъл овараш хун ба чӯш,
Гарчи висолаш на ба кӯшиш диҳанд,
Ҳар қадар, эй дил, ки тавонӣ бикӯш.
Лутфи Худо бештар аз ҷурми мост,
Нуктаи сарбаста чӣ донӣ, хамӯш!
Гӯши ману ҳалқаи гесуи ёр,
Рӯйи ману хоки дари майфурӯш!
Риндии Ҳофиз на гуноҳест саъб
Бо карами подшаҳи айбпӯш.
Довари дин шоҳ Шучоъ, он, ки кард,
Рӯҳқудус ҳалқаи амраш ба гӯш.
Эй малик-ул-арш муродаш бидеҳ
В-аз хатари чашми бадаш дор гӯш.

320

Дар аҳди подшоҳи хатобаҳши ҷурмпӯш
Ҳофиз қаробақаш шуду муфтӣ пиёланӯш.
Сӯфӣ зи кунчи савмаа бо пойи хум нишаст,
То дид мӯҳтасиб, ки сабӯ мекашад ба дӯш.
Аҳволи шайху қозиву шарб-ал-яхудашон,
Кардам суол субҳдам аз пири майфурӯш,
Гуфто: - Нагуфтанист сухан, гарчи маҳрамӣ,

Даркаш забону парда ниғаҳ дору май бинӯш!
Соқӣ, баҳор мерасаду ваҷҳи май намонд,
Фикре бикун, ки хуни дил омад зи ғам ба чӯш,
Ишқ асту муфлисиву ҷавониву навбаҳор,
Узрам пазиру чурм ба зайли карам бипӯш!
То чанд ҳамчу шамъ забонovarӣ кунӣ?
Парвонаи мурод расад, эй муҳиб, хамӯш!
Эй подшоҳи сурату маънӣ, ки мисли ту,
Нодида ҳеч дидаву нашнида ҳеч гӯш,
Чандон бимон, ки хирқаи азрақ кунад қабул,
Бахти ҷавонат аз фалаки пири жандапӯш!

321

Дӯш бо ман гуфт пинҳон роздоне тезхуш,
Аз шумо пинҳон нашояд кард сирри майфуруш.
Гуфт: - Осон гир бар худ корҳо, к-аз рӯи табъ
Сахт мегирад ҷаҳон бар мардумони сахткӯш.
В-он гаҳам дардод ҷоме, к-аз фуруғаш бар фалак
Зӯҳра дар рақс омаду барбатзанон мегуфт: - нӯш!
Бо дили хунин лаби хандон биёвар ҳамчу ҷом,
Не гарат захме расад, ой чу чанг андар хурӯш.
То нагардӣ ошно, з-ин парда рамзе нашнавӣ,
Гӯши номаҳрам набошад ҷойи пайғоми сурӯш.
Гӯш кун панд, эй писар, в-аз баҳри дунё ғам махӯр,
Гуфтамат чун дур ҳадисе, гар тавонӣ, дор гӯш,
Дар ҳарими ишқ натвон зад дам аз гуфтушунид,
З-он, ки он ҷо ҷумла аъзо чашм бояд буду гӯш,
Бар бисоти нуктадонон худфурушӣ шарт нест,
Ё сухан доништа гӯ, эй марди оқил, ё хамӯш!
Соқие, май деҳ, ки риндиҳои Ҳофиз, фаҳм кард
Хусрави соҳибқирони чурмбаҳши айбпӯш.

322

Эй ҳама шакли ту матбӯу ҳама ҷойи ту хуш,
Дилам аз ишваи ширини шакарҳои ту хуш.
Ҳамчу гулбарги таре ҳаст вучуди ту латиф,
Ҳамчу сарви чамани хулд саропойи ту хуш.
Шеваву нози ту ширин, хату холи ту малеҳ,
Чашму абруи ту зебо, қаду болои ту хуш.
Ҳам гулистони хаёлам зи ту пурнақшу нигор,
Ҳам машоми дилам аз зулфи сумансои ту хуш.
Дар раҳи ишқ, ки аз сели бало нест гузор,
Кардаам хотири худро ба таманнои ту хуш.
Шукри чашми ту чӣ гӯям, ки бад-он беморӣ,
Мекунад дарди маро аз руҳи зебои ту хуш.

Дар биёбони талаб гарчи зи ҳар сӯ хатар аст,
Меравад Ҳофизи бедил ба таваллои ту хуш.

323

Канори обу пойи беду табъи шеърӯ ёре хуш,
Муошир дилбаре ширину соқӣ гулғузоре хуш.
Ало, эй давлати толеъ, ки қадри вақт медонӣ,
Гуворо бодат ин ишрат, ки дорӣ рӯзгоре хуш.
Ҳар он касро, ки дар хотир зи ишқи дилбаре борест,
Сипанде, гӯ бар оташ неҳ, ки дорад кору боре хуш.
Арӯси табъро зевар зи фикри бикр мебандам,
Бувад, к-аз дасти айёмам ба даст афтад нигоре хуш.
Шаби сӯҳбат ғанимат дону доди хушдилӣ бистон,
Ки маҳтобе дилафрӯз асту тарфи лолазоре хуш.
Мае дар косаи чашм аст соқиро, баномэзид,
Ки мастӣ мекунад бо ақлу мебахшад хуморе хуш.
Ба ғафлат умр шуд, Ҳофиз, биё бо мо ба майхона,
Ки шангулони сармастат биёмӯзанд коре хуш.

324

Гарам қабул кунӣ в-ар биронӣ аз дари хеш,
Нагардам аз ту ҷудо в-ар фидо кунам сари хеш.
Ба ишқи рӯйи ту гуфтам, ки чон барафшонам,
Дигар ба шарм дарафтодам аз муҳаққари хеш.
Ту донӣ, ар бинавозӣ в-агар биранчонӣ,
Чунон, ки дар дилат ояд, ба ройи анвари хеш.
Маро насихати бегона манфиат накунад,
Чу розиям, ки ҷафо бинам аз ситамгари хеш.
Агар баробари хешам ба ҳукм бигзорӣ,
Хаёли рӯйи ту нагзорам аз баробари хеш.
Ҳадиси сабри ман аз рӯйи ту ҳамон масал аст,
Ки сабри тифл ба шир аз канори модари хеш.
Назар ба ҷониби мо кун, ки миннат асту савоб,
Ки ҳеч халқ набинӣ ба ҳусни манзари хеш.
Чӣ бар сар омадам аз шавқ, ғолибо, донӣ,
Ҳамон, ки мӯрчаро бар сар омад аз пари хеш.
Ту сар ба сӯҳбати Ҳофиз дароварӣ, ҳайҳот,
Зиҳӣ хаёл, ки ман кардаам мусаввари хеш!

325

Маҷмаи хубиву лутф аст узори чу маҳаш,
Лекинаш меҳру вафо нест, Худоё, бидеҳаш!
Дилбарам шоҳиди тифл асту ба бозӣ рӯзе
Бикушад зораму дар шаръ набошад гунаҳаш.
Ман ҳамон беҳ, ки аз ӯ нек ниғаҳ дорам дил,
Ки баду нек надидасту надорад ниғаҳаш.

Бӯйи шир аз лаби ҳамчун шакараш меояд,
Гарчи хун мечакад аз шеваи чашми сияҳаш.
Чордаҳсола буте чобуки ширин дорам,
Ки ба ҷон ҳалқа ба гӯш аст маҳи чордаҳаш.
Аз пайи он гули навруста дили ман, ё Раб,
Худ кучо шуд, ки надидем дар ин чанд гаҳаш?
Ёри дилдори ман ар қалб бад-ин сон шиканад,
Бибарад зуд ба ҷондории худ подшаҳаш.
Ҷон ба шукрона кунам сарф, гар он донаи дур
Садафи синаи Ҳофиз бувад оромгаҳаш.

326

Маро корест мушкил бо дили хеш,
Ки гуфтан менаёрам мушкили хеш.
Хаёлат донаду ҷони ман аз ғам,
Ки ҳар шаб дар ҷӣ корам бо дили хеш.
Зи вопасмондагон ёде кун охир,
Ҷӣ ронӣ тунд, ҷоно, маҳмили хеш?
Басе гаштам чу Мачнун кӯху саҳро,
Магар ёбам суроғ аз манзили хеш?
Маро дар аввали манзил раҳ афтод,
Кай омад киштиям бар соҳили хеш?
Ҷӣ фурсатҳо, ки гум кардам дар ин роҳ.
Зи бахти хобноки ғофили хеш!
Бикун ҷавлоне, охир дар, раҳи мо,
Чу Ҳофиз хок кард обу гили хеш.

327

Дилам рамида шуду ғофилам мани дарвеш,
Ки он шикории саргаштаро ҷӣ омад пеш?
Чу бед бар сари имони хеш меларзам,
Ки дил ба дасти камонабруест кофиркеш.
Хаёли ҳавсалаи баҳр мепазад, ҳайҳот,
Чиҳост дар сари ин қатраи муҳоландеш?
Бинозам он сияҳи шӯхи офияткушро,
Ки мавҷ мезанадаш оби нӯш бар сари неш.
Зи остини табибон ҳазор хун бичакад,
Гарам ба таҷриба дасте ниҳанд бар дили реш.
Ба кӯйи майкада гирёну сарфиганда равам,
Чаро, ки шарм ҳамеоядам зи ҳосили хеш.
На умри Хизр бимонад, на мулки Искандар,
Низоъ бар сари дунёи дун макун, дарвеш!
Бад-он камар нарасад дасти ҳар гадо, Ҳофиз,
Хазонае ба каф овар зи ганҷи Қорун беш!

328

Мо озмудаем дар ин шаҳр бахти хеш,
Берун кашид бояд аз ин варта рахти хеш.
Азбаски даст мегазаму оҳ мекашам,
Оташ задам чу гул ба тани лахт-лахти хеш.
Дӯшам зи булбуле чӣ хуш омад, ки месуруд,
Гул гӯш паҳн карда зи шохи дарахти хеш,
К-эӣ дил, ту шод бош, ки он ёри тундхӯ,
Бисёр тундхӯӣ нишинад зи бахти хеш.
Хоҳӣ, ки сахту сусти ҷаҳон бар ту бигзарад,
Бигзар зи аҳди сусту суханҳои сахти хеш!
Вақт аст, к-аз фироқи туву сӯзи андарун
Оташ дарафканам ба ҳама рахту пахти хеш.
Эӣ Ҳофиз, ар мурод муяссар шудӣ мудом,
Ҷамшед низ дур намондӣ зи тахти хеш.

329

Аз рақибат дилам наёфт халос,
З-он, ки «Ал-қосу ло юҳиббу-л-қос».
Мӯхтасиб хум шикасту ман сари ӯ,
Синна би-с-синна ва-л-ҷуруҳу қасос.
Ҳамчу Исост ҷоми май, ки мудом,
Мурдаро зинда мекунад ба хавос.
Мутриби ман, раҳе бизан, ки ба чарх
Муштарӣ зӯҳраваш шавад раққос,
Гавҳар аз баҳр кай бурун орад,
Тарки сар то намекунад ғаввос.
Нақде аз ишқ ҷӯӣ, не аз ақл,
То ки холис шавӣ, чу зарри халос.
Ҳофиз аз дил зи мусҳафи руҳи дӯст
Хонд Алҳамду сураи Ихлос.

330

Нест касро зи каманди сари зулфи ту халос,
Мекушӣ ошиқи мискину натарсӣ зи қасос.
Ошиқи сӯхтадил то ба биёбони фано
Наравад дар ҳарами ҷон, нашавад хосалхос.
Ҷон ниҳода ба миён шамъсифат аз сари сидқ,
Кардам исор тани хеш зи рӯӣ ихлос.
Ба ҳаводориву ихлос чу парвона зи шавқ
То насӯзӣ, ту наёбӣ зи ғами ишқ халос.
Кимиёӣ ғами ишқи ту тани хокии ман
Зари холис кунад, арчанд бувад ҳам чу расос.
Оташе дар дили девонаи мо афкандӣ,
Ки чу гардем ҳамеша ба ҳавоят раққос.

Қимати дурри гаронмоя надонанд авом,
Ҳофизо, гавҳари якдона мадеҳ чуз ба хавос.

331

Биё, ки мешунавам бўйи ҷон аз он ораз,
Ки ёфтаи дили худро нишон аз он ораз.
Маоние, ки зи ҳуре ба шарҳ мегӯянд,
Зи ҳусну лутф бипурс ин баён аз он ораз.
Ба гил бимонда қади сарви ноз аз он қомат,
Ҳичил шудааст гули гулситон аз он ораз.
Ба шарм монда тани ёсамин аз он гесу,
Ба хун нишаста дили арғавон аз он ораз.
Гирифта нофаи Чин бўйи мушк аз он гесу,
Гулоб ёфта бўйи чинон аз он ораз.
Зи меҳри рӯйи ту хуршед гашта ғарқи арақ,
Низор монда маҳи осмон аз он ораз.
Зи назми дилкаши Ҳофиз чакид оби ҳаёт,
Чунон ки хун шуда, чоно, чакон аз он ораз.

332

Ҳусну ҷамоли ту ҷаҳон ҷумла гирифта тӯлу арз,
Шамси фалак ҳичил шуда, аз рухи хуби моҳи арз.
Дидани ҳусну хубият бар ҳама халқ вочиба аст,
Сачдаи дарғаҳи ту бар ҷумла малоик аст фарз
Аз рухи туст муқтабис ҳур зи ҷаҳорум осмон,
Ҳамчу замини ҳафтумин монда ба зери бори қарз,
Ҷон, ки фидои ӯ нашуд, мурдаи ҷовидон бувад,
Тан, ки асири ту нашуд, лоиқи ӯст қатъу фарз.
Бӯса ба хоки пойи ӯ даст кучо диҳад туро?
Қиссаи шавқ, Ҳофизо, бод расонадаш ба арз.

333

Қасам ба ҳашмату ҷоҳу ҷалоли шоҳ Шучоъ,
Ки нест бо касам аз баҳри молу ҷоҳ низоъ.
Шароби хонагиям бас, майи муғона биёр,
Ҳарифи бода расид, эй рафиқи тавба, видоъ.
Худойро, ба маям шустушӯйи хирқа кунед,
Ки ман намешунавам бўйи хайр аз ин авзоъ.
Бибин, ки рақскунон меравад ба нолаи ҷанг
Касе, ки руҳса нафармудӣ истимои самоъ.
Ба ошиқон назаре кун ба шукри ин неъмат,
Ки ман ғуломи мутеам, ту подшоҳи мутоъ.
Ба файзи ҷуръаи ҷоми ту ташнаем, вале
Намекунем далерӣ, намедиҳем судоъ.
Ҷабину чеҳраи Ҳофиз Худо ҷудо макунод,
Зи хоки борғаҳи кибриёи шоҳ Шучоъ.

334

Бомдодон, ки зи хилватгаҳи кохи ибдоъ,
Шамъи ховар фиганад бар ҳама атроф шуоъ.
Баркашад оина аз ҷайби уфуқ чарху дар он
Бинамояд рухи гетӣ ба ҳазорон анвоъ.
Дар завоёи тарабхонаи Ҷамшеди фалак
Арғунун соз кунад Зӯҳра ба оҳанги самоъ.
Чанг дар ғулғула ояд, ки кучо шуд мункир?
Ҷом дар қаҳқаҳа ояд, ки кучо шуд манноъ?
Вазъи даврон бинигар, соғари ишрат баргир,
Ки ба ҳар ҳолате ин аст беҳини авзоъ.
Турраи шоҳиди дунё ҳама банд асту фиреб,
Орифон бар сари ин ришта начӯянд низоъ.
Умри Хусрав талаб, ар нафъи ҷаҳон мехоҳӣ,
Ки вучудест атобахши карими наффоъ.
Мазҳари лутфи азал равшании чашми амал.
Ҷомеи илму амал, ҷони ҷаҳон шоҳ Шучоъ.

335

Ба фарри давлати гетифурӯзи шоҳ Шучоъ,
Ки ҳаст дар назари ман ҷаҳон ҳақир матоъ.
Биёр май, ки чу хуршед машъал афрӯзад,
Расад ба кулбаи дарвеш низ файзи шуоъ.
Суроҳиеву ҳарифи хушам зи дунё бас,
Ки ғайр аз ин ҳама асбоби тафриқ асту судоъ.
Бирав адибу насихат мағӯ, ки дигар ту
Набиниям пас аз ин ҳеҷ гаҳ ба кунҷи биқоъ.
Зи зӯҳди Ҳофизу томоти ӯ малул шудам,
Ба сози руду ғазал гӯй бо сурудӣ самоъ.

336

Дар вафои ишқи ту машҳури хубонам чу шамъ,
Шабнишини кӯйи сарбозону риндонам чу шамъ.
Рӯзу шаб хобам намеояд ба чашми ғампараст,
Баски дар бемории ҳаҷри ту гирёнам чу шамъ.
Риштаи сабрам ба миқрози ғамат бибрида шуд,
Ҳамчунон дар оташи меҳри ту сӯзонам чу шамъ.
Гар кумайти ашки гулгунам набудӣ гармрав,
Кай шудӣ равшан ба гетӣ рози пинҳонам чу шамъ?
Дар миёни обу оташ ҳамчунон саргарми туст
Ин дили зори низори ашкборонам чу шамъ.
Дар шаби ҳичрон маро парвонаи васле фирист,
Варна аз дардат ҷаҳонеро бисӯзонам чу шамъ.
Бе ҷамоли оламоройи ту рӯзам чун шаб аст,
Бо ҷамоли ишқи ту дар айни нуқсонам чу шамъ.

Кӯҳи сабрам нарм шуд чун мум дар дасти ғамат,
То дар обу оташи ишқат гудозонам чу шамъ.
Ҳамчу субҳам як нафас боқист бе дидори ту,
Чеҳра бинмо, дилрабо, то ҷон барафшонам чу шамъ.
Сарфарозам кун шабе аз васли худ, эй нозанин,
То мунаввар гардад аз дидорат айвонам чу шамъ.
Оташи меҳри туро Ҳофиз, аҷаб дар сар гирифт,
Оташи дил кай ба оби дида биншонам чу шамъ?
337

Саҳар ба бўйи гулистон даме шудам дар боғ,
Ки то чу булбули бедил кунам илоҷи димоғ.
Ба чилваи гули сурӣ нигоҳ мекардам,
Ки буд дар шаби тира ба равшанӣ, чу чароғ.
Чунон ба ҳусну ҷавонии хештан мағрур,
Ки дошт аз дили булбул ҳазор гуна фароғ.
Кушода наргиси раъно зи ҳасрат об аз чашм,
Ниҳода лола зи савдо ба ҷону дил сад доғ.
Забон кашида чу теғе ба сарзаниш савсан,
Даҳон кушода шақоиқ чу мардуми иғоғ.
Яке чу бодапарастон суроҳӣ андар даст,
Яке чу соқии мастон ба каф гирифта аёғ.
Нишоту айшу ҷавонӣ чу гул ғанимат дон,
Ки, Ҳофизо, набувад бар расул ғайри балоғ.
338

Толеъ агар мадад кунад, доманаш оварам ба каф,
Гар бикашам, зиҳӣ тараб, в-ар бикушад, зиҳӣ шараф!
Тарфи карам зи кас набаст ин дили пурумеди ман,
Гарчи сухан ҳамебарад қиссаи ман ба ҳар тараф.
Аз хамаи абруи туам ҳеҷ кушоише нашуд,
Ваҳ, ки дар ин хаёли қач умри азиз шуд талаф.
Абруи дӯст кай шавад дасткаши хаёли ман,
Кас назадаст аз ин камон тири мурод бар ҳадаф.
Чанд ба ноз парварам меҳри бутони сангдил,
Ёди падар намекунанд ин писарони нохалаф.
Ман ба хаёли зоҳидӣ гӯшанишину турфа он-к,
Муғбачае зи ҳар тараф мезанадам ба чангу даф.
Беҳабаранд зоҳидон, нақш бихону лотақил.
Масти риёст мӯҳтасиб, бода бидеҳу лотахаф.
Сӯфии шаҳр бин, ки чун луқмаи шубҳа меҳӯрад,
Пордумаш дароз бод он ҳаявони хушалаф.
Ҳофиз, агар қадам занӣ, дар раҳи хонадон ба сидқ,
Бадрақои раҳат шавад ҳиммати шаҳнаи Начаф.
339

Забони хома надорад сари баёни фироқ
Вагарна шарҳ диҳам бо ту достони фироқ.
Дареғи муддати умрам, ки бар умеди висол
Ба сар расиду наёмад ба сар замони фироқ.
Саре, ки бар сари гардун ба фаҳр месудам,
Ба ростон, ки ниҳодам бар остони фироқ.
Чӣ гуна боз кунам бол дар ҳавои висол,
Ки рехт мурғи дилам пар дар ошёнӣ фироқ?
Кунун чӣ чора, ки дар баҳри ғам ба гирдобе
Фитод заврақи сабрам зи бодбони фироқ?
Басе намонд, ки киштии умр ғарқа шавад
Зи мавҷи шавқи ту дар баҳри бекарони фироқ,
Агар ба дасти ман афтад, фироқро бидушам,
Ки рӯзи ҳаҷр сияҳ боду хонумони фироқ!
Рафиқи хайли хаёлему ҳамнишини шикоб,
Қарини оташи ҳичрону ҳамқирони фироқ.
Чӣ гуна даъвии васлат кунам ба қон, ки шудааст,
Танам вакили қазову дилам замони фироқ.
Зи сӯзи шавқ дилам шуд кабоб дур аз ёр,
Мудом хуни ҷигар меҳӯрам зи хони фироқ.
Фалак чу дид сарамро асири чанбари ишқ,
Бибаст гардани сабрам ба ресмони фироқ.
Ба пойи шавқ агар ин раҳ, ба сар шудӣ, Ҳофиз,
Ба дасти ҳаҷр надодӣ касе инони фироқ.

340

Мабод кас чу мани хаста мубталои фироқ,
Ки умри ман ҳама бигзашт дар балои фироқ.
Ғарибу ошиқу бедил фақиру саргардон,
Кашида меҳнати айёму доғҳои фироқ.
Кучо равам, чӣ кунам, ҳоли дил киро гӯям,
Ки доди ман биситонад, диҳад қазои фироқ?
Фироқро ба фироқи ту мубтало созам,
Чунон, ки хун бичаконам зи дидаҳои фироқ.
Ман аз кучову фироқ аз кучову ғам зи кучо,
Магар бизод маро модар аз барои фироқ?
Зи дарди ҳаҷру фироқам даме халосӣ нест,
Худойро, биситон доду деҳ сазои фироқ!
Ба доғи ишқи ту Ҳофиз чу булбули саҳарӣ,
Занад ба рӯзу шабон хунфишон навои фироқ.

341

Мақоми амну майи беғашу рафиқи шафиқ,
Гарат мудом муяссар шавад, зиҳӣ тавфиқ.
Чаҳону кори чаҳон ҷумла ҳеч дар ҳеч аст,

Ҳазор бор ман ин нукта кардаам таҳқиқ.
Дареғу дард, ки то ин замон надонистам,
Ки кимиёи саодат рафиқ буд, рафиқ!
Ба маъмане раву фурсат шумур ғанимати вақт,
Ки дар камингаҳи умранд қотиони тариқ.
Биё, ки тавба зи лаъли нигору хандаи чом
Ҳикоятест, ки ақлаш намекунад тасдиқ.
Агарчи мӯйи миёнат ба чун мане нарасад,
Хуш аст хотирам аз фикри ин хаёли дақиқ.
Ҳаловате, ки туро дар чаҳи занахдон аст,
Ба кунҳи он нарасад сад ҳазор фикри амиқ.
Агар ба ранги ақиқе шуд ашки ман, чӣ аҷаб,
Ки мӯҳри хотами лаъли ту ҳаст, ҳамчу ақиқ.
Ба ханда гуфт, ки, Ҳофиз, ғуломи табъи туям,
Бибин, ки то ба чӣ ҳаддам ҳамекунанд таҳмиқ.
342

Агар шароб хӯрӣ, чуръае фишон бар хок,
Аз он гуноҳ, ки нафъе расад ба ғайр, чӣ бок?
Бирав, ҳар он чӣ ту дорӣ, бихӯр, дарег махӯр,
Ки бедареғ занад рӯзгор теғи ҳалок.
Ба хоки пойи ту, эй сарви нозпарвари ман,
Ки рӯзи воқеа по вомагирам аз сари хок.
Чи дӯзахӣ, чи биҳиштӣ, чи одамӣ, чи парӣ,
Ба мазҳаби ҳама куфри тариқат аст имсоқ.
Муҳандиси фалакӣ роҳи дайри шашҷиҳатӣ
Чунон бибаст, ки раҳ нест зери дайри мағок.
Фиреби духтари раз турфа мезанад раҳи ақл,
Мабод то ба қиёмат хароб торуми ток.
Ба роҳи майкада, Ҳофиз, хуш аз чаҳон рафтӣ,
Дуои аҳли дилат бод мӯнисии дили пок.
343

Ҳазор душманам ар мекунанд қасди ҳалок,
Гарам ту дӯстӣ, аз душманон надорам бок!
Маро умеди висоли ту зинда медорад,
Вагарна ҳар дамам аз ҳаҷри туст бими ҳалок.
Нафас-нафас агар аз бод бишнавам бӯят,
Замон-замон чу гул аз ғам кунам гиребон чок.
Равад ба хоб ду чашм аз хаёли ту, ҳайҳот,
Бувад сабур дил андар фироқи ту ҳошок
Агар ту захм занӣ беҳ, ки дигаре марҳам,
В-агар ту захр диҳӣ, беҳ, ки дигаре тарёк.
Би зарби сайфика қатло ҳаётуно абадан,
Лианна рӯҳӣ қад тоба ан якуна фидок.

Инон мапеч, ки гар мезанӣ ба шамшерам,
Сипар кунам сару дастат надорам аз фитрок.
Туро чунон, ки тӯй, ҳар назар кучо бинад,
Ба қадри дониши худ ҳар касе кунад идрок.
Ба чашми халқ азизи ҷаҳон шавад Ҳофиз,
Ки бар дари ту ниҳад рӯйи масканат бар хок.
344

Эй дили реши маро бо лаби ту ҳаққи намак,
Ҳақ ниғаҳ дор, ки ман меравам, аллоҳ маак.
Туй он гавҳари покиза, ки дар олами қудс
Зикри хайри ту бувад ҳосили тасбеҳи малак.
Дар хулуси манат ар ҳаст шаке, таҷриба кун,
Кас иёри зари холис нашиносад чу маҳак.
Гуфта будӣ, ки шавам масту ду бўсат бидиҳам,
Ваъда аз ҳад бишуду мо на ду дидему на як.
Бикушо пистаи хандону шакаррезӣ кун,
Халқро аз даҳани хеш маяндоз ба шак.
Чарх барҳам занам, ар ғайри муродам гардад,
Ман на онам, ки забунӣ кашам аз чархи фалак.
Чун бари Ҳофизии хешаш нагузорӣ боре,
Эй рақиб, аз бари ӯ як-ду қадам дуртарак!
345

Хушхабар бош, эй насими шамол,
Ки ба мо мерасад замони висол!
Қиссат-ул-ишқи ла-инфисома лаҳо,
Фусимат ҳо ҳуно лисон-ул-қол.
Мо ли Салмо ва ман би зӣ Салмин,
Айна чиронуно ва кайфа-л-ҳол?
Афати-д-дору баъда офиятин,
Фасъялу ҳолаҳо ани-л-атлол.
Фӣ ҷамол-ил-камоли нилта мунан,
Сараф-аллоҳу анка айна камол.
Ё барид-ул-ҳамӣ, ҳамокаллоҳ
Марҳабан, марҳабан! Таола таол!
Арсаи базмгоҳ холӣ монд,
Аз ҳарифону чоми молломол.
Соя афканд ҳолиё шаби ҳаҷр,
То чӣ бозанд шабравони хаёл.
Турки мо сӯйи кас наменигарад,
Оҳ аз ин кибриёву чоҳу ҷалол!
Ҳофизо, ишқу собирӣ то чанд?
Нолаи ошиқон хуш аст, бинол!
346

Шамамту рӯҳа видодин ва шимту барқа висол,
Биё, ки бӯйи туро мирам, эй насими шамол!
Уҳодиян ба ҷамол-ил-ҳабиби қиф ва-нзил,
Ки нест сабри ҷамилам зи иштиёқи ҷамол.
Ҳикояти шаби ҳичрон фурӯ гузошта беҳ,
Ба шукри он, ки барафганд парда рӯзи висол.
Биё, ки пардаи гулрезии ҳафт хонаи чашм
Кашидаем ба таҳрири коргоҳи хаёл.
Чу ёр бар сари сулҳ асту узр металабад,
Тавон гузашт зи ҷаври рақиб дар ҳама ҳол.
Ба ҷуз хаёли даҳони ту нест дар дили танг,
Ки кас мабод чу ман дар пайи хаёли муҳол.
Қатили ишқи ту шуд Ҳофизи ғариб, вале
Ба хоки мо гузаре кун, ки хуни мот ҳалол!
347

Дорои ҷаҳон, нусрати дин, хусрави комил,
Яҳё бинни Музаффар малики олиму одил.
Эй, дарғаҳи **исломпаноҳи** ту кушода,
Бар рӯйи замин равзанаи ҷону дари дил.
Таъзими ту бар ҷону хирад вочибу лозим,
Инъоми ту бар кавну макон фоизу шомил.
Рӯзи азал аз килки ту як қатра сиёҳӣ
Бар рӯйи маҳ афтод, ки шуд ҳалли масоил.
Хуршед чу он холи сияҳ дид, ба дил гуфт:
Эй коҷ, ки ман будамӣ он ҳиндуи муқбил.
Шоҳо, фалак аз базми ту дар рақсу самоъ аст,
Дастии тараб аз домани ин замзама магсил.
Май нӯшу ҷаҳон бахш, ки аз зулфи камандат
Шуд гардани бадхоҳ гирифтори салосил.
Даври фалакӣ яксара бар минҳаҷи адл аст,
Хуш бош, ки золим набарад роҳ ба манзил.
Ҳофиз, қалами шоҳи ҷаҳон мақсади ризқ аст,
Аз баҳри маишат макун андешаи ботил.
348

Ба вақти гул шудам аз тавбаи шароб хиҷил
Ки кас мабод зи кирдори носавоб хиҷил!
Салоҳи мо ҳама доми раҳ асту ман з-ин баҳо,
Наям зи шоҳиду соқӣ ба ҳеч боб хиҷил.
Бувад, ки ёр наранҷад зи мо ба хулқи карим,
Ки аз суол малулему аз ҷавоб хиҷил.
Зи хун, ки рафт шаби дӯш дар сарочаи чашм,
Шудем дар назари раҳравони хоб хиҷил.
Равост нарғиси маст, ар фиганд сар дар пеш,

Ки шуд зи шеваи он чашми пуритоб хиҷил.
Туй, ки хубтарӣ з-офтобу шукри худо,
Ки нестам зи ту дар рӯи офтоб хиҷил.
Ҳиҷоби зулмат аз он баст оби Хизр, ки гашт
Зи шеъри Ҳофизу он табъи ҳамчу об хиҷил.

349

Агар ба кӯи ту бошад маро маҷоли вусул,
Расад ба давлати васли ту кори ман ба усул.
Қарор бурда зи ман он ду наргиси раъно,
Фароғ бурда зи ман он ду ҷодуи макҳул.
Чу бар дари ту мани бенавои безару зӯр,
Ба ҳеҷ боб надорам раҳи хурӯчу духул.
Кучо равам, чӣ кунам, чора аз кучо чӯям,
Ки гаштаам зи ғаму ҷаври рӯзгор малул?
Мани шикастаи бадҳол зиндагӣ ёбам,
Дар он замон, ки ба теги ғамат шавам мақтул.
Харобтар зи дили ман ғами ту ҷой наёфт,
Ки сохт дар дили тангам қароргоҳи нузул.
Дил аз ҷавоҳири меҳрат чу сайқале дорад,
Бувад зи занги ҳаводис ҳар оина масқул,
Чӣ ҷурм кардаам, эй ҷону дил, ба ҳазрати ту,
Ки тоати мани бедил намешавад мақбул?
Ба дарди ишқ бисозу хамӯш кун, Ҳофиз,
Румузи ишқ макун фош пеши аҳли уқул.

350

Ҳар кас, ки надорад ба ҷаҳон меҳри ту дар дил,
Ҳаққо, ки бувад тоати ӯ зоеу ботил.
Бардоштан аз ишқи ту дил фикри муҳолест,
Аз ҷони худ осон бувад, аз ишқи ту мушкил.
Аз ишқи ту носеҳ чу маро манъ намояд,
Эй дӯст, магар ҳам ту кунӣ ҳалли масоил.
Гаштем ҷаҳонро, ки бубинему надидем
Ҳамчун ту касе зебо дар шаклу шамоил.
Эй зоҳиди худбин, ба дари майкада бигзар,
Он дилбари ман бин, ки бувад мири қабоил.
Аз васли ту шустанд рақибон зи тамаъ даст,
Чун гашт маро коми дил аз лаъли ту ҳосил.
Ҳофиз, ту бирав бандагии пири муғон кун,
Бар домани ӯ даст зану аз ҳама бигсил.

351

Ҳар нуктае, ки гуфтам дар васфи он шамоил,
Ҳар к-ӯ шунид, гуфто: «Лиллоҳи дурри қоил».

Таҳсили ишқу риндӣ осон намуд аввал,
Охир бисӯхт чонам, дар касби ин фазоил.
Ҳаллоҷ бар сари дор ин нуқта хуш сарояд:
«Аз шофей мапурсед амсоли ин масоил».
Гуфтам, ки кай бибахшӣ бар қони нотавонам?
Гуфт: он замон, ки набвад қон дар миёна ҳоил.
Дил додаам ба ёре, шӯхе, каше, нигоре,
Мурзият-ус-саҷоё, маҳмудат-ул-хасоил.
Дар айни гӯшагирӣ, будам чу чашми мастат,
В-акнун шудам чу мастон бар абруи ту моил.
Аз оби дида сад раҳ тӯфони Нӯҳ дидам,
В-аз лавҳи сина ҳаргиз нақшат нагашт зоил.
Эй дӯст, дасти Ҳофиз таъвизи захми чашм аст,
Ё Раб, бибинам онро дар гарданат ҳамоил!
352

Эй рухат чун хулду лаълат салсабил,
Салсабилят карда қону дил сабил.
Сабзпӯшони хатат бар гирди лаб,
Ҳамчу мӯронанд гирди Салсабил.
Новаки чашми ту дар ҳар гӯшае,
Ҳамчу ман афтода дорад сад қатил.
Ё Раб, ин оташ, ки дар қони ман аст,
Сард кун з-он сон, ки кардӣ бар Халил.
Ман намеёбам маҷол, эй дӯстон,
Гарчи дорад ӯ ҷамоле бас ҷамил.
Пойи мо ланг асту манзил бас дароз,
Дасти мо кӯтоҳу хурмо бар нахил.
Шоҳи оламро бақову иззу ноз
Боду ҳар чизе, ки бошад з-ин қабил.
Ҳофиз аз сарпанҷаи ишқи нигор
Ҳамчу мӯр афтода шуд дар пойи пил.
353

Ишқбозиву ҷавониву шароби лаълфом,
Маҷлиси унсу ҳарифи ҳамдаму шурби мудом,
Соқии шаккардаҳону мутриби ширинсухан,
Ҳамнишине неқкирдору надиме некном,
Шоҳиде аз лутфу покӣ рашки оби зиндагӣ,
Дилбаре дар ҳусну хубӣ ғайрати моҳи тамом,
Базмгоҳи дилнишин чун қасри фирдавси барин,
Гулшане пироманаш чун равзаи доруссалом,
Сафнишинон неқхоҳу пешкорон боадаб.
Дӯстдорон соҳибасрору ҳарифон дӯстком,
Бодаи гулранги талхи тези хушхори сабук,

Нуқлаш аз лаъли нигору нақлаш аз ёқути хом,
Ғамзаи соқӣ ба яғмои хирад оқихта теғ,
Зулфи ҷонон аз барои сайди дил густурда дом,
Нуктадоне базлагӯ чун Ҳофизи ширинсухан,
Бахшишомӯзе ҷаҳонафрӯз чун Ҳочӣ Қавом,
Ҳар кӣ ин ишрат нахоҳад, хушдилӣ бар вай табоҳ,
В-он ки ин маҷлис начӯяд, зиндагӣ бар вай ҳаром.

354

Марҳабо, тоири фаррухпайи фархундапаём,
Хайра мақдам, чӣ хабар, дӯст кучо, роҳ кадом?
Ё Раб, ин қофиларо лутфи азал бадрақа бод,
Ки аз ӯ хасм ба дом омаду маъшуқа ба ком.
Мочарои ману маъшуқи маро поён нест,
Ҳар чӣ оғоз надорад, напазирад анҷом.
Гул зи ҳад бурд танаъум, нафасе рух бинамо,
Сарв менозаду хуш нест, Худоро, бихиром!
Зулфи дилдор чу зуннор ҳамефармояд,
Бирав, эй шайх, ки шуд бар тани мо хирқа ҳаром!
Мурғи рӯҳам, ки ҳамезад зи сари сидра сафир,
Оқибат донаи холи ту фиғандаш дар дом.
Чашми бемори маро хоб на дархур бошад,
Ман лаҳу яқтулу доун данафун кайфа яном.
Ту тараҳҳум накуни бар мани мухлис, гуфтам:
Зока даъвои ва ҳо анта ва тилка-л-айём.
Ҳофиз ар майл ба абруи ту дорад, шояд,
Ҷой дар гӯшаи меҳроб кунанд аҳли калом.

355

Ошиқи рӯйи ҷавоне хушу навхостаам
В-аз Худо давлати ин ғам ба дуо хостаам.
Ошиқу ринду назарбозаму мегӯям фош,
То бидонӣ, ки ба чандин хунар оростаам.
Шармам аз хирқаи олудаи худ меояд,
Ки бар ӯ васла ба сад шӯъбада перостаам
Хуш бисӯз аз ғамаш, эй шамъ, ки инак ман низ
Ҳам бад-ин кор камар баставу бархостаам.
Бо чунин ҳайратам аз даст бишуд сарфаи кор,
Дар ғам афзудаам он ч-аз дилу ҷон коштаам.
Ҳамчу Ҳофиз ба харобот равам чомақабо,
Бӯ, ки дар бар кашад он дилбари навхостаам.

356

Бушро, из-ис-саломату ҳаллат би эй салам,
Лиллоҳи ҳамду мӯътарафи ғоят-ин-ниам.
Он хушхабар кучост, ки ин фатҳи мужда дод,

То чон фишонамаш чу зару сим дар қадам.
Аз бозгашти шоҳ дар ин турфа манзил аст,
Оҳанги хасми ӯ ба саропардаи адам.
Паймоншикан ҳар оина гардад шикастаҳол,
Инна-л-ъухда инда малик-ин-наҳйӣ зимама
Мечуст аз саҳоби амал раҳмате, вале
Чуз дидаам муоина берун надод нам.
Дар Нили ғам фитод, сипехраш ба танз гуфт:
Алона қад надамта ва мо янфаъу-н-надам.
Соқӣ, чу ёр маҳруху аз аҳли роз буд,
Ҳофиз бихӯрд бодаву шайху фақеҳ ҳам.
357

Бозой, соқӣ, ки ҳавохоҳи хидматам,
Муштоқи бандагиву дуогӯйи давлатам.
З-он чо, ки файзи чоми саодатфурӯғи туст,
Берун шудӣ, намоӣ зи зулмоти ҳайратам.
Ҳарчанд ғарқи баҳри гуноҳам зи сад ҷиҳат,
То ошноӣ ишқ шудам, з-аҳли раҳматам.
Айбам макун ба риндиву бадномӣ, эӣ ҳақим,
К-ин буд сарнавишт зи девони қисматам.
Май хӯр, ки ошиқӣ на ба касб асту ихтиёр,
Ин мавҳибат расид зи мероси фитратам.
Ман, к-аз ватан сафар нагузидам ба умри хеш,
Дар ишқи дидани ту ҳавохоҳи ғурбатам.
Дарёву кӯҳ дар раҳу ман хаставу заиф,
Эӣ Хизри пайхучаста, мадад кун ба ҳимматам!
Дурам ба сурат аз дари давлатсароӣ ту,
Лекин ба чону дил зи муқимони ҳазратам.
Ҳофиз ба пеши чашми ту хоҳад супурд чон,
Дар ин хаёлам, ар бидиҳад умр мӯҳлатам.
358

Дӯш беморӣ чашми ту бибурд аз дастам,
Лек аз лутфи лабат сурати чон мебастам.
Ишқи ман бо хати мушкини ту имрӯзӣ нест,
Дергоҳест, к-аз ин чоми ҳилолӣ мастам.
Аз суботи худам ин нуқта хуш омад, ки ба чавр
Дар сари кӯйи ту аз пойи талаб наншастам.
Офият чашм мадор аз мани майхонанишин,
Ки дам аз хидмати риндон задаам, то ҳастам.
Дар раҳи ишқ аз он сӯйи фано сад хатар аст,
То нагӯйӣ, ки чу умрам ба сар омад, растам.
Баъд аз инам чӣ ғам аз тири қаҷандозӣ ҳасуд,
Чун ба маҳбуби камонабруи худ пайвастам.

Бӯса бар дурчи ақиқи ту ҳалол аст маро,
Ки ба афсӯсу ҷафо мӯҳри вафо нашкастам.
Санами лашқариям ғорати дил карду бирафт,
Оҳ, агар отифати шоҳ нагирад дастам!
Рутбати дониши Ҳофиз ба фалак бар шуда буд,
Кард ғамхории шамшоди баландат пастам.
359

Ба ғайр аз он, ки бишуд дину дониш аз дастам,
Биё, бигӯ, ки зи ишқат чӣ тарф барбастам?
Агарчи хирмани умрам ғами ту дод ба бод,
Ба хоки пойи азизат, ки аҳд нашкастам.
Чу зарра гарчи ҳақирам, бибин ба давлати ишқ.
Ки дар ҳавои рухат чун ба меҳр пайвастам.
Биёр бода, ки умрест, то ман аз сари амн,
Ба кунчи офият аз баҳри айш наншастам.
Агар зи мардуми ҳушёрӣ, эй насихатгӯӣ,
Сухан ба хок маяфган, чаро, ки ман мастам.
Чӣ гуна сар зи хиҷолат бароварам бари дӯст,
Ки хидмате ба сазо барнаёмад аз дастам.
Бисӯхт Ҳофизу он ёри дилнавоз нагуфт,
Ки марҳаме бифиристам, чу хотираш ҳастам.
360

Зулф бар бод мадеҳ, то надихӣ барбодам,
Ноз бунёд макун, то наканӣ бунёдам.
Май махӯр бо ҳама кас, то нахӯрам хуни цигар,
Сар макаш, то накашад сар ба фалак фарёдам.
Зулфро ҳалқа макун, то накунӣ дар бандам,
Турраро тоб мадеҳ, то надихӣ барбодам.
Ёри бегона машав, то набурӣ аз хешам,
Ғами ағёр махӯр, то накунӣ ношодам.
Рух барафрӯз, ки фориғ кунӣ аз барги гулам,
Қад барафроз, ки аз сарв кунӣ озодам.
Шамъи ҳар ҷамъ машав варна бисӯзӣ моро,
Ёди ҳар қавм макун, то наравӣ аз ёдам.
Шӯҳраи шаҳр машав, то наниҳам сар дар кӯҳ,
Шӯри Ширин манамо, то накунӣ Фарҳодам.
Раҳм кун бар мани мискину ба фарёдам рас,
То ба хоки дари Осаф нарасад фарёдам.
Ҳофиз аз ҷаври ту ҳошо, ки бигардонад рӯӣ,
«Ман аз он рӯз, ки дар банди туам, озодам».
361

Фош мегӯяму аз гуфтаи худ дилшодам,
Бандаи ишқаму аз ҳар ду ҷаҳон озодам.

Тоири гулшани қудсам, чӣ диҳам шарҳи фиروق,
Ки дар ин домғаҳи ҳодиса чун афтодам?
Ман малак будаму фирдавси барин ҷоям буд,
Одам овард дар ин дайри харобободам.
Соия тӯбиву дилчӯйии хуру лаби ҳавз,
Ба ҳавои сари кӯйи ту бирафт аз ёдам.
Нест бар лавҳи дилам ҷуз алифи қомати ёр,
Чӣ кунам, ҳарфи дигар ёд надод устодам.
Кавкаби бахти маро ҳеҷ мунаҷҷим нашинохт,
Ё Раб, аз модари гетӣ ба чӣ толеъ зодам?
То шудам ҳалқабагӯши дари майхонаи ишқ,
Ҳар дам ояд ғаме аз нав ба муборакбодам.
Мехӯрад хуни дилам мардумаки дида, сазост,
Ки чаро дил ба ҷигаргӯшаи мардум додам?
Пок кун чеҳраи Ҳофиз ба сари зулф зи ашқ,
Варна ин сели дамодам бибарад бунёдам.

362

Маро мебиниву ҳар дам зиёдат мекунӣ дардам,
Туро мебинаму майлам зиёдат мешавад ҳар дам.
Зи сомонам намепурсӣ, намедонам чӣ сир дорӣ,
Ба дармонам намекӯшӣ, намедонӣ магар дардам?
На роҳ аст ин, ки бигзорӣ маро бар хоку бигрезӣ,
Гузорам ору бозам пурс, то хоки раҳат гардам.
Надорам дастат аз доман, ба ҷуз дар хоку он дам ҳам,
Чу бар хокам равон гардӣ, бигирад доманат гардам.
Фурӯ рафт аз ғами ишқат дамам, дам медиҳӣ то кай?
Димор аз ман баровардӣ, намегӯйӣ баровардам.
Шабе дилро ба торикӣ зи зулфат боз меҷустам,
Рухат медидаму ҷоми ҳилолӣ боз мехӯрдм.
Кашидам дар барат ногоҳу шуд дар тоб гесуят,
Ниҳодам бар лабат лаброву ҷону дил фидо кардам.
Ту хуш мебош бо Ҳофиз, бирав, гӯ, хасм, ҷон медеҳ,
Чу гармӣ аз ту мебинам, чӣ бок аз хасми дамсардам.

363

Солҳо пайравии мазҳаби риндон кардам,
То ба фатвои хирад ҳирс ба зиндон кардам.
Ман ба сарманзили Анқо на ба худ бурдам роҳ
Қатъи ин марҳала бо мурғи Сулаймон кардам.
Соия бар дили решаи фиған, эй ганҷи мурод,
Ки ман ин хона ба савдои ту вайрон кардам.
Тавба кардам, ки набӯсам лаби соқиву кунун,
Мегазам лаб, ки чаро гӯш ба нодон кардам?
Дар хилофомади одат биталаб ком, ки ман

Касби чамъият аз он зулфи парешон кардам.
Нақши мастуриву мастӣ на ба дасти ману туст.
Он чӣ султони азал гуфт: Бикун! - он кардам.
Дорам аз лутфи азал ҷаннати фирдавс тамаъ,
Гарчи дарбонии майхона фаровон кардам.
Ин, ки пиронасарам сӯҳбати Юсуф бинавохт,
Аҷри сабрест, ки дар кулбаи эҳзон кардам.
Гар ба девони ғазал садрнишинам, чӣ аҷаб?
Солҳо бандагии соҳиби девон кардам.
Субҳ хезиву саломат талабӣ, чун Ҳофиз,
Ҳар чӣ кардам, ҳама аз давлати Қуръон кардам.
364

Дишаб ба сели ашк раҳи хоб мезадам,
Нақше ба ёди хатти ту бар об мезадам.
Абруи ёр дар назару хирқа сӯхта,
Ҷоме ба ёди гӯшаи меҳроб мезадам.
Ҳар мурғи фикр, к-аз сари шохи сухан бичаст,
Бозаш зи турраи ту ба мизроб мезадам.
Рӯйи нигор дар назарам ҷилва менамуд
В-аз дур бӯса бар рухи маҳтоб мезадам.
Чашмам ба рӯйи соқиву гӯшам ба қавли чанг,
Фоле ба чашму гӯш дар ин боб мезадам.
Нақши хаёли рӯйи ту то вақти субҳдам
Бар коргоҳи дидаи беҳоб мезадам.
Соқӣ ба савти ин ғазалам коса мегирифт,
Мегуфтам ин суруду майи ноб мезадам.
Ҳуш бод вақти Ҳофизу фоли муроди ком
Бар номи умру давлати аҳбоб мезадам.
365

Заррасон то дар ҳавои меҳри рухсори туам,
Нест як соат қарор аз шавқи дидори туам.
Ҷони ширин дар ғамат додам, вале бахшид боз
Тоза ҷоне, хандаи лаъли шакарбори туам.
Инчунин моил, ки бо ағёр мебинам туро,
Кай кунам бовар, агар гӯйӣ, ки: «Ман ёри туам».
Бар сари онам, ки гар афтад туро коре ба ман,
Рӯ натолам, гар шавад сар дар сари кори туам.
Ту кашӣ ҳар лаҳза теғу ман сар андозам ба пеш,
Чун кунам, шармандаи алтофи бисёри туам.
Доштам умре чу Ҳофиз бар даҳан мӯҳри сулук,
Оқибат дар гуфтугӯ овард гуфтори туам.
366

Ҳарчанд пиру хастадилу нотавон шудам,

Ҳар гаҳ, ки ёди рӯйи ту кардам, ҷавон шудам.
Шукри худо, ки ҳар чӣ талаб кардам аз худо,
Бар мунтаҳои ҳиммати худ комрон шудам.
Эй гулбуни ҷавон, бари давлат бихӯр, ки ман
Дар сояи ту булбули боғи ҷинон шудам.
Аввал зи таҳту ғавқи вучудам хабар набуд,
Дар мактаби ғами ту чунин нуктадон шудам.
Қисмат ҳаволатам ба харобот мекунад,
Ҳарчанд, к-инчунин шудаму ончунон шудам.
Он рӯз бар дилам дари маънӣ кушуда шуд,
К-аз сокинони дарғаҳи пири муғон шудам.
Дар шоҳроҳи давлати сармад ба тахти бахт
Бо ҷоми май ба коми дили дӯстон шудам.
Аз он замон, ки фитнаи чашмат ба ман расид,
Эмин зи шарри фитнаи охирзамон шудам.
Ман пири солу моҳ наям, ёр бевафост,
Бар ман чу умр мегузарад, пир аз он шудам.
Дӯшам навид дод иноят, ки: Ҳофизо,
Бозо, ки ман ба афви гуноҳат замон шудам.
367

Ҳамин на қиссаи он шӯҳи бевафо гӯям,
Ки боз чун бирасад, боз аз ибтидо гӯям,
Худойро, ки бубин, эй рафиқ маслиҳате,
Ки ҳоли хеш бигӯям ба ёр, то гӯям.
Шабе ба он маҳ агар сӯҳбат иттифоқ афтад,
Зи ман ғасона агар бишнавад, чиҳо гӯям?
Гиреҳ-гиреҳ шуда хун дар дилам, вале зи касе
Чу кори ман накушояд, аз он чаро гӯям?
Кунам ҳикояти ӯ бо хаёли ӯ ҳама шаб,
Зи ошно сухане пеши ошно гӯям,
Ба як сухан нанавозӣ аз он лабам, Ҳофиз,
Ту худ бигӯӣ, ки ман ин сухан куҷо гӯям?
Магӯ: «Давои худ аз дигарон талаб, Ҳофиз!»
Куҷо равам, чӣ кунам, дарди худ киро гӯям?
368

Хаёли рӯйи ту дар коргоҳи дида кашидам.
Ба сурати ту нигоре надидаму нашунидам.
Умеди хоҷагиям буд, бандагии ту ҷустам,
Ҳавои салтанатам буд, хидмати ту гузидам.
Агарчи дар талабат ҳаминони боди шамолам,
Ба гарди сарви хиромони қоматат нарасидам.
Ба шавқи чашмаи нӯшат чӣ қатраҳо, ки фишонда
Зи лаъли бодафурӯшат, чӣ ишваҳо, ки харидам.

Зи ғамза бар дили решам чӣ тирҳо, ки кушодӣ,
Зи ғусса бар сари кӯят чӣ борҳо, ки кашидам.
Зи кӯйи ёр биёр, эй насими субҳ ғуборе,
Ки бӯйи хуни дили реш аз он туроб шунидам.
Гуноҳи чашми сиёҳи ту буду гардани дилхоҳ,
Ки ман чу оҳуи ваҳшӣ зи одамӣ бирамидам.
Чу ғунча бар сарам аз кӯйи ӯ гузашт насиме,
Ки парда бар дили хунин ба бӯйи ӯ бидаридам.
Ба хоки пойи ту савганду нури дидаи Ҳофиз,
Ки бе рухи ту фурӯғ аз чароғи дида надидам.

369

Зи дасти кӯтаҳи худ зери борам,
Ки аз болобаландон шармсорам.
Магар занҷири мӯе гирадам даст
Вагарна сар ба шайдой барорам.
Зи чашми ман бипурс авзои гардун,
Ки шаб то рӯз ахтар мешуморам.
Бад-ин шукрона мебӯсам лаби ҷом,
Ки кард оғаҳ зи рози рӯзгорам.
Агар гуфтам дуои майфурӯшон,
Чӣ бошад, ҳаққи неъмат мегузорам.
Ман аз бозуи худ дорам бәсе шукр,
«Ки зӯри мардумозорӣ надорам».
Саре дорам чу Ҳофиз маст, лекин,
Ба лутфи он саре уммедворам.

370

Гарчи афтод зи зулфаш гираҳе дар корам,
Ҳамчунон чашми умед аз карамаш медорам
Ба тараб ҳамл макун сурхии рӯям, ки чу ҷом,
Хуни дил акс бурун медиҳад аз рухсорам.
Пардаи мутрибам аз даст бурун хоҳад бурд,
Оҳ, агар з-он, ки дар ин парда набошад борам
Посбони ҳарами дил шудаам шаб ҳама шаб,
То дар ин парда ҷуз андешаи ӯ нагзорам.
Манам он шоири соҳир, ки ба афсуни сухан
Аз найи килк ҳама қанду шакар меборам.
Дидаи бахт ба афсонаи ӯ шуд дар хоб,
Ку насиме зи иноят, ки кунад бедорам.
Чун туро дар гузар, эй ёр, намеёрам дид,
Бо кӣ гӯям, ки бигӯяд сухане бо ёрам?
Дӯш мегуфт, ки Ҳофиз ҳама рӯй асту риё,
Ба ҷуз аз хоки дараш бо кӣ бувад бозорам?

371

Гар даст диҳад хоки кафи пойи нигорам,
Бар лавҳи басар хатти ғуборе бинигорам.
Бар бўйи канори ту шудам ғарқу умед аст
Аз мавҷи сиришкам, ки расонад ба канорам.
Парвонаи ӯ гар бирасад дар талаби чон,
Чун шамъ ҳама дам ба даме чон бисупорам.
Имрӯз мақаш сар зи вафои ману андеш
З-он шаб, ки ман аз ғам ба дуо даст барорам.
Зулфайни сиёҳи ту ба дилдории ушшоқ
Доданд, қарореву бибурданд қарорам.
Эй бод, аз он бода насиме ба ман овар,
К-он бўйи шифобахш бувад дафъи хуморам.
Гар қалби диламро наниҳад дӯст иёре,
Ман нақди равон дар дамаш аз дида шуморам.
Доман мафишон аз мани хокӣ, ки пас аз марг
З-ин дар натавонад, ки барад бод ғуборам.
Ҳофиз, лаби лаълаш чу маро чони азиз аст,
Умре бувад он лаҳза, ки қонро ба лаб орам.
372

Дар ниҳонхонаи ишрат санаме хуш дорам,
К-аз сари зулфу рухаш наъл дар оташ дорам.
Ошиқи риндаму майхора ба овози баланд,
В-ин ҳама мансаб аз он ҳури париваш дорам.
Гар ту з-ин даст маро бесару сомон дорӣ,
Ман ба оҳи саҳарат зулф мушавваш дорам.
Гар чунин чехра кушояд хати зангории дӯст,
Ман рухи зард ба хуноба мунаққаш дорам.
Гар ба кошонаи риндон қадаме хоҳӣ зад,
Нуқл шеъри шакарину майи беғаш дорам.
Новаки ғамза биёру расани зулф, ки ман
Чангҳо бо дили маҷрӯҳи болокаш дорам.
Ҳофизо, чун ғаму шодии ҷаҳон даргузар аст,
Беҳтар он аст, ки ман хотири худ хуш дорам.
373

Дилатро гар ҳаҷар гуфтем, гуфтем,
Қадатро гар шаҷар гуфтем, гуфтем.
Хататро мушк агар хондем, хондем.
Қадатро сарв агар гуфтем, гуфтем.
Бигуфтемат, ки дорӣ то камар мӯй,
Зи мӯят то камар гуфтем, гуфтем.
Зи бод он дам, ки зулфат гашт дарҳам,
Зи мавҷаш гар шамар гуфтем, гуфтем.
Чу гаштӣ з-он лаби ширин шакарбор,

Лабатро гар шакар гуфтем, гуфтем.
Намудӣ чун ба мо рухсору абру,
Гарат шамсу қамар гуфтем, гуфтем.
Чӣ шуд гар ту рақибро, ки хоҳӣ,
Гадои дар ба дар гуфтем, гуфтем.
Туро дар маҷлиси риндони олам,
Агар тоҷи гуҳар гуфтем, гуфтем.
Чу Ҳофиз ҳоли худро бо даҳонат,
Ба ваҷҳи мухтасар гуфтем, гуфтем.

374

Маро аҳдест бо ҷонон, ки то ҷон дар бадан дорам,
Ҳаводорони кӯяшро чу ҷони хештан дорам.
Сафои хилвати хотир аз он шамъи Чигил ҷӯям.
Фурӯғи чашму нури дил аз он моҳи Хутан дорам.
Ба кому орзуи дил чу дорам хилвате ҳосил,
Чӣ фикр аз хубси бадгӯён миёни анҷуман дорам.
Маро дар хона сарве ҳаст, к-андар сояи қаддаш
Фароғ аз сарви бўстониву шамшоди чаман дорам.
Гарам сад лашкар аз хубон ба қасди дил камин созанд,
Биҳамдуллоҳи-вал-минна, буте лашкаршикан дорам.
Сазад, к-аз хотами лаълаш занам лофи Сулаймонӣ,
Чу исми аъзамам бошад, чӣ бок аз аҳраман дорам.
Ало, эй пири фарзона, макун манъам зи майхона,
Ки ман дар тарки паймона дили паймоншикан дорам.
Худоро, эй рақиб, имшаб замоне дида бар ҳам неҳ,
Ки ман бо лаъли хомӯшаш ниҳонӣ сад сухан дорам.
Чу дар гулзори иқболаш хиромонам, биҳамдуллоҳ,
На майли лолаву насрин, на барги настаран дорам.
Ба риндӣ шӯҳра шуд Ҳофиз миёни ҳамдамон, лекин
Чӣ ғам дорам, ки дар олам Қавомуддин Ҳасан дорам.

375

Ман кӣ бошам, ки бар он хотири отир гузарам,
Лутфҳо мекунӣ, эй хоки дарат тоҷи сарам!
Дилбаро, банданавозит кӣ омӯхт, бигӯ,
Ки ман ин занн ба рақибони ту ҳаргиз набарам.
Ҳимматам бадрақои роҳ кун, эй тоири қудс,
Ки дароз аст раҳи мақсаду ман навсафарам.
Эй насими саҳарӣ, бандагии ман бирасон,
Гӯ, фаромӯш макун, вақти дуои саҳарам.
Хуррам он рӯз, к-аз ин марҳала барбандам бор,
В-аз сари кӯйи ту пурсанд рафиқон хабарам.
Пояи назм баланд асту чаҳонгир, бигӯ:
То кунад подшаҳи баҳр даҳон пургуҳарам.

Ҳофизо, шояд агар дар талаби гавҳари васл
Дида дарё кунам аз ашқу дар ӯ ғӯта хӯрам.

376

Ту ҳамчу субҳиву ман шамъи хилвати сахарам,
Табассуме куну ҷон бин, ки чун ҳамесупарам.
Чунин, ки дар дили ман доғи зулфи саркаши туст,
Бунафшазор шавад турбатам, чу даргузарам.
Бар остони муродат кушодаам дари чашм,
Ки як назар фиганӣ, худ фигандӣ аз назарам!
Чӣ шукр гӯямат, эй хайли ғам, афокаллоҳ.
Ки рӯзи бекасӣ, охир, намеравӣ зи сарам.
Ғуломи мардуми чашмам, ки бо сиёҳдилӣ
Ҳазор қатра биборад, чу дарди дил шумарам.
Ба ҳар назар бути мо ҷилва мекунад, лекин
Кас ин карашма набинад, ки ман ҳаменигарам.
Ба хоки Ҳофиз агар ёр бигзарад чун бод,
Зи шавқ дар дили он тангно кафан бидарам.

377

Ба теғам гар кушад, дасташ нагирам
В-агар тирам занад, миннатпазирам.
Камони абруятро, гӯ, бизан тир,
Ки пеши дасту бозуят бимирам!
Ғами гетӣ гар аз поям дарорад,
Ба ҷуз соғар кӣ бошад дастгирам?
Барой, эй офтоби субҳи уммед,
Ки дар дасти шаби ҳичрон асирам.
Ба фарёдам рас, эй пири харобот,
Ба як ҷуръа ҷавонам кун, ки пирам.
Ба гесуи ту хӯрдам дӯш савганд,
Ки ман аз пойи ту сар барнагирам.
Бисӯз ин хирқаи тақвӣ ту, Ҳофиз,
Ки гар оташ шавам, дар вай нагирам.

378

Мазан бар дил зи нӯки ғамза тирам,
Ки пеши чашми беморат бимирам!
Нисоби ҳусн дар ҳадди камол аст,
Закотам деҳ, ки мискину фақирам.
Чу тифлон то кай, эй зоҳид, фиребӣ,
Ба себи бӯстону шаҳду ширам?
Чунон пур шуд фазои сина аз дӯст,
Ки ёди хеш гум шуд аз замирам.
Қадаҳ пур кун, ки ман дар давлати ишқ

Чавонбахти чаҳонам, гарчи пирам.
Қароре бастаам бо майфурӯшон,
Ки рӯзи ғам ба чуз соғар нагирам.
Мабодо чуз ҳисоби мутрибу май,
Агар нақше кашад килки дабирам.
Дар ин ғавғо, ки кас касро напурсад,
Ман аз пири муғон миннатпазирам.
Хушо он дам, к-аз истиғнои мастӣ,
Фароғат бошад аз шоҳу вазирам.
Ман он мурғам, ки ҳар шому саҳаргоҳ,
Зи боми арш меояд сафирам.
Чу Ҳофиз ганчи ў дар сина дорам,
Агарчи муддаӣ бинад ҳақирам.

379

Намози шомӣ ғарибон чу гирия оғозам,
Ба мӯяхои ғарибона қисса пардозам.
Ба ёди ёру диёр он чунон бигирям зор,
Ки аз чаҳон раҳу расми сафар барандозам.
Ман аз диёри ҳабибам, на аз билоди ғариб,
Муҳаймино, ба рафиқони худ расон бозам.
Худойро, мададе, эй рафиқи раҳ, то ман
Ба кӯйи майкада дигар алам барафрозам.
Хирад зи пирии ман кай ҳисоб баргирад,
Ки боз бо санами тифл ишқ мебозам?
Ба чуз сабову шамолам намешиносад кас,
Азизи ман, ки ба чуз бод нест дамсозам.
Ҳавои манзили ёр оби зиндагонии мост,
Сабо, биёр насиме зи хоки Шерозам.
Сиришкам омаду айбам бигуфт рӯй ба рӯй,
Шикоят аз кӣ кунам, хонагист ғаммозам.
Зи чанги Зӯҳра шунидам, ки субҳдам мегуфт,
Ғуломи Ҳофизӣ хушлаҳҷаи хушовозам.

380

Гар даст расад бар сари зулфайни ту бозам,
Чун гӯй чӣ сарҳо, ки ба чавғони ту бозам.
Зулфи ту маро умри дароз аст, вале нест
Дар даст сари мӯе аз он умри дарозам.
Парвонаи роҳат бидеҳ, эй шамъ, ки имшаб
Аз оташи дил пеши ту чун мум гудозам.
Он дам, ки ба як ханда диҳам ҷон чу суроҳӣ,
Мастони ту хоҳам, ки гузоранд намозам.
Чун нест вучуди мани олуда намозӣ,
Дар майкада з-он кам нашавад сӯзу гудозам.

Дар масҷиду майхона хаёлат агар ояд,
Меҳроб камонхонаи абруи ту созам.
Гар хилвати моро шабе аз рух бифурӯзӣ,
Чун субҳ бар офоқи ҷаҳон сар бифарозам.
Маҳмуд бувад оқибати кор дар ин роҳ
Гар сар биравад дар сари савдои Аёзам.
Ҳофиз, ғами дил бо кӣ бигӯям, ки дар ин давр
Чуз ҷом нашояд, ки бувад маҳрами розам.
381

Дар хароботи муғон гар гузар афтад бозам,
Ҳосили хирқаву сачҷода равон дарбозам.
Ҳалқаи тавба гар имрӯз чу зуҳҳод занам,
Хозини майкада фардо накунад дар бозам.
В-ар чу парвона диҳад даст фароғи боле,
Чуз бад-он орази шамъе набувад парвозам.
Сӯхбати ҳур нахоҳам, ки бувад айни қусур
Ба хаёли ту агар бо дигаре пардозам.
Сирри савдои ту дар сина бимондӣ пинҳон,
Чашми тардоман агар фош накардӣ розам.
Мурғсон аз қафаси хок ҳавоӣ гаштам,
Ба ҳавое, ки магар сайд кунад шаҳбозам.
Ҳамчу чанг ар ба каноре надиҳӣ коми дилам,
Аз лаби хеш чу най як нафасе бинвозам!
Мочарои дили саргашта нагӯям бо кас,
З-он, ки чуз теғи ғамат нест касе дамсозам.
Гар ба ҳар мӯй саре бар тани Ҳофиз бошад,
Ҳамчу зулфат ҳамаро дар қадамат андозам.
382

Муждаи васли ту ку, к-аз сари ҷон бархезам?
Тоири қудсаму аз доми ҷаҳон бархезам.
Ба валои ту, ки гар бандаи хешам хонӣ,
Аз сари хоҷагии кавну макон бархезам.
Ё Раб, аз абри ҳидоят бирасон бороне,
Пештар з-он, ки чу гарде зи миён бархезам.
Бар сари турбати ман бо маю мутриб бинишин,
То ба бўят зи лаҳад рақскунон бархезам.
Хезу боло бинамо, эй бути ширинҳаракот,
К-аз сари ҷону ҷаҳон дастфишон бархезам.
Гарчи пирам, ту шабе, танг дар оғӯшам каш,
То саҳаргаҳ зи канори ту ҷавон бархезам.
Рӯзи маргам нафасе мӯҳлати дидор бидеҳ,
То чу Ҳофиз зи сари ҷону ҷаҳон бархезам.
383

Чаро на дар пайи азми диёри худ бошам?
Чаро на хоки сари кӯйи ёри худ бошам?
Ғами ғарибиву ғурбат чу барнаметобам,
Ба шаҳри худ раваму шаҳриёри худ бошам.
Зи маҳрамони саропардаи висол шавам,
Зи бандагони **Худовандгори** худ бошам.
Чу кори умр на пайдост, боре он авло,
Ки рӯзи воқиа пеши нигори худ бошам.
Зи дасти бахти гаронхобу кори бесомон,
Гарам бувад гилае роздори худ бошам.
Ҷамеша пешаи ман ошиқиву риндӣ буд,
Дигар бикӯшаму машғули кори худ бошам.
Бувад, ки лутфи азал раҳнамун шавад, Ҳофиз,
Вагарна то ба абад шармсори худ бошам.
384

Ман дӯстдори рӯйи хушу мӯйи дилкашам,
Мадҳуши чашми масту майи софи беғашам.
Гуфтӣ: «Зи сирри аҳди азал як сухан бигӯ»,
Он гаҳ бигӯямат, ки ду паймона даркашам.
Ман одами биҳиштиям, аммо дар ин сафар,
Ҳоле асири ишқи ҷавонони маҳвашам.
Дар ошиқӣ гузир набошад зи созу сӯз,
Истодаам чу шамъу матарсон зи оташам.
Шероз маъдани лаби лаъл асту кони ҳусн,
Ман ҷавҳарии муфлисам, **эро** мушаввашам.
Азбаски чашми маст дар ин шаҳр дидаам,
Ҳаққо, ки май намехӯрам акнуну сархушам.
Шаҳрест пуркарашмаву хубон зи шаш ҷиҳат,
Чизем нест варна харидори ҳар шашам.
Бахт ар мадад диҳад, ки кашам рахт сӯйи дӯст,
Гесуи хур гард фишонад зи мафрашам.
Ҳофиз, арӯси табъи маро ҷилва орзуст,
Оинае надорам, аз он оҳ мекашам.
385

Хаёли рӯйи ту чун бигзарад ба гулшани чашм,
Дил аз пайи назар ояд ба сӯйи равзани чашм.
Сазои такаяғаҳат манзаре намебинам,
Манам зи оламу ин гӯшае муайяни чашм.
Биё, ки лаълу гуҳар дар нисори мақдами ту
Зи ганҷхонаи дил мекашам ба маҳзани чашм.
Саҳар сиришки равонам сари харобӣ дошт,
Гарам на хуни ҷигар мегирифт домани чашм.
Нахуст рӯз, ки дидам руҳи ту, дил мегуфт:

«Агар расад халале, хуни ман ба гардани чашм».
Ба бӯйи муждаи васли ту то саҳар шаби дӯш
Ба роҳи бод ниҳодам чароғи равшани чашм.
Ба мардумӣ, ки дили дардманди Ҳофизро
Мазан ба новаки дилдӯзи мардумафгани чашм.

386

Ман, ки аз оташи дил чун хуми май дар чӯшам,
Мӯҳр бар лаб зада, хун мехӯраму хомӯшам,
Қасди ҷон аст тамаъ дар лаби ҷонон кардан,
Ту маро бин, ки дар ин кор ба ҷон мекушам.
Ман кай озод шавам аз ғами дил, чун ҳар дам
Ҳиндуи зулфи буте ҳалқа кунад дар гӯшам?
Ҳошалиллаҳ, ки наям мӯътақиди тоати хеш,
Ин қадар ҳаст, ки гаҳ-гаҳ қадаҳе менӯшам.
Ҳаст умедам, ки ал-ар-рағми аду рӯзи ҷазо,
Файзи афваш наниҳад бори гунаҳ бар дӯшам.
**Падарам равзаи ризвон ба ду гандум бифурӯхт,
Ман чаро мулки ҷаҳонро ба ҷаве нафрӯшам?**
Хирқапӯшии ман аз ғояти диндорӣ нест,
Пардае бар сари сад айби ниҳон мепӯшам.
Ман, ки хоҳам, ки нанӯшам ба ҷуз аз ровақи хум,
Чӣ кунам, гар сухани пири муғон нанюшам?
Гар аз ин даст занад мутриби маҷлис раҳи ишқ,
Шеърӣ Ҳофиз бибарад вақти самоъ аз ҳушам.

387

Гар ман аз сарзаниши муддаиён андешам,
Шеваи мастиву риндӣ наравад аз пешам.
Зӯҳди риндони навомӯхта роҳи бадахист,
Ман, ки бадноми ҷаҳонам, чӣ салоҳ андешам?
Шоҳи шӯридасарон хон мани бесомонро,
З-он, ки дар камхирадӣ аз ҳама олам бешам,
Бар ҷабин нақш кун аз хуни дили ман холе,
То бидонанд, ки қурбони ту, кофиркешам.
Эътиқоде бинамову бигузар, баҳри Худо,
То дар ин хирқа надонӣ, ки чӣ нодарвешам.
Шеърӣ хунбори ман, эй бод, бад-он ёр расон,
Ки зи мижғони сияҳ бар рағи ҷон зад нешам.
Ман агар бода хӯрам в-ар на, чӣ корам бо кас,
Ҳофизи рози худу орифи вақти хешам.

388

Ҳичоби чехраи ҷон мешавад ғубори танам,
Хушо даме, ки аз он чехра парда барфиганам.
Чунин қафас на сазои чу ман хушилҳонест,

Равам ба гулшани ризвон, ки мурғи он чаманам,
Аён нашуд, ки чаро омадам, кучо рафтам?
Дареғу дард, ки ғофил зи кори хештанам!
Чӣ гуна тавф кунам дар фазои олами қудс,
Ки дар сарочаи таркиб тахтабанди танам.
Агар зи хуни дилам бўйи шавқ меояд,
Аҷаб мадор, ки ҳамдарди нофаи Хутанам.
Тарози пирохани заркашам мабин, чун шамъ,
Ки сӯзҳост ниҳонӣ даруни пираҳанам.
Биёву ҳастии Ҳофиз зи пеши ӯ бардор,
Ки бо вучуди ту кас нашнавад зи ман, ки манам.
389

Чил сол беш рафт, ки ман лоф мезанам,
К-аз чокарони пири муғон камтарин манам.
Ҳаргиз зи юмни отифати пири майфурӯш
Соғар тихӣ нашуд зи майи софи равшанам.
Аз чоҳи ишқу давлати риндони покбоз
Пайваста садри мастабаҳо буд масканам.
Дар шони ман ба дурдкашӣ занни бад мабар,
К-олуда гашт чома, вале покдоманам.
Ҳайф аст булбуле чу ман акнун дар ин қафас,
Бо ин лисони азб, ки хомӯш чу савсанам.
Обу ҳавои Форс аҷаб сифлапарвар аст,
Ку ҳамраҳе, ки хайма аз ин хок барканам?
Шаҳбози дасти подшаҳам, ин чӣ ҳолат аст,
К-аз ёд бурдаанд ҳавои нишеманам?
Тӯроншаҳи хучаста, ки дар манязиди фазл
Шуд миннати мавоҳиби ӯ тавқи гарданам.
Ҳофиз, ба зери хирқа қадаҳ то ба кай кашӣ?
Дар базми хоҷа парда зи корат барафганам!
390

Умрест, то ман дар талаб ҳар рӯз гоме мезанам,
Дасти шафоат ҳар замон дар некномӣ мезанам.
Бе моҳи меҳрафрӯзи худ, то бигзаронам рӯзи худ,
Доме ба роҳе мениҳам, мурғе ба доме мезанам.
Авранг ку? Гулчеҳр ку? Нақши вафову меҳр ку?
Ҳоле ман андар ошиқӣ дови тамоме мезанам.
То бў, ки ёбам оғаҳӣ аз сояи сарви сиҳӣ,
Гулбонги ишқ аз ҳар тараф бар хушхироме мезанам.
Ҳарчанд к-он ороми дил, донам набахшад коми дил,
Нақши хаёле мекашам, фоли давоме мезанам.
Донам сар орад ғуссаро, рангин барорад қиссаро,
Ин оҳи хунафшон, ки ман дар субҳу шоме мезанам.

Бо он, ки аз вай ғоибам в-аз май чу Ҳофиз тоибам
Дар маҷлиси рӯҳониён гоҳ-гоҳ чоме мезанам.

391

Бе ту, эй сарви равон, бо гулу гулшан чӣ кунам?
Зулфи сунбул чӣ кашам, орази савсан чӣ кунам?

Оҳ, к-аз таънаи бадхоҳ надидам рӯят,
Нест чун оинаам, рӯй зи оҳан чӣ кунам?

Бирав, эй носеҳу бар дурдкашон хурда магир,
Корфармойӣ қадар мекунад, ин, ман чӣ кунам?
Барқи ғайрат чу чунин меҷаҳад аз мумкини ғайб,
Ту бифармо, ки мани сӯхтахирман чӣ кунам?

Шоҳи туркон чу писандиду ба чоҳам андохт,
Дастгир ар нашавад лутфи Таҳамтан, чӣ кунам?

Мададе гар ба чароғе накунад оташи Тӯр,
Чораи тирашаби водии **Айман**, чӣ кунам?

Ҳофизо, хулди барин хонаи мавруси ман аст,
Андар ин манзили вайрона нишеман чӣ кунам?

392

Ман на он риндам, ки тарки шоҳиду соғар кунам,
Мӯҳтасиб донад, ки ман ин корҳо камтар кунам.

Ман, ки айби тавбакорон карда бошам борҳо,
Тавба аз май вақти гул девона бошам, гар кунам.

Ишқ дурдонасту ман ғаввосу дарё майкада,
Сар фурӯ бурдам дар он чо, то кучо сар бар кунам.

Лола соғаргиру наргис масту бар ман номи фисқ,
Доварӣ дорам басе, ё Раб, киро довар кунам?

Бозкаш як дам инон, эй турки шахрошӯби ман,
То зи ашқу чеҳра роҳат пурзару гавҳар кунам.

Ман, ки аз ёкуту лаъли ашқ дорам ганҷҳо,
Кай назар дар файзи хуршеди баландахтар кунам?

Чун сабо маҷмӯаи гулро ба оби лутф шуст,
Качдилам хон, гар назар бар сафҳаи дафтар кунам.

Аҳду паймони фалакро нест чандон эътибор,
Аҳд бо паймона бандам, шарт бо соғар кунам.

Ман, ки дорам дар гадоӣ ганҷи султонӣ ба даст,
Кай тамаъ дар гардиши гардуни дунпарвар кунам?

Гарчи гардолуди фақрам, шарм бод аз ҳимматам,
Гар ба оби чашмаи хуршед доман тар кунам.

Ошиқонро гар дар оташ меписандад лутфи дӯст,
Тангчашмам, гар назар бар чашмаи Кавсар кунам.

Дӯш лаълаш ишвае медод Ҳофизро, вале

Ман на онам, к-аз вай ин афсонаҳо бовар кунам.

393

Санамо, бо ғами ишқи ту чӣ тадбир кунам,
То ба кай дар ғами ту нолаи шабгир кунам.
Дили девона аз он шуд, ки насихат шунавад,
Магараш ҳам зи сари зулфи ту занҷир кунам.
Он чӣ дар муддати ҳичри ту кашидам, ҳайҳот,
Дар яке нома муҳол аст, ки таҳрир кунам.
Бо сари зулфи ту маҷмӯи парешонии хеш
Ку маҷоле, ки саросар ҳама тақрир кунам?
Он замон, к-орзуи дидани чонам бошад,
Дар назар нақши рухи хуби ту тасвир кунам.
Гар бидонам, ки висоли ту бад-ин даст диҳад.
Дину дилро ҳама дарбозаму тавфир кунам.
Дур шав аз барам, эй воизу беҳуда мағӯй,
Ман на онам, ки дигар гӯш ба тазвир кунам.
Нест уммеди салоҳе зи фасоди Ҳофиз,
Чунки тақдир чунин аст, чӣ тадбир кунам?

394

Дида дарё кунаму сабр ба сахро фиғанам,
В-андар ин кор дили хеш ба дарё фиғанам.
Аз дили танги гунаҳгор барорам оҳе,
К-оташ андар чигари Одаму Ҳаво фиғанам.
Мояи хушдилӣ он ҷост, ки дилдор он ҷост,
Мекунам ҷаҳд, ки худро магар он ҷо фиғанам.
Бикушо банди қабо, эй маҳи хуршедкулоҳ,
То чу зулфат сари савдозада дар по фиғанам.
Хӯрдаам тири фалак, бода бидеҳ, то сармаст
Уқда дар банди камар - таркаши Ҷавзо фиғанам.
Ҷуръаи ҷом бар ин тахти равон афшонам,
Ғулғули чанг дар ин гунбади мино фиғанам.
Ҳофизо, такя бар айём чу саҳв асту хато,
Ман чаро ишрати имрӯз ба фардо фиғанам?

395

Дӯш савдои рухаш, гуфтам, зи сар берун кунам,
Гуфт: «Ку занҷир, то тадбири ин маҷнун кунам»,
Қоматашро сарв гуфтам, сар кашид аз ман ба хашм
Дӯстон, аз рост меранҷад нигорам, чун кунам?
Нукта носанҷида гуфтам, дилрабо, маъзур дор,
Шевае фармой, то ман табъро мавзун кунам.
Зардрӯйӣ мекашам з-он табъи нозук бегуноҳ,
Соқие, ҷоме бидеҳ, то чехраро гулгун кунам.
Эй насими манзили Лайлӣ, Худоро, то ба кай
Рабъро бар ҳам занам, атлолро Ҷайхун кунам.
Ман, ки раҳ бурдам ба ганҷи ҳусни бепоёни дӯст,

Сад гадое ҳамчу худро баъд аз ин Қорун кунам.
Эй шаҳи соҳибқирон, аз банда Ҳофиз ёд кун,
То дуои давлати он ҳусни рӯзафзун кунам.
396

Ба азми тавба саҳар, гуфтам, истихора кунам,
Баҳори тавбашикан мерасад, чӣ чора кунам?
Сухан дуруст бигӯям: наметавонам дид,
Ки май хӯранд ҳарифону ман назора кунам.
Чу ғунча бо лаби хандон ба ёди маҷлиси шоҳ
Пиёла гираму аз шавқ чома пора кунам.
Ба даври лола димоғи маро илоҷ кунед,
Гар аз миёнаи базми тараб канора кунам.
Зи рӯи дӯст маро чун гули мурод шукуфт,
Ҳаволаи сари душман ба санги хора кунам.
Гадои майкадаам, лек вақти мастӣ бин,
Ки ноз бар фалаку ҳукм бар ситора кунам.
Маро, ки нест раҳу расми луқмапарҳезӣ,
Чаро маломати ринди шаробхора кунам?
Ба тахти гул бинишонам буте чу султоне,
Зи сунбулу суманаш соз тавқу ёра кунам.
Зи бода хӯрдани пинҳон малул шуд Ҳофиз,
Ба бонги барбату най розаш ошкора кунам.
397

Ҳошо, ки ман ба мавсими гул тарки май кунам,
Ман лофи ақл мезанам, ин кор кай кунам?
Мутриб кучост, то ҳама маҳсули зӯҳду илм,
Дар кори чангу барбату овози най кунам.
Аз қилуқоли мадраса ҳоле дилам гирифт,
Якчанд низ хидмати маъшуқу май кунам.
Кай буд дар замона вафо? Чоми май биёр,
То ман ҳикояти Чаму Ковуси Кай кунам.
Аз номаи сиёҳ натарсам, ки рӯзи ҳашр
Бо файзи лутфи ӯ сад аз ин нома тай кунам.
Ку пайки субҳ, то гилаҳои шаби фироқ,
Бо он хучастатоледи фархундапай кунам?
Ин ҷони орият, ки ба Ҳофиз супурд дӯст,
Рӯзе рухаш бибинаму таслими вай кунам.
398

Рӯзгоре шуд, ки дар майхона хидмат мекунам,
Дар либоси фақр кори аҳли давлат мекунам.
То кай андар доми васл орам тазарви хушхиром?
Дар каминам в-интизори вақти фурсат мекунам.
Воизи мо бўи ҳақ нашнид, бишнава, к-ин сухан

Дар ҳузураш низ мегӯям, на ғайбат мекунам.
Бо сабо афтону хезон меравам то кӯйи дӯст
В-аз рафиқони раҳ истимдоди ҳиммат мекунам.
Хоки кӯят заҳмати мо барнатобад беш аз ин,
Лутфҳо кардӣ, буто, тахфифи заҳмат мекунам.
Зулфи дилбар доми роҳу ғамзааш тири балост,
Ёд дор, эй дил, ки чандинат насихат мекунам.
Дидаи бадбин бипӯшон, эй карими айбпӯш,
З-ин далериҳо, ки ман дар кунҷи хилват мекунам.
Ҳофизам дар маҷлисе, дурдикашам дар маҳфиле,
Бингар ин шӯхӣ, ки чун бо халқ санъат мекунам!
399

Зи бод накҳати зулфи дутот мечӯям,
Зи бода лаъли лаби ҷонфазот мечӯям.
Насими гулшани фирдавсу оби чашмаи Хизр
Ба хоки пот, ки аз хоки пот мечӯям.
Агар ту пил бирониву асб дарбозӣ,
Чӣ гуна рух биниҳам ман, ки мот мечӯям.
Ҷафо маҷӯву маёзор беш аз ин моро,
Ғулом, гӯ, чӣ ту гӯйӣ, ҷафот мечӯям!
Табиби дарди маро гуфтамаш хате бинавис,
Ҷавоб дод, ки Ҳофиз давог мечӯям.
400

Ман тарки ишқи шоҳиду соғар намекунам,
Сад бор тавба кардаму дигар намекунам.
Боғи биҳишту сояи тӯбиву қасри ҳур
Бо хоки кӯйи дӯст баробар намекунам.
Талқини дарси аҳли назар як ишорат аст,
Гуфтам киноятеву мукаррар намекунам.
Ҳаргиз намешавад зи сари худ хабар маро,
То дар миёни майкада сар бар намекунам.
Носеҳ ба таън гуфт, ки: «Рав тарки ишқ кун»,
Мӯҳтоҷи ҷанг нест, бародар, намекунам.
Ин тақвиям тамом, ки бо шоҳидони шаҳр
Нозу карашма бар сари минбар намекунам.
Ҳофиз, ҷаноби пири муғон ҷойи давлат аст,
Ман тарки хокбӯсии ин дар намекунам.

401

Ба мижғони сияҳ кардӣ ҳазорон раҳна дар динам,
Биё, к-аз чашми беморат ҳазорон дард барчинам.
Ало, эй ҳамнишини дил, ки ёронат бирафт аз ёд,
Маро рӯзе мабод он дам, ки бе ёди ту бининам.

Чаҳон пир асту бибунёд, аз ин фарҳодкуш фарёд,
Ки кард афсуну найрангаш, малул аз ҷони ширинам.
Зи тоби оташи дурӣ шудам ғарқи арақ чун гул,
Биёр, эй боди шабгире, насиме з-он арақчинам.
Чаҳони фониву боқӣ фидои шоҳиду соқӣ,
Ки султони олабро туфайли ишқ мебинам.
Агар бар ҷойи ман ғайре гузинад дӯст, ҳоким ўст,
Ҳаромам бод, агар ман ҷон ба ҷойи дӯст бигзинам!
Сабоҳ-ул-хайр зад булбул, кучой, соқие, бархез,
Ки ғавғо мекунад дар сар хаёли хоби дӯшинам.
Шаби реҳлат ҳам аз бистар равам дар қасри ҳур-ул-ин,
Агар дар вақти ҷон додан ту бошӣ шамъи болинам.
Ҳадиси орзумандӣ, ки дар ин нома сабт афтод,
Ҳамоно беғалат бошад, ки Ҳофиз дод талқинам.
402

Ҳолиё маслиҳати вақт дар он мебинам,
Ки кашам рахт ба майхонаву хуш биншинам.
Ҷоми май гираму аз аҳли риё дур шавам,
Яъне аз халқи чаҳон покдиле бигзинам.
Ҷуз суроҳиву китобам набувад ёри надим,
То ҳарифони дағоро ба чаҳон кам бинам.
Сар ба озодагӣ аз халқ барорам чун сарв,
Гар диҳад даст, ки доман зи чаҳон дарчинам.
Баски дар хирқаи олуда задам лофи салоҳ
Шармсори руҳи соқиву майи рангинам.
Синаи танги ману бори ғами ў, ҳайҳот,
Марди ин бори гарон нест дили мискинам.
Бандаи Осафи аҳдам, дилам аз роҳ мабар,
Ки агар дам занам, аз чарх бихоҳад кинам.
Бар дилам гарди ситамҳост, Худоё маписанд,
Ки муқаддар шавад оинаи меҳроинам.
Ман агар ринди хароботаму гар Ҳофизи шаҳр,
Ин матоам, ки ҳамебиниву камтар з-инам.
403

Гарам аз даст бархезад, ки бо дилдор биншинам,
Зи ҷоми васл май нӯшам, зи боғи айш гул чинам.
Шароби талхи сӯфисӯз бунёдам бихоҳад бурд,
Лабам бар лаб неҳ, эй соқиву бистон ҷони ширинам.
Магар девона хоҳам шуд дар ин савдо, ки шаб то рӯз
Сухан бо моҳ мегӯям, парӣ дар хоб мебинам.
Лабат шаккар ба мастон доду чашмат май ба майхорон,
Манам, к-аз ғояти ҳирмон на бо онам, на бо инам.
Чу ҳар хоке, ки бод овард, файзе бурд аз инъомат,

Зи ҳоли банда ёд овар, ки хидматгори деринам.
На ҳар, к-ӯ нақши назме зад, каломаш дилпазир афтад.
Тазарви турфа ман гирам, ки чолок аст шоҳинам.
Агар бовар намедорӣ, рав аз суратгари Чин пурс,
Ки Монӣ нухса мехоҳад зи нӯки килки мушкинам.
Вафодориву ҳақгӯӣ на кори ҳар касе бошад,
Ғуломи Осафи сонӣ Ҷалолулҳаққи ваддинам.
Румузи мастиву риндӣ зи ман бишнава, на аз Ҳофиз,
Ки бе ҷому қадаҳ ҳар дам надими моҳу Парвинам.

404

Дар хароботи муғон нури Худо мебинам,
Ин аҷаб бин, ки чӣ нуре зи кучо мебинам.
Чилва бар ман мафурӯш, эй маликулҳоҷ, ки ту
Хона мебиниву ман хонахудо мебинам.
Хоҳам аз зулфи бутон нофакушоӣ кардан,
Фикри дур аст, ҳамоно, ки хато мебинам.
Сӯзи дил, ашки равон, оҳи саҳар, нолаи шаб,
Ин ҳама аз назари лутфи шумо мебинам.
Ҳар дам аз рӯӣи ту нақше занадам роҳи хаёл,
Бо кӣ гӯям, ки дар ин парда чиҳо мебинам?
Кас надидаст зи мушки Хутану нофаи Чин
Он чӣ ман ҳар саҳар аз боди сабо мебинам.
Дӯстон, айби назарбозии Ҳофиз макунед,
Ки ман ўро зи муҳиббони шумо мебинам.

405

Ғами замона, ки ҳечаш карон намебинам,
Давош ҷуз майи чун арғавон намебинам.
Ба тарки хидмати пири муғон нахоҳам гуфт,
Чаро, ки маслиҳати худ дар он намебинам.
Зи офтоби қадаҳ иртифоӣ айш бигир,
Чаро, ки толеи вақт ончунон намебинам.
Нишони аҳли Худо ошиқист, бо худ дор,
Ки дар машоихи шаҳр ин нишон намебинам.
Бад-ин ду дидаи ҳайрони ман ҳазор афсӯс,
Ки бо ду оина рӯяш аён намебинам.
Қади ту то бишуд аз ҷӯйбори дидаи ман,
Ба ҷойи сарв ҷуз оби равон намебинам.
Дар ин хумор касам ҷуръае намебахшад,
Бибин, ки аҳли диле дар ҷаҳон намебинам.
Нишони мӯӣи миёнаш, ки дил дар ў бастам,
Зи ман мапурс, ки худ дар миён намебинам.
Ману сафинаи Ҳофиз, ки ҷуз дар ин дарё
Бизоати сухани дурфишон намебинам.

406

Хуррам он рӯз, к-аз ин манзили вайрон биравам
Роҳати қон талабам в-аз пайи қонон биравам.
Гарчи донам, ки ба қое набарад роҳ ғариб,
Ман ба бўйи сари он зулфи парешон биравам.
Дилам аз ваҳшати зиндони Сикандар бигирифт,
Рахт барбандаму то мулки Сулаймон биравам.
Чун сабо бо дили бемору тани бетоқат
Ба ҳаводории он сарви хиромон биравам.
Дар раҳи ӯ чу қалам гар ба сарам бояд рафт,
Бо дили захмқашу дидаи гирён биравам.
Назр кардам, гар аз ин ғам бадар оям рӯзе,
То дари майкада шодону ғазалхон биравам.
Ба ҳаводории ӯ заррасифат рақсунон,
То лаби чашмаи хуршеди дурахшон биравам.
Тоziёнро ғами аҳволи гаронборон нест,
Порсоён, мададе, то хушу осон биравам!
В-ар чу Ҳофиз зи биёбон набарам раҳ берун,
Ҳамраҳи кавкабаи Осафи даврон биравам.

407

Гар аз ин манзили вайрон ба сӯйи хона равам,
Дигар он қо, ки равам, оқилу фарзона равам.
З-ин сафар гар ба саломат ба ватан бозрасам,
Назр кардам, ки ҳам аз роҳ ба майхона равам.
То бигӯям, ки чӣ кашфам шуд аз ин сайру сулук,
Ба дари савмаа бо барбату паймона равам.
Ошноёни раҳи ишқ гарам хун бихӯранд,
Нокасам, гар ба шикоят сӯйи бегона равам.
Баъд аз ин дасти ману зулфи чу занҷири нигор,
Чанду чанд аз пайи коми дили девона равам.
Гар бибинам хамаи абруи чу меҳробаш боз,
Саҷдаи шукр кунам в-аз пайи шукрона равам.
Хуррам он дам, ки чу Ҳофиз ба таваллои вазир
Сархуш аз майкада бо дӯст ба қошона равам.

408

Он, ки помоли қафо кард чу хоки роҳам,
Хок мебӯсаму узри қадамаш меҳоҳам.
Ман на онам, ки зи қаври ту бинолам, ҳошо,
Бандаи мӯътақиду чоқари давлатҳоҳам.
Бастаам дар хамаи гесуи ту уммеди дароз,
Он мабодо, ки кунад дасти талаб кӯтоҳам.
Зарраи хоқаму дар кӯйи туам қой хуш аст,
Тарсам, эй дӯст, ки боде бибарад ногоҳам,

Пири майхона саҳар чоми чаҳонбинам дод,
В-андар он оина аз ҳусни ту кард огоҳам.
Сӯфии савмааи олами қудсам, лекин,
Ҳолиё дайри муғон аст ҳаволатгоҳам.
Бо мани роҳнишин хезу сӯйи майкада ой,
То дар он ҳалқа бибинӣ, ки чӣ соҳибчоҳам.
Ҳушам омад, ки саҳар хусрави Ховар мегуфт,
Бо ҳама подшаҳӣ бандаи Тӯроншоҳам.
Маст бигзаштиву аз Ҳофизат андеша набуд,
Оҳ агар домани ҳусни ту бигирад оҳам!

409

Ин чӣ шӯр аст, ки дар даври қамар мебинам,
Ҳама офоқ пур аз фитнаву шар мебинам.
Пешаи подшаҳон нест ба чуз ҷавру ситам,
Адлу инсоф ҳама зеру забар мебинам.
Ҳар касе рӯзи беҳӣ металабад аз айём,
Иллат он аст, ки ҳар рӯз батар мебинам.
Аблаҳонро ҳама шарбат зи гулобу қанд аст,
Қути доно ҳама аз хуни ҷигар мебинам.
Асби тозӣ шуда маҷрӯҳ ба зери полон,
Тавқи заррин ҳама дар гардани хар мебинам.
Духтаронро ҳама ҷанг асту ҷадал бо модар,
Писаронро ҳама бадхоҳи падар мебинам.
Ҳеч раҳме на бародар ба бародар дорад,
Ҳеч шафқат на падарро ба писар мебинам.
Панди Ҳофиз бишунав, хоҷа, бирав некӣ кун,
Ки ман ин панд беҳ аз дурру гуҳар мебинам.

410

Дидор шуд муяссару бўсу канор ҳам,
Аз бахт шукр дораму аз рӯзгор ҳам.
Зоҳид, бирав, ки толеъ агар толеи ман аст,
Чомам ба даст бошаду зулфи нигор ҳам.
Мо айби кас ба мастиву риндӣ намекунем,
Лаъли бутон хуш асту майи хушгвор ҳам.
Эй дил, башорате диҳамат, мӯҳтасиб намонд,
В-аз май чаҳон пур асту бути майгусор ҳам.
Хотир ба дасти тафриқа додан на зиракист,
Маҷмӯае бихоҳу суроҳӣ биёр ҳам.
Бар хокиёни ишқ фишон ҷуръаи лабаш,
То хок лаългун шаваду мушкбор ҳам.
Он шуд, ки чашми бад нигарон будӣ аз камин.
Ҳасм аз миён бирафту сиришк аз канор ҳам.
Чун коинот ҷумла ба бўйи ту зиндаанд,

Эй офтоб, соя зи ман бармадор ҳам.
Чун обрӯйи лолаву гул файзи хусни туст,
Эй абри лутф, бар мани хокӣ бибор ҳам.
Ҳофиз асири зулфи ту шуд, аз Худо битарс,
В-аз интисофи Осафи ҷамиқтидор ҳам.
Бурҳони мулку дин, ки зи дасти вазораташ
Айёми кон ямин шуду дарё ясор ҳам.
Бар ёди раъйи анвари ӯ осмон ба субҳ,
Чон мекунад фидову кавокиб нисор ҳам.
Гӯйи замин рабудаи чавғони адли ӯст
В-ин баркашида гунбади нилӣ ҳисор ҳам.
Азми сабукинони ту дар ҷунбиш оварад
Ин пойдор маркази олимадор ҳам.
То аз натиҷаи фалаку таври даври ӯст
Табдили моҳу солу хазону баҳор ҳам.
Холӣ мабод **кохи** ҷалолаш зи сарварон
В-аз соқиёни сарвқади гулғизор ҳам.

411

Дардам аз ёр асту дармон низ ҳам,
Дил фидои ӯ шуду ҷон низ ҳам.
Ин, ки мегӯянд: он хуштар зи хусн,
Ёри ман ин дораду он низ ҳам.
Ёд бод он, к-ӯ ба қасди хуни мо
Аҳдро бишкасту паймон низ ҳам.
Достон дар парда мегӯям, вале
Гуфта хоҳад шуд ба дастон низ ҳам.
Чун саромад давлати шабҳои васл,
Бигзарад айёми ҳичрон низ ҳам.
Ҳар ду олам як фурӯғи рӯйи ӯст,
Гуфтамат пайдову пинҳон низ ҳам.
Эътимоде нест бар кори ҷаҳон,
Балки бар гардуни гардон низ ҳам.
Ошиқ аз қозӣ натарсад, май биёр,
Балки аз ярғуи султон низ ҳам.
Мӯҳтасиб донад, ки Ҳофиз ошиқ аст,
В-Осафи мулки Сулаймон низ ҳам.

412

Мо беғамони маст дил аз даст додаем,
Ҳамрози ишқу ҳамнафаси чоми бодаем.
Бар мо базе камони маломат кашидаанд,
То кори худ зи абруи ҷонон кушодаем.
Эй гул, ту дӯш доғи сабӯҳӣ кашидай,
Мо он шақоиқем, ки бо доғ зодаем.

Пири муғон зи тавбаи мо гар малул шуд,
Гӯ, бода соф кун, ки ба узр истодаем.
Кор аз ту меравад, мададе, эй далели роҳ,
К-инсоф медиҳему зи роҳ уфтодаем.
Чун лола май мабину қадаҳ дар миёни кор,
Ин доғ бин, ки бар дили хунин ниҳодаем.
Гуфтӣ, ки: - Ҳофиз, ин ҳама рангу хаёл чист?
Нақши ғалат мабин, ки ҳамон лавҳи содаем.
413

Умрест то ба роҳи ғамат рӯ ниҳодаем,
Рӯву риёи халқ ба як сӯ ниҳодаем
Тоқу равоқи мадрасаву **қолу қили** илм,
Дар роҳи чому соқии маҳрӯ ниҳодаем.
Ҳам қон бад-он ду наргиси қоду супурдаем,
Ҳам дил бад-он ду сунбули ҳинду ниҳодаем.
Умре гузашт, то ба умеди ишорате
Чашме бад-он ду гӯшаи абру ниҳодаем.
Мо мулки офият на ба лашкар гирифтаем,
Мо тахти салтанат на ба бозу ниҳодаем.
То сеҳри чашми ёр чӣ бозӣ кунад, ки боз
Бунёд бар карашмаи қоду ниҳодаем.
Бе зулфи саркашаш сари савдой аз малол,
Ҳамчун бунафша бар сари зону ниҳодаем.
Дар гӯшаи умед чу наззорағони моҳ
Чашми талаб бар он хамаи абру ниҳодаем.
Гуфтӣ, ки: - Ҳофизо, дили саргаштаат кучост?
Дар ҳалқаҳои он хамаи гесу ниҳодаем.
414

Мо бад-ин дар на пайи ҳашмату қоҳ омадаем,
Аз бади ҳодиса ин қо ба паноҳ омадаем.
Раҳрави манзили ишқему зи сарҳадди адам
То ба иқлими вучуд ин ҳама роҳ омадаем.
Сабзаи хатти ту дидему зи бўстони биҳишт
Ба талабгории ин меҳргиёҳ омадаем.
Бо чунин ганҷ, ки шуд хозини ӯ Рӯҳамин,
Ба гадоӣ ба дари хонаи шоҳ омадаем.
Лангари ҳилми ту, эй киштии тавфиқ, кучост?
Ки дар ин баҳри карам ғарқи гуноҳ омадаем.
Обрӯ меравад, эй абри хатопӯш, бибор,
Ки ба девони амал номасиёҳ омадаем.
Ҳофиз, ин хирқаи пашмина бияндоз, ки мо
Аз пайи қофила бо оташи оҳ омадаем.
415

Фатвии пири муғон дораму қавлест қадим,
Ки ҳаром аст май он чо, ки на ёр аст надим.
Чок хоҳам задан ин далқи риёй, чӣ кунам?
Рӯхро сӯхбати ноҷинс азобест алим.
То магар чуръа фишонад лаби чонон бар ман,
Солҳо шуд, ки манам бар дари майхона муқим.
Магараш хидмати дерини ман аз ёд бирафт,
Эй насими сахарӣ, ёд диҳаш аҳди қадим!
Баъди сад сол агар бар сари хокам гузарӣ,
Сар барорад зи гилам рақскунон азми рамим.
Дилбар аз мо ба сад уммед ситад аввал дил,
Зоҳиран аҳд фаромӯш накунад хулқи карим.
Ғунча, гӯ, тангдил аз кори фурӯбаста мабош,
К-аз дами субҳ мадад ёбаду анфоси насим!
Фикри беҳбуди худ, эй дил, зи дари дигар кун,
Дарди ошиқ нашавад беҳ зи мудовои ҳаким.
Гавҳари маърифат имрӯз, ки бо худ бибарӣ,
Ки насиби дигарон аст нисоби зару сим.
Дом сахт аст, магар ёр шавад лутфи худо,
Варна одам набарад сарфа зи шайтони раҷим.
Ҳофиз, ар симу зарат нест, чӣ шуд? Шокир бош,
Чӣ беҳ аз давлати лутфи сухану табъи салим?.

416

Хез, то аз дари майхона кушоде талабем,
Ба раҳи дӯст нишинему муроде талабем.
Зоди роҳи ҳарами васл надорем, магар
Ба гадоӣ зи дари майкада зоде талабем.
Лаззати доғи ғамат бар дили ман бод ҳаром,
Агар аз ҷаври ғами ишқи ту доде талабем.
Нуқтаи холи ту бар лавҳи басар натвон зад,
Магар аз мардумаки дида мидоде талабем.
Ишвае аз лаби ширини ту дил хост ба қон,
Ба шакарханда лабат гуфт: «Мазоде талабем!»
То бувад нусхаи атрӣ дили савдозадаро,
Аз хати ғолиясойи ту саводе талабем.
Чун ғаматро натавон ёфт, магар дар дили шод,
Мо ба уммеди ғамат хотири шоде талабем.
Бар дари мадраса то чанд нишинӣ, Ҳофиз?
Хез, то аз дари майхона кушоде талабем.

417

Мо зи ёрон чашми ёрӣ доштем,
Худ ғалат буд, он чӣ мо пиндоштем.
То дарахти дӯстӣ кай бар диҳад?

Ҳолиё рафтему тухме коштем.
Гуфтугӯ оини дарвешӣ набуд,
Варна бо ту моҷароҳо доштем.
Шеваи чашмат фиреби ҷанг дошт,
Мо ғалат кардему сулҳ ангоштем.
Гулбуни ҳуснат на худ шуд дилфурӯз,
Мо дами ҳиммат бар ӯ бигмоштем.
Нуктаҳо рафту шикоят кас накард,
Ҷониби ҳурмат фурӯ нагзоштем.
Гуфт: «Худ додӣ ба мо дил, Ҳофизо!
Мо муҳассил бар касе нагмоштем».

418

Салоҳ аз мо чӣ мечӯӣ, ки мастонро сало гуфтем,
Ба даври наргиси мастат саломатро дуо гуфтем.
Дари майхонаам бикшо, ки ҳеч аз хонақаҳ накшуд,
Гарат бовар бувад, в-ар на, сухан ин буду мо гуфтем,
Ман аз чашми ту, эй соқӣ, хароб афтадаам, лекин
Балое, к-аз ҳабиб ояд, ҳазораш марҳабо гуфтем.
Агар бар ман набахшӣ, пушаймонӣ хӯрӣ охир,
Ба хотир дор ин маънӣ, ки дар хидмат кучо гуфтем.
Қадат гуфтам, ки шамшод аст, бас хиҷлат ба бор овард,
Ки ин нисбат чаро додему ин бӯхтон чаро гуфтем?
Ҷигар чун нофаам хун гашт, кам з-инам намебойд,
Ҷазои он, ки бо зулфат сухан аз чин хато гуфтем.
Ту оташ гаштӣ, эй Ҳофиз, вале бо ёр дарнагрифт,
Зи бадахдӣ гул, гӯӣ, ҳикоят бо сабо гуфтем.

419

Мо дарси саҳар дар раҳи майхона ниҳодем,
Маҳсули дуо дар раҳи ҷонона ниҳодем.
Дар хирмани сад зоҳиди оқил занад оташ
Ин доғ, ки мо бар дили девона ниҳодем.
Султони азал ганҷи ғами ишқ ба мо дод,
То рӯӣ дар ин манзили вайрона ниҳодем.
Дар дил надихам раҳ пас аз ин меҳри бутонро,
Мӯҳри лаби ӯ бар дари ин хона ниҳодем.
Дар хирқа аз ин беш мунофиқ натавон буд,
Бунёд аз ин шеваи риндона ниҳодем.
Чун меравад ин киштии саргашта, ки, охир,
Ҷон дар сари он гавҳари якдона ниҳодем.
Алминнати лиллаҳ, ки чу мо бедилу дин буд
Онро, ки лақаб оқилу фарзона ниҳодем.
Қонё ба хаёле зи ту будем, чу Ҳофиз,
Ё Раб, чӣ гадо ҳиммати шоҳона ниҳодем.

420

Бигзор, то зи шореи майхона бигзарем,
К-аз баҳри чуръае ҳама мӯҳтоҷи он дарем.
Рӯзи нахуст чун дами риндӣ задему ишқ,
Шарт он бувад, ки чуз раҳи он шева наспарем.
Қое, ки тахту маснади Чам меравад ба бод,
Гар ғам хӯрем, хуш набувад, беҳ, ки май хӯрем.
То бӯ, ки даст дар камари ӯ тавон задан,
Дар хуни дил нишаста чу ёқути аҳмарем.
Воиз макун насихати шӯридагон, ки мо
Бо хоки кӯйи дӯст ба фирдавс нангарем.
Чун сӯфиён ба ҳолату рақсанд муқтадо,
Мо низ ҳам ба шӯъбада дасте бароварем.
Аз чуръаи ту хоки замин қадри лаъл ёфт,
Бечора мо, ки пеши ту аз хок камтарем,
Ҳофиз, чу раҳ ба кунгураи кохи васл нест,
Бо хоки остонаи ин дар ба сар барем.

421

Хез, то хирқаи сӯфӣ ба харобот барем,
Шатҳу томот ба бозори хурофот барем.
Сӯйи риндони қаландар ба раҳоварди сафар
Далқи бастомиву сачҷодаи томот барем.
То ҳама хилватиён қоми сабӯҳӣ гиранд,
Чанги субҳӣ ба дари пири муноҷот барем.
Бо ту он аҳд, ки дар водии **Айман** бастем,
Ҳамчу Мӯсо **аринӣ** гӯй ба миқот барем.
Кӯси номуси ту бар кунгураи арш занем,
Алами ишқи ту бар боми самовот барем.
Хоки кӯйи ту ба саҳрои қиёмат фардо,
Ҳама бар фарқи сар аз баҳри мубоҳот барем.
В-ар ниҳад дар раҳи мо хори маломат зоҳид,
Аз гулистонш ба зиндони мукофот барем.
Шармамон бод зи пашминаи олудаи хеш,
Гар бад-ин фазлу ҳунар номи каромот барем.
Қадри вақт ар нашиносад дилу коре накунад,
Бас хиҷолат, ки аз ин ҳосили авқот барем.
Фитна меборад аз ин сақфи муқарнас, бархез,
То ба майхона паноҳ аз ҳама офот барем.
Дар биёбони фано гум шудан, охир, то кай?
Раҳ бипурсем, магар пай ба муҳиммот барем.
Ҳофиз, оби рухи худ бар дари ҳар сифла мarez,
Ҳоҷат он беҳ, ки бари қозии ҳоҷот барем.

422

Биё, то гул барафшонему май дар соғар андозем,
Фалакро сақф бишкофему тарҳе нав дарандозем.
Агар ғам лашкар ангезад, ки хуни ошиқон резад,
Ману соқӣ ба ҳам созему бунёдаш барандозем.
Шароби арғавониро гулоб андар қадаҳ резем,
Насими атргардонро шакар дар миҷмар андозем.
Чу дар даст аст руде хуш, бизан, мутриб, суруде хуш,
Ки дастафшон ғазал хонему покӯбон сар андозем.
Сабо, хоки вучуди мо бад-он олиҷаноб андоз,
Бувад, к-он шоҳи хубонро назар бар манзар андозем.
Яке аз ақл мелофад, дигар томот мебофад,
Биё, к-ин довариҳоро ба пеши довар андозем.
Биҳишти адн агар хоҳӣ, биё бо мо ба майхона,
Ки аз пойи хумат рӯзе ба ҳавзи Кавсар андозем.
Сухандониву хушхонӣ наметаварзанд дар Шероз,
Биё, Ҳофиз, ки то худро ба мулке дигар андозем.

423

Сӯфӣ, биё, ки хирқай солус баркашем,
В-ин нақши зарқро хати бутлон ба сар кашем.
Назри футӯҳи савмаа дар вачҳи май ниҳем,
Далқи риё ба оби харобот баркашем.
Фардо агар на равзаи ризвон ба мо диҳанд,
Ғилмон зи равза, хур зи ҷаннат бадар кашем.
Берун ҷаҳем сархушу аз базми сӯфиён
Ғорат кунем бодаву шоҳид ба бар кашем.
Ишрат кунем варна, ба ҳасрат кушандамон
Рӯзе, ки раҳти ҷон ба ҷаҳони дигар кашем.
Сирри Худо, ки дар тутуқи ғайб мунзавист
Мастонааш ниқоб зи рухсор баркашем.
Ку ҷилвае зи абруи ӯ, то чу моҳи нав,
Гӯйи сипеҳр дар хамаи чавғони зар кашем.
Ҳофиз, на ҳадди мост чунин лофҳо задан,
Пой аз гилеми хеш чаро бештар кашем.

424

Дӯстон, вақти гул он беҳ, ки ба ишрат кӯшем,
Сухани аҳли дил аст ину ба ҷон бинюшем.
Нест дар кас караму вақти тараб мегузарад,
Чора он аст, ки сачҷода ба май бифрӯшем.
Хуш ҳавоест фараҳбахш, Худоё, бифирифт,
Нозанине, ки ба рӯяш майи гулгун нӯшем.
Арғунунсози фалак раҳзани аҳли хунар аст,
Чун аз ин ғусса нанолему чаро нахрӯшем?
Гул ба ҷӯш омаду аз май назадемаш обе,

Лоҷарам з-оташи ҳирмону ҳавас мечӯшем.
Мекашем аз қадаҳи лола шароби мавҳум.
Чашми бад дур, ки бе мутрибу май мадҳушем.
Ҳофиз, ин ҳоли аҷаб бо кӣ тавон гуфт, ки мо
Булбулонем, ки дар мавсими гул хомӯшем.

425

Мо шабе даст барорему дуое бикунем,
Ғами ҳичрони туро чора зи ҷое бикунем,
Дили бемор шуд аз даст, рафиқон, мададе,
То табибаш ба сар орему давое бикунем.
Он, ки бе чурм биранҷиду ба теғам заду рафт,
Бозаш оред, Худоро, ки сафое бикунем.
Хушк шуд беҳи тараб, роҳи харобот кучост?
То дар он обу ҳаво нашъунамое бикунем.
Мадад аз хотири риндон талаб, эй дил, варна
Кори саъб аст, мабодо, ки хатое бикунем!
Сояи тоири камҳавсала коре накунад,
Талаб аз сояи маймуни ҳумое бикунем.
Дилам аз парда бишуд, Ҳофизи хушлаҳча кучост,
То ба қавлу ғазалаш созу навое бикунем?

426

Сарам хуш асту ба бонги баланд мегӯям,
Ки ман насими ҳаёт аз пиёла мечӯям.
Убуси зӯҳд ба вачҳи хумор наншинад,
Муриди хирқаи дурдикашони хушхӯям.
Шудам фасона ба саргаштагӣ чу абруи дӯст,
Кашида дар хамаи чавғони хеш чун гӯям.
Ғарам на пири муғон дар ба рӯй бикшоёд,
Қадам дар бизанам, чора аз кучо чӯям?
Мақун дар ин чаманам сарзаниш ба худрӯйӣ,
Чунон, ки парваришам медиҳанд, мерӯям.
Ту хонақоҳу харобот дар миёна мабин,
Худо гувост, ки ҳар ҷо, ки ҳаст бо ӯям.
Ғубори роҳи талаб кимиёи беҳрӯзист,
Ғуломи давлати он хоки анбаринбӯям.
Зи шавқи наргиси масти баландболое,
Чу лола ба қадаҳ афтода бар лаби чӯям.
Биёр май, ки ба фатвои Ҳофиз аз дили пок
Ғубори зарқ ба файзи қадаҳ фуру шӯям.

427

Мо нагӯем баду майл ба ноҳақ накунем,
Ҷомаи кас сияху далқи худ азрак накунем.

Айби дарвешу тавонгар ба каму беш бад аст,
Кори бад, маслиҳат он аст, ки мутлақ накунем.
Рақами мағлата бар дафтари дониш назанем.
Сирри ҳақ бар варақи шӯъбада мулҳақ накунем.
Шоҳ агар чуръаи риндон на ба ҳурмат нӯшад,
Илтифоташ ба майи софи мураввақ накунем.
Хуш биронем ҷаҳон дар назари роҳравон,
Фикри асби сияҳу зини муғаррақ накунем.
Осмон киштии арбоби ҳунар мешиканад,
Тақя он беҳ, ки бар ин баҳри муаллақ накунем.
Гар баде гуфт ҳасудеву рафиқе ранҷид,
Гӯ, ту хуш бош, ки мо гӯш ба аҳмақ накунем.
Ҳофиз, ар хасм хато гуфт, нагирем бар ӯ,
В-ар ба ҳақ гуфт, ҷадал бо сухани ҳақ накунем.
428

Борҳо гуфтааму бори дигар мегӯям,
Ки мани дилшуда ин раҳ на ба худ мепӯям.
Дар паси оина тӯтисифатам доштаанд,
Он чӣ устои азал гуфт, бигӯ, мегӯям.
Ман агар хорам, агар гул чаманорое ҳаст,
Ки аз он даст, ки мепарварадам, мерӯям.
Дӯстон, айби мани бедили ҳайрон макунед,
Гавҳаре дораму соҳибназаре мечӯям.
Гарчи бо далқи муламмаъ майи гулгун айб аст
Мекунам айб, к-аз ӯ ранги риё мешӯям.
Хандаву гиряи ушшоқ зи ҷое дигар аст,
Месароям ба шабу вақти саҳар мемӯям.
Ҳофизам гуфт, ки хоки дари майхона мабӯй,
Гӯ, макун айб, ки ман мушки Хутан мебӯям.
429

Гарчи мо бандағони подшаҳем,
Подшоҳони мулки субҳаҳем.
Ганҷ дар остину кеса тихӣ,
Ҷоми гетинамову хоки раҳем.
Ҳушёрӣ ҳузуру масти ғурур,
Баҳри тавҳиду ғарқай гунаҳем.
Шоҳиди бахт чун карашма кунад,
Мо-ш оинаи руҳи чу маҳем.
Шоҳи бедорбахтро ҳар шаб
Мо ниғаҳбони афсару кулаҳем.
Гӯ, ғанимат шумор сӯҳбати мо,
Ки ту дар хобу мо ба дидагаҳем.
Шоҳ Мансур воқиф аст, ки мо

Рӯйи ҳиммат ба ҳар кучо, ки ниҳем,
Душманонро зи хун кафан созем,
Дӯстонро қабои фатҳ диҳем.
Ранги тазвир пеши мо набувад,
Шери сурхему афъие сияҳем.
Воми Ҳофиз бигӯ, ки боздиҳанд,
Кардаи эътирофу мо гуваҳем.

430

Фотиҳае, чу омадӣ бар сари хастае бихон,
Лаб бикушо, ки медиҳад лаъли лабат ба мурда ҷон.
Он, ки ба пурсиш омаду фотиҳа хонда меравад,
Гӯ, нафасе, ки рӯхро мекунам аз паяш равон.
Эй, ки табиби хастай, рӯйи забони ман бибин,
К-ин даму дуди синаам бори дил аст бар забон.
Гарчи шаб устухони ман, кард зи меҳр гарму рафт,
Ҳамчу табам намеравад оташи меҳр аз устухон.
Ҳоли дилам зи холи ту ҳаст дар оташаш ватан,
Чашмам аз он ду чашми ту хаста шудасту нотавон.
Бознишон ҳароратам з-оби ду дидаву бибин,
Набзи маро, ки медиҳад ҳеҷ зи зиндагӣ нишон?
Он, ки мудом шишаам аз майи айш додааст,
Шишаам аз чӣ мебарад пеши табиб ҳар замон?
Ҳофиз, аз оби зиндагӣ шеъри ту дод шарбатам,
Тарки табиб кун, биё, нусхаи шарбатам бихон.

431

Чандон, ки гуфтам ғам бо табибон,
Дармон накарданд мискин ғарибон.
Он гул, ки ҳар дам дар дасти бод аст,
Гӯ, шарм бодат аз андалебон.
Ё Раб, амон деҳ, то боз бинад
Чашми муҳиббон рӯйи ҳабибон.
Дурчи муҳаббат бар мӯҳри худ нест,
Ё Раб, мабодо коми рақибон.
Эй мунъим, охир, бар хони ҷудат
То чанд бошем аз бенасибон?
Ҳофиз нагаштӣ, шайдои гетӣ,
Гар мешунидӣ панди адибон.

432

Месӯзам аз фироқат, рӯ аз ҷафо бигардон,
Ҳичрон балои мо шуд, ё Раб, бало бигардон!
Маҳ ҷилва менамояд бар сабзхинги гардун,
То ӯ ба сар дарояд, бар рахш по бигардон!
Марғулро барафшон, яъне ба рағми сунбул,

Гирди чаман бухуре ҳамчун сабо бигардон!
Яғмои ақлу динро берун хиром сармаст,
Дар сар кулоҳ бишкан, дар бар қабо бигардон.
Эй нури чашми мастон, дар айни интизорам,
Чанги ҳазину чоме бинвоз ё бигардон!
Даврон ҳаменависад бар оразаш хати хуш,
Ё Раб, навиштаи бад аз ёри мо бигардон!
Ҳофиз зи хубрӯён бахтат чуз ин қадар нест,
Гар нестат ризое, ҳукми қазо бигардон!
433

Ё Раб, он оҳуи мушкин ба Хутан бозрасон,
В-он сиҳисарви равонро ба чаман бозрасон!
Дили озурдаи моро ба насиме бинавоз,
Яъне он чони зи тан рафта ба тан бозрасон!
Моҳу хуршед ба манзил чу ба амри ту расанд,
Ёри маҳрӯи маро низ ба ман бозрасон!
Дидаҳо дар талаби лаъли ямонӣ хун шуд,
Ё Раб он кавкаби рахшон ба Яман бозрасон!
Бирав, эй тоири маймуни ҳумоюнталъат,
Пеши Анқо сухан аз зоғу заған бозрасон!
Сухан ин аст, ки мо бе ту нахоҳем ҳаёт,
Бишнав, эй пайки хабаргиру сухан бозрасон.
Он, ки будӣ ватанаш дидаи Ҳофиз, ё Раб,
Ба муродаш зи ғарибӣ ба ватан бозрасон!
434

Худоро, кам нишин бо хирқапӯшон,
Рух аз риндони бесомон мапӯшон!
Дар ин хирқа базе олудагӣ ҳаст,
Хушо вақти қабои майфурӯшон!
Дар ин сӯфивашон дурде надидам,
Ки софӣ бод айши дурднӯшон!
Ту нозуктабъиву тоқат наёрӣ
Гарониҳои мушти далқпӯшон.
Чу мастам кардай, мастур маншин,
Чу нӯшам додай, захрам манӯшон!
Биёву зарқи ин солусиён бин,
Суроҳӣ хундилу барбат хурӯшон.
Зи дилгармии Ҳофиз барҳазар бош,
Ки дорад синае чун деги чӯшон.
435

Шоҳи шамшодқадон, хусрави шириндаҳанон,
Ки ба мижгон шиканад қалби ҳама сафшиканон,
Маст бигзашту назар бар мани дарвеш андохт,

Гуфт: «Эй чашму чароғи ҳама ширинсуханон!
То кай аз симу зарат киса тижӣ хоҳад буд
Бандаи ман шаву бар хӯр зи ҳама симтанон!
Камтар аз зарра най, паст машав, меҳр биварз,
То ба хилватғаҳи хуршед расӣ чархзанон.
Бар ҷаҳон така макун, гар қадаҳе май дорӣ,
Шодии зӯҳраҷабинон хӯру нозукбаданон.
Домани дӯст ба даст ору зи душман бигусил,
Марди яздон шаву фориг гузар аз аҳриманон!»
Пири паймонакаши ман, ки равонаш хуш бод,
Гуфт: «Парҳез кун аз сӯҳбати паймоншиканон!»
Бо сабо дар чамани лола саҳар мегуфтам,
Ки: «Шаҳидони кианд ин ҳама хунинкафанон?»
Гуфт: «Ҳофиз ману ту маҳраи ин роз наем,
Аз майи лаъл ҳикоят куну шириндаҳанон!»
436

Баҳору гул тарабангез гашту тавбашикан,
Ба шодии руҳи гул беҳи ғам зи дил баркан.
Расид боди сабо, ғунча дар ҳаводорӣ
Зи худ бурун шуду бар худ дарид пирӯхан.
Тариқи сидқ биёмӯз аз оби софии дил,
Ба ростӣ талаб озодагӣ зи сарви чаман.
Зи дастбурди сабо гирди гул кулола нигар,
Шиканҷи гесуи сунбул бибин ба рӯйи суман.
Арӯси ғунча расид аз ҳарам ба толеи саъд,
Биайниҳӣ дилу дин мебарад ба ваҷҳи ҳасан.
Сафири булбули шӯридаву нафири ҳазор
Барои васли гул ояд бурун зи байти ҳазан.
Ҳадиси сӯҳбати хубону чоми бода бигӯ
Ба қавли Ҳофизу фатвои пири соҳибфан.
437

Чу гул ҳар дам ба бўят чома бар тан
Кунам чок аз гиребон то ба доман.
Танатро дид гул, гӯйӣ, ки дар боғ,
Чу мастон чомаро бидрид бар тан.
Ман аз дасти ғамат мушкил барам қон,
Вале дилро ту осон бурдӣ аз ман.
Ба қавли душманон баргаштӣ аз дӯст,
Нагардад ҳеч кас бо дӯст душман.
Танат дар чома, чун дар қом бода,
Дилат дар сина, чун дар сим оҳан.
Бибор, эй шамъ, ашк аз чашми хунин,
Ки шуд сӯзи дилат бар халқ равшан.

Мақун, к-аз синаам оҳи чигарсӯз
Барояд ҳамчу дуд аз роҳи равзан.
Диламро машкану дар по маяндоз,
Ки дорад дар сари зулфи ту маскан.
Чу дил дар зулфи ту бастаст Ҳофиз,
Бад-ин сон кори ӯ дар по маяфган.
438

Афсари султони гул пайдо шуд аз тарфи чаман,
Мақдамаш, ё Раб, муборак бод бар сарву суман.
Хуш ба ҷойи хештан буд ин нишастии хусравӣ,
То нишинад ҳар касе акнун ба ҷойи хештан.
Хотами Ҷамро башорат деҳ ба ҳусни хотимат,
К-исми аъзам кард аз ӯ кӯтоҳ дасти аҳриман.
То абад маъмур бод ин хона, к-аз хоки дараш
Ҳар нафас бо бӯйи раҳмон мевазад боди Яман.
Шавкати пури Пашангу теғи оламгири ӯ
Дар ҳама «Шаҳнома»-ҳо шуд достони анҷуман.
Хинги чавгонии чархат ром шуд дар зери зин,
Шаҳсаворо, чун ба майдон омадӣ, гӯе бизан!
Ҷӯйбори мулкро оби равон шамшери туст,
Ту дарахти адл биншон, беҳи бадхоҳон бикан!
Баъд аз ин нашғифт агар бо накҳати хулқи хушат,
Хезад аз саҳрои Эзаҷ нофаи мушки Хутан.
Гӯшагирон интизори чилвае хуш мекунанд,
Баршикан тарфи кулоҳу бурқаъ аз рух барфиган.
Эй сабо, бар соқии базми Атобак арза дор,
То аз он чоми зарафшон ҷуръае бахшад ба ман.
Машварат бо ақл кардам, гуфт: Ҳофиз, май бинӯш,
Соқие, май деҳ ба қавли мусташори мӯътаман.
439

Эй хусрави хубон, назаре сӯйи гадо кун,
Раҳме ба мани сӯхтаи бе сару по кун!
Дорад дили дарвеш таманнои нигоҳе,
З-он чашми сияҳмаст ба як ғамза даво кун!
Гар моҳ занад лоф, ки монад ба ҷамолат,
Бинмой руҳи хешу маҳ ангуштнамо кун.
Эй сарви чамон, аз чаману боғ замоне.
Бихром дар ин базму дусад чома қабо кун!
Шамъу гулу парвонаву булбул ҳама ҷамъанд,
Эй дӯст, биё раҳм ба танҳои мо кун!
Бо дилшудагон ҷавру ҷафо то ба кай, охир?
Оҳанги вафо, тарки ҷафо баҳри Худо кун.
Машнав сухани душмани бадгӯй, Худоро,

Бо Ҳофизи мискини худ, эй дӯст, вафо кун!
440

Хуштар аз фикри маю ҷом чӣ хоҳад будан?
То бибинам, ки саранҷом чӣ хоҳад будан?
Ғами дил чанд тавон хӯрд, ки айём намонд,
Гӯ: на дил бошу на айём, чӣ хоҳад будан?
Мурғи камҳавсаларо гӯ, ғами худ хӯр, ки бар ӯ
Раҳми он кас, ки ниҳад дом, чӣ хоҳад будан?
Бода хӯр, ғам махӯру панди муқаллид маниюш,
Эътибори сухани ом чӣ хоҳад будан?
Дастрани ту ҳамон беҳ, ки шавад сарф ба ком,
Донӣ, охир, ки ба ноком чӣ хоҳад будан?
Пири майхона ҳамехонд муаммое дӯш,
Аз хати ҷом, ки фарҷом чӣ хоҳад будан?
Бурдам аз раҳ дили Ҳофиз ба дафу чангу ғазал,
То ҷазои мани бадном чӣ хоҳад будан?

441

Донӣ, ки чист давлат? Дидори ёр дидан,
Дар кӯйи ӯ гадоӣ бар хусравӣ гузидан.
[Аз ҷон тамаъ буридан осон бувад, валекин](#)
[Аз дӯстони ҷонӣ мушкил тавон буридан.](#)
Хоҳам шудан ба бӯстон, чун ғунча бо дили танг
В-он ҷо ба некномӣ пирохане даридан,
Гаҳ чун насим бо гул рози нуҳуфта гуфтан,
Гаҳ сирри ишқбозӣ, аз булбулон шунидан,
Бӯсидани лаби ёр аввал зи даст магзор,
К-охир малул гардӣ, аз дасту лаб газидан.
Фурсат шумор сӯҳбат, к-аз ин дуруҳа манзил
Чун бигзарем, дигар натвон ба ҳам расидан.
Гӯйӣ бирафт Ҳофиз аз ёди шоҳ Яҳё,
Ё Раб, ба ёдаш овар дарвеш парваридан!

442

Диламро шуд сари зулфи ту маскан,
Бад-ин сонаш фурӯ магзору машкан!
В-агар дил сар кашад чун зулф аз хат,
Ба даст ораш, вале дар по маяфган!
Ба дастам нест чун зулфи ту ваҷҳе.
Ки дар пояш фишонам зар ба доман.
Чу шамъ ар пешам ойӣ дар шаби тор,
Шавад чашмам ба дидори ту равшан.
Зи васфи қоматат наншинам озод,
Ҳама тан гар забон бошам чу савсан.
Ба гулзорам чӣ кор акнун, ки гаштаст

Чаҳон бар чашмам аз рӯят чу гулшан.
Зи меҳрат гар битобам заррае рӯй,
Чу хуршеде фурӯд ояд зи равзан.
Куҷо бар тунги шаккар даст ёбад,
Гар андешад магас аз бодбезан?
Чу Ҳофиз мочарои ишқбозӣ,
Намегӯяд касе бар вачҳи аҳсан.

443

Манам, ки шӯҳраи шаҳрам ба ишқ варзидан,
Манам, ки дида наёлудаам ба бад дидан.
Вафо кунему маломат кашему хуш бошем,
Ки дар тариқати мо кофарист ранҷидан.
Ба пири майкада гуфтам, ки: «Чист роҳи наҷот?»
Бихост ҷоми маю гуфт: «Роз пӯшидан».
Муроди дил зи тамошои боғи олам чист?
Ба дасти мардуми чашм аз рухи ту гул чидан.
Ба майпарастӣ аз он нақши худ задам бар об,
Ки то хароб кунам нақши худ парастидан.
Ба раҳмати сари зулфи ту восиқам варна,
Кашиш чу набвад аз он сӯ, чӣ суд кӯшидан.
Инон ба майкада хоҳем тофт з-ин маҷлис.
Ки ваъзи беамалон вочиб аст нашнидан.
Зи хатти ёр биёмӯз меҳр бо рухи хуб,
Ки гирди орази хубон хуш аст гардидан.
Мабӯс чуз лаби соқиву ҷоми май, Ҳофиз,
Ки дасти зӯҳдфурӯшон хатост бўсидан.

444

Эй рӯйи моҳманзари ту навбаҳори ҳусн,
Холу хати ту маркази лутфу мадори ҳусн.
Дар чашми пурхумори ту пинҳон фусуни сеҳр,
Дар зулфи беқарори ту пайдо қарори ҳусн.
Моҳе натофт ҳамчу ту аз бурҷи некуӣ,
Сарве нахост чун қадат аз ҷӯйбори ҳусн.
Хуррам шуд аз малоҳати ту аҳди дилбарӣ,
Фаррух шуд аз латофати ту рӯзгори ҳусн.
Аз доми зулфу донаи холи ту дар чаҳон
Як мурғи дил намонд нагашта шикори ҳусн.
Доим ба лутф дояи табъ аз миёни ҷон
Мепарварад ба ноз туро дар канори ҳусн.
Гирди лабат бунафша аз он тозаву тар аст,
К-оби ҳаёт меҳӯрад аз ҷӯйбори ҳусн.
Ҳофиз тамаъ бурид, ки бинад назири ту,
Дайёр нест ғайри ту андар диёри ҳусн.

445

Эй шом, ба кӯйи мо гузар кун!
Эй субҳ, ба ҳоли мо назар кун!
Дар зулмати шаб танам бифарсуд,
Ё Раб, шаби зулматам саҳар кун!
Эй боди сабо, бигӯ ба ёрам,
Бар куштаи хештан гузар кун!
Гар кушта шудам ба доғи ҳаҷрат,
Худро бари теғи ӯ сипар кун!
Аз зулфи камонкашаш бипарҳез,
В-аз новаки ғамзааш ҳазар кун!
Эй дил, чу намерасӣ ба мақсуд,
Дам даркашу қисса мухтасар кун!
Ҳофиз, агарат ҳавои васл аст,
Бархез зи ҷову тарки сар кун!

446

Гулбаргро зи сунбули мушкин ниқоб кун,
Яъне, ки рух бипӯшу ҷаҳоне хароб кун!
Бифшон арақ зи чехраву атрофи боғро
Чун шишаҳои дидаи мо, пургулоб кун.
Айёми гул чу умр ба рафтан шитоб кард,
Соқӣ, ба даври бодаи гулгун шитоб кун!
Бикшо ба шева наргиси пурхоби мастро
В-аз рашк чашми наргиси раъно ба хоб кун!
Бӯйи бунафша бишнаву зулфи нигор гир,
Бингар ба ранги лолаву азми шароб кун!
З-он ҷо, ки расму одати ошиқкушии туст,
Бо душманон қадаҳ кашу бо мо итоб кун!
Ҳамчун ҳубоб дида ба рӯйи қадаҳ кушой,
В-ин хонаро қиёс асос аз ҳубоб кун!
Ҳофиз висол металабад аз раҳи дуо,
Ё Раб, дуои хастадилон мустаҷоб кун!

447

Мо сархушему бодаи мо дар пиёла кун!
Бадмастро ба ғамзаи соқӣ ҳавола кун!
Дар ҷоми моҳ бодаи чун офтоб рез,
Бар рӯйи рӯз сунбули шабро гулола кун!
Эй пири хонақаҳ, ба харобот шав даме,
Ғусле барору тавбаи ҳафтодсола кун!
Сӯфӣ, ба гиря чехраи маҷлис бишӯ чу шамъ
В-оҳанги рақси мо ҳама аз оҳу нола кун!
Гар наварӯси даҳр дарояд ба ақди ту,
Маҳри ду кавни Ҳофизаш андар қабола кун!

448

Субҳ аст, соқӣё, қадаҳе пуршароб кун,
Даври фалак даранг надорад шитоб кун!
З-он пештар, ки олами фонӣ шавад хароб,
Моро зи ҷоми бодаи гулгун хароб кун!
Хуршеди май зи машриқи соғар тулӯъ кард,
Гар барги айш металабӣ, тарки хоб кун!
Рӯзе, ки чарх аз гили мо кӯзаҳо кунад,
Зинҳор, косаи сари мо пуршароб кун!
Мо марди зӯҳду тавбаву томот нестем,
Бо мо ба ҷоми бодаи софӣ хитоб кун!
Кори савоб бодапарастист, Ҳофизо,
Бархезу азми ҷазм ба кори савоб кун!

449

Зи дар дарову шабистони мо мунаввар кун!
Ҳавои маҷлиси рӯҳониён муаттар кун!
Агар фақеҳ насиҳат кунад, ки ишқ мабоз.
Пиёлае бидеҳаш, гӯ, димоғро тар кун!!
Ба чашму абруи ҷонон супурдаам дилу ҷон,
Биё, биёву тамошои тоқу манзар кун!
Ситораи шаби ҳиҷрон намефишонад нур,
Ба боми қаср барову чароғи маҳ бар кун!
Бигӯ ба хозини ҷаннат, ки хоки ин манзил
Ба тӯҳфа бар сӯйи фирдавсу уди мичмар кун!
Аз ин музавваҷаҳу хирқа нек дар тангам,
Ба як карашмаи сӯфивашам қаландар кун!
Чу шоҳидони чаман зери дасти ҳусни туанд,
Карашма бар суману ҷилва бар санавбар кун!
Фузули нафс ҳикоят бәсе кунад, соқӣ,
Ту кори худ мадеҳ аз дасту май ба соғар кун!
Ҳичоби дидаи идрок шуд, шуои ҷамол,
Биёву хирғаҳи хуршедро мунаввар кун!
Тамаъ ба қанди висоли ту ҳадди мо набувад,
Ҳаволатам ба лаби лаъли ҳамчу шаккар кун!
Лаби пиёла бибӯс, он гаҳе ба мастон деҳ,
Бад-ин дақиқа димоғи муоширон тар кун!
Пас аз мулозимати айшу ишқи маҳрӯён
Зи корҳо, ки кунӣ, шеъри Ҳофиз аз бар кун!

450

Эй нури чашми ман, сухане ҳаст, гӯш кун!
Чун соғарат пур аст, бинӯшону нӯш кун!
Дар роҳи ишқ васвасаи аҳриман басест,
Пеш ову гӯши дил ба паёми сурӯш кун!

Барги наво табаҳ шуду сози тараб намонд,
Эй чанг, нола баркашу эй даф, хурӯш кун!
Тасбеҳу хирқа лаззати мастӣ набахшадат,
Ҳиммат дар ин амал талаб аз майфурӯш кун!
Пирон сухан зи таҷриба гӯянд, гуфтамаст,
Ҳон, эй писар, ки пир шавӣ, панд гӯш кун!
Бар ҳушманд силсила нанҳод дасти ишқ,
Хоҳӣ, ки зулфи ёр кашӣ, тарки ҳуш кун!
Бо дӯстон музояқа дар умру мол нест,
Сад қон фидои ёри насихатниюш кун!
Соқӣ, ки қомат аз майи софӣ тижӣ мабод,
Чашми инояте ба мани дурднӯш кун!
Сармаст дар қабои зарафшон чу бигзарӣ,
Як бўса назри Ҳофизи пашминапӯш кун.

451

Карашмае куну бозори соҳирӣ бишикан,
Ба ғамза равнақу номуси Сомирӣ бишикан!
Ба бод деҳ сару дастори оламе, яъне
Кулоҳгӯша ба оини сарварӣ бишикан!
Ба зулф гӯй, ки оини дилбарӣ бигузур,
Ба ғамза гӯй, ки қалби ситамгарӣ бишикан!
Бурун хирому бибар гӯйи хубӣ аз ҳама кас,
Сазои ҳур бидеҳ, равнақи парӣ бишикан!
Ба оҳувони назар шери офтоб бигир,
Ба абрувони дуто қавси Муштарӣ бишикан!
Чу атрсой шавад зулфи сунбул аз дами бод,
Ту қиматаш ба сари зулфи анбарӣ бишикан!
Чу андалеб фасоҳат фурӯшад, эй Ҳофиз,
Ту қадри ӯ ба сухан гуфтани дарӣ бишикан!

452

Болобаланди ишвагари нақшбози ман,
Кӯтоҳ кард қиссаи зӯҳди дарози ман.
Дидӣ, дило, ки охири пириву зӯҳду илм,
Бо ман чӣ кард дидаи маъшуқабози ман.
Метарсам аз харобии имон, ки мебарад
Меҳробии абруи ту ҳузури намози ман.
Гуфтам ба далқи зарқ бипӯшам нишони ишқ,
Ғаммоз буд ашқу аён кард рози ман.
Маст аст ёру ёди ҳарифон намекунад,
Зикраш ба хайр, соқии мискиннавози ман.
Ё Раб, кай он сабо бивазад, к-аз насими он
Гардад шамомаи карамаш корсози ман.

Нақше бар об мезанам аз гиря ҳолиё,
То кай шавад қарини ҳақиқат маҷози ман
Бар худ чу шамъ хандазанон гиря мекунам,
То бо ту, сангдил чӣ кунад сӯзу сози ман!
Зоҳид, чу аз намози ту коре намеравад,
Ҳам мастии шабонаву розу ниёзи ман
Ҳофиз зи гиря сӯхт, бигӯ, ҳолаш, эй сабо,
Бо шоҳи дӯстпарвару душмангудози ман.
453

Чун шавам хоки раҳаш, доман бияфшонад зи ман,
В-ар бигӯям дил бигардон, рӯ бигардонад зи ман.
Рӯйи рангинро ба ҳар кас менамояд ҳамчу гул,
В-ар бигӯям бозпӯшон, бозпӯшонад зи ман.
Чашми худро, гуфтам, охир, як назар сераш бибин,
Гуфт: «Меҳоҳӣ магар, то чӯйи хун ронад зи ман?»
Ў ба ҳунам ташнаву ман бар лабаш, то чун шавад,
Ком бистонам аз ӯ ё дод бистонад зи ман!
Гар чу Фарҳодам ба талхӣ қон барояд, бок нест,
Бас ҳикоятҳои ширин бозмемонад зи ман.
Гар чу шамъаш пеш мирам, бар ғамам хандон шавад,
В-ар биранҷам, хогири нозук биранҷонад зи ман.
Дӯстон, қон додаам баҳри даҳонаш, бингаред,
К-ӯ ба чизе мухтасар чун боз мемонад зи ман?
Сабр кун, Ҳофиз, ки гар з-ин даст бошад дарси ғам,
Ишқ дар ҳар гӯшае афсонае хонад зи ман.
454

Нуктаи дилкаш бигӯям: холи он маҳрӯ бибин,
Ақлу қонро бастаи занҷири он гесу бибин.
Айби дил кардам, ки ваҳшивазъу ҳарқойӣ мабош,
Гуфт: «Чашми шергиру **ғанҷи** он оҳу бибин».
Ҳалқаи зулфаш тамошохонаи боди сабост,
Қони сад соҳибдил он чо бастаи як мӯ бибин.
Обидони офтоб аз дилбари мо ғофиланд,
Эй маломатгӯ, Худоро, рӯ мабин, он рӯ бибин.
Зулфи дилдуздаш саборо банд бар гардан ниҳод,
Бо ҳаводорони раҳрав ҳилаи ҳинду бибин.
Ин, ки ман дар чустучӯйи ӯ зи худ фориғ шудам,
Кас надидасту набинад мислаш, аз ҳар сӯ бибин.
Аз муроди шоҳ Мансур, эй фалак, сар барматоб,
Тезии шамшер бингар, қувваи бозу бибин!
Ҳофиз ар дар гӯшаи меҳроб менолад, равост,
Эй насиҳатгӯ, Худоро, он хама абру бибин!
455

Шароби лаъл кашу рӯйи маҳҷабинон бин,
Хилофи мазҳаби онон ҷамоли инон бин!
Ба зери далқи муламмаъ камандҳо доранд,
Дароздастии ин кӯтаҳостинон бин!
Ба хирмани ду ҷаҳон сар фурӯ намеоранд,
Димоғи кибри гадоёну хӯшачинон бин!
Баҳои ними карашма ҳазор ҷон талабанд,
Ниёзи аҳли дилу нози нозанинон бин!
Ҳуқуқи сӯҳбати моро ба бод доду бирафт,
Вафои сӯҳбати ёрону ҳамнишинон бин!
Асири ишқ шудан чораи халоси ман аст,
Замири оқибатандеши пешбинон бин!
Кудурат аз дили Ҳофиз бибурд сӯҳбати дӯст,
Сафои ҳиммати покону покдинон бин!

456

Мефиган бар сафи риндон назаре беҳтар аз ин,
Бар дари майкада мекун гузаре беҳтар аз ин.
Дар ҳақи ман лабат ин лутф, ки мефармояд,
Сахт хуб аст, валекин қадаре беҳтар аз ин.
Он, ки фикраш гиреҳ аз кори ҷаҳон бикшояд,
Гӯ: «Дар ин кор бифармо назаре беҳтар аз ин.
Носеҳам гуфт, ки: «Ҷуз ғам чӣ хунара дорад ишқ?»
Бирав, эй хоҷаи оқил, хунара беҳтар аз ин?
Дил бад-он руди гиромӣ, чӣ кунам, гар надихам?
Модари даҳр назояд писаре **беҳтар** аз ин.
Ман чу гӯям, ки қадаҳ нӯшу лаби соқӣ бўс,
Бишнава аз ман, ки нагӯяд дигаре беҳтар аз ин
Килки Ҳофиз шакаринмева наботест, бичин,
Ки дар ин боғ набинӣ самаре беҳтар аз ин.

457

Ба ҷони пири хароботу ҳаққи сӯҳбати ӯ,
Ки нест дар сари ман ҷуз ҳавои хидмати ӯ.
Биҳишт агарчи на ҷойи гуноҳгорон аст,
Биёр бода, ки мустазҳирам ба ҳиммати ӯ.
Чароғи сойқаи он саҳоб равшан бод,
Ки зад ба хирмани мо оташи муҳаббати ӯ.
Бар остонаи майхона гар саре бинӣ,
Мазан ба пой, ки маълум нест нияти ӯ.
Биё, ки дӯш ба мастӣ сурӯши олами ғайб
Навид дод, ки ом аст файзи раҳмати ӯ.
Макун ба чашми ҳақорат нигоҳ дар мани маст,
Ки нест маъсияту зӯҳд бе машийяти ӯ.
Намекунад дили ман майли зӯҳду тавба, вале

Ба номи хоҷа бикӯшему фарри давлати ӯ.
Мудом хирқаи Ҳофиз ба бода дар гарав аст,
Магар зи хоки харобот буд тинати ӯ?

458

Гуфто: - Бурун шудӣ ба тамошои моҳи нав,
Аз моҳи абрувони манат шарм бод, рав!
Умрест, то дилат зи асирони зулфи мост,
Ғофил зи ҳифзи ҷониби ёрони худ машав!
Мафрӯш атри ақл ба ҳиндуи зулфи мо,
К-он ҷо ҳазор нофаи мушкин ба ними ҷав!
Тухми вафову меҳр дар ин кӯҳна киштзор,
Он гаҳ аён шавад, ки расад мавсими дарав.
Соқӣ, биёр бода, ки рамзе бигӯямат,
Аз сирри ахтарони куҳансайру моҳи нав.
Шакли ҳилол ҳар сари маҳ медиҳад нишон
Аз афсари Сиёмаку тарки кулоҳи Зав.
Ҳофиз ҷаноби пири муғон маъмани вафост,
Дарси ҳадиси ишқ бар ӯ хону з-у шунав.

459

Мазраи сабзи фалак дидаму доси маҳи нав,
Ёдам аз киштаи хеш омаду ҳангоми дарав.
Гуфтам: «Эй бахт, бихуспидиву хуршед дамид»,
Гуфт: «Бо ин ҳама аз собиқа навмед машав!»
Гар равӣ поку муҷаррад чу Масеҳо ба фалак,
Аз чароғи ту ба хуршед расад сад партав!
Тақя бар ахтари шабдузд макун, к-ин айёр
Тоҷи Ковус бибурду камари Кайхусрав.
Гӯшвори зару лаъл арчи гарон дорад гӯш,
Даври хубӣ гузарон аст, насиҳат бишунав.
Чашми бад дур зи холи ту, ки дар арсаи ҳусн
Байдақе ронд, ки бурд аз маҳу хуршед гарав.
Осмон, гӯ, мафурӯш ин азамат, к-андар ишқ
Хирмани маҳ ба ҷаве, хӯшаи Парвин ба ду ҷав!
Оташи зӯҳду риё хирмани дин хоҳад сӯхт,
Ҳофиз, ин хирқаи пашмина бияндозу бирав!

460

Мутриби хушнаво, бигӯ тоза ба тоза, нав ба нав,
Бодаи дилкушо бичӯ тоза ба тоза, нав ба нав.
Бо санаме чу лӯъбате, хуш бинишин ба хилвате,
Бӯса ситон ба ком аз ӯ тоза ба тоза, нав ба нав.
Бар зи ҳаёт кай хӯрӣ, гар на мудом май хӯрӣ?
Бода бихӯр ба ёди ӯ тоза ба тоза, нав ба нав.
Соқии моҳрӯйи ман, мушки баҳорбӯйи ман,

Зуд, ки пур кунам сабӯ тоза ба тоза, нав ба нав.
Шоҳиди дилрабойи ман мекунад аз барои ман,
Нақшу нигору рангу бӯ тоза ба тоза, нав ба нав,
Боди сабо чу бигзарӣ, бар сари кӯйи он парӣ,
Қиссаи Ҳофизаш бигӯ тоза ба тоза, нав ба нав.

461

Эй офтоб оинадори ҷамоли ту,
Мушки сиёҳ маҷмарагардони холи ту.
Саҳни саройи дида бишустам, вале чӣ суд,
К-ин гӯша нест дархури хели хаёли ту.
Дар авҷи нозу неъматӣ, эй подшоҳи хусн,
Ё Раб, мабод то ба қиёмат заволи ту!
Матбӯътар зи нақши ту сурат набаст боз
Туғронависи абруи мушкинмисоли ту.
Дар чини зулфаш, эй дили мискин, чӣ гунаӣ,
К-ошуфта гуфт боди сабо шарҳи ҳоли ту?
Бархост бӯйи гул, зи дари оштӣ дарой
Эй навбаҳори мо рухи фархундафоли ту!
То осмон зи ҳалқабагӯшони мо шавад,
Ку ишвае зи абруи ҳамчун ҳилоли ту?
То пеши бахт боз равам таҳнияткунон,
Ку муждае зи мақдами иди висоли ту?
Ин нуқтаи сиёҳ, ки омад мадори нур,
Аксест дар ҳадиқаи биниш зи холи ту.
Дар пеши шоҳ арзи кадомин ҷафо кунам:
Шарҳи ниёзмандии худ ё малоли ту?
Ҳофиз, дар ин каманд сари саркашон басест,
Савдои қач мапаз, ки набошад маҷоли ту.

462

Эй хунбаҳои нофаи Чин хоки роҳи ту,
Хуршед сояпарвари тарфи кулоҳи ту.
Наргис карашма мебарад аз ҳад бурун, хиром,
Эй ман фидои шеваи чашми сиёҳи ту!
Хунам бихӯр, ки ҳеҷ малак бо чунин ҷамол
Аз дил наёядаш, ки нависад гуноҳи ту,
Орому хоби халқи ҷаҳонро сабаб тӯӣ,
З-он шуд канори дидаву дил такягоҳи ту.
Бо ҳар ситорае сару кор аст ҳар шабам,
Аз ҳасрати фурӯғи рухи ҳамчу моҳи ту.
Ёрони ҳамнишин ҳама аз ҳам ҷудо шуданд,
Моему остонаи давлатпаноҳи ту.
Ҳофиз, тамаъ мабур зи иноят, ки оқибат,
Оташ занад ба хирмани ғам дуди оҳи ту.

463

Эй дар чамани хубӣ рӯят чу гули худрӯ,
Чини шикани зулфат чун нофаи Чин хушбӯ.
Моҳ аст рухат ё рӯз, мушк аст хатат ё шаб,
Сим аст барат ё оч, санг аст дилат ё рӯ?
Лаълат ба дури дандон бишкаст лаби писта,
Зулфат ба хамаи чавгон бирбуд дилам чун гӯ.
Он роиҳаи зулфат ё лахлаҳаи анбар,
Ё ғолия месояд дар боғча ҳусни ӯ?
Гуфтӣ сухани худро бо ёр бибояд гуфт,
Эй кош муяссар буд гуфтан сухане бо ӯ!
Бадгӯи ту он бошад, к-аз ёр кунад манъат,
Гар ёр наку бошад, машнав сухани бадгӯ.
Бо мо беҳ аз ин мебош, то роз нагардад фош,
Набвад бад, агар бошӣ бо дилшудагон некӯ.
Устои ғазал Саъдист пеши ҳама кас, аммо
Дорад сухани Ҳофиз тарзи сухани Ҳочу.

464

Эй қабои подшоҳӣ рост бар болои ту,
Зинати тоҷу нигин аз гавҳари волои ту.
Офтоби фатҳро ҳар дам тулӯе медиҳад
Аз кулоҳи хусравӣ рухсори маҳсимои ту.
Ҷилвагоҳи тоири иқбол бошад ҳар кучо,
Соҳ андозад ҳумои чатри гардунсойи ту.
Аз русуми шаръу ҳикмат бо ҳазорон ихтилоф,
Нуктае ҳаргиз нашуд фавт аз дили донои ту.
Оби ҳайвонаш зи минқори балоғат мечакад
Тӯтии хушлаҳча, яъне килки шаккархойи ту.
Гарчи хуршеди фалак чашму чароғи олам аст,
Равшаноибарши чашми ӯст хоки пойи ту.
Он чӣ Искандар талаб карду надодаш рӯзгор,
Ҷуръае буд аз зулоли ҷоми ҷонафзойи ту.
Арзи ҳоҷат дар ҳарими ҳазратат мӯҳтоҷ нест,
Рози кас маҳфӣ намонад бо фурӯғи ройи ту.
Хусраво, пиронасар Ҳофиз ҷавонӣ мекунад
Бар умеди афви ҷонбахши гунаҳфарсойи ту.

465

Тоби бунафша медиҳад турраи мушксойи ту,
Пардаи ғунча медарад хандаи дилкушойи ту.
Эй гули хушнасимӣ ман, булбули хешро масӯз,
К-аз сари сидқ мекунад шаб ҳама шаб дуои ту.
Ман, ки малул гаштаӣ аз нафаси фариштагон,
Қолу мақоли оламе мекашам аз барои ту.

Давлати ишқ бин, ки чун аз сари фахру ифтихор,
Гӯшаи тоҷи салтанат мешиканад гадои ту.
Хирқаи зӯҳду қоми май гарчи на дархури ҳаманд,
Ин ҳама нақш мезанам аз ҷиҳати ризои ту.
Шӯри шароби ишқи ту он нафасам равад зи сар,
К-ин сари пурҳавас шавад хоки дари сарои ту.
Шоҳнишини чашми ман такағаҳи хаёли туст,
Ҷойи дуост, шоҳи ман, бе ту мабод ҷойи ту!
Хуш чаман аст оразат, хоса, ки дар баҳори хусн,
Ҳофизи хушкалом шуд мурғи сухансаройи ту.

466

Маро чашмест хунафшон зи дасти он камонабру,
Ҷаҳон бас фитна хоҳад дид аз он чашму аз он абру.
Ғуломи чашми он туркам, ки дар хоби хуши мастӣ
Нигорин гулшанаши рӯй асту мушкин соябон-абру.
Ҳилоле шуд танам з-ин ғам, ки бо туғрои абруяш
Кӣ бошад маҳ, ки бинмояд зи тоқи осмон абру?
Рақибон ғофилу моро аз он чашму ҷабин ҳар дам
Ҳазорон гуна пайғом асту ҳоҷиб дар миён абру.
Равони гӯшагиронро ҷабинаш турфа гулзорест,
Ки бар тарфи суманзораш ҳамегардад чамон абру.
Дигар ҳуру париро кас нагӯяд бо чунон ҳусне,
Ки инро инчунин чашм асту онро ончунон абру!
Ту, кофирдил, намебандӣ ниқоби зулфу метарсам,
Ки меҳробам бигардонад хамаи он дилситон абру.
Агарчи мурғи зирак буд Ҳофиз дар ҳаводорӣ,
Ба тири ғамза сайдаш кард чашми он камонабру.

467

Хатти узори ёр, ки бигрифт моҳ аз ӯ,
Хуш ҳалқаест, лек бадар нест роҳ аз ӯ.
Абруи дӯст гӯшаи меҳроби давлат аст,
Он ҷо бимол чеҳраву ҳоҷат бихоҳ аз ӯ.
Эй ҷуръанӯши маҷлиси Ҷам, сина пок дор,
К-оинаест қоми ҷаҳонбин, ки оҳ аз ӯ!
Кирдори аҳли савмааам кард майпараст,
Ин дуд бин, ки номаи ман шуд сиёҳ аз ӯ.
Султони ғам ҳар он ҷӣ тавонад, бигӯ, бикун,
Ман бурдаам ба бодафурӯшон паноҳ аз ӯ.
Соқӣ, чароғи май ба раҳи офтоб дор,
Гӯ: «Барфурӯз машъалаи субҳгоҳ аз ӯ!»
Обе ба рӯзномаи аъмоли мо фишон,
Бошад тавон сутурд ҳуруфи гуноҳ аз ӯ.
Оё дар ин хаёл, ки дорад гадои шаҳр,

Рӯзе бувад, ки ёд кунад подшоҳ аз ӯ?
Ҳофиз, ки сози мутриби ушшоқ соз кард,
Холӣ мабод арсаи ин базмгоҳ аз ӯ!

468

Гулбуни айш медамад, соқии гулғузур ку?
Боди баҳор мевазад, бодаи хушгувор ку?
Ҳар гули нав зи гулрухе ёд ҳамекунанд, вале
Гӯши суханшунав кучо, дидаи эътибор ку?
Маҷлиси базми айшро ғолияи мурод нест,
Эй дами субҳи хушнафас, нофаи зулфи ёр ку?
Ҳуснфурӯшии гулам нест таҳаммул, эй сабо,
Даст задам ба хуни дил баҳри худо, нигор ку?
Шамъи саҳаргаҳӣ агар лоф зи орази ту зад,
Хасм забондароз шуд, ханҷари обдор ку?
Гуфт: «Магар зи лаъли ман бӯса надорӣ орзу?»
Мурдам аз ин ҳавас, вале қудрату ихтиёр ку?
Ҳофиз агарчи дар сухан хозини ганҷи ҳикмат аст,
Аз ғами рӯзгори дун табъи сухангузор ку?

469

Эй пайки ростон, хабари ёри мо бигӯ!
Аҳволи гул ба булбули дастонсаро бигӯ!
Мо маҳрамони хилвати унсем, ғам махӯр,
Бо ёри ошно сухани ошно бигӯ!
Бар ҳам чу мезад он сари зулфайни мушкбор,
Бо мо сари чӣ дошт, зи баҳри худо, бигӯ?
Ҳар кас, ки гуфт хоки дари дӯст тӯтиёст,
Гӯ, ин сухан муоина дар чашми мо бигӯ!
Он кас, ки манъи мо зи харобот мекунад,
Гӯ, дар ҳузури пири ман ин моҷаро бигӯ.
Гар дигарат бар он дари давлат гузар бувад,
Баъд аз адои хидмату арзи дуо бигӯ:
Ҳарчанд мо бадем, ту моро бад-он магир,
Шоҳона моҷарои гуноҳи гадо бигӯ.
Бар ин фақир номаи он мӯхташам бихон,
Бо ин гадо ҳикояти он подшо бигӯ.
Ҷонҳо зи доми зулф чу бар хок мефишонд,
Бар он ғариби мо чӣ гузашт, эй сабо, бигӯ?
Ҷонпарвар аст қиссаи арбоби маърифат,
Рамзе бирав, бипурсу ҳадисе, биё, бигӯ.
Ҳофиз, гарат ба маҷлиси ӯ роҳ медиҳанд,
Май нӯшу тарки зарқ барои Худо бигӯ.

470

Хунук насими муанбар шамомаи дилхоҳ,

Ки дар ҳавои ту бархост бомдоди пагоҳ,
Далели роҳ шав, эй тоири хучасталиқо,
Ки дида об шуд аз шавқи хоки он даргоҳ,
Ба ёди шахси низорам, ки ғарқи хуни дил аст,
Ҳилолро зи канори уфуқ кунед нигоҳ.
Манам, ки бе ту нафас мекашам, зиҳй хичлат!
Магар ту афв кунӣ, варна чист узри гуноҳ?
Зи дӯстони ту омӯхт дар тариқат меҳр
Сапедадам, ки сабо чок зад шиори сиёҳ.
Ба ишқи рӯйи ту рӯзе, ки аз ҷаҳон биравам,
Зи турбатам бидамад сурхгул ба ҷойи гиёҳ.
Мадеҳ ба хотири нозук малолат аз ман зуд,
Ки Ҳофизи ту худ ин лаҳза гуфт: «Бисмиллоҳ!»

471

Айшам мудом аст аз лаъли дилхоҳ,
Корам ба ком аст, алҳамдулиллоҳ!
Эй бахти саркаш, тангаш ба бар каш,
Гаҳ ҷоми зар каш, гаҳ лаъли дилхоҳ.
Моро ба риндӣ афсона карданд,
Шайхони ҷоҳил, пирони гумроҳ.
Аз дасти зоҳид кардем тавба
В-аз феъли обид, астағфируллоҳ!
Ҷоно, чӣ гӯям шарҳи фироқат?
Чашмеву сад нам, ҷоневу сад оҳ!
Кофир мабинод ин ғам, ки дидаст
Аз қоматат сарв, аз оразат моҳ!
Шавқи лабат бурд аз ёди Ҳофиз
Дарси шабона, вирди саҳаргоҳ.

472

Гар теғ борад дар кӯйи он моҳ,
Гардан ниҳодем, алҳукму лиллоҳ.
Оини тақво мо низ донем,
Лекин чӣ чора бо бахти гумроҳ?
Мо шайху воиз камтар шиносем,
Ё ҷоми бода, ё қисса кӯтоҳ!
Ман ринду ошиқ, дар мавсими гул,
Он гоҳ тавба? Астағфируллоҳ!
Меҳри ту аксе бар мо наяфганд,
Оинарӯё, оҳ аз дилат, оҳ!
Ас-сабру муррун ва-л-умру фонин,
Ё лайта шеърӣ ҳаттома алқоҳ.
Ҳофиз, чӣ ноӣ, гар васл хоҳӣ?
Хун боядат хӯрд дар гоҳу бегоҳ.

473

Висоли ӯ зи умри ҷовидон беҳ,
Худовандо, маро он деҳ, ки он беҳ!
Ба шамшерам заду бо кас нагуфтам,
Ки рози дӯст аз душман ниҳон беҳ!
Ба доғи бандагӣ мурдан бар ин дар,
Ба ҷони ӯ, ки аз мулки ҷаҳон беҳ!
Худоро, аз табиби ман бипурсед,
Ки охир кай шавад ин нотавон беҳ?
Гуле, к-он поймоли сарви мо гашт,
Бувад хокаш зи хуни арғавон беҳ.
Ба хулдам даъват, эй зоҳид, мафармо,
Ки ин себи занах з-он бӯстон беҳ!
Дило доим гадои кӯйи ӯ бош,
Ба ҳукми он, ки давлат ҷовидон беҳ.
Ҷавоно, сар матоб аз панди пирон,
Ки ройи пир аз бахти ҷавон беҳ.
Шабе мегуфт: «Чашми кас надидаст,
Зи марвориди гӯшам дар ҷаҳон беҳ».
Агарчи Зиндарӯд оби ҳаёт аст,
Вале Шерози мо аз Исфаҳон беҳ.
Сухан андар даҳони дӯст шаккар,
Валекин гуфтаи Ҳофиз аз он беҳ.

474

Ногаҳон парда барандохтаӣ, яъне чӣ?
Маст аз хона бурун тохтаӣ, яъне чӣ?
Зулф дар дасти сабо, гӯш ба пайғоми рақиб,
Инчунин бо ҳама дарсохтаӣ, яъне чӣ?
Шоҳи хубониву манзури гадоён шудаӣ,
Қадри ин мартаба нашнохтаӣ, яъне чӣ?
На сари зулфи худ аввал ту ба дастам додӣ,
Бозам аз пой дарандохтаӣ, яъне чӣ?
Суханат рамзи даҳон гуфту камар сирри миён
В-аз миён теғ ба мо охтаӣ, яъне чӣ?
Ҳар кас аз мӯҳраи меҳри ту ба нақше машғул,
Оқибат бо ҳама қаҷ бохтаӣ, яъне чӣ?
Ҳофизо, дар дили тангат чу фурӯд омад ёр,
Хона аз ғайр напардохтаӣ, яъне чӣ?

475

Насиби ман чу харобот кардааст Илоҳ,
Дар ин миёна бигӯ, зоҳидо, маро чӣ гуноҳ?
Касе, ки аз азалаш ҷоми май насиб афтод,
Чаро ба ҳашр кунанд ин гуноҳро дархоҳ?

Муроди ман зи харобот чунки ҳосил шуд,
Дилам зи мадрасаву хонақоҳ гашт сиёҳ.
Бигӯ ба зоҳиди солуси хирқапӯши дурӯй,
Ки дасти зарқ дароз асту остин кӯтоҳ.
Ту хирқаро зи барои риё ҳамепӯшӣ,
Ки то ба зарқ барӣ бандағони ҳақ аз роҳ.
Ғуломи ҳиммати дурдикашони хушхӯям,
Ки ҳар ду кавн наярзад ба пешашон як коҳ.
Бирав гадои дари ҳар гадо машав, Ҳофиз,
Муроди хеш наёбӣ, магар бишайаллоҳ.

476

Дари сарои муғон рӯфта буду обзада,
Нишаста пиру салое ба шайху шоб зада.
Сабӯкашон ҳама дар бандағиш баста камар,
Вале зи тарки кулаҳ чатр бар саҳоб зада.
Шуои ҷому қадаҳ нури моҳ пӯшида,
Узори муғбачагон роҳи офтоб зада.
Арӯси бахт дар он ҳаҷла бо ҳазорон ноз
Шикаста касмаву бар барги гул гулоб зада.
Гирифта соғари ишрат фариштаи раҳмат,
Зи чуръа бар рухи хуру парӣ гулоб зада.
Зи шӯри арбадаи шоҳидони ширинкор
Шакар шикаста, суман рехта, рубоб зада.
Салом кардаму бо ман ба рӯйи хандон гуфт,
Ки; «Эй хуморкаши муфлиси шаробзада!
Кӣ ин кунад, ки ту кардӣ ба заъфи ҳиммату рой,
Зи ганҷхона шуда, хайма бар хароб зада?
Висоли давлати бедор, тарсамат, надиханд,
Ки хуфтаӣ ту дар оғӯши бахти хобзада.
Фалак ҷанибакаши шоҳ Нусратуддин аст,
Биё, бибин малакаш даст дар рикобзада.
Хирад, ки мулҳими ғайб аст баҳри касби шараф,
Зи боми арш садаш бўса бар ҷаноб зада.
Биё, ба майкада, Ҳофиз, ки бар ту арза кунам,
Ҳазор саф зи дуоҳои мустаҷоб зада».

477

Дӯш рафтам ба дари майкада хоболуда,
Хирқа тар, доману сачҷода шароболуда.
Омад афсӯскунон муғбачаи бодафурӯш,
Гуфт: «Бедор шав, эй раҳрави хоболуда!
Шустушӯе куну в-он гаҳ ба харобот хиром,
То нагардад зи ту ин дайри хароб олуда!

Ба ҳавои лаби шириндаҳанон чанд кунӣ
Чавҳари рӯҳ ба ёқути музоб олуда?
Ба таҳорат гузарон манзили пириву макун
Хилъати шайб чу ташрифи шабоб олуда.
Поку софӣ шаву аз чоҳи табиат бадар ой,
Ки сафое надихад оби туроболуда».
Гуфтам: — Эй қони қаҳон, дафтари гул айбе нест,
Ки шавад фасли баҳор аз майи ноб олуда!
Ошноёни раҳи ишқ дар ин баҳри амиқ,
Ғарқа гаштанду нагаштанд ба об олуда.
Гуфт: «Ҳофиз, луғазу нукта ба ёрон мафурӯш!»
Оҳ аз ин лутфи ба анвои итоб олуда.

478

Доманкашон ҳамешуд дар шарби заркашида,
Сад мохрӯ зи рашкаш ҷайби қасаб дарида.
Аз тоби оташи май бар гирди оразаш хай
Чун қатраҳои шабнам бар барги гул чакида.
Лафзи фасеҳи ширин, қадди баланди чобук,
Рӯе латифи зебо, чашми хуши кашида.
Ёқути қонфазояш аз оби лутф зода,
Шамшоди хушхиромаш дар ноз парварида.
Он лаъли дилкашаш бин в-он хандаи дилошӯб,
В-он рафтани хушаш бин в-он гоми орамида!
Он оҳуи сияҳчашм аз доми мо бурун шуд,
Ёрон, чӣ чора созам бо ин дили рамида?
Зинҳор, то тавонӣ, аҳли назар маёзор,
Дунё вафо надорад, эй нури ҳар ду дида!
То кай кашам итебат аз чашми дилфиребат,
Рӯзе карашмае кун, эй ёри баргузида!
Бас шукр бозгӯям дар бандагии хоҷа,
Ғар уфтад ба дастам он меваи расида!
Ғар хотири шарифат ранҷида шуд зи Ҳофиз,
Бозо, ки тавба кардем аз гуфтаву шунида.

479

Аз хуни дил навиштам наздики ёр нома,
Иннӣ раайту даҳран мин ҳаҷрик-ал-қиёма.
Дорам ман аз фироқаш дар дида сад аломат,
Лайсат думуу айнӣ ҳозо лан-ал-алома.
Ҳарчанд к-озмудам, аз вай набуд судам,
Ман ҷарраб-ал-муҷарраб, ҳаллат биҳи-н надома.
Пурсидам аз табибе аҳволи дӯст, гуфто:
Фӣ бўъдиҳо азобун, фӣ қурбиҳа-с-салома!
Гуфтам маломат ояд, гар гирди дӯст гардам,

Валлоҳи мо раайно хуббан било малома.
Ҳофиз чу толиб омад, ҷоме ба ҷони ширин,
Ҳатто язуқу минҳо қаъсан мин-ал-карома.
480

Эй аз фурӯғи рӯят равшан чароғи дида,
Монанди чашми мастат, чашми ҷаҳон надида,
Ҳамчун ту нозанине сар то ба по латофат,
Гетӣ нишон надода, Эзид наёфариди
Дар қасди ҷони ушшоқ абруву чашми мастат,
Гоҳ ин камин кушода, гоҳ он камон кашида.
То кай кабутари дил чун мурғи нимбисмил,
Бошад зи тири ҳаҷрат дар хоку хун тапида.
Дар пой хори ҳичрон афтода дар кашокаш
В-аз гулшани висолат ҳаргиз гуле начида.
Аз сӯзи сина ҳар дам дудам ба сар барояд,
Чун уд чанд бошам дар оташ орамида?
Гар дасти ман нагирӣ, бо хоҷа бозгӯям,
К-аз ошиқони мискин дил бурдаӣ ба дида.
481

Чароғи рӯйи туро шамъ гашт парвона,
Маро зи ҳоли ту бо ҳоли хеш парво на.
Хирад, ки қайди маҷонини ишқ мефармуд,
Ба бӯйи сунбули зулфи ту гашт девона.
Ба бӯйи зулфи ту гар чон ба бод рафт, чӣ бок?
Ҳазор ҷони гиромӣ фидои ҷонона!
Мани рамида зи ғайрат зи по фитодам дӯш,
Нигори хеш чу дидам ба дасти бегона.
Чӣ нақшҳо, ки барангехтему суд надошт,
Фусуни мо бари ӯ гаштааст афсона.
Бар оташи рухи зебои ӯ ба ҷойи сипанд,
Ба ғайри холи сиёҳаш кӣ дид беҳ дона?
Ба мужда ҷон ба сабо дод шамъ дар нафасе,
Зи шамъи рӯйи туаш чун расид парвона!
Маро ба даври лаби дӯст ҳаст паймоне,
Ки бар забон набарам чуз ҳадиси паймона.
Ҳадиси мадрасаву хонақаҳ мағӯй, ки боз
Фитод дар сари Ҳофиз ҳавои майхона.
482

Саҳаргоҳон, ки махмури шабона
Гирифтам бода бо чангу чағона.
Ниҳодам ақдро раҳтӯша аз май,
Зи шаҳри ҳастияш кардам равона
Нигори майфурӯшам ишвае дод,

Ки эмин гаштам аз макри замона
Зи соқии камонабру шунидам,
Ки: «Эй тири маломатро нишона!
Набандӣ з-он миён тарфе камарвор,
Агар худро бибинӣ дар миёна!»
Бирав ин дом бар мурғи дигар неҳ,
Ки Анқоро баланд аст ошёна!
Кӣ бандад тарфи васл аз ҳусни шоҳе,
Ки бо худ ишқ бозад ҷовидона?
Надиму мутрибу соқӣ ҳама ўст,
Хаёли обу гил дар раҳ баҳона.
Бидеҳ киштии май, то хуш биронем
Аз ин дарёи нопаддокарона.
Вучуди мо муаммоест, Ҳофиз,
Ки таҳқиқаш фусун асту фасона.

483

Ид асту мавсими гул соқӣ, биёр бода,
Ҳангоми гул кӣ дида, бе май қадаҳ ниҳода?
З-ин зӯҳду порсой бигрифт хотири ман,
Соқӣ, бидеҳ шаробе, то дил шавад кушода!
Сӯфӣ, ки дӣ насиҳат мекард ошиқонро,
Имрӯз дидамаш маст тақво ба бод дода.
Ин як-ду рӯзи дигар гулро ғанимате дон,
Гар ошиқӣ, тараб чӯ бо соқиёни сода!
Гул рафт, эй ҳарифон, ғофил чаро нишинед
Бе бонги руду чанге, бе ёру ҷоми бода?
Дар маҷлиси сабӯҳӣ, донӣ чӣ хуш намояд?
Акси узори соқӣ дар ҷоми май фитода.
Мутриб чу парда созад, шояд агар бихонад,
Аз тарзи шеърӣ Ҳофиз дар базми шоҳзода.

484

Аз ман ҷудо машав, ки туам нури дидаӣ,
Ороми ҷону мӯниси қалби рамидаӣ.
Аз домани ту даст надоранд ошиқон,
Пироҳани сабурии эшон даридаӣ.
Аз захми чашми даҳр мабодат газанд аз он-к,
Дар дилбарӣ ба ғояти хубӣ расидаӣ.
Манъам кунӣ зи ишқи вай, эй муфтии замон,
Маъзур дорамат, ки ту ўро надидаӣ.
Он сарзаниш, ки кард туро дӯст, Ҳофизо,
Беш аз гилеми хеш магар по кашидаӣ?

485

Соқӣ, биё, ки шуд қадаҳи лола пур зи май,

Томот то ба чанду хурофот то ба кай?
Бигзар зи кибру ноз, ки дидаст рӯзгор
Чини қабои Қайсару тарфи кулоҳи Кай.
Ҳушёр шав, ки мурғи чаман маст гашт, ҳон!
Бедор шав, ки хоби адам дар пай аст, ҳай.
Хуш нозукона мечамӣ, эй шоҳи навбаҳор,
К-ошуфтагӣ мабодат аз ошӯби боди дай!
Бар меҳри чарху шеваи ӯ эътимод нест,
Эй вой бар касе, ки шуд эмин зи макри вай!
Фардо шароби Кавсару ҳур аз барои мост
В-имрӯз низ соқии маҳрӯву қоми май!
Боди сабо зи аҳди сибо ёд медиҳад,
Қондоруе, ки ғам бибарад, дардеҳ, эй субай.
Ҳашмат мабину салтанати гул, ки биспурад
Фарроши бод ҳар варақашро ба зери пай.
Дардеҳ ба ёди Ҳотами Тай қоми якмани,
То номаи сиёҳи бахилон кунем тай!
З-он май, ки дод ҳусну латофат ба арғавон,
Берун фиғанд лутфи мизоч аз рухаш ба хай.
Маснад ба боғ бар, ки ба хидмат чу бандагон
Истодааст сарву камар баста аст най.
Ҳофиз, ҳадиси сеҳрфиреби хушат расид
То ҳадди Мисру Чину ба атрофи Руму Рай.
486

Ба савти булбулу қумрӣ агар нанӯшӣ май,
Илоҷ кай кунамат охир-ул-даво-ал кай?
Захирае бинеҳ аз рангу бўйи фасли баҳор,
Ки мерасанд зи пай раҳзанони баҳману дай.
Чу гул ниқоб барафганду мурғ зад ҳу-ҳу,
Манеҳ зи даст пиёла, чӣ мекунӣ ҳай-ҳай?
Шукӯҳи салтанату ҳусн кай суботе дошт,
Зи тахти Чам сухане мондаасту афсари Кай.
Ҳазинадории меросхорагон куфр аст,
Ба қавли мутрибу соқӣ, ба фатвии дафу най.
Замона ҳеҷ набахшад, ки бознастонад,
Маҷӯ зи сифла мурувват, ки шеаи лошай.
Навиштаанд бар айвони қаннат-ул-маъво,
Ки ҳар кӣ ишваи дунё харид, вой ба вай!
Сахо намонд, сухан тай кунам, шароб кучост?
Бидеҳ ба шодии рӯҳу равони Ҳотами Тай.
Бахил бўйи Худо нашнавад, биё, Ҳофиз,
Пиёла гиру карам варз, ваззамони алай.
487

Лабаш мебӯсаму дармекашам май,
Ба оби зиндагонӣ бурдаам пай.
На розаш метавонам гуфт бо кас
На касро метавонам дид бо вай.
Лабаш мебӯсаду хун мехӯрад чом,
Рухаш мебӯсаду гул мекунад хай.
Бидеҳ чоми маю аз Чам макун ёд,
Кӣ медонад, ки Чам кай буду Кай кай?
Бизан дар парда чанг, эй моҳи мутриб,
Рагаш бихрош, то бихрӯшам аз вай.
Гул аз хилват ба боғ овард маснад,
Бисоти зӯҳд ҳамчун ғунча кун тай.
Чу чашмаш мастро махмур магзор,
Ба ёди лаълаш, эй соқӣ, бидеҳ май!
Начӯяд қон аз он қолиб ҷудой,
Ки бошад хуни чомаш дар рагу пай.
Забонат даркаш, эй Ҳофиз, замоне,
Ҳадиси безабонон бишнава аз най!

488

Махмури чоми ишқам, соқӣ, бидеҳ шаробе,
Пур кун қадаҳ, ки бе май маҷлис надорад обе,
Васфи рухи ҷамолаш дар парда рост н-ояд,
Мутриб, бизан навое, соқӣ, бидеҳ шаробе!
Шуд ҳалқа қомати ман, то баъд аз ин рақибат
3-ин дар дигар наронад моро ба ҳеч бобе.
Дар интизори рӯят мову умедворӣ,
Дар ишваи висолат мову хаёлу хобе!
Махмури он ду чашмам, оё кучост қоме?
Бемори он ду лаълам, охир, к-ам аз ҷавобе!
Ҳофиз, чӣ мениҳӣ дил, ту дар хаёли хубон?
Кай ташна сер гардад аз ламъаи саробе.

489

Манам аз зулфи чун занҷири ёре
Парешонтолее, девонаворе.
Ба ғайр аз ошиқиву майпарастӣ,
Зи дастам барнаёяд ҳеч коре.
Нагардад гирди ӯ ғам, ҳар кӣ бигрифт
Чу чашмаш гӯшаеву кунчи ғоре.
Зи борони сиришк аз чашми пурхун
Ҳарими кӯйи ӯ шуд лолазоре.
Дар ин сахрои ғам чун гирдбодам,
Ҳамеша беқароре, хоксоре
Дар ин гулшан надидам қониби гул,

К-аз ӯ дар пойи дил нашкаста хоре.

Набошад ҳеч ошиқ ҳамчу Ҳофиз,

Фақире, бекасе, безътиборе.

490

Манам, ки аз ту ҳамин қонеам ба як назаре,

Туй, ки меравиву сӯйи мо наменигарӣ.

Зи ҳаҷру васли ту дар ҳайратам, чӣ чора кунам?

Ки дар даруни дилу қону ғоиб аз назарӣ,

Маро дар ин зуламот он, ки раҳнамунӣ кард,

Ниёзи нимишабӣ буду гирияи саҳарӣ.

Зи ман ба ҳазрати Осаф кӣ мебарад пайғом

Ки ёд гир ду мисраъ зи ман ба назми дарӣ:

Кулоҳи сарварият қач мабод бар сари хусн,

Ки зеби бахту сазовори тахту тоҷи сарӣ.

Мудом Ҳофизи дилхаста бандаи дари туст,

Чаро зи роҳи талаттуф дар ӯ наменигарӣ?

491

Эй, ки бар моҳ аз хати мушкин ниқоб андохтӣ,

Лутф кардӣ, сояе бар офтоб андохтӣ.

То чӣ хоҳад кард бар мо обу ранги оразат,

Ҳолиё найранги нақши худ бар об андохтӣ.

Гӯйи хубӣ бурдӣ аз хубони Халлук, шод бош,

Ҷоми Қайхусрав талаб, к-Афросиёб андохтӣ.

Ҳар касе бар шамъи рухсорат ба ваҷҳе ишқ бохт,

З-он миён парвонаро дар изтироб андохтӣ.

Ганҷи ишқи худ ниҳодӣ дар дили вайрони мо,

Соияи давлат бар ин кунҷи хароб андохтӣ.

Зинҳор аз оби он ораз, ки шеронро аз он

Ташналаб кардиву гурдонро дар об андохтӣ.

Хоби бедорон бибасти в-он гаҳ аз нақши хаёл,

Тӯҳмате бар шабравони хели хоб андохтӣ.

Парда аз рух барфигандӣ, як назар дар чилвагоҳ

В-аз ҳаё хуру париро дар ҳиҷоб андохтӣ.

Бода нӯш аз ҷоми оламбин, ки бар авранги Ҷам

Шоҳиди мақсудро аз рух ниқоб андохтӣ.

Аз фиреби наргиси махмуру лаъли майпараст,

Ҳофизи хилватнишинро дар шароб андохтӣ.

Аз барои сайди дил дар гарданам занҷири зулф,

Чун каманди хусрави моликрикоб андохтӣ.

Довари Дорошукӯҳ, эй он, ки тоҷи офтоб

Аз сари таъзим бар хоки ҷаноб андохтӣ.

Нусратуддин шоҳ Яҳё, он, ки хасми мулкро

Аз дами шамшери чун оташ дар об андохтӣ.

492

Эй дил, мабош як дам холӣ зи ишқу мастӣ,
В-он гаҳ бирав, ки растӣ аз нестиву ҳастӣ.
Гар қон ба тан бибинӣ, машғули кори ӯ шав,
Ҳар қиблае, ки бинӣ, беҳтар зи худпарастӣ.
Бо заъфу нотавонӣ ҳамчун насим хуш бош,
Беморӣ андар ин раҳ беҳтар зи тандурустӣ.
Дар мазҳаби тариқат хомӣ нишони куфр аст,
Оре, тариқи давлат, чолокӣ асту чустӣ.
То фазлу ақл бинӣ, бе маърифат нишинӣ,
Як нуктаат бигӯям, худро мабин, ки растӣ.
Дар остони қонон аз осмон бияндеш,
Қ-аз авҷи сарбаландӣ афтӣ ба хоки пастӣ.
Хор арчи қон бикоҳад, гул узри он бихоҳад,
Саҳл аст талхии май дар қанби завқи мастӣ.
Сӯфӣ, пиёла паймо, Ҳофиз, қароба парҳез,
Эй кӯтаҳостинон, то кай дароздастӣ?

493

Эй зи шарми оразат гул карда хай,
Пурарақ пеши ақиқат қоми май.
Жола бар лола-ст ё бар гул гулоб,
Ё бар оташ об ё бар рӯ-т хай?
Мешуд аз чашм он камонабруву дил,
Аз паяш мерафту гум мекард пай.
Имшаб аз зулфаш нахоҳам дошт даст,
Рав, муаззин, бонг мезан, гӯ, ки ҳай!
Чангро бар дасти мутриб неҳ даме,
Гӯ, рагаш бихрошу бихрӯшаш зи пай!
Уд бар оташ неҳу манқал бисӯз,
Ғам мадор аз шиддати сармои дай.
Бо ту з-ин пас гар фалак хорӣ кунад,
Боз гӯ дар ҳазрати дорои Рай.
Хусрави офоқбахшиш, к-аз сахо
Номаи Ҳотам зи номаш гашт тай.
Он, ки баҳри чуръае қон медиҳад,
Қома з-ӯ бистону қома деҳ ба вай.
Дар бани Омир басте Маҷнун шаванд,
Гар бурун ояд дигар Лайлӣ зи ҳай.
Най даме лаб бар лаби мутриб ниҳод,
Чангро дар зери нохун кард най.
Қоми май пеш ору чун Ҳофиз махӯр
Ғам, ки Чам кай буд ё Ковус кай?

494

Бо муддаӣ мағӯед асрори ишқу мастӣ,
То беҳабар бимирад, дар дарди худпарастӣ.
Ошиқ шав, ар на рӯзе, кори ҷаҳон сарояд,
Нохонда нақши мақсуд аз коргоҳи ҳастӣ.
Дӯш он санам чӣ хуш гуфт дар маҷлиси муғонам:
«Бо кофирон чӣ корат, гар бут намепарастӣ?»
Султони ман, Худоро, зулфат шикаст моро,
То кай кунад сиёҳе чандин дароздастӣ?
Дар гӯшаи саломат мастур чун тавон буд,
То наргиси ту бо мо гӯяд рамузи мастӣ?
Он рӯз дида будам, ин фитнаҳо, ки бархост,
К-аз саркашӣ замоне бо мо наменишастӣ.
Ишқат ба дасти тӯфон хоҳад супурд, Ҳофиз,
Чун барқ аз ин кашокаш пиндоштӣ, ки ҷастӣ?
495

Он ғолияҳат гар сӯйи мо нома навиштӣ,
Гардун варақи ҳастии мо дарнанавиштӣ.
Ҳарчанд, ки ҳиҷрон самари васл бар орад,
Дехқони ҷаҳон кош ки ин тухм накиштӣ!
Омурзиши нақд аст касеро, ки дар ин ҷо
Ёрест чу хуреву сарое чу биҳиште.
Дар мастабай ишқ танаъум натавон кард,
Чун болиши зар нест, бисозем ба хиште.
Мафрӯш ба боғи Ираму нахвати Шаддод,
Як шиша маю нӯшлабеvu лаби киште!
То кай ғами дунёи данӣ, эй дили доно
Ҳайф аст зи хубе, ки шавад ошиқи зиште!
Олудагии хирқа харобии ҷаҳон аст,
Ку роҳраве, аҳли диле, поксириште?
Аз даст чаро ҳишт сари зулфи ту Ҳофиз,
Тақдир чунин буд, чӣ кардӣ, ки наҳиштӣ?
496

Эй қиссаи биҳишт зи кӯят ҳикояте,
Шарҳи ҷамоли хур зи рӯят ривояте.
Анфоси Исӣ аз лаби лаълат латифае,
Оби Хизир зи нӯши лабонат кинояте.
Ҳар пора аз дили ману аз ғусса қиссае,
Ҳар сатре аз хисоли ту в-аз раҳмат ояте.
Кай атрсойи маҷлиси рӯҳониён шудӣ,
Гулро агар на бӯйи ту кардӣ риояте?
Дар орзуи хоки дари ёр сӯхтем,
Ёд овар, эй сабо, ки накардӣ ҳимояте!
Эй дил, ба ҳарза донишу умрат ба бод рафт,

Сад моя доштиву накардӣ кифояте.
Бӯйи дили кабоби ман офоқро гирифт,
Ин оташи дарун бикуннад ҳам сирояте.
Дар оташ ар хаёли рухаш даст медиҳад,
Соқӣ, биё, ки нест зи дӯзах шикояте.
Донӣ муроди Ҳофиз аз ин дарду ғусса чист?
Аз ту карашмаеву зи Хусрав инояте!
497

Эй, ки бо силсилаи зулфи дароз омадаӣ,
Фурсатат бод, ки девонанавоз омадаӣ!
Соате ноз мафармову бигардон одат,
Чун ба пурсидани арбоби ниёз омадаӣ.
Пеши болои ту мирам чи ба сулҳу чи ба ҷанг,
Чун ба ҳар ҳол **барозандаи** ноз омадаӣ.
Обу оташ ба ҳам омехтаӣ аз лаби лаъл,
Чашми бад дур, ки бас шӯъбадабоз омадаӣ.
Офарин бар дили нарми ту, ки аз баҳри савоб,
Куштаи ғамзаи худро ба намоз омадаӣ.
Зӯҳди ман бо ту чӣ санҷад, ки ба яғмои дилам
Масту ошuftа ба хилватғаҳи роз омадаӣ.
Гуфт: «Ҳофиз, дигарат хирқа шароболуд аст,
Магар аз мазҳаби ин тоифа бозомадаӣ?»
498

Сабат Салмо бисуд ғайҳо фуодӣ,
Ва рӯҳӣ кулла явмин лӣ юнодӣ.
Нигоро, бар мани бедил бибахшой,
Ва восилнӣ ало рағм-ил-аодӣ.
Ҳабибо дар ғами савдои ишқат,
Таваккално ало раббил-ибодӣ.
А ман анкартанӣ ан ишқи Салмо,
Ту з-аввал он руҳи неҳкӯ биводӣ,
Ки ҳамчун мут бибутан дил ва эй раҳ,
Ғариқ-ул-ишқи фӣ баҳр-ил-видодӣ.
Бипай мочон ғаромат биспариман,
Ғарат як вай раваштӣ аз амодӣ.
Ғами ин дил бивотат хӯрд ночор,
Вағар на ӯ бинӣ он чат нашодӣ,
Дили Ҳофиз шуд андар чини зулфат,
Би лайлин музлимин валлоҳу ҳодӣ.
499

Дидам ба хоб дӯш, ки моҳе баромадӣ,
К-аз акси рӯйи ӯ шаби ҳичрон саромадӣ.
Таъбир рафт ёри сафаркарда мерасад,

Эй кош, ҳарчи зудтар аз дар даромадӣ.
Зикраш ба хайр, соқии фархундафоли ман,
К-аз дар мудом бо қадаҳу соғар омадӣ.
Хуш будӣ, ар ба хоб бидидӣ диёри хеш,
То ёди сӯҳбаташ сӯйи мо **раҳбар** омадӣ.
Файзи азал ба зӯру зар ар омадӣ ба даст,
Оби Хизир насибаи Искандар омадӣ.
Он аҳд ёд бод, ки аз бому дар маро,
Ҳар дам паёми ёру хати дилбар омадӣ.
Кай ёфтӣ рақиби ту чандин маҷоли зулм,
Мазлуме ар шабе ба дари довар омадӣ.
Хомони раҳнарафта чӣ донанд завқи ишқ?
Дарёдилӣ бичӯй, далерӣ саромадӣ,
Он, к-ӯ туро ба сангдилӣ кард раҳнамун,
Эй кошки, ки пош ба санге баромадӣ.
Гар дигаре ба шеваи Ҳофиз задӣ рақам,
Мақбули табъи шоҳи ҳунарпарвар омадӣ.
500

Саҳар бо бод мегуфтам ҳадиси орзумандӣ,
Чавоб омад, ки восиқ шав ба алтофи худовандӣ,
Дуои субҳу оҳи шаб калиди ганҷи мақсуд аст,
Бад-ин роҳу равиш мерав, ки бо дилдор пайвандӣ.
Қаламро он забон набвад, ки сирри ишқ гӯяд боз,
Варои ҳадди тақрир аст шарҳи орзумандӣ.
Ало, эй Юсуфи Мисрӣ, ки кардат салтанат мағрур,
Падарро бозпурс, охир, кучо шуд меҳри фарзандӣ?
Чаҳони пири раъноро тараҳҳум дар чибиллат нест.
Зи меҳри ӯ чӣ мепурсӣ, дар ӯ ҳиммат чӣ мебандӣ?
Ҳумое чун ту олиқадр, ҳирси устухон то кай?
Дареғ он сояи ҳиммат, ки бар ноаҳл афгандӣ!
Дар ин бозор агар судест бо дарвеш, хурсанд аст,
Худоё, мунъимама гардон ба дарवेशиву хурсандӣ!
Ба шеъри Ҳофизи Шероз мерақсанду менозанд,
Сияҳчашмони кашмириву туркони самарқандӣ.

501

Чӣ буд, ар дили он моҳ меҳрубон будӣ,
Ки ҳоли мо на чунин будӣ, ар чунон будӣ.
Бигуфтамӣ, ки чӣ арзад насими турраи дӯст,
Гарам ба ҳар сари мӯе ҳазор ҷон будӣ.
Бароти хушдилии мо чӣ кам шудӣ, ё Раб,
Гараш нишони амон аз бади замон будӣ?
Гарам замона сарафроз доштиву азиз,

Сарири иззатам он хоки остон будӣ.
Зи парда кош бурун омадӣ, чу қатраи ашк,
Ки бар ду дидаи мо ҳукми ӯ равон будӣ.
Агар на доираи ишқ роҳ барбастӣ,
Чу нуқта Ҳофизи саргашта дар миён будӣ.

502

Чӣ қоматӣ, ки зи сар то қадам ҳама ҷонӣ,
Чӣ суратӣ, ки ба ҳеҷ одамӣ наемонӣ?
На суратӣ, ки гули гулситони фирдавсӣ,
На қоматӣ, ки сиҳисарви бори ризвонӣ.
Басе ҳикояти ҳуснат шундаам, ҷоно,
Кунун, ки дидамат, алҳақ, ҳазор чандонӣ.
Танам чу чашми ту дорад нишони беморӣ,
Дилам чу зулфи ту дорад сари парешонӣ.
Зи хоки пойи азизи ту рӯ нагардонам,
Гарам ба дасти фироқат ба сар бигардонӣ.
Зи ҷустуҷӯи ту наншинам, арчи ҳар нафасам
Миёни хуни дилу оби дида биншонӣ.
Ту чун сипеҳр ҷафопешаиву аҳволам
Чу рӯзгор ниҳодаст рӯ ба вайронӣ.
Зи рӯи лутфу тараҳҳум чаро набахшойӣ?
Чу дарду меҳнати Ҳофиз яқин ҳамедонӣ.

503

Ба ҷони ӯ, ки гарам дастрас ба ҷон будӣ,
Камина пешкаши бандагонаш он будӣ!
Бигуфтамӣ, ки баҳо чист хоки пояшро,
Агар ҳаёти гаронмоя ҷовидон будӣ!
Ба бандагии қадаш сарв мӯътариф гаштӣ,
Гараш чу савсани озода даҳзабон будӣ!
Ба хоб низ намебинамаш, чӣ ҷойи висол,
Чу ин набуду надидем, боре он будӣ!
Агар дилам нашудӣ пойбанди турраи ӯ,
Каяш қарор дар ин тира хокдон будӣ?
Ба рух чу меҳри фалак беназири офоқ аст,
Ба дил дарег, ки як зарра меҳрубон будӣ.
Даромадӣ зи дарам кошки чу ламъаи нур,
Ки бар ду дидаи мо ҳукми ӯ равон будӣ!
Зи парда нолаи Ҳофиз бурун кай афтодӣ,
Агар на ҳамдами мурғони субҳхон будӣ?

504

Чу сарв агар бихиромӣ даме ба гулзоре,
Хӯрад зи ғайрати рӯи ту ҳар гуле хоре.
Зи куфри зулфи ту ҳар ҳалқаеву ошӯбе,

Зи сеҳри чашми ту ҳар гӯшаеву беморе.
Марав чу бахти ман, эй чашми масти ёр, ба хоб.
Ки дар пай аст зи ҳар сӯят оҳи бедоре.
Нисори хоки раҳат нақди ҷони ман, ҳарчанд
Ки нест нақди равонро бари ту миқдоре.
Дило, ҳамеша мазан лофи зулфи дилбандон,
Чу тирарой шавӣ, кай кушоядат коре?
Сарам бирафту замоне ба сар нарафт ин кор,
Дилам гирифту набудат ғами гирифторе,
Чу нуқта, гуфтамаш, андар миёни доира ой,
Ба ханда гуфт, к: «Эй Ҳофиз, ин чӣ паргоре?»
505

Чун дар **чаҳони** хубӣ имрӯз комгорӣ,
Шояд, ки ошиқонро коме зи лаб барорӣ?
Бо ошиқони бедил то чанд нозу ишва?
Бар бедилони мискин то кай ҷафову хорӣ?
То чанд ҳамчу чашмат дар айни нотавонӣ?
То чанд ҳамчу зулфат дар тобу беқарорӣ?
Дарде, ки аз ту дорам, ҷавре, ки аз ту бинам,
Гар шаммае бидонӣ, шояд, ки раҳмат орӣ.
Асбоби ошиқиро бисёр моя бояд,
Дилҳои ҳамчу оташ, чашмони рӯдборӣ.
Дар ҳаҷр монда будам, боди сабо расонид,
Аз бӯстони васлат бӯйи умедворӣ.
Гарчи ба бӯйи васлат дар ҳашр зинда гардам,
Сар барнаёрам аз хок аз рӯйи шармсорӣ.
Аз бодаи висолат, гар ҷуръае бинӯшам,
То зиндаам, наварзам, оини хушёрӣ.
Мо бандаему оқиз, ту ҳокимиву қодир,
Гар мекашӣ ба зӯрам в-ар мекушӣ ба зорӣ.
Охир, тараҳҳуме кун бар ҳоли зори Ҳофиз,
То чанд ноумедӣ, то чанд хоксорӣ?
506

Хуштар аз кӯйи харобот набошад ҷое,
Гар ба пиронасарам даст диҳад маъвое.
Орзу мекунадам, - аз ту чӣ пинҳон дорам?
Шишае бодаву кунцеву рухи зебое.
Ҷойи ман дайри муғон аст, мураввеҳ ватане.
Ройи ман ройи бутон аст, муборак рое!
Чӣ кунӣ гӯш, ки дар даҳр чу ман шайдо нест,
Нест ин ҷуз сухани булҳаваси раъное.
Боадаб бош, ки ҳар кас натавонад гуфтан,
Сухани пир магар барҳамане доное.

Санамо, ғайри ту дар хотири мо кай ғунҷад,
Ки маро нест ба ғайр аз ту ба кас парвое!
Раҳм кун бар дили маҷрӯҳу хароби Ҳофиз,
З-он, ки ҳаст аз пайи имрӯз яқин фардое.
507

Шаҳрест пурзарифон в-аз ҳар тараф нигоре,
Ёрон, салои ишқ аст, гар мекунед коре.
Чашми фалак набинад з-ин турфатар ҷавоне,
Дар дасти кас наҷфтад з-ин хубтар шикоре.
Ҳаргиз, кӣ дида бошад ҷисме зи ҷон мураккаб?
Бар доманаш мабодо з-ин хокиён ғуборе!
Чун ман шикастаеро аз пеши худ чӣ ронӣ,
К-ам ғояти таваққӯъ бӯсест ё каноре.
Май беғаш аст, биштоб, вақте хуш аст, дарёб,
Соли дигар кӣ дорад уммеди навбаҳоре?
Дар бӯстон ҳарифон монанди лолаву гул,
Ҳар як гирифта ҷоме бар ёди рӯйи ёре.
Чун ин гиреҳ кушоям в-ин роз чун намоям?
Дардеву саҳт дарде, кореву саъб коре!
Ҳар тори мӯйи Ҳофиз дар дасти зулфи шӯхе,
Мушкил тавон нишастан дар инчунин диёре
508

Туро, ки ҳар чӣ мурод аст дар ҷаҳон, дорӣ,
Чӣ ғам зи ҳоли заифони нотавон дорӣ?
Бихоҳ ҷону дил аз бандаву равон биситон,
Ки ҳукм бар сари озодагон равон дорӣ.
Миён надориву дорам аҷаб, ки ҳар соат
Миёни маҷмаи хубон кунӣ миёндорӣ.
Баёзи рӯйи туро нест нақш дархур аз он-к,
Саводе аз хати мушкин бар арғавон дорӣ.
Бинӯш май, ки сабукрӯҳиву латиф мудом,
Алалхусус дар он дам, ки сар гарон дорӣ.
Макун итоб аз ин бешу ҷавр бар дили мо,
Макун ҳар он чӣ тавонӣ, ки ҷойи он дорӣ.
Ба ихтиёрат агар сад ҳазор тири ҷафост,
Ба қасди ҷони мани хаста дар камон дорӣ.
Бикаш ҷафои рақибон мудому ҷаври ҳасуд,
Ки саҳл бошад, агар ёри меҳрубон дорӣ.
Ба васли дӯст гарат даст медиҳад як дам,
Бирав, ки ҳар чӣ мурод аст дар ҷаҳон, дорӣ.
Чу гул ба доман аз ин боғ мебарӣ, Ҳофиз,
Чӣ ғам зи нолаву фарёди боғбон дорӣ?
509

Сабо, ту накҳати он зулфи мушкбӯ дорӣ,
Ба ёдгор бимонӣ, ки бӯйи ӯ дорӣ.
Дилам, ки гавҳари асрори хусну ишқ, дар ӯст,
Тавон ба дасти ту додан, гараш наку дорӣ.
Дар он шамоили матбӯъ ҳеч натвон гуфт,
Ҷуз ин қадар, ки рақибони тундхӯ дорӣ.
Навои булбулат, эй гул, кучо писанд афтад,
Ки гӯшу хуш ба мурғони ҳарзагӯ дорӣ?
Ба чуръаи ту сарам маст гашт нӯшат бод,
Худ аз кадом хум аст ин, ки дар сабӯ дорӣ?
Ба саркашии худ, эй сарви ҷӯйбор, маноз,
Ки гар бад-ӯ расӣ, аз шарм сар фурӯ дорӣ.
Дам аз мамолики хубӣ чу офтоб задан
Туро расад, ки ғуломони мохрӯ дорӣ!
Қабои хуснфурӯшӣ туро **барозаду** бас,
Ки ҳамчу гул ҳама оини рангу бӯ дорӣ.
Зи кунчи савмаа, Ҳофиз, маҷӯй гавҳари ишқ,
Қадам бурун неҳ, агар майли ҷустучӯ дорӣ.
510

Биё, бо мо маварз ин кинадорӣ,
Ки ҳаққи сӯхбати дерина дорӣ.
Насиҳат гӯш кун, к-ин дур базе беҳ,
Аз он гавҳар, ки дар ганчина дорӣ.
Валекин кай намоӣ рух ба риндон
Ту, к-аз хуршеду маҳ оина дорӣ.
Бади риндон мағӯ, эй шайху хуш дор,
Ки бо ҳукми худой кина дорӣ.
Наметарсӣ зи оҳи оташинам,
Ту донӣ хирқаи пашмина дорӣ.
Ба фарёди хумори муфлисон рас,
Худоро, гар майи дӯшина дорӣ.
Надидам хуштар аз шеъри ту, Ҳофиз,
Ба Қуръоне, ки андар сина дорӣ.
511

Биёр бодаву бозам раҳон зи махмурӣ,
Ки ҳам ба бода тавон кард дафъи ранчурӣ.
Ба як фиреб бидодам салоҳи хеш аз даст,
Дареғ аз он ҳама зӯҳду салоҳу мастурӣ!
Адиб чанд насихат кунӣ, ки ишқ мабоз,
Агарчи нест адаб ин сухан ба дастурӣ.
Ба ишқ зинда бувад ҷони марди соҳибдил,
Агар ту ишқ наорӣ, бирав, ки маъзурӣ.
Расид давлати васлу гузашт меҳнати ҳаҷр,

Ниҳод кишвари дил боз рӯ ба маъмурӣ.
Ба ҳеч ваҷҳ набошад фуруғи маҷлиси унс,
Магар ба рӯи нигору шароби ангурӣ.
Зи сеҳри ғамзаи фаттони хеш ғарра мабош,
Ки озмудаму суде надошт мағрурӣ.
Ба ҳар касе натавон гуфт рози худ, Ҳофиз,
Магар бад-он, ки кашидаст меҳнати дурӣ.
512

Падид омад русуми бевафой,
Намонд аз кас нишони ошноӣ.
Баранд аз фоқа назди ҳар хасисе
Кунун аҳли ҳунар дасти гадой.
Касе, к-у фозил аст имрӯз дар даҳр.
Намебинад зи ғам як дам раҳой,
Валекин ҷоҳил аст андар танаъум,
Матои ӯ чу ҳаст ин дам баҳой.
В-агар шоир бигӯяд шеъри чун об,
Ки дилро з-он фазояд равшаноӣ,
Набахшандаш ҷаве аз бухлу имсок,
Агар худ филмасал бошад Саной.
Хирад дар гӯши ҳушам дӣ ҳамегуфт:
«Бирав, сабре бикун дар бенавой!
Қаноатро бизоат созу месӯз,
Дар ин дарду ано чун най навой».
Биё, Ҳофиз, ба ҷон ин панд бишнав,
Ки гар аз по дарафтӣ бо сар ойӣ.
513

Эй, ки дар кӯйи харобот мақоме дорӣ,
Ҷами вақти худӣ, ар даст ба ҷоме дорӣ.
Эй, ки бо зулфу рухи ёр гузорӣ, шабу рӯз
Фурсатат бод, ки хуш субҳеву шоме дорӣ.
Эй сабо, сӯхтагон бар сари раҳ мунтазиранд,
Гар аз он ёри сафаркарда паёме дорӣ.
Холи сарсабзи ту хуш донаи айшест, вале
Бар канори чаманаш ваҳ, ки чӣ доме дорӣ.
Бӯйи ҷон аз лаби хандони қадаҳ мешунавам,
Бишнав, эй хоҷа, агар з-он, ки машоме дорӣ.
Чун ба ҳангоми вафо ҳеч суботет набуд,
Мекунам шукр, ки бар ҷавр давоме дорӣ.
Номи нек ар талабад аз ту ғарибе, чӣ шавад?
Туй имрӯз дар ин шаҳр, ки номе дорӣ.
Бас дуои саҳарат мӯнисии ҷон хоҳад буд,
Ту, ки чун Ҳофизи шабхез ғуломе дорӣ.

514

Эй, ки маҳчурии ушшоқ раво медорӣ,
Ошиқонро зи бари хеш ҷудо медорӣ.
Ташнаи бодияро ҳам ба зулоле дарёб,
Ба умеде, ки дар ин раҳ ба Худо медорӣ.
Дил бибурдиву биҳил кардамат. эй қон, лекин
Беҳ аз ин дор нигоҳаш, ки маро медорӣ.
Соғари мо, ки ҳарифони дигар менӯшанд,
Мо таҳаммул накунем, ар ту раво медорӣ.
Эй магас, арсаи Симурғ на ҷавлонғаҳи туст,
Ирзи худ мебариву заҳмати мо медорӣ.
Ту ба тақсири худ афтодӣ аз ин дар маҳрум,
Аз кӣ меноливу фарёд чаро медорӣ?
Ҳофиз, аз подшаҳон поя ба хидмат талабанд,
Саъй нокарда чӣ уммеди ато медорӣ?

515

Рӯзгорест, ки моро нигарон медорӣ,
Мухлисонро на ба вазъи дигарон медорӣ.
Гӯшаи чашми ризое ба манат боз нашуд,
Ин чунин иззати соҳибназарон медорӣ?
Соид он беҳ, ки бипӯшӣ ту чу аз баҳри нигор
Даст дар хуни дили пурхунарон медорӣ.
На гул аз дасти ғамат расту на булбул дар боғ,
Ҳамаро наъразанон, чомадарон медорӣ.
Эй, ки дар далқи муламмаъ талабӣ нақди ҳузур
Чашми сирре аҷаб аз беҳабарон медорӣ.
Чун туй наргиси боғи назар, эй чашму чароғ,
Сар чаро бар мани дилхаста гарон медорӣ?
Гавҳари чоми Ҷам аз кони ҷаҳоне дигар аст,
Ту таманно зи гили кӯзагарон медорӣ.
Падари тачриба, эй дил, туй, охир, зи чӣ рӯй
Тамаи меҳру вафо з-ин писарон медорӣ?
Кисаи симу зарат пок бибояд пардохт
Ин тамаъҳо, ки ту аз симбарон медорӣ.
Гарчи риндиву харобӣ гунаҳи мост, вале
Ошиқе гуфт, ки ту банда бар он медорӣ.
Мағзарон рӯзи саломат ба маломат, Ҳофиз,
Чӣ таваққӯъ зи ҷаҳони гузарон медорӣ?

516

Хуш кард ёварӣ фалакат, рӯзи доварӣ,
То шукр чун куниву чӣ шукрона оварӣ?
Он кас, ки уфтод, Худояш гирифт даст,
Гӯ: «Бар ту бод то ғами афтодагон хӯрӣ?»

Дар кӯйи ишқ шавкати шоҳӣ намехаранд,
Иқрори бандагӣ куну изҳори чокарӣ.
Соқӣ, ба муждагонии айш аз дарам дарой,
То як дам аз дилам ғами дунё бадар барӣ.
Дар шоҳроҳи ҷоҳу бузургӣ хатар басест,
Он беҳ, к-аз ин **гарева** сабукбор бигзарӣ.
Султону фикри лашкару савдои тоҷу ганҷ,
Дарвешу амни хотиру кунҷи қаландарӣ
Як ҳарфи сӯфиёна бигӯям, иҷозат аст,
Эй нури дида, сулҳ беҳ аз ҷангу доварӣ!
Найли мурод бар ҳасаби фикру ҳиммат аст,
Аз шоҳ назри хайру зи тавфиқ ёварӣ.
Ҳофиз, ғубори фақру қаноат зи рух машӯй,
К-ин хок беҳтар аз амали кимиёгарӣ.

517

Туфайли ҳастии ишқанд одамиву парӣ,
Иродате бинамо, то саодате бибарӣ.
Бикӯш хоҷаву аз ишқ бенасиб мабош,
Ки бандаро нахарад кас ба айби беҳунарӣ.
Майи сабӯху шакархоби субҳдам то чанд?
Ба узри нимишабӣ бошу гирия сахарӣ.
Ту худ чӣ лӯъбатӣ, эй шаҳсавори ширинкор,
Ки дар баробари чашмиву ғоиб аз назарӣ?
Ҳазор ҷони муқаддас бисӯхт з-ин ғайрат,
Ки ҳар сабоҳу масо шамъи маҷлиси дигарӣ.
Зи ман ба ҳазрати Осаф кӣ мебарад пайғом,
Ки ёд гир ду мисраъ зи ман ба назми дарӣ:
Биё, ки вазъи ҷаҳонро чунон, ки ман дидам,
Гар имтиҳон бикунӣ, май хӯриву ғам нахӯрӣ.
Кулоҳи сарварият қач мабод бар сари ҳусн,
Ки зеби тахту сазовори мулку тоҷи сарӣ.
Ба бӯйи зулфу рухат мераванду меоянд,
Сабо ба ғолиясойиву гул ба ҷилвагарӣ.
Чу мустаиди назар нестӣ, висол маҷӯй,
Ки ҷоми Ҷам накунад суд вақти бебасарӣ.
Дуои гӯшанишинон бало бигардонад,
Чаро ба гӯшаи чашме ба мо наменигарӣ?
Биёву салтанат аз мо бихар ба мояи ҳусн,
В-аз ин муомила ғофил машав, ки ҳайф хӯрӣ.
Тариқи ишқ тариқи аҷаб хатарнок аст,
Наузубиллаҳ, агар раҳ ба мақсаде набарӣ.
Ба юмни хидмати Ҳофиз умед ҳаст, ки боз,
«Арӣ усомиру Лайлоя лайлатул қамарӣ».

518

Эй, ки доим ба хеш мағрурӣ,
Гар туро ишқ нест, маъзурӣ
Гирди девонағони ишқ мегард,
Ки ба ақлу ақила машхурӣ.
Масти ишқ нест дар сари ту,
Рав, ки ту масти оби ангурӣ.
Рӯйи зард асту оҳи дардолуд,
Ошиқонро давои ранҷурӣ.
Бигзар аз ному нанги худ, Ҳофиз,
Соғари май талаб, ки махмурӣ.

519

Зи кӯйи ёр меояд насими боди наврӯзӣ,
Аз ин бод ар мадад хоҳӣ, чароғи дил барафрӯзӣ.
Чу гул гар хурдае дорӣ, Худоро, сарфи ишрат кун,
Ки Қорунро ғалатҳо дод савдои зарандӯзӣ.
Зи чоми гул дигар булбул чунон масти майи лаъл аст,
Ки зад бар чархи фирӯза сафири бахти фирӯзӣ.
Ба сахро рав, ки аз доман ғубори ғам бияфшонӣ,
Ба гулзор о, ки аз булбул ғазал гуфтан биёмӯзӣ.
Чу имкони хулуд, эй дил, дар ин фирӯза айвон нест,
Маҷоли айшу фурсат дон ба фирӯзиву беҳрӯзӣ.
Тариқи комбахшӣ чист - тарки коми худ кардан,
Кулоҳи сарварӣ он аст, к-аз ин тарк бардӯзӣ.
Сухан дар парда мегӯям, чу гул аз ғунча берун ой,
Ки беш аз панҷ рӯзе нест ҳукми мири наврӯзӣ.
Надонам навҳаи қумрӣ ба тарфи чӯйборон чист,
Магар ӯ низ ҳамчун ман ғаме дорад шабонрӯзӣ?
Мае дорам чу қон софиву сӯфӣ мекунад айбаш,
Худоё, ҳеҷ оқилро мабодо бахти бад рӯзӣ!
Қудо шуд ёри ширинат, кунун танҳо нишин, э шамъ,
Ки ҳукми осмон ин аст, агар созӣ в-агар сӯзӣ.
Ба уҷби илм натвон шуд зи асбоби тараб маҳрум,
Биё, соқӣ, ки чоҳилро ҳанитар мерасад рӯзӣ.
Май андар маҷлиси Осаф ба наврӯзи ҷалолӣ нӯш,
Ки бахшад чуръае қомат қаҳонро сози наврӯзӣ.
Ҷанобаш порсоёнрост меҳробӣ дилу дида,
Ҷабинаш субҳҳезонрост рӯзи фатҳу фирӯзӣ.
На Ҳофиз мекунад танҳо дуои хоҷа Тӯроншоҳ,
Зи мадҳи осафӣ хоҳад идиву наврӯзӣ.

520

Умр бигзашт ба беҳосиливу булҳавасӣ,
Эй писар, чоми маям дех, ки ба пирӣ бирасӣ.

Чӣ шакарҳост дар ин шаҳр, ки қонеъ шудаанд,
Шоҳбозони тариқат ба мақоми мағасӣ.
Дӯш дар хайли ғуломони дараш мерафтам,
Гуфт: - Эй ошиқи бечора, ту боре чӣ касӣ?
Бо дили хуншуда чун нофа хушаш бояд буд,
Ҳар кӣ машҳури чаҳон гашт ба мушкиннафасӣ.
Ламаа-л-барқу мин-ат-Тури ва онасту биҳӣ
Фа лааллӣ лака отин би шиҳобин қабасӣ.
Корвон рафту ту дар хобу биёбон дар пеш,
Ваҳ, ки бас беҳабар аз ғулғули чандин ҷарасӣ!
Бол бикшову сафир аз шаҷари Тӯбо зан,
Ҳайф бошад чу ту мурғе, ки асири қафасӣ!
То чу миҷмар нафасе домани ҷонон гирам,
Ҷон ниҳодем бар оташ зи пайи хушнафасӣ.
Чанд пӯяд ба ҳавои ту зи ҳар сӯ Ҳофиз,
Яссаруллоҳу тариқан бика ё мултамасӣ.

521

Навбаҳор аст, дар он кӯш, ки хушдил бошӣ,
Ки басе гул бидамад бозу ту дар гил бошӣ!
Ман нагӯям, ки кунун бо кӣ нишину чӣ бинӯш?
Ки ту худ донӣ, агар зираку оқил бошӣ.
Чанг дар парда ҳамин медиҳадат панд, вале
Ваъзат он гоҳ кунад суд, ки қобил бошӣ.
Дар чаман ҳар варақе дафтари ҳоле дигар аст,
Ҳайф бошад, ки зи кори ҳама ғофил бошӣ.
Нақди умрат бибарад ғуссаи дунё ба газоф,
Гар шабу рӯз дар ин қиссаи мушкил бошӣ.
Гарчи роҳест пур аз бим зи мо то бари дӯст,
Рафтан осон бувад, ар воқифи манзил бошӣ.
Ҳофизо, гар мадад аз бахти баландат бошад,
Сайди он шоҳиди матбӯъшамоил бошӣ.

522

Ҳазор ҷаҳд бикардам ки ёри ман бошӣ,
Муродбахши дили беқарори ман бошӣ.
Чароғи дидаи шабзиндадори ман гардӣ,
Аниси хотири уммедвори ман бошӣ.
Чу хусравони малоҳат ба бандагон нозанд,
Ту дар миёна худовандгори ман бошӣ.
Аз он ақиқ, ки хунин дилам зи ишваи ўст,
Агар кунам гилае, ғамгусори ман бошӣ.
Дар он чаман, ки бутон дасти ошиқон гиранд,
Гарат зи даст барояд, нигори ман бошӣ.
Шабе ба кулбаи эҳзони ошиқон ойӣ,

Даме аниси дили сўгвори ман бошӣ.
Шавад ғазолаи хуршед сайди лоғари ман,
Гар оҳуе чу ту як дам шикори ман бошӣ.
Се бўса, к-аз ду лабат кардай вазифаи ман,
Агар адо накунӣ, қарздори ман бошӣ.
Ман ин мурод бибинам ба худ, ки ними шабе
Ба ҷойи ашки равон дар канори ман бошӣ.
Ман арчи Ҳофизи шаҳрам, ҷаве намеарзам,
Магар ту аз карами хеш ёри ман бошӣ.

523

Эй дил, он дам, ки хароб аз майи гулгун бошӣ,
Бе зару ганҷ ба сад ҳашмати Қорун бошӣ.
Дар мақоме, ки садорат ба фақирон бахшанд,
Чашмдорам, ки ба ҷо аз ҳама афзун бошӣ.
Дар раҳи манзили Лайлӣ, ки хатарҳост дар он,
Шарти аввал қадам он аст, ки Мачнун бошӣ.
Нуқтаи ишқ намудам ба ту, ҳон, саҳв макун,
Варна чун бингарӣ, аз доира берун бошӣ.
Корвон рафту ту дар хобу биёбон дар пеш.
Кай равӣ? Раҳ зи кӣ пурсӣ? Чӣ кунӣ? Чун бошӣ?
Тоҷи шоҳӣ талабӣ, гавҳари зотӣ бинамой,
В-ар худ аз тухмаи Чамшеду Фаридун бошӣ.
Соғаре нӯш куну ҷуръа бар афлок фишон,
Чанду чанд аз ғами айём чигархун бошӣ?
Ҳофиз, аз фақр макун нола, ки гар шеър ин аст,
Ҳеч хушдил написаниедад, ки ту маҳзун бошӣ.

524

З-ин хуш рақам, ки бар гули рухсор мекашӣ,
Хат бар саҳифаи гулу гулзор мекашӣ.
Ашки ҳарамнишини ниҳонхонаи маро
З-он сӯйи ҳафт парда ба бозор мекашӣ.
Коҳил равӣ, чу боди саборо ба бўйи зулф
Ҳар дам ба қайди силсила дар кор мекашӣ.
Ҳар дам ба ёди он лаби майгуну чашми маст
Аз хилватам ба хонаи хаммор мекашӣ.
Гуфтӣ: - Сари ту бастаи фитроки мо шавад,
Саҳл аст, агар ту заҳмати ин бор мекашӣ.
Бо чашму абруи ту чӣ тадбири дил кунам?
Ваҳ, з-ин камон, ки бар мани бемор мекашӣ.
Боз о, ки чашми бад зи рухат дафъ мекунад,
Эй тоза гул, ки **доман** аз ин хор мекашӣ.
Ҳофиз, дигар чӣ металабӣ аз наими даҳр?
Май мехӯриву турраи дилдор мекашӣ.

525

Сулаймо мунзу ҳаллат би-л-Ироқӣ
Улоқӣ ман навоҳо мо улоқӣ.
Ало, эй сорбони маҳмили дӯст,
Ило рукбоникум тола-штиёқӣ.
Хирад дар Зиндарӯд андозу май нӯш,
Ба гулбонги ҷавонони ироқӣ.
Рабиъ-ул-умри фӣ маръо ҳимокум,
Ҳамокаллоҳу ё аҳд-ат-талоқӣ.
Биё, соқӣ, бидеҳ ратли гаронам,
Сақокаллоҳу мин каъс-ид-диҳоқӣ.
Ҷавонӣ боз меорад ба ёдам
Самои чангу дастафшони соқӣ.
Майи боқӣ бидеҳ то масту хушдил,
Ба ёрон барфишонам умри боқӣ.
Дарунам хун шуд аз нодидани дӯст,
Ало таъсан ли айём-ил-фироқӣ.
Думуъӣ баъдукум лотаҳқируҳо,
Фа кам баҳрин амиқин мин савоқӣ.
Даме бо некхоҳон муттафиқ бош,
Ғанимат дон умури иттифоқӣ.
Бисоз, эй мутриби хушхону хушгӯ
Ба шеъри форсӣ савти ироқӣ.
Арӯси бас хушӣ, эй духтари раз,
Вале гаҳ-гаҳ сазовори талоқӣ.
Масеҳои мучаррадро барозад,
Ки бо хуршед созад ҳамвисоқӣ,
Висоли дӯстон рӯзии мо нест,
Бихон Ҳофиз, ғазалҳои фироқӣ.

526

Катубту қиссата шавқӣ ва мадмаъӣ боқӣ
Биё, ки бе ту ба ҷон омадам зи ғамнокӣ.
Басо, ки гуфтаам аз шавқ бо ду дидаи худ:
«Аё манозила Салмо, фа айна сомоқӣ»
Аҷиб воқеаеву ғариб ҳодисае,
Ана-с табарту қатилан ва қотилӣ шоқӣ.
Киро расад, ки кунад айби домани покат,
Ки ҳамчу қатра, ки бар барги гул чакад, покӣ?
Зи хоки пойи ту дод обрӯӣи лолаву гул,
Чу килки сунъ рақам зад ба обиву хокӣ,
Сабо абирфишон гашт, соқӣё, бархез,
Ва ҳоти шамсата кармин мутаййибин зоқӣ.

Даъ-ит-такосула тағним, фа қад чаро масалун,
Ки зоди роҳравон чувтй асту чолокй.
Асар намонд зи ман бе шамоилат, оре,
Аро маосира маҳёя мин муҳайёкй.
Зи васфи хусни ту Ҳофиз чй гуна нутқ занад,
Ки ҳамчу сунъи худоиву ройи идрокй.
527

Ё мабсиман юҳокй дурчан мина-л-лаолй,
Ё Раб чй дархур омад гирдаш хати ҳилолй.
Ҳоле хаёли васлат хуш медиҳад фиребам,
То худ чй нақш бозад ин сурати хаёлй.
Май дех, агарчи гаштам номасиёҳи олам,
Навмед кай тавон буд аз лутфи лоязолй?
Соқй, биёр чоме в-аз хилватам бурун каш,
То дар ба дар бигардам қаллошу лоуболй.
Аз чор чиз магзар, гар оқиливу зирак,
Амну шароби беғаш, маъшуқу чойи холй.
Чун нест нақши даврон дар ҳеҷ ҳол собит,
Ҳофиз, макун шикоят, то май хўрем ҳолй.
Софест чоми хотир дар даври Осафи аҳд,
Қум фа-сқй раҳиқан асфо мина-з-зулолй,
Ал-мулку қад табоҳо мин чаддихй ва чаддих,
Ё Раб, ки човидон бод ин қадру ин маолй!
Маснадфурӯзи давлат, кони шукӯху шавкат,
Бурҳони мулку миллат, Бўнастри Булмаолй.
528

Саломуллоҳи мо карра-л-лаёлй,
Ва човатти-л-масонй ва-л-масолй.
Ало водй-л-арокй ва ман алайҳо,
Ва доран би-л-ливо фавқа-р-римолй.
Дуогўйи ғарибони чаҳонам,
Ва адъу би-т-тавотур ва-т-таволй.
Ба ҳар манзил, ки рӯ орад, Худоро,
Ниғаҳ дораш ба лутфи лоязолй!
Манол, эй дил, ки дар занчири зулфаш
Ҳама чамъият аст ошуфтаҳолй.
Зи хаттат сад чамоли дигар афзуд,
Ки умрат бод сад соли чалолй.
Ту мебояд, ки бошй варна саҳл аст
Зиёни мояи чоҳиву молй.
Бар он наққоши қудрат офарин бод,
Ки гирди маҳ кашад хатти ҳилолй!
Фа хуббука роҳатй фй кулли ҳайнин,

Ва зикрук мӯнисӣ фӣ кулли ҳоли.
Сувайдои дили ман то қиёмат
Мабод аз ишқу савдои ту холи.
Кучо ёбам висоли чун ту шоҳе
Мани бадноми ринди лоуболи.
Худо донад, ки Ҳофизро ғараз чист?
Ва илмуллоҳи ҳасбӣ мин суоли.

529

Бигрифт кори ҳуснат, чун ишқи ман камоле,
Хуш бош з-он, ки набвад ин ҳар дуру заволе.
Дар ваҳм менагунҷад, к-андар тасаввури ақл,
Ояд ба ҳеч маънӣ з-ин хубтар мисоле.
Шуд хатти умр ҳосил, гар з-он ки бо ту моро
Ҳаргиз ба умр рӯзе рӯзӣ шавад висоле.
Он дам, ки бо ту бошам, як сол ҳаст рӯзе,
В-он дам, ки бе ту бошам як лаҳза ҳаст соле.
Чун ман хаёли рӯят, чоно, ба хоб бинам,
К-аз хоб менабинад чашмам ба ҷуз хаёле.
Раҳм ор бар дили ман, к-аз меҳри рӯи хубат
Шуд шахси нотавонам борик чун ҳилоле,
Ҳофиз макун шикоят, гар васли дӯст хоҳӣ,
З-ин бештар бибояд бар ҳичрат эҳтимоле.

530

Рафтам ба боғ субҳдаме, то чинам гуле,
Омад ба гӯш ногаҳам овози булбуле.
Мискин чу ман ба ишқи гуле гашта мубтало,
В-андар чаман фиганда зи фарёд ғулғуле.
Мегаштам андар он чаману боғ дам ба дам,
Мекардам андар он гулу булбул тааммуле.
Гул ёри ҳусн гаштаву булбул қарини ишқ,
Онро тафаззуле наву инро табаддуле.
Чун кард дар дилам асар овози андалеб,
Гаштам чунон, ки ҳеч намондам таҳаммуле.
Бас гул шукуфта мешавад ин боғро, вале
Кас бе балои хор начидаст аз ӯ гуле.
Ҳофиз, мадор умеди фараҳ аз мадори чарх,
Дорад ҳазор айбу надорад тафаззуле.

531

Ин хирқа, ки ман дорам, дар раҳни шароб авло
В-ин дафтари бемаънӣ ғарқи майи ноб авло.
Чун умр табаҳ кардам, чандон, ки ниғаҳ кардам,
Дар кунҷи хароботе афтода хароб авло.
Чун маслиҳатандешӣ, дур аст зи дарвешӣ,

Ҳам сина пур аз оташ, ҳам дида пуроб авло.
Ман ҳолати зоҳидро бо халқ нахоҳам гуфт,
Ин қисса агар гӯям, бо чангу рубоб авло.
То бе сару по бошад авзои фалак з-ин даст,
Дар сар ҳаваси соқӣ, дар даст шароб авло.
Аз ҳамчу ту дилдоре, дил барнаканам, оре,
Чун тоб кашам, боре з-он зулфи батоб, авло,
Чун пир шудӣ, Ҳофиз, аз майкада берун ой,
Риндиву ҳаваснокӣ, дар аҳди шабоб авло.

532

З-он майи ишқ, к-аз ӯ пухта шавад ҳар хоме,
Гарчи моҳи рамазон аст, биёвар ҷоме!
Рӯзҳо рафт, ки дасти мани мискин нагирифт,
Зулфи шамшодқаде соиди симандоме.
Рӯза ҳарчанд, ки меҳмони азиз, аст, эй дил,
Сӯхбаташ мавҳибате дону шудан инъоме.
Мурғи зирак ба дари хонақаҳ акнун напарад,
Ки ниҳодаст ба ҳар маҷлиси ваъзе доме.
Гилад аз зоҳиди бадхӯ накунам, расм ин аст,
Ки чу субҳе бидамад, дар паяш афтад шоме.
Ёри ман чун бихиромад ба тамошои чаман,
Бирасонаш зи ман, эй пайки сабо, пайғоме!
Он ҳарифе, ки шабу рӯз майи соф кашад,
Бувад оё, ки кунад ёд зи дурдошоме?
Ҳофизо, гар надихад доди дилат Осафи аҳд,
Ком душвор ба даст оварӣ аз худкоме.

533

Кӣ барад ба назди шоҳон зи мани гадо паёме,
Ки ба кӯйи майфурӯшон ду ҳазор Ҷам ба ҷоме!
Шудаам харобу бадному ҳанӯз умедворам,
Ки ба ҳиммати азизон бирасам ба некномӣ.
Ту, ки кимиефурӯшӣ, назаре ба қалби мо кун,
Ки бизоате надорему фигандаем доме.
Аҷаб аз вафои ҷонон, ки инояте нафармуд,
На ба номае паёме, на ба хомае саломе.
Агар ин шароб хом аст, агар он ҳариф пухта,
Ба ҳазор бор беҳтар зи ҳазор пухта хоме.
Зи раҳам маяфган, эй шайх, ба донаҳои тасбеҳ,
Ки чу мурғ зирак афтад, нафитад ба ҳеч доме.
Сари хидмати ту дорам, бихарам ба лутфу мафрӯш,
Ки чу банда камтар афтад ба муборақӣ ғуломе.
Ба қучо барам шикоят, ба кӣ гӯям ин ҳикоят,
Ки лабат ҳаёти мо буду надоштӣ давоме.

Бикушой тири мижгону бирез хуни Ҳофиз,
Ки चुнон кушандаеро накунад кас интиқоме.

534

Гар аз ин оби тарабнок на хушдил бошӣ,
Хуштар он аст ба ҳар ҳол, ки дар гил бошӣ.
Бандаи пири муғон бошу зи зоҳид бигурез,
Роҳ ин аст, агар зираку оқил бошӣ.

Нури меҳри рухаш ар тофт ба дарёи дилат,
Худ ба сарчашмаи хуршед муқобил бошӣ.
Даст аз он зулфи дуто доштаӣ, зоҳид, боз,
Дар пайи нашъати ағлолу салосил бошӣ.
Чоми мастона фарогиру ба хуш ой, эй дил,
То ба кай беҳабар афтодаву ғофил бошӣ?
Ҳамчу Ҳофиз агарат ёр зи ғам бозҳарад,
Сайди он шоҳиди матбӯъшамоил бошӣ.

535

Атат равоеҳу ранд-ил-ҳимо ва зода ғаромӣ,
Фидои хоки дари дӯст бод ҷони гиромӣ!
Паёми дӯст шунидан саодат асту саломат,
Мани-л-мубаллеғу аннӣ ало суода саломӣ.
Биё ба шомии ғарибону оби дидаи ман бин,
Ба сони бодаи софӣ дар обгинаи шомӣ.
Изо тағаррада ан зӣ-л-ароки тоиру хайрин,
Фа ло тағаррада ан равзиҳо анину ҳамомӣ.
Басе намонд, ки рӯзи фироқи ёр сар ояд,
Раайту мин ҳазабот-ил-ҳимо қибоба хиёмӣ.
Хушо даме, ки даройиву гӯямат ба саломат:
Қадимта хайра қудумин, назалта хайра мақомӣ.
Баидту минка ва қад сирту зоибан қаҳилолин,
Агарчи рӯйи чу моҳат надидаам ба тамомӣ.
Ва ин дуийту би хулдин ва сирту ноқиза аҳдин,
Фа мо татайяба нафсӣ ва мастатоба маномӣ.
Умед ҳаст, ки зудат ба бахти нек бибинам,
Ту шод гашта ба фармондиҳиву ман ба ғуломӣ.
Чу силки дурри хушоб аст назми хуби ту, Ҳофиз,
Ки гоҳи лутф сабақ мебарад зи назми Низомӣ.

536

Сина молмоли дард аст, эй дарего, марҳаме!
Дил зи танҳой ба ҷон омад, Худоро, ҳамдаме!
Чашми осойиш кӣ дорад аз сипеҳри тезрав?
Соқие, ҷоме ба ман деҳ, то биёсоям даме!
Зиракero гуфтам: «Ин аҳвол бин!» Хандиду гуфт;
«Саъб рӯзе, булачаб коре, парешон оламе!»

Сӯхтам дар чоҳи сабр аз баҳри он шамъи Чигил,
Шоҳи туркон фориг аст аз ҳоли мо, ку Рустаме?

Дар тариқи ишқбозӣ амну осойиш балост,
Реш бод он дил, ки бо дарди ту хоҳад марҳаме!
Аҳли кому нозро дар кӯйи риндӣ роҳ нест,
Раҳраве бояд ҷаҳонсӯзе, на хоме, беғаме.
Одамӣ дар олами хокӣ намеояд ба даст,
Оламе дигар бибояд сохт в-аз нав одаме.
Хез, то хотир бад-он турки самарқандӣ диҳем,
К-аз насимаш: «Бӯйи ҷӯйи Мӯлиён ояд ҳаме».
Гиряи Ҳофиз чӣ санҷад пеши истиғнои ишқ,
Қ-андар ин дарё намояд ҳафт дарё шабнаме.

537

Шуд баҳору гузашт мавсими дай,
Метавон кард фикри шоҳиду май.
Мағзарон умр бе маю соқӣ,
Огаҳӣ гар зи чарху гардиши вай.
Сӯйи ман ёр омаду бигузашт,
Рафт бар бод умри ман ҳай-ҳай.
Зери ин қаср сад ҳазор гузашт
Ҳамчу Ковусу Қайсару Ҷаму Кай.
Дил ба дунё мабанд, агар мардӣ,
З-он, ки дунёст шеаи лошай.
Ёр бо мост рӯзу шаб, Ҳофиз,
Ҳамчу ҷоне, ки ҳаст дар рагу пай.

538

Зи дилбарам кӣ расонад навозиши қаламе?
Кучост пайки сабо, гар ҳамекуннад караме?
Қиёс кардаму тадбири ақл дар раҳи ишқ,
Чу шабнамест, ки бар баҳр мекашад рақаме.
Биё, ки хирқаи ман гарчи раҳни майкадаҳост,
Зи моли вақф набинӣ ба номи ман дираме.
Ҳадиси чуну чаро дарди сар диҳад, эй дил,
Пиёла гиру биёсо зи умри хеш даме.
Табиби роҳнишин дарди ишқ нашносад,
Бирав ба даст кун, эй мурдадил, масеҳдаме!
Дилам гирифт зи солусу табъи зери гилем,
Беҳ он, ки бар дари майхона баркашам аламе.
Биё, ки вақтшиносон ду кавн бифрӯшанд
Ба як пиёла майи софу сӯхбати санаме.
Давоми айшу танаъум на шеваи ишқ аст,
Агар муошири мой, бинӯш неши ғаме.
Намекунам гилае, лек абри раҳмати дӯст

Ба киштзори чигарташнагон надод наме.
Чаро ба як найи қандаш намехаранд он кас,
Ки кард сад шакарафшонӣ аз найи қаламе?
Сазои қадри ту, шоҳо, ба дасти Ҳофиз нест,
Чуз аз дуои шабиву ниёзи субҳдамӣ.

539

Аҳмадаллоҳ ало мӯъдалатуссултонӣ,
Аҳмади Шайх Увайси Ҳасани Элхонӣ.
Хони бин хону шаҳаншоҳи шаҳаншоҳнажод,
Он, ки мезебад, агар ҷони ҷаҳонаш хонӣ.
Дида нодида ба иқболи ту имон овард,
Марҳабо, эй ба чунин лутфи Худо арзонӣ!
Маҳ агар бе ту барояд ба ду нимаш бизананд
Давлати аҳмадиву мӯъҷизаи субҳонӣ.
Чилваи бахти ту дил мебарад аз шоҳу гадо,
Чашми бад дур, ки ҳам ҷониву ҳам ҷононӣ.
Баршикан кокули туркона, ки дар толеи туст
Бахшишу кӯшиши хоқониву чингизхонӣ.
Гарчи дурем, ба ёди ту қадаҳ мегирем,
Бӯъди манзил набувад дар сафари рӯхонӣ.
Аз гили порсиям ғунчаи айше нашукуфт,
Ҳаббазо Даҷлаи Бағдоду майи райхонӣ.
Сари ошиқ, ки на хоки дари маъшуқ бувад,
Кай халосаш бувад аз меҳнати саргардонӣ?
Эй насими саҳарӣ, хоки дари ёр биёр,
Ки кунад Ҳофиз аз ӯ дидаи дил нуронӣ.

540

Акнун, ки зи гул боз чаман шуд чу биҳиште,
Соқӣ, майи гулранг талаб бар лаби киште!
Занги ғамат аз дил майи гулранг зудояд,
Бишнава, ки чунин гуфт маро поксириште:
Килки ту марезоду ҷавоби шакаринаш,
Меҳр аз ту надид, арна ҷавобе бинавиштӣ.
Меъмори вучуд ар назадӣ ранги ту аз ишқ,
Дар оби муҳаббат гили Одам насириштӣ.
Ҷаҳли ману илми ту фалакро чӣ тафовут,
Он ҷо, ки басар нест, чи хубиву чи зиштӣ.
Бар хоки дари хоҷа, ки айвони ҷалол аст,
Гар болиши зар нест, бисозем ба хиште.
Тарсобачае дӯш ҳамегуфт, ки Ҳофиз
Ҳайф аст, ки ҳар дам кунад оҳанги куниште.

541

Эй боди сабо, бигзар з-он ҷо, ки ту медонӣ,

Аҳволи дилам баргӯ онҳо, ки ту медонӣ.
Дар пардаи асрораш ҳар гаҳ ки шавам маҳрам,
Сарбаста бигӯ аз мо онро, ки ту медонӣ.
Чун ҷавру ҷафояшро дидӣ, ки зи ҳад бигзашт,
Биншину баён фармо з-он ҷо, ки ту медонӣ.
Дарди дили решамо, чун нест даво пайдо,
Лутфе куну дармонаш фармо, ки ту медонӣ.
Чун сурмаи биной дар дида кашам гарде,
Гар боди сабо орад з-он ҷо, ки ту медонӣ.
Гуфтам: «Зи лабат бӯсе, в-аз Ҳофизи мискин ҷон!
Ҳастӣ ту бад-ин розӣ?» Гуфто, ки: «Ту медонӣ!».
542

Эй боди насим ёр дорӣ,
Он нафҳаи мушкбор дорӣ.
Зинҳор макун дароздастӣ,
Бо турраи ӯ чӣ кор дорӣ?
Эй гул, ту кучову рӯйи зебош?
Ў мушку ту хор бор дорӣ.
Райҳон ту кучову хатти сабзаш,
Ў тозаву ту ғубор дорӣ.
Наргис ту кучову чашми масташ,
Ў сархушу ту хумор дорӣ.
Эй сарв, ту бо қади баландаш,
Дар боғ чӣ эътибор дорӣ?
Эй ақл, ту бо вучуди ишқаш
Дар даст чӣ ихтиёр дорӣ?
Рӯзе бирасӣ ба васл, Ҳофиз,
Гар тоқати интизор дорӣ.
543

Эй бо ғами ту моро пайванди лоязолӣ,
Қад зоъа фӣ ҳавокум умрӣ ва лоуболӣ.
Айши сағони кӯят ҳар беҳабар чӣ донад?
Ё лайта лӣ маҷолан фӣ золика-л-хаволӣ.
Аз оби дида, ёро, шуд розам ошкоро,
Ирҳам ало думӯъӣ, ё ман алимта ҳолӣ.
Хубон вафо надоранд, эй чамъи покбозон,
Ло таркубу вафоан ан соҳиб-ил-ҷамолӣ.
Мо ташналаб гузаштем бар оби зиндагонӣ,
Ё соқиё, ағашнӣ мин шарбат-ул-зулолӣ.
Ман тарки дину дунё кардам, зи орзуят,
Ҷовазту фӣ ҳавокум ан хубби ҷоҳу молӣ.
Ҳофиз агар бимирад бар хоки остонат,
Қад сора зо ҳаётин конат било заволӣ.

544

Вақтро ғанимат дон, он қадар, ки битвонӣ,
Ҳосил аз ҳаёт, эй қон, ин дам аст, то донӣ.
Комбахшии гардун умр дар иваз дорад,
Чаҳд кун, ки аз давлат доди айш бистонӣ!
Боғбон, чу ман з-ин чо бигзарам, ҳаромат бод,
Гар ба қойи ман сарве ғайри дӯст биншонӣ.
Зоҳиди пушаймонро завқи бода хоҳад кушт,
Оқило, макун коре, к-оварад пушаймонӣ.
Мӯхтасиб намедонад ин қадар, ки сӯфиро
Чинси хонагӣ бошад ҳамчу лаъли руммонӣ.
Бо дуои шабхезон, эй шакардаҳон мастез,
Дар паноҳи як исм аст хотами Сулаймонӣ.
Панди ошиқон бишнаваз аз дари тараб боз о,
К-ин ҳама намеарзад шуғли олами фонӣ.
Юсуфи азизам рафт, эй бародарон, раҳме,
К-аз ғамаш аҷаб бинам ҳоли пири канъонӣ!
Пеши зоҳид аз риндӣ дам мазан, ки натвон гуфт,
Бо табиби номаҳрам ҳоли дарди пинҳонӣ.
Меравиву мижгонат, хуни халқ мерезад,
Тез меравӣ, чоно, тарсамат, фуру монӣ.
Дил зи новаки чашмат гӯш доштам, лекин
Абруи камондорат мебарад ба пешонӣ.
Гар ту форигӣ аз мо. эй нигори сангиндил,
Ҳоли худ бихоҳам гуфт пеши Осафи сонӣ.
Чамъ кун ба эҳсонӣ Ҳофизи парешонро,
Эй шиканчи гесуят, маҷмаи парешонӣ.

545

Ҳавохоҳи туам, чонову нолонам, ки медонӣ.
Ки ҳам нодида мебиниву ҳам нашнида мехонӣ.
Маломатгӯ чӣ меёбад миёни ошиқу маъшуқ,
Набинад чашми нобино хусус асрори пинҳонӣ.
Бияфшон зулфу сӯфиро ба бозиву ба рақс овар,
Ки аз ҳар руқъаи далқаш ҳазорон бут бияфшонӣ.
Кушоди кори муштоқон дар он абруи дилбанд аст,
Худоро, як нафас биншин, гиреҳ бикшо зи пешонӣ.
Малак дар сачдаи Одам заминбӯси ту ният кард,
Ки дар ҳусни ту лутфе дид беш аз ҳадди инсонӣ.
Чароғафрӯзи чашми мо насими зулфи чонон аст,
Мабод ин чамъро, ё Раб, ғам аз боди парешонӣ.
Дареғо айши шабгире, ки дар хоби саҳар бигзашт,
Надонӣ қадри вақт, эй дил, магар вақте, ки дармонӣ.
Малул аз ҳамраҳон будан тариқи корвонӣ нест,

Бикаш душвории манзил ба ёди аҳди осонӣ.
Хаёли чанбари зулфаш фиребат медиҳад, Ҳофиз,
«Нигар, то ҳалқаи иқболи номумкин начунбонӣ!»
546

Гуфтанд халоиқ, ки туй Юсуфи сонӣ,
Чун нек бидидам, ба ҳақиқат, беҳ аз онӣ.
Ширинтар аз онӣ ба шакарханда, ки гӯям:
Эй Хусрави хубон, ки ту Ширини замонӣ!
Ташбеҳи даҳонат натавон кард ба ғунча,
Ҳаргиз набувад ғунча бад-ин тангдаҳонӣ.
Сад бор бигуфтӣ, ки диҳам з-он даҳанат ком
Чун савсани озода чаро ҷумла забонӣ?
Гӯйӣ бидиҳам комату ҷонат биситонам,
Тарсам надихӣ комаму ҷонам биситонӣ.
Чашми ту хаданг аз сипари ҷон гузаронад,
Бемор кӣ дидаст бад-ин сахткамонӣ?
Чун ашк бияндозияш аз дидаи мардум,
Онро ки даме аз назари хеш биронӣ.
547

Насими субҳи саодат бад он нишон, ки ту донӣ,
Гузар ба кӯйи фалон кун, дар он замон, ки ту донӣ.
Ту пайки хилвати розиву дида бар сари роҳат,
Ба мардумӣ, на ба фармон, чунон бирон, ки ту донӣ.
Бигӯ, ки ҷони азизам зи даст рафт, Худоро,
Зи лаъли рӯҳфазоят бибахш он, ки ту донӣ.
Ман ин ҳуруф навиштам, чунон, ки ғайр надонист,
Ту ҳам зи рӯйи каромат чунон бихон, ки ту донӣ.
Хаёли теғи ту бо мо ҳадиси ташнаву об аст,
Асири хеш гирифтӣ, бикуш чунон, ки ту донӣ.
Умед дар камари заркашат чӣ гуна бибандам,
Дақиқаест, нигоро, дар он миён, ки ту донӣ.
Якест туркиву този дар ин муомила, Ҳофиз,
Ҳадиси ишқ баён кун, бад он забон, ки ту донӣ.
548

Ду ёри зираку аз бодаи куҳан ду мане,
Фароғатеву китобеву гӯшаи чамане.
Ман ин мақом ба дунёву охират надихам,
Агарчи дар паям афтанд халқи анчумане.
Ҳар он, ки кунчи қаноат ба ганчи дунё дод,
Фурӯхт Юсуфи Мисрӣ ба камтарин самане,
Биё, ки равнақи ин корхона кам нашавад.
Ба зӯҳди ҳамчу тӯе ё ба фисқи ҳамчу мане.
Зи тундбоди ҳаводис наметавон дидан

Дар ин чаман, ки гуле будааст ё сумане.
Бибин дар оинаи ҷом нақшбандии ғайб,
Ки кас ба ёд надорад чунин аҷаб замане.
Аз ин самум, ки бар тарфи бўстон бигузашт,
Аҷаб, ки бўйи гуле ҳасту ранги настаране.
Ба сабр кӯш ту, эй дил, ки ҳақ раҳо накунад,
Чунин азиз нигине ба дасти аҳрамане.
Мизони даҳр табаҳ шуд дар ин бало, Ҳофиз,
Кучост фикри ҳақимеву ройи барҳамане?
549

Нӯш кун ҷоми шароби якманӣ,
То бад-он беҳи ғам аз дил барканӣ.
Дил кушода дор чун номи шароб.
Сар гирифта чанд чун хумми данӣ?
Чун зи ҷоми беҳудӣ ратле кашӣ.
Кам занӣ аз хештан лофи манӣ.
Сангсон шав дар қадам, не ҳамчу об,
Чумла рангомезиву тардоманӣ.
Дил ба май дарбанд, то мардонавор
Гардани солусу тақво бишканӣ.
Хезу нахле кун чу Ҳофиз, то магар
Хешро дар пойи маъшуқ афганӣ.
550

Субҳ асту жола мечакад аз абри баҳманӣ,
Барги сабӯҳ созу бидеҳ ҷоми якманӣ.
Дар баҳри моиву манӣ афтодаам, биёр,
Май то халос бахшадам аз моиву манӣ.
Хуни пиёла хӯр, ки ҳалол аст хуни ӯ,
Дар кори ёр бош, ки корест карданӣ.
Соқӣ, ба даст бош, ки ғам дар камини мост,
Мутриб, нигоҳ дор ҳамин раҳ, ки мезанӣ.
Ман деҳ, ки сар ба гӯши ман овард чангу гуфт:
Хуш бигзарону бишнава аз ин пири мунҳанӣ.
Соқӣ, ба бениёзии риндон, ки ман бидеҳ,
То бишнаваӣ зи савти муғаннӣ ҳувалғанӣ.

551

Эй, ки дар куштани мо ҳеч мадоро накунӣ,
Суду сармоя бисӯзиву муҳобо накунӣ.
Дардмандони бало захри ҳалоҳил доранд,
Қасди ин қавм хато бошад ҳон, то накунӣ.
Ранҷи моро, ки тавон бурд ба як гӯшаи чашм,
Шарти инсоф набошад, ки мудово накунӣ.

Дидаи мо чу ба уммеди ту дарёст, чаро
Ба тафарруч гузаре бар лаби дарё накунӣ?
Нақли ҳар ҷавр, ки аз хулқи каримат карданд,
Қавли соҳибғаразон аст, чу онҳо накунӣ.
Бар ту гар ҷилва кунад шоҳиди мо, эй зоҳид,
Аз Худо ҷуз маю маъшуқ таманно накунӣ!
Ҳофизо, сачда ба абруи чу меҳробаш бар,
Ки дуое зи сари сидқ ҷуз он ҷо накунӣ.

552

Бишнави ин нуқта, ки худро зи ғам озода кунӣ,
Хун хӯрӣ, гар талаби рӯзии нанҳода кунӣ.
Охируламр гили кӯзагарон хоҳӣ шуд,
Ҳолиё фикри сабу кун, ки пур аз бода кунӣ.
Гар аз он одамиёнӣ, ки биҳиштат ҳавас аст,
Айш бо одамиё чанд паризода кунӣ?
Такия бар ҷойи бузургон натавон зад ба газоф,
Магар асбоби бузургӣ ҳама омода кунӣ.
Аҷрҳо бошадат, эй хусрави шириндаҳанон,
Гар нигоҳе сӯйи Фарҳоди дилафтода кунӣ.
Эй сабо, бандагии хоҷа Чалолуддин кун,
Ки ҷаҳон пур суману савсани озода кунӣ!
Хотират кай рақами файз пазирад? Ҳайҳот!
Магар аз нақши пароганда варақ сода кунӣ!
Кори худ гар ба карам бозгузорӣ, Ҳофиз,
Эй басо айш, ки бо бахти худодода кунӣ!

553

Эй дил, ба кӯйи ишқ гузоре намекунӣ,
Асбоби ҷамъ дориву коре намекунӣ.
Чавғони ҳукм дар кафу гӯе намезанӣ,
Бози зафар ба дасту шикоре намекунӣ.
Ин хун, ки мавҷ мезанад андар ҷигар туро,
Дар кор рангу бӯйи нигоре намекунӣ.
Мушкин аз он нашуд дами хулқат, ки чун, сабо,
Бар хоки кӯйи дуст гузоре намекунӣ.
Тарсам, к-аз ин чаман набарӣ остини гул,
К-аз гулшанаш таҳаммули хоре намекунӣ.
Дар остини ҷони ту сад нома мудраҷ аст,
В-онро фидои турраи ёре намекунӣ.
Соғар латифу дилкашу меафганӣ ба хок
В-андеша аз балои хуморе намекунӣ.
Ҳофиз, бирав, ки бандагии подшоҳи вақт,
Гар ҷумла мекунанд, ту боре намекунӣ.

554

Саҳаргаҳ раҳраве дар сарзамине,
Ҳамегуфт ин муаммо бо қарине,
Ки: - Эй сӯфӣ шароб он гаҳ шавад соф,
Ки дар шиша барорад арбаине.
Худо з-он хирқа безор аст сад бор,
Ки сад бут бошадаш дар остине.
Мурувват гарчи исме бенишон аст,
Ниёзе арза кун бар нозанине.
Савобат бошад, эй дорои хирман,
Агар раҳме кунӣ бар хӯшачине.
Намебинам нишоту айш дар кас,
На дармони диле, на дарди дине.
Дарунҳо тира шуд. бошад, ки аз ғайб
Чароғе бар кунад хилватнишине.
Гар ангушти Сулаймонӣ, набошад,
Чӣ хосият диҳад нақши нигине?
Агарчи расми хубон тундхӯйист,
Чӣ бошад, гар бисозад бо ғамине?
Раҳи майхона бинмо, то бипурсам,
Маоли хешро аз пешбине,
На Ҳофизро ҳузури дарси хилват.
На донишмандро илмуляқине!

555

Ту магар дар лаби обе ба ҳавас биншинӣ,
Варна ҳар фитна, ки бинӣ, ҳама аз худ бинӣ.
Ба худое, ки туй бандаи бигзидаи ӯ,
Ки бар ин чокари дерина касе нагзинӣ.
Гар амонат ба саломат бибарам, боке нест,
Бедилӣ саҳл бувад, гар набувад бединӣ.
Адабу шарм туро хусрави маҳрӯён кард,
Офарин бар ту, ки шойистаи сад чандинӣ!
Аҷаб аз лутфи ту, эй гул, ки нишастӣ бо хор,
Зоҳиран маслиҳати вақт дар он мебинӣ.
Сабр бар ҷаври рақибат чӣ кунам, гар накунам,
Ошиқонро набувад чора ба ҷуз мискинӣ.
Боди субҳе ба давоят зи гулистон бархост,
Ки ту хуштар зи гулу тозатар аз насринӣ.
Шишабозии сиришкам бинигар аз чапу рост,
Гар бар ин манзари биниш нафасе биншинӣ?
Сухане беғараз аз бандаи мухлис бишунав,
Эй, ки манзури бузургони ҳақиқатбинӣ!
Нозанине чу ту покизадилу покниҳод,
Беҳтар он аст, ки бо мардуми бад наншинӣ.

Ту бад-ин нозукиву саркашӣ, эй шамъи Чигил,
Лоиқи бандагии Хоҷа Ҷалолуддинӣ.
Сели ин ашки равон сабру дили Ҳофиз бурд,
Балағалтоқату ё мақлата айнӣ бинӣ.

556

Ҷон фидои ту, ки ҳам ҷониву ҳам ҷононӣ,
Ҳар кӣ шуд хоки дарат, раст зи саргардонӣ.
Сарсарӣ аз сари кӯйи ту наёрам бархост,
Кори душвор нагиранд бад-ин осонӣ.
Хомро тоқати парвонаи парсӯхта нест,
Нозуконро набувад шеваи ҷонафшонӣ.
Бе ту ором гирифтанд бувад аз нокомӣ,
Бо ту густох нишастан бувад аз ҳайронӣ.
Фош карданд рақибони ту сирри дили ман,
Чанд пӯшида бимонад сухани пинҳонӣ?
То бимонад тару шодоб ниҳоли қади ту,
Воҷиб он аст, ки бар чашми манаш биншонӣ.
Дар хамаи зулфи ту дидам дили худро рӯзе,
Гуфтаман: «Чуниву чун мекуни, эй зиндонӣ?»
Гуфт: «Оре, чӣ кунӣ, гар набарӣ рашк ба ман,
Ҳар гадоро набувад мартабаи султонӣ!
Ростӣ ҳадди ту, Ҳофиз, набувад сӯҳбати мо,
Бас, агар бар сари ин кӯй кунӣ дарбонӣ!»

557

Ҷойи ҳузуру гулшани амн аст ин сарой,
З-ин дар ба шодмониву айшу тараб дарой!
Эй кохи давлатӣ, зи чӣ хокӣ, ки мудраҷ аст,
Дар шохсори гулшани ту сояи ҳумой?
Ҳар субҳ дар ҳавои дарат мекунад сабӯҳ
Ҷамшеди тахти чарх ба ҷоми ҷаҳоннамой.
Боди ту ҳамчу оташи Мӯсо хучастапай,
Хоки ту ҳамчу оби Хизир зиндагиғазой,
Фархунда навуғули ту чаманро ҳаётдеҳ,
Ҷаъди бунафшаи ту саборо гиреҷкушой.
Марғули сунбул аз дами кӯйи ту хушнасим,
Зулфи сабо зи хоки ҷаноби ту мушксой.
Хуршед дар ҳавои ту чун зарра пойкӯб,
Ҷамшед дар ҳарими ту чун бандагон ба пой.
Ҳофиз, муқими дарғаҳи ӯ бошу айш кун,
К-андар биҳишт беҳтар аз ин гӯша нест ҷой.

558

Соқие, сояи абр асту баҳору лаби ҷӯй,
Ман нағӯям, чӣ кун, ар аҳли дилӣ, худ ту бигӯй!

Бӯйи якрангӣ аз ин нақш намеояд, хез,
Далқи олудан сӯфӣ ба майи ноб бишӯй!
Сифлатабъ аст ҷаҳон, бар карамаш така макун,
Эй ҷаҳондида, суботи қадам аз сифла маҷӯй!
Ду насиҳат кунамат, бишнаву сад ганҷ бибар,
Аз дари айш дарову ба раҳи айб мапӯй!
Шукри он рӯз, ки дигар бирасидӣ ба баҳор,
Беҳи некӣ бинишону гули тавфиқ бибӯй!
Рӯйи ҷонон талабӣ, оинаро қобил соз,
Варна ҳаргиз гулу насрин надамад з-оҳану рӯй.
Гӯш бикшой, ки булбул ба фиғон мегӯяд:
«Ҳоҷа, тақсир мафармо, гули тавфиқ бибӯй!»
Гуфтӣ: «Аз Ҳофизи мо бӯйи риё меояд».
Офарин бар нафасат бод, ки хуш бурдӣ бӯй!
559

Булбул зи шоҳи сарв ба гулбонги паҳлавӣ
Мехонд дӯш дарси мақомоти маънавӣ.
Яъне: биё, ки оташи Мӯсо намуд гул,
То аз дарахт нуктаи тавҳид бишнавай.
Мурғони боғ қофиясанҷанду базлагӯй,
То хоҷа май хӯрад ба ғазалҳои паҳлавӣ.
Ҷамшед ҷуз ҳикояти ҷом аз ҷаҳон набурд,
Зинҳор дил мабанд бар асбоби дунявӣ.
Ин қиссаи аҷаб шунав аз баҳти вожгун,
Моро бикӯшт ёр ба анфоси исавӣ.
Хуш вақти бӯрёву гадоиву хоби амн,
К-ин айш нест дархури авранги хусравӣ.
Чашмат ба ғамза хонаи мардум хароб кард,
Махмурият мабод, ки хуш маст меравӣ.
Деҳқони солхӯрда ҷӣ хуш гуфт бо писар,
К: «Эй нури чашми ман, ба ҷуз аз кишта надравӣ!»
Соқӣ магар вазифаи Ҳофиз зиёда дод,
К-ошуфта гашт турраи дастори мавлавӣ.
560

Эй беҳабар, бикӯш. ки соҳибҳабар шавӣ,
То роҳрав набошӣ, кай роҳбар шавӣ?
Дар мактаби ҳақоқиқ пеши адиби ишқ
Ҳон, эй писар, бикӯш ки рӯзе падар шавӣ.
Даст аз миси вучуд чу мардони раҳ бишӯй,
То кимиёи ишқ биёбиву зар шавӣ.
Хобу хӯрат зи мартабаи хеш дур кард,
Он гаҳ расӣ ба хеш, ки бе хобу хӯр шавӣ.
Гар нури ишқи ҳақ ба дилу ҷонат уфтад,

Биллаҳ к-аз офтоби фалак хубтар шавӣ.
Як дам ғариқи баҳри Худо шав, гумон мабар,
К-аз оби ҳафт баҳр ба як мӯй тар шавӣ.
Аз пой то сарат ҳама нури Худо шавад,
Дар роҳи зулчалол чу бепову сар шавӣ.
Ваҷҳи Худо агар шавадат манзари назар,
3-ин пас шаке намояд, ки соҳибназар шавӣ.
Бунёди ҳастии ту чу зеру забар шавад,
Дар дил мадор ҳеч ки зеру хабар шавӣ.
Гар дар сарат ҳавои висол аст, Ҳофизо,
Бояд, ки хоки дарғаҳи аҳли ҳунар шавӣ.
561

Саҳарам ҳотифи майхона ба давлатхоҳӣ
Гуфт: «Бозой, ки деринаи ин даргоҳӣ.
Ҳамчу Ҷам чуръаи май каш, ки зи сирри ду ҷаҳон
Партави ҷоми ҷаҳонбин диҳадат огоҳӣ».
Бар дари майкада риндони қаландар бошанд,
Ки ситонанду диҳанд афсари шоҳаншоҳӣ.
Ҳишт зери сару бар тораки ҳафт ахтар пой
Дастӣ кудрат нигару мансаби соҳибҷоҳӣ.
Сари мову дари майхона, ки тарфи бомаш,
Ба фалак бар шуду девор бад-ин кӯтоҳӣ.
Қатъи ин марҳала бе ҳамраҳии Хизр макун,
Зуламот аст, битарс аз хатари гумроҳӣ.
Агарат салтанати фақр бибахшанд, эй дил,
Камтарин мулки ту аз моҳ бувад то моҳӣ.
Ту дари фақр надонӣ задан, аз даст мадеҳ
Маснади хоҷагиву мансаби Тӯроншоҳӣ.
Ҳофизӣ хомтамаъ, шарме аз ин қисса бидор,
Амалат чист, ки фирдавси барин меҳоҳӣ?
562

Эй дар руҳи ту пайдо анвори подшоҳӣ,
Дар фикрати ту риндон сад ҳикмати илоҳӣ.
Килки ту боракаллоҳ, бар мулку дин кушода,
Сад чашма оби ҳайвон аз қатраи сиёҳӣ.
Бар аҳраман натобад анвори исми аъзам,
Мулк они тусту хотам, фармой ҳар чӣ хоҳӣ.
Дар ҳикмати Сулаймон ҳар кас, ки шак намояд,
Бар ақлу дониши ӯ ханданд мурғу моҳӣ.
Боз арчи гоҳ-гоҳе бар сар ниҳад кулоҳе,
Мурғони қоф донанд оини подшоҳӣ.
Теғе, ки осмонаш аз файзи худ диҳад об,
Танҳо ҷаҳон бигирад, бе миннати сипоҳе,

Килки ту хуш нависад, дар шони ёру ағёр,
Таъвизи ҷонфизойӣ, афсуни умрқоҳӣ.
Эй унсури ту махлуқ аз кимиёи иззат,
В-эй давлати ту амин аз васмати табоҳӣ.
Соқӣ, биёр обе аз чашмаи харобот,
То хирқаҳо бишӯем, оз уҷби хонақоҳӣ.
Умрест, подшоҳо, к-аз май тихист ҷомам,
Инак зи банда даъвӣ в-аз мӯҳтасиб гувоҳӣ.
Гар партаве зи теғат бар кону маъдан афтад,
Ёқути сурхрӯро бахшанд ранги қоҳӣ.
Донам дилат бибахшад бар аҷзи шабнишинон,
Гар ҳоли банда пурсӣ аз боди субҳгоҳӣ.
Чое, ки барқи исён бар Одами сафӣ зад,
Моро чӣ гуна зебад даъвии бегуноҳӣ.
Ҳофиз чу подшоҳат гаҳ-гоҳ мебарад ном,
Ранчиш зи бахт манмо, бозо ба узрқоҳӣ.

563

Дар ҳама дайри муғон нест чу ман шайдое,
Хирқа чое гарави бодаву дафтар чое.
Дил, ки оинаи софест, ғуборе дорад,
Аз Худо металабам сӯҳбати равшанрое.
Кардаам тавба ба дасти санами бодафурӯш.
Ки дигар май нахӯрам бе рухи базморое.
Наргис ар лоф зад аз шеваи чашми ту, маранҷ,
Нараванд аҳли назар аз пайи нобиное.
Шарҳи ин қисса магар шамъ барорад ба забон,
Варна парвона надорад ба сухан парвое.
Чӯйҳо бастаам аз дида ба домон, ки магар
Дар канорам бинишонанд сиҳиболое.
Киштии бода биёвар, ки маро бе рухи дӯст,
Гашт ҳар гӯшаи чашм аз ғами дил дарёе.
Сухани ғайр мағӯ бо мани маъшуқапараст,
К-аз ваю қоми маям нест ба кас парвое.
Ин ҳадисам чӣ хуш омад, ки саҳаргаҳ мегуфт,
Бар дари майкадае бо дафу най тарсое:
«Гар мусулмонӣ аз ин аст, ки Ҳофиз дорад,
Оҳ агар аз паси имрӯз бувад фардое!»

564

Ба чашм кардаам абруи моҳсимое,
Хаёли сабзхате нақш бастаам чое.
Умед ҳаст, ки маншури ишқбозии ман,
Аз он камончаи абру расад ба туғрое.
Сарам зи даст бишуд, чашм аз интизор бисӯхт,

Дар орзуи сару чашми маҷлисорое.
Мукаддар аст дил, оташ ба хирқа хоҳам зад,
Биё, бубин, ки киро мекунад тамошое.
Ба рӯзи воқеа тобути мо зи сарв кунед,
Ки меравем ба доғи баландболое.
Зимоми дил ба касе додаам мани дарвеш,
Ки несташ ба кас аз тоҷу тахт парвое.
Дар он мақом, ки хубон зи ғамза тег зананд,
Аҷаб мадор, саре уфтода дар пое.
Маро, ки аз рухи ӯ моҳ дар шабистон аст,
Кучо бувад бар фурӯғи ситора парвое?!
Фироқу васл чӣ бошад? Ризои дӯст талаб,
Ки ҳайф бошад аз ӯ ғайри ӯ таманное.
Дурар зи шавқ бароранд моҳиён ба нисор,
Агар сафинаи Ҳофиз расад ба дарёе.

565

Бирав, зоҳид, ба уммеде, ки дорӣ,
Ки дорам ҳамчунон уммедворӣ.
Ба чуз соғар чӣ дорад лола дар даст?
Биё, соқӣ, биёвар он чӣ дорӣ.
Маро дар риштаи девонагон каш,
Ки мастӣ хуштар аст аз хушёрӣ.
Бипарҳез аз ман, эй сӯфӣ, бипарҳез,
Ки кардам тавба аз парҳезгорӣ!
Биё, дил дар хамаи гесуи ӯ банд,
Агар хоҳӣ халосу растагорӣ.
Ба даври гул Худоро, тавба бишкан,
Ки аҳди гул надорад устуворӣ.
Азизо, навбаҳори умр бигзашт,
Чу аз тарфи чаман боди баҳорӣ.
Биё, Ҳофиз, шароби лаъл кун нӯш,
Чаро умре ба ғафлат мегузорӣ?

566

Саломе чу бӯйи хуши ошноӣ,
Бад он мардуми дидаи равшаноӣ.
Дурӯде чу нури дили порсоён,
Бад-он шамъи хилватгаҳи порсой.
Намебинам аз ҳамдамон ҳеч барҷой
Дилам хун шуд аз ғусса, соқӣ, кучой?
Зи кӯйи муғон рух магардон, ки он ҷо
Фурӯшанд мифтоҳи мушкилкушой.
Арӯси ҷаҳон гарчи дар ҳадди ҳусн аст,
Зи ҳад мебарад шеваи бевафой.

Дили хастаи ман гараш ҳиммате ҳаст,
Нахоҳад зи сангиндилон мӯмиёй.
Майи сӯфияфган кучо мефурӯшанд,
Ки дар тобам аз дасти зӯҳди риёй?
Рафиқон чунон аҳди сӯҳбат шикастанд,
Ки гӯйӣ набудаст худ ошноӣ.
Маро гар ту бигзорӣ, эй нафси томеъ,
Басе подшоҳӣ кунам дар гадоӣ.
Биёмӯзамат кимиёи саодат,
Зи ҳамсӯҳбати бад ҷудой, ҷудой!
Макун, Ҳофиз, аз ҷаври даврон шикоят,
Чӣ донӣ ту, эй банда, кори худой?

567

Эй подшаҳи хубон, дод аз ғами танҳой,
Дил бе ту ба ҷон омад, вақт аст, ки бозой!
Доим гули ин бўстон шодоб намомонад,
Дарёб заифонро дар вақти тавоноӣ.
Дишаб гилаи зулфаш бо бод ҳамекардам,
Гуфто: «Ғалате, бигзар з-ин фикрати савдой».
Сад боди сабо ин ҷо бо силсила мерақсанд,
Ин аст ҳариф, эй дил, то бод напаймойӣ.
Муштоқиву маҳчурӣ дур аз ту чунонам кард,
К-аз даст бихоҳад шуд поёби шикейбой.
Ё Раб, ба кӣ бояд гуфт ин нукта, ки дар олам
Рухсора ба кас нанмуд он шоҳиди ҳарҷойӣ.
Соқӣ, чамани гулро бе рӯйи ту ранге нест,
Шамшод хиромон кун, то боғ биёройӣ.
Эй дарди туам дармон, дар бистари нокомӣ,
В-ай ёди туам мӯнис, дар гӯшаи танҳой.
Дар доираи қисмат мо нуқтаи таслимем,
Лутф - он чӣ ту андешӣ, ҳукм - он чӣ ту фармойӣ.
Фикри худу ройи худ дар олами риндӣ нест,
Куфр аст дар ин мазҳаб худбиниву худройӣ.
З-ин доираи мино хунинҷигарам, май дех,
То ҳал кунам ин мушкил дар соғари миной.
Ҳофиз, шаби ҳиҷрон шуд, бўйи хуши васл омад,
Шодӣ-т муборак бод, эй ошиқи шайдой.

568

Эй дил, гар аз он чоҳи занахдон бадар ойӣ,
Ҳар ҷо, ки равӣ, зуд пушаймон бадар ойӣ.
Хуш дор, ки гар васвасаи ақл кунӣ гӯш,
Одамсифат аз равзаи ризвон бадар ойӣ.
Шояд, ки ба обе фалакат даст нагирад,

Гар ташналаб аз чашмаи ҳайвон бадар ойӣ.
Чон медиҳам аз ҳасрати дидори ту чун субҳ
Бошад, ки чу хуршеди дурахшон бадар ойӣ.
Чандон чу сабо бар ту гуморам дами ҳиммат,
К-аз ғунча чу гул хурраму хандон бадар ойӣ.
Дар тирашаби ҳаҷри ту ҷонам ба лаб омад,
Вақт аст, ки ҳамчун маҳи тобон бадар ойӣ.
Бар раҳгузарат бастаам аз дида дусад ҷӯй,
То бӯ, ки ту чун сарви хиромон бадар ойӣ.
Ҳофиз, макун андеша, ки он Юсуфи маҳрӯ,
Бозояду аз кулбаи эҳзон бадар ойӣ.

569

Май хоҳу гулафшон кун, аз даҳр чӣ меҷӯӣ?
Ин гуфт саҳаргаҳ гул, булбул, ту чӣ мегӯӣ?
Маснад ба гулистон бар, то шоҳиду соқиро
Лаб гириву рух бӯсӣ, май нӯшиву гул бӯӣ.
Шамшод хиромон кун в-оҳанги гулистон кун,
То сарв биомӯзад аз қадди ту дилҷӯӣ.
То ғунчаи хандонат давлат ба кӣ хоҳад дод,
Эй шоҳи гули раъно, аз баҳри кӣ мерӯӣ?
Имрӯз, ки бозорат пурҷӯши харидор аст,
Дарёбу бинеҳ ганҷе аз мояи некӯӣ.
Чун шамъи накурӯӣ дар раҳгузари бод аст,
Тарфи ҳунаре барбанд аз шамъи накурӯӣ.
Он турра, ки ҳар ҷаъдаш сад нофаи чин дорад,
Хуш будӣ агар будӣ бӯеш зи хушхӯӣ.
Ҳар мурғ ба дастоне дар гулшани шоҳ омад,
Булбул ба навосозӣ, Ҳофиз ба ғазалгӯӣ.

Қасоид

Дар ситойиши шоҳ шайх Абӯисҳоқи Инҷӯ

Сапедадам, ки сабо бӯӣ лутфи ҷон гирад,
Чаман зи лутфи ҳаво нукта бар ҷинон гирад.
Ҳаво зи нақҳати гул дар чаман тутуқ бандад.
Уфуқ зи акси шафақ ранги гулситон гирад,
Навои чанг бад-он сон занад салоҳи сабӯҳ.
Ки пири савмаа роҳи дари муғон гирад.
Ниҳоли шаб, ки кунад дар қадаҳ сиёҳии мушк.
Дар ӯ шарори чароғи саҳаргаҳон гирад.
Шаҳи сипеҳр чу заррин сипар кашад дар рӯй,
Ба теғи субҳу амуди уфуқ ҷаҳон гирад.
Ба рағми зоғи сияҳ шоҳбози зарринбол,

Дар ин муқарнаси зангорӣ ошён гирад.
Ба базмгоҳ чаман рав, ки хуш тамошоест,
Чу лола косаи насрину арғавон гирад.
Чу шаҳсавори фалак бингарад ба ҷоми сабӯҳ,
Ки чун ба шаъшааи меҳр Ховарон гирад.
Муҳити шамс кашад сӯйи хеш дурри хушоб,
Ки то ба қабзаи шамшери зарфишон гирад.
Сабо нигар, ки дамодам чу ринди шоҳидбоз,
Гаҳе лаби гулу гаҳ зулфи зимрон гирад.
Зи иттиҳоди ҳаюлову ихтилофи сувар
Хирад зи ҳар гули нав нақши сад бутон гирад.
Ман андар он, ки дами кист ин муборак дам,
Ки вақти субҳ дар ин тира хокдон гирад?
Чӣ ҳолат аст, ки гул дар саҳар намояд рӯй,
Чӣ оташ аст, ки дар мурғи субҳхон гирад?
Чӣ партав аст, ки нури чароғи субҳ диҳад,
Чӣ шӯъла аст, ки дар шамъи осмон гирад?
Чаро ба сад ғаму ҳасрат сипеҳри доирашакл,
Маро чу нуқтаи паргор дар миён гирад?
Замири дил накушоам ба кас маро он беҳ,
Ки рӯзгор **ғаюр асту** ногаҳон гирад.
Чу шамъ ҳар кӣ ба ифшои роз шуд машғул,
Басаш замона чу миқроз дар забон гирад.
Кучост соқии маҳрӯйи ман, ки аз сари меҳр,
Чу чашми масти худаи соғари гарон гирад.
Паёме оварад аз ёру дар паяш ҷоме
Ба шодии рухи он ёри меҳрубон гирад.
Навои маҷлиси моро чу бар кашад мутриб,
Гаҳе Ироқ занад, гоҳе Исфаҳон гирад.
Фариштае ба ҳақиқат сурӯши олами ғайб,
Ки равзаи карамаш нуқта бар ҷинон гирад.
Сикандаре, ки муқими ҳарими ӯ чун Хизр,
Зи ғайзи хоки дараш умри ҷовидон гирад.
Ҷамоли чехраи ислом Шайх Абӯисҳоқ,
Ки мулк дар қадамаш зеби бўстон гирад.
Гаҳе, ки бар фалаки сарварӣ уруч кунад,
Нахуст пояи худ фарқи Фарқдон гирад.
Чароғи дидаи Маҳмуд он, ки душманро
Ба зери теғи вай оташ ба дудмон гирад.
Ба авҷи моҳ расад мавҷи хун, чу теғ кашад,
Ба тири чарх барад ҳамла, чун камон гирад.
Арӯси ховарӣ аз шарми ройи анвари ӯ
Ба ҷойи худ бувад ар роҳи Қирвон гирад.

Аё азим виқоре, ки ҳар кӣ бандаи туст,
Зи рафъи қадри камарбанди ту амон гирад.
Расад ба чархи Уторид ҳазор таҳниятат,
Чу фикратат сифати амри кун факон гирад.
Мудом дар пайи таън аст бар ҳасуду адӯт,
Самоқ ромеҳ аз он рӯзу шаб синон гирад.
Фалак чу чилвакунон бингарад саманди туро,
Камина пойгаҳаш авчи Каҳқашон гирад
Малолате, ки кашидӣ, саодате диҳадат,
Ки Муштарӣ насақи кори худ аз он гирад.
Аз имтиҳони ту айёмро ғараз ин аст,
Ки аз сафои риёзат дилат нишон гирад.
В-агарна пояи иззат аз он баландтар аст,
Ки рӯзгор бар ӯ ҳарфи имтиҳон гирад.
Мазоқи қон-ш зи талхии ғам шавад эмин,
Касе, ки шаккари шукри ту дар даҳон гирад.
Зи умр бар хӯрад он кас, ки дар ҷамеи сифот,
Нахуст бингарад, он гаҳ тариқи он гирад.
Чу ҷойи қанг набинад, ба қом ёзад даст,
Чу вақти кор бувад теғи қонфишон гирад.
Зи лутфи ғайб ба сахтӣ дил аз умед матоб,
Ки мағз нағз мақом андар устухон гирад.
Шакар камоли ҳаловат пас аз риёзат ёфт,
Нахуст дар шикани тунг аз он макон гирад.
Дар он мақом, ки сели ҳаводис аз чапу рост
Чунон расад, ки амон аз миён карон гирад.
Чӣ ғам бувад ба ҳама ҳол кӯҳи собитро,
Ки мавҷҳои чунон қулзуми гарон гирад.
Агарчи хасми ту густох меравад ҳолӣ,
Ту шод бош, ки густохиаш инон гирад.
Ки ҳар чӣ дар ҳақи ин хонадону давлат кард,
Қазош дар зану фарзанду хонумон гирад.
Замони умри ту поянда бод, к-ин неъмат
Атияест, ки дар кори инсу қон гирад.
Хаёли шоҳӣ агар нест дар сари Ҳофиз,
Чаро ба теғи забон арсаи қаҳон гирад?

Дар ситойиши Ҷалолуддин Тӯроншоҳ

Маро дилест парешон ба дасти ғам помол,
Чунон, ки ҳеч касам нест воқифи аҳвол.
Шикастақоматаму тангдил чу ҳалқаи мим,
Хамидапушту қафодида гоҳи ғусса чу зол.
Танам зи мӯя чу мӯ шуд зи даври чархи дағо,

Дилам зи ғуссаи даврону нола шуд чун нол.
Бидод оби рухамро ба бод оташи ғам,
Чу хоки роҳ шудам паст то шудам помол.
Маро қаде чу алиф рост буд то ғоят,
Кунун зи ғуссаи айём шуд хамида чу дол.
Фитода сар ба каманду асиру по дар банд,
Ба дасти андаҳи даврони бевафо чу ғазол.
Манам асир шуда дар кафи ғами айём,
Чу теҳуе, ки муқайяд бувад ба михлаби дол(л).
Насибам аз ситами чарх ҷавр шуд шабу рӯз,
Нисобам аз фалаки сифла ғусса шуд маҳу сол.
Зи мулки хеш ба турбат фитодаам з-ин сон,
Ки нестам ба ҷаҳон як дирам зи молу манол.
Азимати ватани худ наметавонам дошт,
Бимонда оқизу мискин, чу мурғи бепару бол.
Ғариби муфлису мӯҳтоҷ дар чунин шаҳре,
Ба ҳеч навъ надорам зи халқ рӯйи суол.
Зи даҳр ғайри ҷафову ситам талаб кардан.
Зиҳй тасаввури ботил, зиҳй хаёли муҳол!
Арӯси табъ ҷавобам зи хучраи дил дод,
Ки ҳаст манбаи эҳсон баҳри фазлу навол.
Ҷаноби Осафи даврон ҷалоли давлату дин.
Ки дар ҷаҳон набуду несташ назиру мисол.
Баландҳиммату олиҷанобу кайвонқадр,
Хуҷастатолу фаррухруҳу ҳумоюнфол.
Ба мадҳи сарвари даврон ҷи гуна бикшоям,
Лаб аз сарочаи фикрат, чу несташ амсол?
Ғаҳи саҳо чу кушояд ду дасти ҷуду карам
Вуҷуди соили мискин раҳад зи **зилли** суол.
Фалак ғулому мутеи ту бод, эй сарвар,
Чу муқбилу фараҳу шодиву Баширу Билол.
Завол бод ҳамеша насиби аъдоят,
Мабод мансабу ҷоҳи туро нишони завол.

Дар ситойиши Ҷалолуддин Тӯроншоҳ

Хайри мақдам марҳабо, эй тоири фархундадам.
Шодмон кардӣ маро, нозам туро сар то қадам
Мекунам аз хайри ту оғоз изҳори ниёз,
З-он, ки шарҳи орзумандӣ наёяд дар қалам.
То бидонӣ, ту ки ҳичрон хуни ошиқ мехӯрад,
Нолаи шабгир дар кор асту оҳи субҳдам.
Сӯхбати ушшоқ бадномат кунад, зоҳид, бирав,
Хуш ниғаҳ кун бода дар давр асту маҷлис муттаҳам.

Гар чунин дар ҳалқа печад зулфи афъибанди ёр,
Мӯҳра натвон бурд осон, эй дил, афсуне бидам!
Гар ҳарими Каъба хоҳӣ в-он ҷамоли бениқоб.
Лолаву гул дон ҳама хори биёбони ҳарам.
Он гузашт, эй дил, ки хорӣ дидӣ аз дасти рақиб.
Ёр бозомад, биҳамдуллаҳ, азизу мӯҳтарам.
Соқие, май деҳ, ки дигар бор дар риндиву ишқ
Нӯки килки Хоҷа бар маншури Ҳофиз зад рақам.
Хоҷа Тӯроншоҳи одилдил, ҷалоли мулку дин,
Бадри офоқи ало авнулваро ғавсулумам.
Сурати чоҳу ҷалолу мақсади фазлу камол,
Мазҳари анвори раҳмат, мубсари ҳусну шиям
Кони мардиву мурувват, маъдани сидқу сафо,
Чавҳари адлу сиёсат, унсури лутфу карам.
Дофеи авзои бидъат, носибӣ эъломи дин,
Моҳии осори туғён, қотеи дасти ситам.
Остонат мавзеи давлат на акнун асту бас,
Дорад ин қасри муалло нақши таърихи қидам.
Бахти бедорат чу меомад ба саҳрои вучуд
Хуфта буд гардун ҳанӯз андар шабистони адам.
Қалби бадхоҳон шикаст аҳволи пойбарҷойи ту,
Ҳар киро дил нашканад фирӯз гардад лочарам.
Ҳон, напиндорӣ, ки танҳо мезанӣ бар қалби хасм,
Ҳиммати арбоби дил бо тусту асҳоби карам.
Зинҳор, эй дил, макун инкори соҳибдавлатон,
К-андар ин савдои қач Бӯҷаҳл гардад булҳакам
Шарҳи аҳволи ту алҳақ булаҷоиб дафтарест,
Банда, ё Раб, қай тавонад кард шукри ин ниам?
То лабам маҳҷур буд аз хокбӯси даргаҳат,
Дурднӯши дард будам бо надимони надам.
Бо шумо ихлоси ҳар кас ҳоҷати тақрир нест,
Илми Осаф дида бошад ҳолҳо дар ҷоми Ҷам.
То ҷаҳон бошад, ба некӣ, дар ҷаҳонат бод ном,
Ин дуо бар инсу ҷон гашт аз дилу ҷон мултазам.
Даври ту бо даври гардун ҳаминашон бодо чунон-к,
Гар муҳосиб бишмурад, ҳарфе наёяд бешу кам.

Дар ситойиши шоҳ Шохшучоъ фармуда

Шуд арсаи замин чу бисоти Ирам ҷавон,
Аз партави саодати шоҳи ҷаҳониён.
Хоқони шарқу ғарб, ки дар шарқу ғарб ўст
Соҳибқирони Хусраву шоҳи худойгон.
Хуршеди мулкпарвару султони додгар,

Дорои додгустару Кисрои кайнишон.
Султоннишони арсаи иқлими салтанат,
Болонишини маснади айвони ломакон.
Аъзамчалолӣ давлату дин он, ки рафъаташ,
Дорад ҳамеша тавсани айём зери рон.
Дорои даҳр шоҳ Шучоъ офтоби мулк,
Хоқони комгору шаҳаншоҳи навҷавон.
Моҳе, ки шуд ба талъатат афрӯхта замин,
Шоҳе, ки шуд ба ҳимматаш афрохта замон.
Симурғи ваҳро набувад қуввати уруҷ
Он ҷо, ки бози ҳиммати ӯ созад ошён.
Гар дар хаёли чарх фитад акси теғи ӯ,
Аз якдигар чудо шавад аҷзои осмон.
Ҳукмаш равон чу бод дар атрофи барру баҳр,
Меҳраш ниҳон чу рух дар аъзои инсу ҷон.
Эй сурати ту мулки ҷамолу ҷамоли мулк,
В-эй талъати ту ҷони ҷаҳону ҷаҳони ҷон.
Тахти ту рашки маснади Ҷамшеду Кайқубод,
Тоҷи ту ғабни афсари Дорову Ардавон.
Ту офтоби мулқиву ҳар ҷо, ки меравӣ,
Чун соя аз қафои ту давлат бувад равон.
Аркон напарварад чу ту гавҳар ба ҳеч қарн,
Гардун наёварад чу ту ахтар ба сад қирон.
Бе талъати ту ҷон нагарояд ба колбуд,
Бе неъматӣ ту нағз набандад дар устухон.
Ҳар донише, ки дар дили дафтар наёмадаст,
Дорад чу об хомаи ту бар сари забон.
Дасти туро ба абр кӣ ёрад шабеҳ кард,
Чун бадра-бадра ин диҳаду қатра-қатра он?
Бо пояи ҷалоли ту афлок поймол
В-аз дасти баҳри ҷуди ту дар даҳр достон.
Бар чархи илм моҳиву бар фарқи мулк тоҷ,
Шаръ аз ту дар ҳимояту дин аз ту дар амон.
Эй хусрави манеу ҷаноби рафеъқадр,
В-эй довари азиммисоли рафеъшон!
Илм аз ту дар ҳимояту ақл аз ту бошукӯҳ.
Дар чашми фазл нузиву дар ҷисми мулк ҷон.
Эй офтоби мулк, ки дар **ҷанби** ҳимматат,
Чун зарраи ҳақир бувад ганҷи шойгон.
Дар **ҷанби** баҳри ҷуди ту аз зарра камтар аст
Сад ганҷи шойгон, ки бибахшӣ ба ройгон.
Исмат нуҳуфта рух ба саропардаат муқим,
Давлат кушода раҳти бақо зери кандулон.

Гардун барои хаймаи хуршеди фалкуҳат
Аз кӯҳу абр сохта позиру соябон.
В-ин атласи муқарнаси зардӯзи зарнигор,
Чатри баланд бар сари хиргоҳи хеш дон.
Баъд аз каён ба мулки Сулаймон надошт кас,
Ин созу ин хазинаву ин лашкари гарон.
Будӣ даруни гулшану аз пурдилони ту
Дар Ҳинд буд ғул-ғулу дар Занг буд фиғон.
Дар дашти Рум хайма задиву ғиреви кӯс
Аз дашти Рум рафт ба сахрои Систон.
То қасри зард тохтиву ларза уфтод,
Дар қасрҳои Қайсару дар хонаҳои хон.
Он кист, к-ӯ ба мулк кунад бо ту ҳамсарӣ
Аз Миср то ба Руму зи Чин то ба қайравон.
Соли дигар зи қайсарат аз Рум боҷи сар
В-аз Чинат оваранд ба даргаҳ хирочи чон.
Ту шокирӣ зи холиқу халқ аз ту шокиранд,
Ту шодмон ба давлату мулк аз ту шодмон.
Инак ба тарфи гулшану бӯстон ҳамеравӣ
Бо бандагон саманди саодат ба зери рон.
Эй мулҳиме, ки дар сафи карру баёни қудс
Файзе расад ба хотири покат замон-замон.
Эй ошкор пеши дилат ҳар чӣ кирдигор
Дорад ҳаме ба пардаи ғайб андарун ниҳон.
Дода фалак инони иродат ба дасти ту,
Яъне, ки маркабам ба муроди худам бирон.
Гар кӯшишет афтад, пар додаам ба тир,
В-ар бахшишет бояд, зар додаам ба кон.
Хасмат кучост? Дар таҳи пойи худаш фиған,
Ёри ту кист? Бар сари чашми манаш нишон!
Ҳам коми ман ба хидмати ту гашт мунтазам,
Ҳам номи ман ба мидҳати ту монда ҷовидон.

Дар ситойиши Қавомуддин Муҳаммад соҳибиёр вазири шоҳ Шучоъ фармуда

Зи дилбарӣ натавон лоф зад ба осонӣ,
Ҳазор нукта дар ин кор ҳаст, то донӣ.
Ба ҷуз шакардаҳанӣ мояҳост хубиро,
Ба хотаме натавон зад дами Сулаймонӣ.
Ҳазор салтанати дилбарӣ бад-он нарасад,
Ки дар диле ба ҳунар хешро бигунҷонӣ.
Чӣ гардҳо, ки барангехтӣ зи ҳастии ман,
Мабод хаста самандат, ки тез меронӣ.

Ба ҳамнишинии риндон саре фурӯд овар,
Ки ганҷҳост дар ин бесариву сомонӣ.
Биёр бодаи рангин, ки як ҳикояти рост
Бигӯяму накунам раҳна дар мусулмонӣ.
Ба хоки пойи сабӯҳикунон, ки то мани маст
Ситода бар дари майхонаам ба дарбонӣ.
Ба ҳеч зоҳиди зоҳирпараст нагзаштам,
Ки зери хирқа на зуннор дошт пинҳонӣ.
Ба номи турраи дилбанди хеш хайре кун,
Ки то Худош ниғаҳ дорад аз парешонӣ
Магир чашми иноят зи ҳоли Ҳофиз боз,
В-агарна ҳол бигӯям ба Осафи сонӣ.
Вазири шоҳнишон, хоҷаи замини замон,
Ки хуррам аст бад-ӯ ҳоли инсиву ҷонӣ.
Қавоми давлату дунё Муҳаммад ибни Алӣ,
Ки медурахшад аз чехра фарри яздонӣ.
Зиҳӣ ҳамидахисоле, ки гоҳи фикри савоб,
Туро расад, ки кунӣ даъвии ҷаҳонбонӣ.
Тарози давлати бом туро ҳамезебад,
Ки ҳимматат набарад номи олами фонӣ.
Агар на ганҷи атои ту дастгир шавад,
Ҳама басити замин рӯ ниҳад ба вайронӣ.
Туй, ки сурати ҷисми туро ҳаюлоест,
Чу ҷавҳари малакӣ дар либоси инсонӣ.
Кадам пояи таъзим насб шояд кард,
Ки дар масолики фикрат на бартар аз онӣ.
Даруни хилвати карру баёни олами қудс,
Сарири килки ту бошад самои рӯҳонӣ.
Туро расад шакаровези хоҷагӣ гаҳи ҷуд,
Ки остин ба каримони олам афшонӣ.
Савоиқи сахтатро чӣ гуна шарҳ диҳам,
Наузубиллаҳ аз он фитнаҳои тӯфонӣ!
Савобиқи караматро баён чӣ гуна кунам,
Таборакаллаҳ аз он корсози раббонӣ!
Кунун, ки шоҳиди гулро ба ҷилвагоҳи чаман
Ба ҷуз насими сабо нест ҳамдами ҷонӣ.
Шақоиқ аз пайи султони гул супорад боз
Ба бодбони сабо киллаҳои нӯъмонӣ.
Бад-он расид зи саъй насими боди баҳор,
Ки лоф мезанад аз лутфи рӯҳи ҳайвонӣ.
Саҳаргаҳам чӣ хуш омад, ки булбуле гулбонг
Ба ғунча мезаду мегуфт дар суханронӣ,
Ки тангдил чӣ нишинӣ зи парда берун ой,

Ки дар хум аст шаробе чу лаъли руммонӣ.
Мақун, ки май нахӯрӣ бе ҷамоли гул як моҳ,
Ки боз моҳи дигар мехӯрӣ пушаймонӣ.
Ба шукри тӯҳмати такфир, к-аз миён бархост,
Бикӯш, к-аз гулу мул доди айш бистонӣ.
Ҷафо на шеваи динпарварӣ бувад, хошо,
Ҷама каромату лутф аст шаръи яздонӣ.
Рамузи сирри аналҳақ чӣ донад он ғофил,
Ки мунҷазаб нашуд аз ҷазбаҳои субҳонӣ.
Даруни пардаи гул ғунча бин, ки месозад
Зи баҳри дидаи хасми ту лаъли пайконӣ.
Тарабсаройи вазир аст, соқие, мағузур,
Ки ғайри ҷоми май он ҷо кунад гаронҷонӣ
Ту будӣ он дами субҳи умед, к-аз сари меҳр
Баромадиву саромад шабони зулмонӣ.
Шунидаам, ки зи ман ёд мекунӣ гаҳ-гаҳ
Вале ба маҷлиси хоси худам намехонӣ.
Талаб намеқунӣ аз ман сухан, ҷафо ин аст,
Вағарна бо ту чӣ баҳс аст дар сухандонӣ.
Зи ҳофизони ҷаҳон кас чу банда ҷамъ накард,
Латоифи ҳақамӣ бо китоби Қуръонӣ
Ҳазор сол бақо бахшадат мадоеҳи ман,
Чунин нафис матое ба чун ту арзонӣ.
Сухан дароз кашидам, вале умедам ҳаст,
Ки зайли афв бад-ин моҷаро бипӯшонӣ.
Ҳамеша то ба баҳорон ҳаво ба сафҳаи боғ,
Ҳазор нақш нигорад ба хатти райҳонӣ.
Ба боғи мулк зи шоҳи амал ба умри дароз,
Шукуфта бод гули давлатат ба осонӣ!

Дар ситойиши шоҳ Мансур фармуда

Ҷавзо саҳар ниҳод ҳамоил ба гарданам,
Яъне ғуломи шоҳаму савганд мехӯрам.
Соқӣ, биё, ки аз мадади баҳти корсоз
Коме, ки хостам зи худо, шуд муяссарам.
Ҷоме бидеҳ, ки боз ба шодии рӯйи шоҳ
Пиронасар ҳавои ҷавонист дар сарам.
Роҳам мазан ба васфи зулоли Хизир, ки ман,
Аз ҷоми шоҳ чуръакаши ҳавзи Кавсарам.
Шоҳо, агар ба арш расонам сарири фазл,
Мамлуки ин ҷанобаму мискини ин дарам.
Ман чуръанӯши базми ту будам ҳазор сол,
Кай тарки обхӯрд кунад табъи хӯгарам.

В-ар боварат намекунад аз банда ин хадис,
Аз гуфтаи Камол далеле биёварам:
«Гар барканам дил аз туву бардорам аз ту меҳр,
Он меҳр бар кӣ афганам, он дил кучо барам?»
Мансур бин Музаффари ғозист ҳирзи ман
В-аз ин хучаста ном бар аъдо музаффарам.
Аҳди аласти ман ҳама бо ишқи шоҳ буд
В-аз шохроҳи умр бад-ин аҳд бигзарам.
Гардун чу қард назми Сурайё ба номи шоҳ
Ман назми дур чаро накунам? Аз кӣ камтарам?
Шоҳинсифат чу тӯъма чашидам зи дасти шоҳ
Кай бошад илтифот ба сайди кабӯтарам?
Эй шоҳи шергир, чӣ кам гардад, ар шавад,
Дар сояи ту мулки фароғат муяссарам?
Шеърар ба юмни мадҳи ту сад мулки дил кушод,
Гӯйӣ, ки теғи туст забони суханварам.
Бар гулшане агар бигузаштам, чу боди субҳ
Не ишқи сарв буду на шавқи санавбарам.
Бӯйи ту мешунидаму бар ёди рӯйи ту
Доданд соқиёни тараб як-ду соғарам.
Мастӣ ба оби як-ду инаб вазъи банда нест,
Ман солхӯрда пири хароботпарварам.
Бо сайри ахтари фалакам доварӣ басест,
Инсофи шоҳ бод дар ин қисса ёварам
Шукри худо, ки боз дар ин авни боргоҳ
Товуси арш мешунавад **сити** шаҳпарам.
Номам зи корхонаи ушшоқ маҳв бод,
Гар ҷуз муҳаббати ту бувад шуғли дигарам.
Шибл-ул-асад ба сайди дилам ҳамла карду ман,
Гар лоғарам в-агар на, шикори ғазанфарам.
Эй ошиқони рӯйи ту аз зарра бештар,
Ман кай расам ба васли ту, к-аз зарра камтарам?
Бинмо ба ман, ки мункири ҳусни руҳи ту кист,
То дидааш ба кизлики ғайрат бароварам.
Бар ман фитод сояи хуршеди салтанат
В-акнун фароғат аст, зи хуршеди ховарам.
Мақсуд аз ин муомила бозортезӣ аст,
Не ҷилва мефурӯшаму не ишва мехарам.

Маснавиёт

1

Ало, эй оҳуи ваҳшӣ кучой?

Маро бо туст чандин ошноӣ.
Ду танҳову ду саргардон, ду бекас,
Даду домат камин аз пешу аз пас.
Биё, то ҳоли якдигар бидонем.
Муроди ҳам бичӯем, ар тавонем,
Ки мебинам, ки ин дашти мушавваш
Чарогоҳе надорад хурраму хуш.
Маро бигзашт оби фурқат аз сар.
Бад-ин ҳолат мадуро нест дархур.
Кӣ хоҳад шуд бигӯед, эй рафиқон,
Рафиқи бекасон, ёри ғарибон?
Ғарибонро ғарибон ёд доранд.
Ки онон якдигарро ёдгоранд.
Магар Хизри муборакпай дарояд,
Зи юмни ҳимматаш коре кушояд.
Магар вақти **вафо парвардан** омад,
Ки фолам лотазарий фардан омад.
Чунинам ҳаст ёд аз пири доно,
Фаромӯшам нашуд ҳаргиз ҳамоно,
Ки рӯзе раҳраве дар сарзамине,
Ба лутфаш гуфт ринде раҳнишине,
Ки: Эй солик, чӣ дар анбона дорӣ?
Биё, доме бинех, гар дона дорӣ!
Чавобаш доду гуфто: Дом дорам,
Вале симурғ мебояд шикорам.
Бигуфто: Чун ба даст орӣ нишонаш,
Ки аз мо бенишон аст ошёнаш?
Бигуфто: Гарчи ин амри муҳол аст,
Валекин ноумедӣ ҳам вабол аст.
Чу он сарви равон шуд корвонӣ,
Чу шохи сарв мекун дидабонӣ!
Мадех қоми маю пойи гул аз даст,
Вале ғофил мабош аз даҳри сармаст!
Лаби сарчашмаеву тарфи чӯе,
Нами ашкеву бо худ гуфтугӯе.
Чу нолон омадат оби равон пеш,
Мадад бахшаш аз оби дидаи хеш.
Ниёзи ман чӣ вазн орад бад-ин соз.
Ки хуршеди ғанӣ шуд кисапардоз.
Ба ёди рафтагону дӯстдорон,
Мувофиқ гард бо абри баҳорон.
Чунон бераҳм зад теғи ҷудой,
Ки гӯё худ набудааст ошноӣ.

Накард он ҳамдами дерин мадоро,
Мусулмонон, мусулмонон, Худоро!
Магар Хизри муборакпай тавонад,
Ки ин танҳо бад-он танҳо расонад.
Ту гавҳар бину аз хармӯхра бигзар,
Зи тарзе, к-он нагардад шӯхра, бигзар.
Чу ман моҳии килк орам ба таҳрир,
Ту аз нулуқалам мепурс тафсир.
Равонро бо хирад дар ҳам сириштам,
В-аз он тухме, ки ҳосил буд, киштам.
Фараҳбахшӣ дар ин таркиб пайдост,
Ки нағзи шеъру мағзи қонаш аҷзост.
Биёвар накҳати ин тибби уммед,
Машоми қон муаттар соз қовид.
Ки ин нофа зи Чини қайби хур аст,
На он оҳу, ки аз мардум нуфур аст.
Рафиқон, қадри якдигар бидонед,
Чу маълум аст шарҳ, аз бар махонед!
Мақолоти насиҳатгӯ ҳамин аст,
Ки сангандози ҳичрон дар камин аст.

Соқинома

Сари фитна дорад дигар рӯзгор,
Ману мастиву фитнаи чашми ёр.
Биё, соқӣ, он май, ки ҳол оварад,
Фароғат фазояд, камол оварад,
Ба ман деҳ, ки бас бедил афтодаам,
В-аз ин ҳар ду беҳосил афтодаам.
Биё, соқӣ, он май, ки аксаш зи қом,
Ба Кайхусраву Чам фиристам паём,
Бидеҳ, то бигӯям ба овози най,
Ки Чамшед кай буду Ковус кай?
Биё, соқӣ, он кимиёи футӯҳ,
Ки бо ганҷи Қорун диҳад умри Нӯҳ,
Бидеҳ то ба рӯят кушоянд боз
Дари комрониву умри дароз.
Бидеҳ, соқӣ, он май, к-аз ӯ қоми Чам
Занад лофи биной, андар адам,
Ба ман деҳ, ки гардам ба таъйиди қом,
Чу Чам оғаҳ аз сирри олам тамом.
Дам аз сайри ин дайри дерина зан,
Салое ба шоҳони пешина зан.
Ҳамон манзил аст ин қаҳони хароб,

Ки дидаст айвони Афросиёб.
Куҷо ройи Пирони лашкаркашаш,
Куҷо Шеда, он турки ханҷаркашаш?
На танҳо шуд айвону қасраш ба бод,
Ки кас дахма низаш надорад ба ёд.
Ҳамон марҳаласт ин биёбони дур,
Ки гум шуд дар ӯ лашкари Салму Тур.
Чӣ хуш гуфт Ҷамшеди боточу ганҷ,
Ки: Як ҷав наярзад саройи сипанҷ.
Биё, соқӣ, он оташи тобноқ,
Ки Зардушт мечӯядаш зери хок.
Ба ман деҳ, ки дар кеши риндони маст,
Чи оташпарасту чи дунёпараст.
Биё, соқӣ, он бикри мастури маст,
Ки андар харобот дорад нишаст,
Ба ман деҳ, ки бадном хоҳам шудан,
Хароби маю ҷом хоҳам шудан.
Биё, соқӣ, он оби андешасӯз,
Ки гар шер нӯшад, шавад бешасӯз,
Бидеҳ, то равам бар фалак шергир,
Ба ҳам барзанам доми ин гурги пир.
Биё, соқӣ, он ман, ки ҳури биҳишт,
Абири малоик дар он месиришт.
Бидеҳ, то бухуре дар оташ кунам,
Машоми хирад то абад хуш кунам.
Бидеҳ, соқӣ, он май, ки шоҳӣ диҳад,
Ба покии ӯ дил гувоҳӣ диҳад.
Маям деҳ, магар гардам аз айб пок,
Барорам ба ишрат саре з-ин мағок.
Чу шуд боғи рӯҳониён масканам,
Дар ин ҷо чаро тахтабандӣ танам?
Шаробам деҳу рӯйи давлат бибин,
Харобам куну ганҷи ҳикмат бибин!
Ман онам, ки чун ҷом гирам ба даст,
Бибинам дар он оина ҳар чӣ ҳаст.
Ба мастӣ дами подшоҳӣ занам.
Дами хусравӣ дар гадоӣ занам.
Ба масти тавон дурри асрор суфт,
Ки дар беҳудӣ роз натвон нухуфт.
Ки Ҳофиз чу мастона созад суруд,
Зи чархаш диҳад Зӯҳра овози руд.
Муғанӣ, куҷой ба гулбонги руд,
Ба ёд овар он хусравонӣ суруд.

Ки то вачдро корсозӣ кунам.
Ба рақс ояму хирқабозӣ кунам
Ба иқболи дорои дайҳиму тахт,
Беҳин меваи хусравонӣ дарахт.
Хидеви замин, подшоҳи замон,
Маҳи бурчи давлат, шаҳи комрон,
Ки тамкини авранги шоҳӣ аз ўст,
Таносойиши мурғу моҳӣ аз ўст.
Фурӯғи дилу дидаи муқбилон,
Валинеъматӣ чони соҳибдилон.
Ало, эй ҳумои ҳумоюнназар,
Хуҷастасурӯшу муборакхабар,
Фалакро гуҳар дар садаф чун ту нест,
Фаридуни Ҷамро халаф чун ту нест.
Ба ҷойи Сикандар бимон солҳо,
Ба донодилӣ кашф кун ҳолҳо.
Яке теғ донад задан рӯзгор,
Якero қаламзан кунад рӯзгор.
Муғаннӣ, бизан он навоин суруд,
Бигӯ бо ҳарифон ба овози руд.
Маро бар аду оқибат фурсат аст,
Ки аз осмон муждаи нусрат аст.
Муғаннӣ, навои тараб соз кун,
Ба қавлу ғазал қисса оғоз кун.
Ки бори ғамам бар замин дӯхт пой,
Ба зарби усулам баровар зи ҷой.
Равони бузургон зи худ шод кун,
Зи Парвизу аз Борбад ёд кун.
Муғаннӣ, аз он парда нақше биёр,
Бибин то чӣ гуфт аз дарун пардадор.
Чунон баркаш овози хунёгарӣ,
Ки Ноҳиди чангӣ ба рақс оварӣ.
Раҳе зан, ки сӯфӣ ба ҳолат равад,
Ба мастии васлаш ҳаволат равад.
Муғаннӣ, дафу чангро соз деҳ,
Ба оини хуш нағма овоз деҳ!
Фиреби ҷаҳон қиссаи равшан аст,
Бибин, то чӣ зояд шаб, обистан аст.
Муғаннӣ, малулам, дутой бизан,
Ба яктоии ў дутой бизан,
Ҳамебинам аз даври гардун шигифт,
Надонам киро хок хоҳад гирифт?
Дигар ринди муғ оташе мезанад

Надонам чароғи кӣ бармеканад?
Дар ин хунфишон арсаи растахез,
Ту хуни суроҳиву соғар бирез!
Ба мастон навиди суруде фирист,
Ба ёрони рафта дуруде фирист.
Биё, соқӣ, он оби оташхавос,
Ба ман деҳ, ки то ёбам аз ғам халос.
Ба ман деҳ, ки султони дил будаам,
Кунун дурам аз вай, ки олудаам.
Биё, соқӣ, аз бевафоии умр,
Битарсу зи май кун гадоии умр.
Ки май умрро мебияфзоядат,
Даре ҳар дам, аз ғайб бикшоядат.
Биё, соқӣ, аз май бинеҳ маҷлисе,
Ки дунё надорад вафо бо касе.
Ҳубоби маят дод аз он нукта ёд,
Ки чун бурд бод, афсари Кайқубод.
Биё, соқӣ, аз май талаб коми дил,
Ки бе май надидам ман ороми дил.
Гар аз ҳичри ҷон тан сабурӣ кунад,
Дил аз май тавонад, ки дурӣ кунад.
Биё, соқӣ, ин ҷом пур кун зи май,
Ки гӯям туро ҳоли Кисрову Кай.
Биё, соқӣ, эмин чӣ бошӣ, ки даҳр,
Бар он аст, к-ат хун бирезад ба қаҳр.
Биё, соқӣ, аммо макун саркашӣ,
Ки аз хокӣ, охир, на аз оташӣ.
Қадаҳ пур кун аз май, ки май хуш бувад,
Хусусан, ки софиву беғаш бувад.
Биё, соқӣ, он роҳи райҳоннасим,
Ба ман деҳ, ки на зар бимонад на сим.
Биё, соқӣ, он бодаи лаъли соф,
Бидеҳ, то кай ин шайду тазвиру лоф?
Зи тасбеҳу хирқа малулам мудом,
Ба май раҳн кун ҳар дуру вассалом!
Биё, соқӣ аз кунчи дайри муғон,
Машав дур, ки ин ҷост ганҷи равон.
В-арат кас бигӯяд марав сӯйи дайр!
Ҷавобаш чӣ гӯйӣ? Бигӯ: «Шаб ба хайр!»
Биё, соқӣ он арғавонӣ қадаҳ,
Ки дил з-ӯ тараб ёбаду ҷон фараҳ.
Ба ман деҳ, ки аз ғам халосам диҳад,
Нишони раҳи базми хосам диҳад.

Биё, соқӣ, он май, ки ҷонпарвар аст,
Дили хастаро ҳамчу ҷон дархур аст.
Бидеҳ, к-аз ҷаҳон хайма берун занам,
Саропарда болои гардун занам.
Биё, соқӣ, он ҷоми чун меҳру моҳ,
Бидеҳ, то занам бар фалак боргоҳ.
Биё, соқӣ, аз бодаҳои кӯхун,
Ба ҷоми паёпай маро маст кун!
Чу мастам кунӣ аз майи беғашат.
Ба мастӣ бигӯям суруде хушат.
Биё, соқӣ, акнун, ки шуд чун биҳишт,
Зи рӯи ту ин базми анбарсиришт.
Хуз-ал-ҷома лотаҳши фӣ алҷаноҳ,
Ки дар боғи ҷаннат бувад май мубоҳ.
Биё, соқӣ, аз май надорам гузир,
Ба як ҷоми боқӣ маро даст гир!
Ки аз даври гардун ба ҷон омадам,
Равон сӯи дайри муғон омадам.
Ғами ин ҷаҳонро, к-аз ӯ нест нафъ,
Ба май метавон кард аз хеш дафъ.
Биё, соқӣ, аз бодаи завқбахш
Бидеҳ, то нишинем бар пушти Рахш,
Таҳамтансифат рӯ ба майдон кунем,
Ба коми дил оҳанги ҷавлон кунем.
Биё, соқӣ, он ҷоми ёқутваш,
Ки бар дил кушояд дари вақти хуш.
Биё, соқӣ, он ҷоми чун Салсабил,
Ки дилро ба фирдавс бошад далел.
Ба ман деҳ, ки танбӯр хуш гуфту най,
Ки як ҷуръа май беҳ, ки дайҳими Кай!
Биё, соқӣ, аз ман бирав пеши шоҳ,
Бигӯ ин сухан, к-эй шаҳи ҷамкулоҳ,
Дили бенавоёни мискин бичӯй,
Пас он гаҳ ҷоми ҷаҳонбин бичӯй!
Ҷаҳондору динпарвару додгар,
К-аз ӯ тахти Кай гашт **бо зебу** фар.
Чӣ гуна диҳам шарҳи осори ӯ,
Ки ақл аст ҳайрон дар атвори ӯ.
Чу қадри вай аз ҳадди васф аст беш,
Сар андозам аз аҷзу ташвир пеш.
Барорам ба ихлос дасти дуо,
Кунам рӯй дар ҳазрати кибриё,
Ки, ё Раб, ба олову наъмои ту,

Ба асрори асмой ҳаснои ту,
Ба ҳаққи каломат, ки омад қадим,
Ба ҳаққи Расулу халқи азим,
Ки шоҳи ҷаҳон бод фирӯзбахт,
Ба иқболаш ораста тоҷу тахт.
Замин то бувад мазҳари адлу ҷавр,
Фалак то бувад мартаи Ҷадю Савр,
Хидеви ҷаҳон шоҳ Мансур бод,
Ғубори ғам аз хотираш дур бод!
Биҳамдуллаҳ, эй хусрави ҷамнигин,
Шуҷой ба майдони дунёву дин.
Ба Мансурият шуд дар офоқ ном,
Ки мансур будӣ бар аъдо мудом.
Фаридуншукӯҳӣ дар айвони базм,
Таҳамтаннабардӣ ба майдони разм.
На танҳо хирочат фириштад Фаранг,
Ки маҳроҷ боҷат фириштад зи Занг.
Агар Турку Ҳинд асту гар Руму Чин,
Чу Ҷам ҷумла дорӣ ба зери нигин.
Зухал камтарин ҳиндуят дар равоқ,
Сипеҳрат ғулومه мурассаънитоқ.
Ҳумоест чатрат ҳумоюнасар,
Ки дорад басити замин зери пар.
Сикандарсифат Рум то Чин турост,
Гар ӯ дошт оина, оин турост.
Чу дарёи васфат надорад канор,
Мадиҳат кунам бо дуо ихтисор.
Зи назми Низомӣ, ки чархи куҳан,
Надорад чу ӯ ҳеч зебусухан.
Биёрам ба тазмин се байти матин,
Ки назди хирад беҳ зи дурри самин.
«Аз он бештар, к-оварӣ дар замир,
Внлоятситон бошу офоқгир!
Замон то замон аз сипеҳри баланд,
Ба фатҳи дигар бош пирӯзманд!
Аз он май, ки ҷондоруи ҳуш бод.
Маро шарбату шоҳро нӯш бод!»
Муғаннӣ, бизан чанг дар арғунун,
Бибар аз дилам фикри дунёи дун.
Магар хотирам ёбад осойише,
Чу набвад зи ғам бо вай олойише.
Ба мастон навиди суруде фирист,
Ба ёрони рафта дуруде фирист.

Муғаннӣ, биё, бо манат чанг нест,
Кафе бар дафе нех, гарат чанг нест.
Шунидам, ки чун ғам расонад газанд,
Хурӯшидани даф бувад судманд.
Муғаннӣ, кучой, ки вақти гул аст,
Зи булбул чаманҳо пур аз ғул-ғул аст.
Ҳамон беҳ, ки хунам ба чӯш оварӣ,
Даме чангро дар хурӯш оварӣ.
Муғаннӣ, биё, уд барсоз кун,
Навоин навое нав оғоз кун!
Ба як нағма дарди маро чора соз,
Дилам низ чун хирқа садпора соз!
Муғаннӣ, чӣ бошад, ки лутфе кунӣ,
Зи най бозам оташ ба дил афганӣ.
Бурун орӣ аз фикри худ як дамам,
Ба ҳам барзанӣ хонумони ғамам?
Муғаннӣ, кучой? Навое бизан,
Ба мо бенавоён салое бизан.
Чу хоҳад шудан олам аз мо тихӣ,
Гадой бәсе беҳ, ки шоҳаншаҳӣ.
Муғаннӣ, бигӯ қавлу бардор соз,
Ки бечорагонро туй чорасоз.
Ту бинмой роҳи Ироқам ба рӯд,
Ки бинмоям аз дида ман Зиндарӯд.
Муғаннӣ, биё бишнаву кор банд,
Ба қавли ман ин панди донописанд.
Чу ғам лашкар орад, биёро сафе,
Ба чангу рубобеву ною дафе.
Муғаннӣ, ту сирри маро маҳрамӣ,
Замоне ба най зан дами ҳамдамӣ.
Ба май дур кун аз дилат, гар ғамест,
Даме зан ба най з-он, ки олам дамest.
Муғаннӣ, кучой, бизан барбате,
Биё, соқӣ, аз бода пур кун бате,
Ки бо ҳам нишинуему айше кунем,
Даме хуш барорему тайше кунем.
Муғаннӣ, зи ашъори ман як ғазал,
Ба оҳанги чанг овар андар амал.
Биё, бар чаҳон дил манеҳ зинҳор,
Касе бар сари пул надорад қарор.

Қитаот

Ту неку бади худ ҳам аз худ бипурс,
Чаро боядат дигаре мӯҳтасиб?
Ва ман яттақи-ллоҳа яҷъал лаҳу.
Ва юрзиқу мин ҳайсу лоюҳтасиб.

2

Саройи мадрасаву баҳси илму тоқу равоқ,
Чӣ суд, чун дили донову чашми бино нест?
Саройи қозии Язд арчи манбаи фазл аст,
Хилоф нест, ки илми назар дар он ҷо нест.

3. *Моддаи таърихи вафоти Тӯроншоҳ*

Осафи аҳди замон, ҷони ҷаҳон Тӯроншоҳ,
Ки дар ин мазраа ҷуз донаи хайрот накишт.
Нофи ҳафта буду аз моҳи Сафар кофу алиф,
Ки ба гулшан шуду ин гулхани пурдуд биҳишт.
Он, ки майлаш сӯйи ҳақбиниву ҳақгӯйӣ буд,
Соли таърихи вафоташ талаб аз «майли биҳишт».

4

Баҳо-ул-ҳаққи ва-д-дин тоб масвоҳ
Имоми суннату шайхи ҷамоат.
Чу мерафт аз ҷаҳон, ин байт мехонд,
Бар аҳли фазлу арбоби бароат.
Ба тоат қурби Эзид метавон ёфт,
Қадам дарнеҳ, гарат ҳаст иститоат.
Бад-ин дастур таърихи вафоташ,
Бурун ор аз ҳуруфи «қурб тоат».

5

Қуввати шоираи ман саҳар аз фарти малол
Мутанаффир шуда, аз банда гурезон мерафт.
Нақши Хоразму хаёли лаби Ҷайхун мебаст,
Бо ҳазорон гила аз мулки Сулаймон мерафт.
Мешуд он кас, ки ҷуз ӯ ҷони сухан кас нашинохт,
Ман ҳамедидаму аз колбудам ҷон мерафт.
Чун ҳамегуфтামаш: «Эй мӯниси деринаи ман!»
Сахт мегуфтӯ дилозурдаву гирён мерафт.
Гуфтам: «Акнун сухани хуш, ки бигӯяд бо мо,
К-он шакарлаҳҷаи хушхони хушилҳон мерафт».
Лоба бисёр намудам, ки: «Марав», суд надошт,
З-он, ки кор аз назари раҳмати султон мерафт.
Подшоҳо, зи сари лутфу карам бозам хон,
Чӣ кунад? Сӯхта аз ғояти Ҳирмон мерафт.

6. *Моддаи таърих*

Раҳмони лоямут чу он подшоҳро
Дид он чунон, к-аз у амалулхайр лояфут.
Чонаш ғариқи раҳмат худ кард, то бувад
Таърихи ин муомила «раҳмони лоямут».
7

Ба аҳди салтанати шоҳ Шайх Абӯисҳоқ,
Ба панҷ шахс аҷаб мулки Форс буд обод.
Нахуст подшаҳе ҳамчу ӯ вилоятбахш,
Ки қони хеш бипарварду доди айш бидод.
Дигар мураббии ислом шайх Маҷдуддин,
Ки қозие беҳ аз он осмон надорад ёд.
Дигар бақияи абдол шайх Аминуддин.
Ки юмни ҳиммати ӯ корҳои баста кушод.
Дигар шаҳаншаҳи дониш Изуд, ки дар тасниф.
Биной кори «Мувофиқ» ба номи шоҳ ниҳод.
Дигар қавим чу Ҳочӣ Қавоми дарёдил,
Ки номи нек бибурд аз чаҳон ба бахшишу дод.
Назири хеш бинағзоштанду бигзаштанд,
Худои азваҷал чумларо биёмурзод!

8. Дар ситойиши шоҳ Мансур Шарафуддин, Музаффар Муҳаммад
Рӯҳулқудус, он сурӯши фаррух,
Бар қуббаи торуми забарҷад.
Меғуфт саҳаргаҳӣ, ки: Ё Раб,
Дар давлату хашмаш мухаллад
Бар маснади хусрави бнмонод.
Мансури Музаффари Муҳаммад!

9

Ба самъи хоҷа расон, эй рафиқи вақтшинос,
Ба хилвате, ки дар ӯ аҷнабӣ сабо бошад.
Латифае ба миён ору хуш бихандонаш
Ба нуктае, ки дилашро дар он ризо бошад.
Пас он гаҳаш зи қорам ин қадар ба лутф бипурс,
Ки: Гар вазифа тақозо кунам, раво бошад?

10

Шаммае аз достони ишқи шӯрангези мост
Он ҳикоятҳо, ки аз Фарҳоду Ширин кардаанд.
Ҳеч мижғони дарозу ишвае ҷоду накард
Он ҷӣ он зулфи дарозу холи мушкин кардаанд.
Соқие, май деҳ, ки бо ҳукми азал тадбир нест,
Қобили тағйир набвад, он ҷӣ таъин кардаам.
Дар сафолин косаи риндон ба хорӣ мангаред,
Қ-ин ҳарифон хидмати чоми чаҳонбин кардаанд

Накҳати ҷонбахш дорад хоки кӯйи дилбарон,
Орифон он ҷо машоми ақл мушкин кардаанд
Соқиё, девонае чун ман кучо дар бар кашад
Духтари разро, ки нақди ақл кобин кардаанд?
Хокиён бебахраанд аз чуръаи каъсалкнром
Ин татовул бин, ки бо ушшоқи мискин кардаанд.
Шаҳпари зоғу заған зебои сайду қайд нест,
Ин каромат ҳамраҳи шаҳбозу шоҳин кардаанд.

11. Моддаи таърихи ғавти Қавомуддин

Аъзам қавоми давлату дин он, ки бар дараш,
Аз баҳри хокбӯс намудӣ фалак сучуд.
Бо он вучуду он азамат зери хок рафт,
Дар нисфи моҳи зиқаъда аз арсаи вучуд.
То кас умеди ҷуд надорад дигар зи кас.
Омад хуруфи соли вафоташ: «Умеди ҷуд».

12. Нобино шудани амир Муборизуддин ба дасти шоҳ Шучоъ

Дил манех бар дунйиву асбоби ӯ,
З-он, ки аз вай кас вафодорӣ надид.
Кас асал бе неш аз ин дӯкон нахӯрд,
Кас рутаб беҳор аз ин бӯстон начид.
Ҳар ба айёме чароғе барфурӯхт,
Чун тамом афрӯхт, бодаш дардамид.
Бе такаллуф ҳар кӣ дил бар вай ниҳод
Чун бидидӣ, хасми худ мепарварид.
Шоҳи ғозӣ, хусрави гетиситон,
Он ки аз шамшери ӯ хун мечакид.
Гаҳ ба як ҳамла сипоҳе мешикаст,
Гаҳ ба хӯе қалбгоҳе медарид.
Аз ниҳебаш панҷа меафганд шер,
Дар биёбон номи ӯ чун мешунид.
Сарваронро бесабаб мекард ҳабс,
Гарданонро беҳатар сар мебурид.
Оқибат Шерозу Табрзу Ироқ,
Чун мусаххар кард, вақташ даррасид,
Он, ки равшан буд ҷаҳонбиниш бад-ӯ
Мил дар чашми ҷаҳонбинаш кашид.

13

Бар сари бозори ҷонбозон мунодӣ мезананд,
Бишнавед, эй сокинони кӯйи риндӣ, бишнавед!
Духтари раз чанд рӯзе шуд, ки аз мо гум шудаст,
Рафт, то гирад сари худ, ҳону ҳон, ҳозир шавед!

Чомае дорад зи лаълу ним точе аз ҳубоб,
Ақлу дониш бурду шуд то эмин аз вай, нағнавед.
Ҳар кӣ он талхам диҳад, ҳалво баҳо чонаш диҳам,
В-ар бувад пӯшидаву пинҳон, ба дӯзах дарравед.
Духтари шабгарди тунди талхи гулранг асту маст,
Гар биёбедаш, ба сӯйи хонаи Ҳофиз баред!

14. *Халили Одил*

Бародар Ҳоҷаодил тоб масво
Пас аз панҷоҳу нӯҳ сол аз ҳаёташ.
Ба сӯйи равзаи ризвон сафар кард,
Худо розӣ зи афъолу сифоташ.
Халили Одилаш пайваста бархон,
В-аз он чо фаҳм кун соли вафоташ.

15. *Дар сифати бахшиш*

Бар ту хонам зи дафтари ахлоқ
Ояте дар вафову дар бахшаш.
Ҳар кӣ **бихрошадат** чигар ба ҷафо.
Ҳамчу кони карим зар бахшаш,
Кам мабош аз дарахти сояфиган,
Ҳар кӣ сангат занад, самар бахшаш.
Аз садаф ёд дор нуктаи ҳилм
Ҳар кӣ буррад сарат, гуҳар бахшаш'

16. *Дар сифати ҳашиш*

З-он ҳаббаи хазро хӯр, к-аз рӯйи сабукрӯҳӣ
Ҳар, к-ӯ бихӯрад як ҷав, бар сих занад симурғ,
З-он луқма, ки сӯфиро дар маърифат андозад,
Як зарраву сад мастӣ, як донаву сад симурғ.

17. *Таърихи вафоти қозӣ Муҷиддин Исмоил*

Муҷиддин сарвару султони қазот Исмоил,
Ки задӣ килки эбоновараш аз шаръ натақ.
Нофи ҳафта буду аз моҳи Раҷаб кофу алиф,
Ки бурун рафт аз ин хонаи беназму насақ.
Канафи раҳмати ҳақ манзили ӯ дон в-он гаҳ,
Соли таърихи вафоташ талаб аз «раҳмати Ҳақ».

18. *Таърихи вафоти шоҳ Шайх Абӯисҳоқ*

Булбулу сарву суман, ё суману лолаву гул,
Ҳаст таърихи вафоти шаҳии мушкинкокул.
Хусрави рӯйи замин, ғавси замон Бӯисҳоқ,

Ки ба маҳ талъати ӯ нозаду хандад бар гул.
Чумъаи бисту дувум моҳи ҷамодил-аввал,
Дар пасин буд, ки пайваста шуд аз ҷузв ба кул.
19

Солу фолу молу ҳолу аслу наслу тахту бахт,
Бодат андар шаҳриёрӣ барқарору бардавом.
Сол хуррам, фол неку, мол вофир, ҳол хуш,
Асл собит, насл боқӣ, тахт олай, бахт ром.

20. *Таърихи вафоти Ҳоҷӣ Қавомуддин Ҳасан*
Сарвари аҳли амоим, шамъи ҷамъи анҷуман,
Соҳиби соҳибқирон Ҳоҷӣ Қавомуддин Ҳасан.
Содиси моҳи рабеъалохир андар ними рӯз,
Рӯзи одина ба ҳукми кирдигори зулманан.
Ҳафсаду панҷоҳу чор аз ҳичрати хайрулбашар,
Меҳрро **Чавзо** макону моҳро **Хӯша** ватан,
Мурғи рӯҳаш, к-ӯ хумои ошёнӣ қудс буд,
Шуд сӯйи боғи биҳишт аз доми ин дори миҳан.

21. *Дар марғи фарзанд фармуда*
Дило, дидӣ, ки он фарзона фарзанд
Чӣ дид андар хама ин тоқи рангин?
Ба ҷойи лавҳи симин дар канораш,
Фалак бар сар ниҳода лавҳи сангин.
22

Дар ин зулматсаро то кай ба бӯйи дӯст биншинам,
Гаҳе ангушт бар дандон, гаҳе сар бар сари зону?
Биё, эй тоири давлат, биёвар муждаи васле.
Аса-л-айёму ан ярҷиъна қавман ка-л-лазӣ кону.

23. *Дар гиламандӣ*
Эй муарро, асли **олиҷавҳарат** аз ҳирсу оз,
В-эй мубарро зоти маймунахтарат аз зарқу рев,
Дар **бузургӣ** кай раво бошад, ки ташрифотро
Аз фаришта бозгирӣ в-он гаҳе бахшӣ ба дев.
24

Соқие, паймона пур кун з-он, ки соҳибмаҷлис аст,
Орзу мебахшаду асрор медорад нигоҳ.
Ҷаннати нақд аст ин ҷо, айшу ишрат тоза кун,
З-он, ки дар ҷаннат худо бар банда нанвисад гуноҳ.
Дӯстдорон дӯсткоманду ҳарифон боадаб,
Пешкорон некному сафнишонон некхоҳ.
Сози чанг, оҳанги ишрат, саҳни маҷлис, ҷойи рақс,

Холи чонон-донаи дил, зулфи соқӣ-доми роҳ.
Давр аз ин беҳтар набошад, соқӣё, ишрат гузин!
Ҳол аз ин хуштар набошад, Ҳофизо, соғар бихоҳ!

25. Дар тирабахтӣ фармуда

Ба гӯши чони раҳӣ мунҳие нидо дардод,
Зи ҳазрати аҳади лоилоҳа иллаллоҳ.
Ки: Эӣ азиз касеро, ки **хорӣ аст** насиб,
Ҳақиқат он, ки наёбад ба зӯр мансабу чоҳ.
Ба оби Замзаму Кавсар сафед натвон кард
Гилеми бахти касеро, ки бофтанд сиёҳ.

26. Моддаи таърихи Хоҷа Фатҳуллоҳи Абӯнаср

Ба рӯзи шанбеи содис зи моҳи зилҳиҷа.
Ба соли **ҳафтсаду** шаст аз ҷаҳон бишуд ногоҳ.
Зи шоҳроҳи саодат ба боғи ризвон рафт.
Вазири комил Абӯнаср Хоҷа Фатҳуллоҳ.
27

Ба ман паём фиристод дӯсте имрӯз,
Ки: Эӣ натиҷаи килкат саводи биной!
Пас аз ду сол, ки бахтат ба хона бозовард,
Чаро зи хонаи Хоҷа бадар намеойӣ?
Ҷавоб додаму гуфтам: Бидор маъзурам,
Ки ин тариқа на худкомӣ асту худройӣ.
Вакили қозиям андар гузар камин кардаст,
Ба каф қаболаи даъвӣ чу мори шайдой.
Ки гар бурун ниҳам аз остони Хоҷа қадам,
Бигирадам, сӯйи зиндон барад ба расвой.
Ҷаноби хоҷа ҳисори ман аст, агар ин ҷо,
Касе нафас занад аз ҳучҷати тақозой.
Ба авни қуввати бозуи бандағони вазир,
Ба силияш бишикофам димоғи савдой.
Ҳамеша бод ҷаҳонаш ба ному аз сари сидқ,
Камар ба бандағияш баста чархи миной.

28. Дар қатли Қавомуддин Муҳаммади соҳибиёр

Гадо агар гуҳари пок доштӣ дар асл,
Бар оби нуқтаи шармаш мадор боистӣ.
В-ар офтоб накардӣ фусуси чоми зараш,
Чаро тиҳӣ зи майи хушгӯвор боистӣ.
В-агар саройи ҷаҳонро сари харобӣ нест,
Асоси ӯ беҳ аз ин устувор боистӣ.
Замона гар на зари қалб дошт, кораш

Ба дасти Осафи Соҳибиёр боистӣ.
Чу рӯзгор чуз ин як азиз беш надошт,
Ба умр мӯҳлате аз рӯзгор боистӣ.
29.

Он меваи биҳиштӣ, к-омад ба дастат, эй чон,
Дар дил чаро накиштӣ, аз даст чун биҳиштӣ?
Таърихи ин ҳикоят гар аз ту боз пурсанд,
Сарчумлааш фуру хон аз меваи биҳиштӣ.

30. *Дар тақозои таъбири хоб*

Хусраво, додгаро, шердило, баҳркафо,
Эй ҷалоли ту ба анвои ҳунар арзонӣ.
Ҳама офоқ гирифтӣ ҳама атроф кушод
Сити масъудиву овозаи шаҳсултонӣ.
Гуфта бошад магарат мулҳими ғайб аҳволам,
Ии, ки шуд рӯзи сафедам чун шаби зулмонӣ.
Дар се сол он чӣ биандӯхтам аз шоҳу вазир,
Ҳама бирбуд ба як дам фалаки чавгонӣ.
Дӯш дар хоб чунон дид хаёлам, ки саҳар,
Гузар афтод бар истабли шаҳам пинҳонӣ.
Баста бар охури ӯ астари ман ҷав мехӯрд,
Тубра афшонд, ба ман гуфт. «Маро медонӣ?»
Ҳеч тадбир намедонамаш ин хоб, ки чист,
Ту бифармой, ки дар фаҳм надорӣ сонӣ.

31

Соқие, бода, ки иксири ҳаёт аст, биёр,
То тани хокии ман айни бақо гардонӣ.
Чашм бар даври қадаҳ дораму чон бар кафи даст,
Ба сари хоҷа, ки то он надихӣ, настонӣ.
Ҳамчу гул бар чаман аз бод маяфшон доман,
З-он, ки дар пойи ту дорам сари ҷонафшонӣ.
Бар масониву масолис бинавоз, эй мутриб,
Васфи он моҳ, ки дар ҳусн надорад сонӣ.

32. *Ба подшоҳ фармояд*

Подшоҳо, лашкари тавфиқ ҳамроҳи туанд,
Хез, агар бар азми тасхири ҷаҳон раҳ мекунӣ!
Бо чунин ҷоҳу ҷалол аз пешгоҳи салтанат
Огаҳиву хидмати дилҳои огаҳ мекунӣ.
Бо фиреби ранги ин нилиҳуми зангорфом.
Кор бор вафқи муроди сабғатуллаҳ мекунӣ.
Он, ки даҳ бо ҳафту ним овард, бас суде накард,
Фурсатат бодо, ки ҳафту ним бо даҳ мекунӣ.

Рубоиёт

1

Чуз нақши ту дар назар наёмад моро,
Чуз кӯйи ту раҳгузар наёмад моро.
Хоб арчи хуш омад ҳамаро дар дида
Ҳаққо, ки ба чашм дарнаёмад моро.

2

Баргир шароби тарабангезу биё,
Пинҳон зи рақиби сифла бистезу биё!
Машнав сухани хасм, ки биншину марав,
Бишнави ман ин нукта, ки бархезу биё!

3

Гуфтем, ки: «Лабат». Гуфт: «Лабам оби ҳаёт».
Гуфтам: «Даҳанат». Гуфт: «Зиҳӣ ҳабби набот!»
Гуфтам: «Сухани ту?» Гуфт: «Ҳофиз гуфто:
Шодии ҳама латифагӯён, салавот!»

4

Моҳе, ки қадаш ба сарв мемонад, рост,
Оина ба дасту рӯйи худ меорост.
Дасторчае пешкашаш кардам, гуфт:
«Васлам талабӣ? Зиҳӣ хаёле, ки турост!»

5

Ман бо камари ту дар миён кардам даст,
Пиндоштамаш, ки дар миён чизе ҳаст?
Пайдост аз он миён, чу барбаст камар,
То ман зи камар чӣ тарф хоҳам барбаст!

6

Ту бадриву хуршед туро банда шудааст,
То бандаи ту шудааст, тобанда шудааст.
З-он рӯй, ки аз шуои нури рухи ту
Хуршеди муниру моҳ тобанда шудааст.

7

Ҳар рӯз дилам ба зери боре дигар аст.
Дар дидаи ман зи ҳаҷр хоре дигар аст.
Ман ҳаҷд ҳамекунам, қазо мегӯяд:
«Берун зи кифояти ту коре дигар аст!»

8

Моҳам, ки рухаш равшани хур бигирифт,
Гирди хати у чашмаи Кавсар бигирифт.
Дилҳо ҳама дар чоҳи занаҳдон андохт
В-он гаҳ сари чоҳро ба анбар бигирифт

9

Имшаб зи ғамат миёни хун хоҳам хуфт,
В-аз бистари офият бурун хоҳам хуфт.
Бовар накунӣ, хаёли худро бифирист,
То дарнигарад, ки бе ту чун хоҳам хуфт.
10

Не қиссаи он шамъи Чигил битвон гуфт,
Не ҳоли дили сӯхтадил битвон гуфт.
Ғам дар дили танги ман аз он аст, ки нест,
Як дӯст, ки бо ӯ ғами дил битвон гуфт.
11

Аввал ба вафо майи висолам дардод,
Чун маст шудам, чоми вафоро сар дод.
Пуроб ду дидаву пур аз оташ дил,
Хоки раҳи ӯ шудаи, ба бодам дардод.
12

Не давлати дунё ба ситам меарзад,
Не лаззати мастияш алам меарзад.
На ҳафтҳазорсола шодии ҷаҳон
Ин меҳнати ҳафтрӯза ғам меарзад
13

Ҳар дӯст, ки дам зад зи вафо, душман шуд,
Ҳар покраве, ки буд, тардоман шуд.
Гӯянд шаб обистану ин аст аҷаб,
К-ӯ мард надид, аз чӣ обистан шуд?
14

Чун ғунчаи гул қаробапардоз шавад,
Наргис ба ҳавои май қадаҳсоз шавад.
Фориғ дили он касе, ки монанди ҳубоб,
Ҳам дар сари майхона сарандоз шавад.
15

Бо май ба канори ҷӯй мебояд буд,
В-аз ғусса канораҷӯй мебояд буд.
Ин муддати умри мо чу гул даҳ рӯз аст,
Хандонлабу тозарӯй мебояд буд.
16

Ин гул зи бари ҳамнафасе меояд,
Шодӣ ба дилам аз ӯ басе меояд.
Пайваста аз он рӯй кунам ҳамдамиаш,
К-аз ранги ваям бўйи касе меояд.
17

Аз чарх ба ҳар гуна ҳамедор умед,
В-аз гардиши рӯзгор меларз чу бед.
Гуфтӣ, ки: «Пас аз сиёҳ ранге набувад!»

Пас мӯйи сиёҳи ман чаро гашт сафед?

18

Айёми шабоб аст, шароб авлотар,
Бо сабзхатон бодаи ноб авлотар.
Олам ҳама сар ба сар работест хароб,
Дар ҷойи хароб ҳам хароб авлотар.

19

Хубони ҷаҳон сайд тавон кард ба зар.
Хуш-хуш бар аз эшон битавон хӯрд ба зар.
Наргис, ки кулаҳдори ҷаҳон аст, бибин,
К-ӯ низ чӣ гуна сар даровард ба зар.

20

Селоб гирифт гирди вайронаи умр
В-оғози пурӣ ниҳод паймонаи умр.
Бедор шав, эй хоҷа, ки хуш-хуш бикашад,
Ҷаммоли замона рахт аз хонаи умр.

21

Ишқи руҳи ёр бар мани зор магир,
Бар хастадилони ринди хаммор магир.
Сӯфӣ, чу ту расми раҳравон медонӣ,
Бар мардуми ринд нукта бисёр магир!

22

Дар сунбулаш овехтам аз рӯйи ниёз,
Гуфтам: - Мани савдозадаро кор бисоз!
Гуфто, ки: - Лабам бигиру зулфам бигузор,
Дар айши хуш овоз, на дар умри дароз.

23

Мардӣ зи канандаи дари Хайбар пурс,
Асрори карам зи хоҷаи Қанбар пурс.
Гар толиби файзи ҳақ ба сидқӣ, Ҳофиз,
Сарчашмаи он зи соқии Кавсар пурс!

24

Чашми ту, ки сеҳри Бобул аст устодаш,
Ё раб, ки фусунҳо биравод аз ёдаш!
Он гӯш, ки ҳалқа кард дар гӯши ҷамол,
Овозаи дур зи назми Ҳофиз бодаш!

25

Эй дӯст, дил аз ҷафои душман даркаш,
Бо рӯйи наку шароби равшан даркаш!
Бо аҳли ҳунар **гӯйи** гиребон бикушо,
В-аз ноаҳлон тамом доман даркаш!

26

Моҳе, ки назирӣ худ надорад ба ҷамол,

Чун ҷома зи тан баркашад он мушкинхол,
Дар сина дилаш зи нозукӣ битвон дид.
Монандаи сангреса дар оби зулол.
27

Дар боғ чу шуд боди сабо дояи гул
Барбаст машотавор пирояи гул.
Аз соя ба хуршед агарат ҳаст амон,
Хуршедрухе талаб куну сояи гул.
28

Лаб боз магир як замон аз лаби ҷом,
То бистонӣ коми ҷаҳон аз лаби ҷом.
Дар ҷоми ҷаҳон чу талху ширин ба ҳам аст,
Ин аз лаби ёр хоҳу он аз лаби ҷом.
29

Дар орзуи бўсу канорат мурдам,
В-аз ҳасрати лаъли обдорат мурдам,
Қисса накунам дароз, кӯтоҳ кунам,
Бозо, бозо, к-аз интизорат мурдам!
30

Умре зи пайи мурод зоеъ дорам
В-аз даври фалак чист, ки нофеъ дорам?
Бо ҳар кӣ бигуфтам, ки туро дӯст шудам,
Шуд душмани ман, ваҳ, ки чӣ толеъ дорам!
31

Ман ҳосили умри худ надорам ҷуз ғам,
Дар ишқ зи неку бад надорам ҷуз ғам.
Як ҳамдами бовафо надидам ҷуз дард,
Як мӯниси номзад надорам ҷуз ғам.
32

Чун бода зи ғам чӣ боядат ҷӯшидан?
Бо лашкари ғам чӣ боядат кӯшидан?
Сабз аст лабат, соғар аз ӯ дур мадор,
Май бар лаби сабза хуш бувад нӯшидан!
33

Эй шармзада ғунчаи мастур аз ту,
Ҳайрону хиҷил наргиси махмур аз ту!
Гул бо ту баробарӣ кучо ёрад кард,
К-ӯ нур зи маҳ дораду маҳ нур аз ту!
34

Чашмат, ки фусуну ранг меборад аз ӯ,
Афсӯс, ки тири чанг меборад аз ӯ.
Бас зуд малул гаштӣ аз ҳамнафасон,
Оҳ аз дили ту, ки санг меборад аз ӯ.

35

Эй бод, ҳадиси ман ниҳонаш мегӯ!
Сирри дили ман ба сад забонаш мегӯ!
Мегӯ на бад-он сон, ки малолаш гирад.
Мегӯ суханеву дар миёнаш мегӯ!

36

Эй сояи сунбулат суманпарварда,
Ёқути лабат дурри Адан парварда!
Ҳамчун лаби худ мудом ҷон мепарвар
3-он роҳ, ки рӯҳест ба тан парварда.

37

Гуфтӣ, ки «Туро шавам **мадор андеша**,
Дил хуш куну бар сабр гумор андеша!»
Ку сабру чӣ дил? К-он чӣ дилаш мехонанд,
Як қатраи хун асту ҳазор андеша!

38

Он ҷоми тарабшикор бар дастам неҳ
В-он соғари чун нигор бар дастам неҳ.
Он май, ки чу занҷир бипечад бар худ.
Девона шудам, биёр бар дастам неҳ!

39

Бо шоҳиди шӯху шангу бо барбату най,
Кунчеву фароғатеву як шишаи май.
Чун гарм шавад зи бода моро рағу пай,
Миннат набарем як ҷав аз Хотами Тай!

40

Қассоми биҳишту дӯзах, он уқдакушой,
Моро нагузорад, ки дароем зи пой.
То кай бувад ин гурграбойӣ, бинамой,
Сарпанҷаи душман афган, эй шери худой!

41

Эй кош, ки бахт созгорӣ кардӣ,
Бо ҷаври замона ёр ёрӣ кардӣ,
Аз дасти ҷавониям чу бирбуд инон,
Пири чу рикоб пойдорӣ кардӣ!

42

Гар ҳамчу ман афтодаи ин дом шавӣ,
Эй бас, ки хароби бодаву ҷом шавӣ,
Мо ошиқу ринду масту оламсӯзем,
Бо мо манишин вагарна бадном шавӣ!

Ашхоси номдоре, ки хоҷа бо бисёриашон шиносой доштааст

Абӯсаид ибни Улҷойту Худобанда мулаққаб ба Алоуддин. Охириин Элхонони Эрон. Мавлиди ӯ соли 704 ҳиҷрӣ ба Озарбойҷон буд. Дар 9 солагӣ дар соли 713 ҳиҷрӣ ӯро ҳукумати Хуросон доданд ва се солу чанд мох ба ин мақом буд. Падари Абӯсаид Улҷойту дар рамазони 716 ҳиҷрӣ вафот мекунад. Абӯсаид дар ин вақт ба Мозандарон буд. Чун хабари марги падараш шунид, амир Сунҷро бихост ва ӯ ба Абӯсаид пайваст ва ба ҷониби Султония азимат кард ва ба чаҳордаҳсолагӣ дар моҳи сафари соли 717 ҳиҷрӣ бар тахти салтанат нишаст ва зимоми умур ба амир Чӯпони Сулдӯз супурд ва вазорат ба хоҷа Рашидуддин ва хоҷа Алишоҳ дод. Амир Чӯпон ба Абӯсаид бисёр хидмати хуб кард, лекин дар соли 725 султон Абӯсаид ба духтари амир Чӯпон ошиқ мешавад, духтар бошад дар соли 723 ба амир Шайх Ҳасан шавҳар карда буд, султон Абӯсаид аз амир Чӯпон дархост то духтарро аз шавҳар боз гирад ва ба султон тазвиҷ кунад ва амир Чӯпон ба ин расвой розӣ нашуд, ба ин сабаб муносибаташон вайрон шуда, баъд аз кашмакашиҳои дуру дароз, амир Чӯпон дар охир ба Ҳирот назди малик Ғиёсуддини карт паноҳид ва Ғиёсуддин дар аввал ӯро ба хушӣ қабул кард баъд ӯро бо баъзе фарзандонаш ба амри султон Абӯсаид кушт.

Султон Абӯсаид Бағдодхотунро аз шавҳари ӯ амир Шайх Ҳасан ба талоқ чудо карда ба занӣ гирифт ва аз он пас зимоми умури мулк дар қабзаи иқтидори хеш гирифт ва то соли 736, ки таърихи вафоти ӯст, ба истиқлол фармон ронд, вай ҳамааш шуда 32 сол умр дида аз он 18 сол салтанат кардааст. Аз он ҷиҳат, ки Абӯсаид фарзанд надошт пас аз вай мамлакат парешон ва ба кишварҳои ҷудоғона тақсим шуда то зуҳури Темур дар мамлакат ҳарачу мараҷ ва кашмакаш миёни умарои ӯ давом ёфт.

Шайх Абӯисҳоқ Чамолиддин. Шоҳ Шайх Абӯисҳоқ бинни Шарафуддин Маҳмудшоҳи Инҷӯ, падари ӯ Маҳмудшоҳ аз амирзодагони давлати Чингизӣ аст ва ӯро Арпохони муғул ҷонишини Абӯсаид дар Табрез дар соли 736 бикушт. Абӯисҳоқ ва бародари ӯ Масъуд муддате ба Табрез дар банд буданд ва пас аз раҳой монанди чанд тани дигар аз амирон дар садади таҳсили мулк ва истиқлол бароманд чӣ давлати муғул дар ин ҷангом ба ғояти заъф расида буд.

Баъд аз вафоти Абӯсаид, ки соли 736 ҳиҷрӣ (1336 милодӣ) воқеъ шуда буд, Чамолиддин Шайх Абӯисҳоқи Инҷӯ пас аз задухӯрд ва кашмакашҳои бисёре бо душманон ва бародари худ Масъуд дар соли 743 ҳиҷрӣ (1340 м.) дар Шероз подшоҳ шуд. Шайх Абӯисҳоқи Инҷӯ марде хушмашраб ва аҳли базму сурур ва бериё ва сахӣ буд. Абӯисҳоқ ҳамин, ки дар Форс истиқлол ёфт, қасди Кирмон ма Ҳурмуз кард, чунки ин шаҳрҳоро ҳам

хоки падарон мешуморид ва дар муддати чаҳордаҳ соли салтанати худ миёни ӯ ва амир Муборизуддин шаш-ҳафт бор ҷангҳо рӯй дода ва дар ҳар бор Абӯисҳоқ ба ҳазимат шуд, то дар соли 754 ҳиҷрӣ (1354 милодӣ) пас аз шикасте дар ҳаволии Шероз ба Шулистон гурехт, то дар 757 ҳиҷрӣ дар Исфаҳон асир гашт ва ӯро ба Шероз бурданд ва ба касони амир Ҳоҷ Зарроб супурданд ва ба хуни Ҳоҷ Зарроби мазкур ӯро куштанд.

Амир Муборизуддин Муҳаммад бини Музаффар. Оли Музаффар - силсилае аз фармонравоён, ки аз 713 то 795 ҳиҷрӣ дар Форс ва Кирмон ва Курдистон ба истиқлол фармонравой кардаанд, сарсилсила, яъне асосгузори ин дудамон амир Муборизуддин Муҳаммад бини Музаффар аст. Ӯ аз соли 713 подшоҳи Кирмон буда, дар соли 754 Шерозро забт карда ва онро пойтахти мамлакат қарор дод. Амир Муборизуддин Муҳаммад як подшоҳи мутаассиб ва ҷоҳил ва золим буда, бо маслиҳати рӯҳониёни реаксионӣ кор мекард. Вай доираи адабии Шерозро пароканда намуд, одамони пешқадами замонро бо баҳонаи бединӣ ё тарафдори Абӯисҳоқ будан таъқиб мекард. Дар он миён Ҳофиз ва ҳамасраш Убайд ҳам буданд.

Вай нисбат ба фарзандони худ низ ситам раво дошта, дашному носазо гуфта, пайваста онҳоро ба куштан ва гӯр кардан таъкид менамуд, оқибат шоҳ Шучоъ ва шоҳ Маҳмуд ҳамдаст шуда, ӯро гирифта ҳабс карданд ва дар охир чашмонашро мил кашиданд ва ба ҷояш шоҳ Шучоъ подшоҳ мешавад. Ин ҳодиса дар соли 760 ҳиҷрӣ рӯй додааст. Чӣ хеле ки дида мешавад, Муборизуддини золим қариб панҷоҳ сол салтанат кардааст, дар ҳуди Шероз подшоҳии ӯ шаш сол буд.

Шоҳ Шучоуддин. Яке аз писарони амир Муборизуддин Муҳаммад мебошад, ки бо ҳамдастии бародараш шоҳ Маҳмуд дар соли 760 ҳиҷрӣ падарашонро кӯр карданд ва шоҳ Шучоъ подшоҳ шуд. Чанд сол ба ин минвол гузашт, ногаҳон муносибаташон бо ҳам вайрон шуда, шоҳ Маҳмуд ба кӯмаки лашкариёни султон Увайс бини Шайх Ҳасани Элхонӣ ба Шероз ҳуҷум карда, шоҳ Шучоъро мағлуб ва маҷбур сохт, ки ба Абрқурд ва баъди як сол аз он ҷо ба Кирмон равад. Даре нагузашта, аҳолии Шероз аз зулму тааддии сипоҳиёни Озарбойҷон ба ҷон омаданд ва ба шоҳ Шучоъ ваъда доданд, ки ӯро тарафдори хоҳанд кард, шоҳ Шучоъ бори дуввум дар соли 767 ба Шероз ҳуҷум карда, шоҳ Маҳмуро шикаст дода, аз сари нав бар тахти шоҳӣ менишинад ва то соли 786 ҳиҷрӣ, ки соли вафоти ӯст, подшоҳ буд.

Шоҳ Маҳмуд. Бародари шоҳ Шучоъ, ки аз соли 760 ҳиҷрӣ аз ҷониби шоҳ Шучоъ ҳокими вилоятҳои атроф буд ва тақрибан дар соли 763 ба Шероз ҳуҷум карда, чӣ хеле ки дар боло зикр шуд, шоҳ Шучоъро гурезонд ва то

соли 767 шоҳӣ кард, ки Шучоъ бори дуввум Шерозро ба тасарруф даровард ва шоҳ Маҳмуд гурехт. Дигар ба сари ҳокимият наёмадааст.

Шоҳ Нусратуддин Яҳё бинии амир Муборизуддин солҳои 762-80 хукмрони Язд буд Вақте ки Темур бори аввал дар соли 789 Шерозро забт мекунад, шоҳ Яҳёро дар он ҷо подшоҳ карда худаш ба Мовароуннаҳр мешитобад, дере нагузашта шоҳ Мансур ҳуҷум мекунад ва Яҳё мегурезад.

Султон Зайнулобидин. Писари шоҳ Шучоъ аз соли 786 то 790 ҳиҷрӣ подшоҳӣ кардааст.

Шоҳ Мансур бинии шоҳ Музаффар бинии Муборизуддин аз 790 то 795 дар Шероз подшоҳ будааст. Теури ланг, ки бори дуввум дар соли 795 ба Шероз ҳуҷум мекунад. Мансурро мекушад ва бо ҳамин фармонфармои оли Музаффар ба охир мерасад.

Ҳоҷӣ Қавомуддин Ҳасани тамғочӣ - надими шоҳ Шайх Абӯисҳоқ ва муҳассили девони молиёти ӯ, пас аз забт кардани Шероз амир Муборизуддин ӯро ба вазирии шоҳ Шучоъ таъин мекунад, дар соли 761 бо амри шоҳ Шучоъ кушта шуд ва Хоҷа таърихи қатли ӯро (умеди чуд) ёфта ва дар бисёр ҷоҳои дигар ҳам ӯро сугудааст.

Қозӣ Маҷуддин бинии Исмоил бинии Муҳаммад Худойдод. Бонии мадрасаи Маҷидияи Шероз, ки ӯро ба амри султон Улҷойту ба ҷурми тасаннун пеши сағони дарранда андохтанд, вале сағҳо ба ӯ осебе нарасонданд, ӯ дар соли 756 вафот карда ва Хоҷа таърихи вафоти ӯро сохтааст.

Аз вазирони оли Музаффар низ чанд нафар мамдӯҳи Хоҷа Ҳофиз будаанд аз ҷумла **Хоҷа Бурҳонуддин Фатҳуллоҳ бинии Хоҷа Камолуддин Абулмаоли**, ки дар соли 759 ҳиҷрӣ ба амри шоҳ Шучоъ ба қатл расид.

Ҷалолуддин Тӯроншоҳ. Вазири шоҳ Шучоъ, ки пас аз Ҳоҷӣ Қавомуддин шоири бузургро дар паноҳи хеш гирифт ва ӯ ҳам ёридиҳандаи худро ситойишҳо кард. Аз ҷумла:

Тӯроншаҳи хучаста, ки дар манязиди фазл,
Шуд миннати мавоҳиби ӯ тавқи гарданам.
Ту бад-ин нозукиву саркашӣ, эй шамъи Чигил,
Лоиқи бандагии Хоҷа Ҷалолуддинӣ.

Қозӣ Иззуддин Абдурахмони Инӣ, ки дар илми калом китоби «Мувоқиқ»-ро ба номи Шайх Абӯисҳоқ таълиф карда буд ва дар соли 756 вафот кардааст.

Хоҷа Ҳофиз на танҳо дар Эрони он рӯз мавриди таваҷҷӯҳи подшоҳон буда, балки дар кишварҳои порсизабони дигар ҳам монанди Ҳинд, Ироқи араб талабгорон доштааст, ки орзуманди дидори ӯ будаанд.

Яке аз онҳо **Маҳмудшоҳи Баҳманӣ** подшоҳи Дакан аст, ки Хоҷаро ба Ҳинд даъват намуд. Дигаре султон **Ғиёсуддин бинни Искандар** подшоҳи Бангола аст, ӯро даъват намуда ва Ҳофиз ҳам ғазали зайлро дар мадҳи у навиштааст:

Соқӣ, ҳадиси сарву гулу лола меравад,
В-ин баҳс бо салосаи ғассола меравад.
Тайи макон бибину замон дар сулуки шеър,
К-ин тифли якшаба раҳи яксола меравад.
Шаккаршикан шаванд ҳама тӯтиёни Ҳинд,
З-ин қанди порсӣ, ки ба Бангола меравад.
Ҳофиз, зи шавқи маҷлиси султон Ғиёсиддин,
Ғофил машав, ки кори ту аз нола меравад.

Султон Увайс ва **султон Аҳмад бинни султон Увайси Чалоирӣ** ҳам аз мамдӯҳони Хоҷа Ҳофиз мебошанд, султон Аҳмад ба шоир тӯҳфаҳо фиристода ӯро ба пойтахти хеш шаҳри Бағдод даъват мекунад. Хоҷа ҳам бо фиристодани ҳамин ғазал: «Аҳмадаллоҳ ало муъдалатуссултонӣ, Аҳмади Шайх Увайси Ҳасани Элхонӣ» иштиёқи худро ба мулоқоти ӯ изҳор мекунад, лекин мунтазам шунидани хабарҳои бедодгарӣ ва хунрезии султон Аҳмад Хоҷаро аз мулоқоти ӯ ва рафтан ба Бағдод тамоман дилхунук мекунад, султон Аҳмад боз нома фиристода Ҳофизро даъват мекунад, лекин Хоҷа ҳамин ғазалро ба ӯ фиристод ва ба Бағдод нарафт.

Килки мушкини ту рӯзе, ки зи мо ёд кунад,
Бибарад аҷри дусад банда, ки озод кунад.
Раҳ набурдем ба мақсуди худ андар Шероз,
Эй хуш он рӯз, ки Ҳофиз раҳи Бағдод кунад.

Гафиз Ширази

(на таджикском языке)

Муҳаррир М. Ш е р а л й

Муҳаррири расмҳо Т. Королева

Рассом К. Туренко

Муҳаррири техникӣ Е. Цынн

Мусаҳҳеҳ А. Азизқулов

БИ № 78

Ба матбаа 18.02.83 супурда шуд. Ба чопаш 16.09 83 имзо шуд. КЛ 04681.

Формати 70X100 1/32. Коғазии типографии № 1. Гарнитурааш адабӣ.

Чопаш барҷаста. Ҷузъи чопии шартӣ 27,61. Ҷузъи рангаи шартӣ 33,026.

Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 19,67. Адади нашр 30000. Супориши № 674. Нархи

переплётӣ № 7 2 с. 10 т. Нархи переплётӣ № 5 2 с. 00 т.

Душанбе, нашриёти «Ирфон», кӯчаи Айнӣ, 126.

Матбааи № 1 Комитети давлатии РСС Тоҷикистон оид

ба корҳои нашриёт, полиграфия ва савдои китоб.